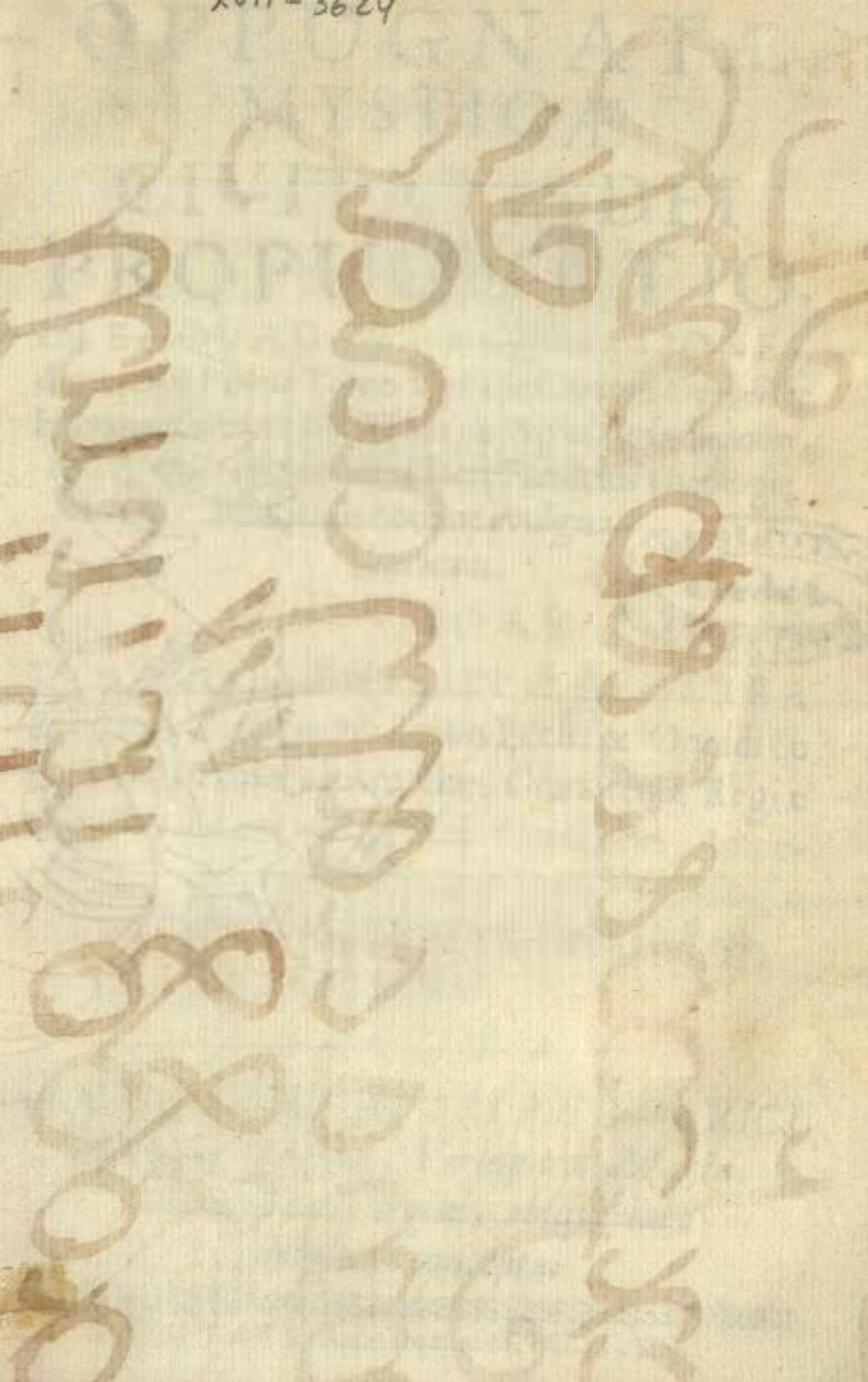

Umming
11888
Sooooaa
Jaaaaaa
7

OPPUGNATÆ
MYSTICÆ
CIVITATIS DEI
PROPUGNATIO.

IN EA QUÆDAM PROPOSITIONES,
decerptæ è Primo Tomo Mysticæ Civitatis Dei, editæ
Hispano idiomate à V. Matre de Agreda, vindicantur,
& à Censura sub ementito Sacræ Facultatis Theologiæ
Parisiensis nomine evulgata,
liberantur.

AUTHORE

DOCT. D. D. PHILIPPO BEZERRA
& Claros Carmonensi, olim Ecclesiæ Oppidi de
Cañete la Real Rectore, nunc Granatensis Regiæ
Capellæ Regali Magistrali Capellano, Impe-
rialis Vniversitatis Vesperario Sacræ Theologiæ
Professore, Divi Michaelis Cæsarei Collegij
Rectore:

D I C A T A

ANGELORVM IMPERATRICI
*nostræque Reginæ, Verbiparæ Mariæ
Immaculatæ Virgini, absque labe
originali conceptæ.*

547 A 143
Mystic
45-57

CIVITATIS DEI

PROFUGIVATIO

IN BA... DAM... ROP... HONER

... Tono Myller Civium Dei ...

... idiomate ...

... Celsus ...

... evulgat ...

... librum

AUTHOR

DOCT. D. D. THOMAS DE ZERA

... Canonici ...

... Regis

... Regali ...

... Theologia

... Collegij

... Rector

... A T A

ANGELUS M. I. M. P. AFRICI

... Regis ...

... Regis ...

... Regis ...

... Regis ...

AD SACRATISSIMAM,
ET GLORIOSISSIMAM
SEMPER VIRGINEM
M A R I A M.
M A T R E M D E I.

REGINAM, ET DOMINAM
OMNIUM CREATURARUM,
A PRIMO INSTANTI CONCEPTIONIS
suæ Purissimæ à labe originalis culpæ
immunem:

V O T A P O S T H U M A A U T H O R I S
harum Dissertationum, quasi præsentis iam
eiusdem gloriæ, ut piè credere par est,
adscribuntur.

Um contractum vitæ spatium trajiciebam;
dum mundi fluctibus, quasi fervescens
pelagi, conquassabar, procellarum for-
midine gemebundus, te, Stella Maris;
potius quàm suspiciebam, adorabam; & cordis mei
anchoram inter studij litterarum incertos labores,

te solummodò retinentis , spem fovebam ; sub tua
protectione , & tutela dumtaxat sperabam , (ò Maria
Purissima,ò Gemma nitidissima,ex gratiæ rore in Ada-
mi propagatione inter lutulentos , lacrymabiles filios
Evæ tu sola primo mane illimi concha concepta)tibi li-
bentissimè, tenerrimo amoris sensu , dies , noctesque
consecrabam; iteratis vicibus animam, & cor meum pro
tuenda præservatione tua ab originali labe, iureiurando
adstrinxi: menti suffecit votum, votum nè modo? Et stu-
dium fuit, & desiderium, in Scholis Auditor , in Cathe-
dri Doctor, in Lycei penetralibus Disceptor, in sugge-
stus declamationibus Encomiastes; semper , & ubique
de puritate tua quid laudarem addiscebam ; quid disci-
puli laudare addicerent meditabar ; quid in sublimiùs
magis, ac magis efferrent deducebam; quid audientium
animos alliceret , simulque in admirationem traheret
prædicabam ; quid denique clariùs , & luculentiùs de
splendoribus Sanctorum, quos inter, corpus tuum ani-
ma donatum illuxit, ex Divinarum thesauris Littera-
rum, Sanctorum Patrum scriptis , veterum monumen-
tis, recentiorum sententijs ; & nova , & prisca excogi-
tando , aut inveniando , ad laudes tuæ Immaculatæ
Conceptionis adijcerem; quidque in publicis , & non
facile ad numerum redigendis , eiusdem Mysterij con-
cionibus proclamarem, inexhausto , sed amico labore,
invigilabam. Nec latet qualiter munus adimpleverim,
dum lecto procumberem , immedicabili correptus
morbo , quo ætatis meæ septimo lustro vix peracto,
cum morte vitam, desideratus, commutavi, octavo Decem-

cembris die, Solemnitatis scilicet ipsius nunquam satis admirandi Mysterij; cui totus extollendo solum vixi: & par fuit, quod dies Sacrosanctæ tuæ Conceptioni sacratus, meis imposuisset metam; vt patefieret, studium meum circa tanti Mysterij venerationem omnifariam vsque ad aras perdurasse: parum est *perdurasse*, aras ultra excessisse: nam septimo Octavæ eiusdem Solemnitatis die de laudibus tuis concionaturus post fata legebar, vt laudes tuæ in ore meo aras superare viderentur. Nunc cum ad te venio, iam non concionabor, sed concinam in æternum laudes, quas in templo tibi dicato, dicere paraueram; & tua dulcissima intercessione, in Templo gloriæ tuæ gratissimus tibi reddam vota mea, quæ non semel distinxerunt labia mea: reddamque Dissertationes istas, quæ opus rude, & impolitum pro statu mortalis vitæ conatibus meis elaboratæ sunt. Quæ, si dignitatis tuæ magnitudini comparentur, indignæ prorsus videbuntur; si vero dignitati tuæ magnitudinis offerantur, quasi drachmam vnicam, pro viatoris ad patriam desiderio, de vnico talento reportatam, minimè despiciaberis, misericordiæ Mater clementissima; quin vero auspiciatius nunc tibi sacrari non dubito, cum quia quidquid illis meticolosè, minus lepidè, aut obscurè dictum obijciatur, tua ineffabili suauitate, validum & præstans; dulce & venustum; facile & perspicuum apparebit, si lucis tuæ radius illustrauerit; aut tegimen alarum tuarum, quibus vmbra lux est, protegerit: tum quia mentibus fidelium suavissimè imprimi facies ad tui Sacratissimi nominis gloriam, & Venerabilis

bilis filię tuę Marię à Iesu cõmendationem; cuius apud mortales bonus virtutum odor in dies crescere probatur: Has, dum scriberem, perficereque festinarem, prout ardebam, in vltima linea ipse de digitis stylus febri præreptus, extremam ipsa subduxit manum: non perfeci, vt desideravi; finivi, vt potui, Opus, à filio Religioso tuo Fratre Antonio à Iesu iniunctum, communique expectationi editum. Accipe votum, fove intentum, ò Mater, ò Domina, præsidium, & dulce decus meum.

Defunctus adhuc loquitur. Sed quia ad hæc subscribenda pretiosum calamus de manu eius prematura mors rapuit, æquum, & iustum est, vt pro eo id præstet carissimus in Christo amicus, & in Magnæ Domine famulatu inuutilis conseruus.

Doct. D. Ioannes à Leyba.

EX præscripto D. Doct. D. Andrea Raphaelis de Ascargota, Col-
legialis Ecclesiæ Montis Sacri, Canonici emeritissimi, nec non
Diœcesis Granatensis Provisoris, & Vicarij Generalis, Nos infra-
scripti, pro rei qualitate, gravitate materiæ, & capto nostro, adhibita
quoque non mediocri trutinâ; imò sufficienti examine prævio, at-
tentè vidimus, & accuratè perlegimus Opusculum hoc Apologeti-
cum, in quo à Sapiientissimo D. D. Philippo Becerra, Doctore Theo-
logo, præclarissimo, etiam Divini Verbi Proclamatore, Regio Ca-
pellano, nonnullæ Propositiones sub mentito nomine Universalis
Academiæ Parisiensis evulgatæ, ad obnubilanda, denigrandaque
scripta Vener. Matris Abbatissæ de Agreda teruntur, ac suffocantur.
Omnibus sanè gratissimum opus, studium felix, dum non solum au-
ctoritati tantæ Venerabilis Matris, verum etiam gravissimæ illius
Universitatis honori consulit valde. Nam si ex sana Theologorum
regula, pro qua vide P. Arriaga de fide, disp. 20. sect. 3. meretur
acrem reflexam Censuram, qui Propositiones probabiles, pias, sanas,
& securas deturbar, dum Auctor huius operis, ut sapiens, sapientiam
antiquorum exquirens, gravissimo auctoritatis SS. PP. pondere, va-
lidissimis ratiocinationibus, ac metaphysicis speculationibus tantæ
Scriptricis, omnibus eius specialitatibus visis, & peraratis, nitidissi-
mum candorem ostendit, ab acri, inevitabilique Censura in oppug-
nantem retorquenda, absque dubio Sacram illam Facultatem Pari-
siensem omninò liberat, cum evidenti, ac veluti palpabili facto de-
monstret, doctrinas Venerabilis Matris esse sanas, pias, ac probabi-
les, ac perindè tortuosam illam Censuram ipsis impactam à tam cèle-
bri Academia haud emanare potuisse; sed esse mentitam, supposi-
tam, ac personatam. Auctor, etsi semper magnus, in hoc opere se ip-
so factus est maior, dignus ut ipsi totus gratuletur Litterarius Orbis.
Interim, non abs re, Historiam de Regis Cresi filio ex Herodoti li-
bris à Gellio in hæc relata verba illi adaptemus: *Filius Cresi Regis, cum
iam per ætatem fari posset, infans erat: Et cum iam multum adolevisset,
item nihil fari quibat; mutus etenim, & elinguis diu habitus est. Cum ve-
rò quidam in patrem eius bello magno victum, Regem esse ignorans, inva-
deret, diduxit adolescens os, clamare nitens, eoque nixu, atque impetu spi-
ritus vitium, nodumque linguæ rupit, planèque, & articulatè eloquutus
est, clamans in hostem: heus homo ne occide Cresum, tunc & hostis gladium
reduxit. & Rex, & pater vitæ donatus est, & filius adolescens prorsus
loqui deinceps cepit.* Aui. Gellius lib. 5. cap. 9. Qui Vener. Matris præ-
clarissima scripta Censuræ gladio pertransire, ac confodere ge-
stiunt,

stunt, conantur ipsam Reginam Cœli, & Terrestrium Matrem, cuius
mirabiles Laudes in Mystica Civitate (etsi tantum piè, tutè tamen
mortalibus aperiuntur) erradere. Sed en Auctor herclè ad dissentien-
tem quemlibet valide vociferatur: heus homo, ne occide Venerabi-
lem Mulierem, quia etsi velatam, piè tamen auspicamur ibi adesse
Cœli Reginam, & Matrem. Ergò, quantum capimus, pro communi
miserorum Clementissima Matre pugnat, dum Anonymum in Vene-
rabilem Abbatissam furescentem oppugnat. O utinam loqueretur
deinceps! Sed, heù dolor! Quia dum huic tanto operi operam dabat,
è vivis ereptus est, totius Orbis iactura, & huius Civitatis maximo
dolore; felici tamen omine, nàm accidit in ipso purissimæ Marianæ
Conceptionis die, ut illi omnem in Domino auspicemur felicita-
tem, nam *qui elucidant me, vitam æternam habebunt*. Nos ergò eius no-
men æternitati famæ adscribamus, celebremus eius memoriam,
commendemus litteris. Salva semper meliori censura, hæc erit sem-
per nostra. In Conventu S. P. N. Augustini Granatensi. Die 27. Maij,
anno Domini 1698.

*Magister Fr. Carolus Canicla, Prior huius Conventus, & Malacitani
Prior, & Regens, item Gienensis, & de Coin Prior.*

*Magister Fr. Sebastianus de Morales, Ex-Definitor huius Baticæ Pro-
vinciæ, Granatensis Prior, & Regens, dicti Archiepiscopatus Examina-
tor Synodalis, item Prior Hispalensis, Antiquariensis, Metinensis, &
Guadixensis.*

*Magister Fr. Ferdinandus de Carvaxal, Ex-Definitor Generalis, & Bæ-
ticæ huius Provinciæ, Regens huius Conventus, olim, & bis Prior; in al-
ma Univeritate Vrsæonensi Doctor Theologus, Vespertinæ Cathedræ
Moderator, & Prior; Diœcesis Hispalensis Examinator Synodalis, Rega-
lisque illius Conventus Prior.*

*Magister Fr. Iosephus de Cordova, olim Regens Granatensis, Sanctæ
Inquisitionis Censor, Priorque in Conventu Antiquariensi, Murciensi, &
Guadixensi.*

*Magister Fr. Iosephus Lopez, Regens, & in Imperiali hac Univeritate
Cathedræ Spheræ Moderator.*

*Magister Fr. Ioannes de Villosa, dudum Regens studiorum Prior Cor-
dubensis, & Guadixensis Conventus.*

*Magister Fr. Ioannes de Villalobos, olim Primariæ Cathedræ Magister,
& Casariensis Prior.*

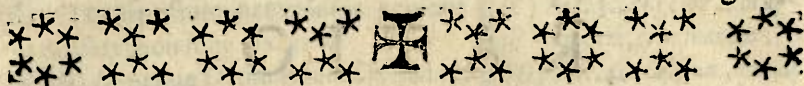
Fr. Ioannes de Molina, Primariæ Cathedræ Sacræ Theologiæ Moderator.

Fr. Ciriacus Prieto, Vespertinæ Cathedræ Sacræ Theologiæ Moderator.

Fr. Didacus de Luque, Tertiariæ Cathedræ Sacræ Theologiæ Moderator.

Fr. Patritius Calderon, Philosophiæ Moderator, & Studentium Magister.

APPRO-

PRÆFATIO RATIO, OCCASIO, ET OPERIS DISTRIBUTIO.

PRÆFATIO.

Præfari Lectoribus in cuiuscumque operis vestibulo, Authorem nonnulla iam mos, morisque inviolabilis usus obtinuit: vel quia scribentibus consentaneum visum est, legentium animos benevolentia erga ipsos demulcere; vel ut legentes, si quæ non ita ad Lydium discretionis lapidem sint dispositæ, aut benignitate suppleant, aut prudentiâ dissimulent, aut, livida Censuræ virgâ sepositâ, tantisper ferant. Hæc cum omnes æquo iure postulent, hucusque tamen exauditos Scriptores inveni nullos: exorant veniam, ubi defecisse fuerint comperti; & quandoque cum vigilantissimè intendant rebus, desitiose inertiae iniquo iure arguuntur: orant, ut quæ stylo minus compta invenirent digesta, prætermittant; & quod elegantius oratio currit, eò vehementius carpuntur: Ergò importuna præfatio, quia legentium dura conditio. Quamobrem meos tantum Lectores monitos velim, me non tam ipsos, quam memet; non tam illorum avidam censendi cacoethiam, quam imperitiam meam pertimescere. Idque primum, quia vix in vlla ex huius opusculi concertationibus quisquam apparandi locus permissus est: instante enim velocissima Parisiensium Censurâ, (an à Sorbonicis inconsideratius explosa, quam à me impugnatio Censuræ confecta, definire non ausim) pro hac qualicumque defensione instantissimè sum interpellatus. Iussibus ergò, cuius vel nutibus, nefas esset, non esse audientem, tandem acquievi, raptimque, & non semel emendandi, aut relegendi spatij interceptis, ut è rudi calamo defensio fuerat delapsa, sic prælo, sic luci, oculisque omnium mandabatur: Heu quantis exposita ruinis, quantis interpellationibus subiecta! Sed pace cuiusdam Aristarchi dicam, quantis erat à pijs accipienda plausibus, non quidem pro opere; id enim esset arrogantiae supercilia in omnium detestationem attollere; sed pro ipsius operis ratione, quam statim reddere non immorabor.

R A T I O.

Cum enim Civitas Dei Mystica, sive Historia Divina Sacratissima Virginis Mariæ Aeterni Verbi unice Parentis, Libris quibusdam à V. Matre Maria à Iesu, in Agredienſis Oppidi Canobio Immaculatæ Conceptionis Sacro Abbatissa, ad stuporem contexta, Lutetiam Parisiorum advenerit, in manus cuiusdam Fr. Thomæ Croſet, Recollecti, incidit, qui librorum versionem è Hispano Idiomate in vulgare Gallicum imperitè aggressum, inversionem potius, quàm versionem molitus est. Et licèt nostra hæc Civitas ab Hispania muris suſulcris, repagulis, vno verbo validissimis præſidijs adiret protecta, & circumcincta, vt quorumcumque hostium incurſibus nullus hæc, illac appareret aditus; omnibus tamen exarmata, clypleo scilicèt Galeato, Notis, defensionibus, approbationibus spoliata, indefensa prorsus Doctoribus Parisiensibus fuit obiecta; qui ea, quæ possent armorum gloria sublimi, hac nostra tempestate, stimulat, vix Civitatis nomen acceperunt, & forte Hispano solo natam, cum totis viribus oppugnandam cogitarunt; & vti bellici iuris nulla lex potior, quàm furor, & legum proſternatio; fraudibus, insidijs, tumultibus, pollicitationibus, minis, iniurijs, iectibus, incurſibus, & occurſibus, vt mos est Gallis, à Sacra Facultate Candidatorum agmine composito, factaque quorundam, non veterum, sed gregariorum militum, manu fuit Mystica Dei Civitas impetuosè oppugnata, captiose intercepta, infelicitè proſternata.

3 Erat in hoc deplorando triumpho videre illius Mysticę Civitatis expolitissimam structuram, illic in frustra dispersam confractam. Porta illa Ezech. cap. 44. per quam Christus intravit in mundum, per quam vir non erat transiturus, quoniam Dominus Deus Israel ingressus fuit per eam, & clausa permansit, fuit in primis impectu facto

(A) Art. 1. *Mirabilla nova Virginis præferri Incarnationis Myſterio ab Agredienſi, fingunt.*

(B) Art. 2. *Mirabilia, denuò revelata Virgini, Deiparæ admittere nolunt.*

adorſa, in eamque primo impegerunt, quatenus Incarnationis (A) Myſterium falso subdi mirabilibus Virginis denuò revelatis, hostes Sorbonici suppoſuerunt.

Dehinc ipsa mirabilia (B) omnium oculis pro Civitatis totius exornatione undique appensa; quia mira, quia nova, quia insolita avelli, diſrumpi, proteri, erat ausus.

Cives urbanissimos Angelicis decoratos moribus ad Reginæ huius Civitatis

is (C) conspectum provolutos genibus
deturbare, non sunt reveriti.

(D) At neque Deum ipsum Opt. Max.
hominem factum pro concivibus exo-
rantem, & forte subversionem illam do-
lentem, suspexerunt.

(E) Speciosissima illius Civitatis lo-
ca, proli bellifacimus! Mundissima quo-
que, proli cæcus Martis furor! Obsecrare
non formidarunt.

(F) Ipsam illimitatam Dei virtutem,
hanc suam Civitatem tuentem, & me-
tuentem, offenderunt.

(G) Fontem gratiarum omnium hu-
ius Paradyfi, crystallum referentem, Con-
ceptionem mundissimam, scatulentium
inde donorum originem, obturbarunt.

(H) Gymnasium huius Mysticæ Civi-
tatis, in quo primariam Cathedram sa-
lutaris sapientiæ ipsa Dei Genitrix fuit
professa, solo æquarunt.

(I) Palatium huius Imperatricis, per
quam Reges regnant, & legum Condito-
ris iusta decernunt, non sunt præterve-
cti, quin vastissima Ædificij machina,
quam ipsa Dei sapientia sibi construxe-
rat, impulsa corrueret.

(K) Ipsam Dominam Empyreum, An-
gelicis stipatam Choris, adeuntem, in-
sectati sunt.

(L) Tantæ Virginis Matrem Sanctis-
simam Annam peculiari quodam, pro
tantæ Filix editione, gavissam esse, pri-
vilegio non patiuntur.

(M) Tandem Beatissimam Virginem,
quam Deiparam diffiteri nequeunt, hu-
mani sceleris Mediatrix nuncupari,
ingenti indignatione criminantur.

(N) Quid amplius in hac Mystica Dei
Civitate erat absumendum? Quid resta-

(C) Art. 3. Angelos adcras-
se Virginem, criminantur.

(D) Art. 4. Christum, quoddam
hominem intercedere apud
Patrem, non admittunt.

(E) Art. 5. Plura loca Civi-
tatis Mysticæ obscenè con-
texta supponunt.

(F) Art. 6. Divinam Omni-
potentiam, regulam gratia-
rum Deiparæ non admit-
tunt.

(G) Art. 7. Conceptionem
Deiparæ, originem aliarum
gratiarum reuunt.

(H) Art. 8. Virginis magi-
sterium, & gubernium in-
fringunt.

(I) Art. 9. Per Virginem
Reges regnare à se dictum,
improbant.

(K) Art. 10. Fuisse Virgi-
nem ad Empyreum eleva-
tam, dum adhuc viveret,
negant.

(L) Art. 11. Partus Annæ
à lege purificationis exemp-
tus oblatratur.

(M) Art. 12. Mediatrix
gratiæ nomen in Virgine ab-
horrept.

(N) Art. 13. Viam, lucem,
& ianuam salutis Virginem
esse detrahunt.

bat vastandum? Quid depopulandum supererant?

(O) Art. 14. *Dæmonibus comitia negant, mille Angelos ad custodiam ornatos reprehendunt.*

(O) Nec vel ipsos dæmones circumcunctes Civitatem, concilia ineuntes; comitia indicentes; in perniciemque Mysticæ Civitatis totos contententes nervos, æquo animo ferunt, evulgaris; sci-

licet sibi sapientissimi Doctores isti, tantæ stragis, excidijque Authores esse, asservabant. Ipsas quoque Divini Opificis præstantiores ideas, Filium, & Matrem delere cupierunt: & quod maius est (si tamen quid grandius observari hominum mentibus contigit aliquando) Davidis Turrim cum propugnaculis ædificatam, totius Civitatis speculam mille clypeorum ornatu decoratam, omnium fortium armaturâ munitam, machinis tormentarijs admotis, à fundamentis evertere conati sunt: Ibique (Theatrum, quovis alio longè funestius) cadere conspiceres Ducem ipsum Militiarum Cælestium, concives alios mille, nobilissimos equites, validissimos, strenuissimosque milites, quibus assutas humeris portare cruces, schemmata sacra, coronis decorari, palmis insigniri, faleratis, indui vestibus, prodesse non valuit, quin edax rerum omnium incendium pasceret, & strage obvolverentur luctuosissimâ.

OCCASIO.

4 **E**Rgò fama volat tanti prænuntia luctus, & materialis Civitatis calamitate orbis stridet. Mirantur Hispani, ubique gentium Civitatem Dei Mysticam propriam Coloniam non fortiri, præcipuè apud Gallos, ubi semper purior fides, Religio sacratior, in Virginem reverentia gloriosior, extitit. Parisiensis Sobornæ suspiciebant Magistros, utpotè quos omnes aliarum Academiarum laureati Doctores reverentur eximios, Coryphæos scientiarum omnium plaudunt. Hærent inquam Hispani, stupent. Hanc nostri omnium anxietatem depulit vera quædam rei gestæ Narratio, cui adiecta fuit deploranda cladis (in quodam expresso Censuræ Sacræ Parisiensis Facultatis) species, & figura, quam supposititiam, fictam, larvatam nonnulli vulgarunt, interim Sacræ Facultatis nomine, autoritate, & decore offensis. Recognovimus vana prorsus incertis rumoribus nuntia præcurrisse, & compertum habemus, horribili incendio supponi, fingi, falsari combustam, non Mysticam Dei Civitatem nostram Hispanam, sed quam quidam Fr. Thomas Croset oscitanter depinxerat, rudi penicillo dilineaverat, atque infida similitudine Gallicè sup-

5
posuerat. Satis erat indemnem nostram Civitatem audisse; satis Sacram Parisiensem Facultatem personari; satis non candidatos Claustrii viros in Agrediensem fuisse animadversos, ut in suffragium, auxilium, & suppetias indemnatae Civitatis arma retardaremus. Sed quoniam vel nomen Mysticae Civitatis à gentium opinionibus erat vindicandum, nec omnibus compertum erat, an verà, an supposititia Facultas Civitatem accenderit; mentes, animosque plurium iure merito huius flagitij vindicum audacia occupavit. Quos inter licet in votis esset militare, minùs aptè expeditionem per difficilem arrepturum me deplorabam, eo quod innumeris essem distinctus curis, negotijs gravioribus implicatus; & quod plus erat pertimescendum, ijs omnibus destitutus, quibus res tanta venerat exequenda.

Sed ipsa erga V. Matrem de Agreda veneratione, amore, & reverentia, perculsus, in futilem, criminofam, larvatam, excordem, Parisiensem grassatam oppugnationem iustà indignatione incensus, amicorum suasionibus coactus, propugnationem hanc sum adorsus. Opusculi occasionem hæc omnia præbuerunt, distributionem adeamus.

DISTRICTIO.

5 **I**gitur cum adversarijs congregari necesse habui, cum disrupta ab ipsis, everfaque instaurandi animus esset, & facinus. Quod, nisi concertationibus, iugibusque occurribus, fieri non dabitur. Ob id Censuram integram stationibus, sive articulis partitam, & divisam, armisque Sacrae Facultatis simulatae ubique obsignatam, debellandam, non aliter melius, & commodius duxi, quam priùs occupati soli, impediti loci rationem exigendo, & circa detentionem acriter nimis periculum adoriundo, dehincque arma mentitae Facultatis, sive Censuram, quibus loca occupabantur, comburendo. Hoc fuit unamquamque Propositionem ex Censurae mancipatis disquirere priùs, & deinde, crisi Censurae addicta, vires, quae innirebatur, infringere. Duplici tota est divisione bellum peractum: in prima scilicet, tract. 1. duodecim ferè dissertationes agemus: in secunda scilicet, tract. 2. totidem absolvemus pugnam. Induciarum loco, inter utrumque tractatum medio septem Propositiones à Sacra Facultate, loco aliarum septem quorundam Deputatorum Censorum, parvi habitatum, repositas, evolvemus, una dissertatione contenti; neque enim tanti erant habendae, ut unaquæque sibi specialem congressum vendicaret. Hinc titulus operis assurgere cepit, potuit, debuit *oppugnata Mystica Dei Civitatis Propugnatio*. VALE,

TRA

TRACTATUS I.

OCTODECIM NVMEROS CENSVRÆ
Deputatorum Sacræ Facultatis complectens,
quos eadem Sacra Facultas in tredecim
Articulos redegit.

Ropositiones interceptæ à Deputatis, & Sacræ
Facultate Parisiensis Universitatis ex I. Part. Ve-
nerabilis Matris Mariæ à Iesu, in hoc Tractatu
exagitandæ, expendendæ, & examinandæ varijs
articulis, sive numeris, sunt distributæ; & Censu-
ris varijs etiam confixæ, & infamata: proinde-
que varijs etiam Dissertationibus erunt vindicandæ; ut perspectis
utrimquè vniuscuiusque assertionis momentis, aut nobis veritas con-
quisita triumphum, de falsitate impacta, nanciscatur; aut Censoribus
victoriam vindicatio nostra, si fortè temeraria proditur, pariat. De-
creveram ita Propositiones singulas in examen vocare, ut singulæ
etiam in questionem assurgerent: sed quoniam alicubi, non tam Pro-
positiones, sive assertiones V. Matris, quàm sensus, ex earundem com-
plicatione, erutus, & nota afficitur, & Censura donatur; ob id, cum in
similem censendi modum inciderimus, non tam de assertionibus,
quàm de sensu, & sententia ex assertionibus; sive legitimè extracto, si-
ve distortè producto, ut putamus; sermonem, & disputationem insti-
tuemus; ut æqui, iustique arbitri, & Iudices, iudicio in medium produ-
cto, & hinc inde rationibus ponderato; aut nostris allegatis cuncti, &
convicti, Venerabilem Matrem absolvant; aut Censorum fundamen-
tis capti, atque coacti, eandem condemnent, nosque simul, qui cau-
sam istius modi defensandam imprudentè suscepimus, raucis
clamoribus exsibilent.

DISSERTATIO PRIMA.

EX ARTICULO PRIMO DEPUTATORVM.

2 **V**trum in Propositionibus subiiciendis intenderit V. Mater comparare, & præferre Myſteria, à Sacratiffima Virgine recens revelata ſibi, Myſterio Incarnationis Verbi; in illiſque maiorem miſericordiam, quàm in iſto, eluxiſſe; amoremque eius magis operativum fuiſſe? Vel an intenderit præferre gratiam, & beneficium prædictorum Myſteriorum, ſibi (vt ait) recens revelatorum, omnibus gratijs, & beneficijs, quæ Deus in tempore Incarnationis hominibus contulit.

VERSIONIS GALLICÆ TEXTVS:

3 **V**T liquidò ſenſus, à V. Matre intentus, exhauriatur, ſummus enim in quæſtione de factò, textus erit tranſcribendus: ergò 1. Part. num. 9. dicitur, Deus dicere, loquens de tempore, quò miſit Filium ſuum in mundum: *Tunc amore paterno miſi ſalutem æternam, & remedium naturæ humanæ, ad eam ſanandam à ſuis infirmitatibus.*

In eodem num. paulò poſt: *Nunc volo hominibus impertiri novum favorem, quia opportunum faciendi illum tempus advenit.*

Et inferius: *Ecce tempus, in quo miſericordia mea magis ſplendère incipit; & in quo volo, quod amor meus ſit magis activus.*

Et infrà: *Reſpectum habens ad iuſtos, qui in hoc felici, pro eis tempore, reperiuntur, omnibus his portam vnam aperire volo, per quam ad meam miſericordiam acceſſum habere poterunt, ſacramque præbere, vt illuminentur in tenebris eſcitatis ſuæ.*

Tandem: *Speculum eis præſentare volo, in quo ingrati tudinem ſuam videre poſſint, & mirabilia, quæ potentiâ mea operatâ eſt in iſto creaturâ; & volo eis plura manifeſtare de illis, quæ feci in ea, in qualitate Matris Filij mei incarnati pro genere humano, & quæ ex occultis meis iudicijs bucuſque abſcondita fuerunt. Hucusque Propoſitiones excerptæ à Deputatis, & Sacra Facultate: ex cap. 1. Agrediens Hiſtoriæ num. 9. verſionis Gallicæ.*

SECTIO PRIMA:

AN ISTÆ PROPOSITIONES ITA REPERIANTUR
in Authographo, vt à Traductore vertuntur, & à Deputatis
allegantur.

4 **E**loquentissimus I. Leo epist. 83. ad Palestinos Episcopos; sic de nonnullis, aut imperitis, aut malignis interpretibus conqueritur: *Sollicitudini meæ, quam Vniuersali Ecclesiæ, omnibusque eius filijs debeo, multorum relatione patefactum est; dilectionis vestræ animis quiddam offensionis illatum, dum, aut imperiti (vt apparet) Interpretes, aut maligni, quædam vos aliter intelligere, quàm à me sunt prædicta, fecerunt; non valentes in Græcum eloquium aptè, & propriè Latina transferre; cum in rebus subtilibus, & difficilibus explicandis, vix sibi etiam in sua lingua Disputator quisque sufficiat. Haud aliter Deputatorum animis, & Sacræ Facultatis sinceritati illatum est irreparabile damnum, ex imperita, aut maliciosa Recollecti Fr. Thomæ Crosset translatione; qui, cum in subtilibus (vt Sanctus Leo ait) & difficilibus explicandis Mysterijs; vix sibi in sua propria lingua, vel disertissimus quisque sufficiat, in alienam ausus est subtiliora, & difficiliora quæque oscitantè transferre. Si enim satis intellexisset, quàm difficultè Sacramenta Regis, non solum explicari, vel ab intelligentibus; sed etiam transcribi, & interpretari, siue traduci possint, & queant ab Interpretibus; vastissimam hanc, viribusque suis longè imparem, Provinciam numquam adiret. Præsertim cum ipsa V. Mater num. 235. perterrita fateatur se: In scribendis his Regis Sacramentis, cum iam honorificum sit eius opera revellare, fateri tarditatem, atque Mulieris hebetudinem, atque, quia loquitur verbis communibus, & vacuis, quæ non pertingunt ad ea, quæ intelligebat in luce, & claritate, quam anima eius habebat de his Mysterijs; necessaria erant, ne tantæ celsitudini irrogaretur iniuria (ait illa) alia verba, voces aliæ, singularique termini, atque proprii. Verùm fugiunt ignorantiam meam: inò, & si adessent, etiam super excederent, atque comprimerent humanam infirmitatem.*

5 Hæc dixerim, tum, vt translationis audacia innotescat; tum etiam, vt Censorum segnitia dignoscatur; qui in re, adeò gravi, inconsultis exemplaribus Hispanicis, omisisque disertis interpretibus, scripta proscripserunt. Tunc præcipuè, cum, vel ipsis, in translatione Gallica, sensus dubius, suboscure, & non satis apertus occurrebat, vt ex ipsa Censura colligitur; nescierunt, neque intellexerunt Propositionum sensum: & ob id cornuta Censura mentem V. Matris impetentes, intentionemque rimantes, assertiones Censuræ subiectas, & in-

Intactas relinquerunt; animum hinc inde ventilantes, & mentem assequi curantes, dicta, & scripta legitima, ex quibus mens ipsa, animusque dignosci poterat, non curarunt.

Vt ergo sensus à V. Matre intentus in prædictis assertionibus, absque vlla ambiguitate depromatur, textus Hispanus erit consulendus; & hic de verbo ad verbum inferendus; non rescisis lineis, aut disiectis peryodis, vt Deputati fecerunt; sed integra narratione extracta, vt toto Cœlo exorbitasse, fiat manifestum.

6 *Parens æternus sic loquens V. Matri inducitur: Ego amore Patris misi salutem æternam, & medicamen naturæ humanæ, in suarum infirmitatum remedium incurabilem, quod iustificavi causam meam: & sicut tunc expectavi tempus, quo magis misericordia hæc resplenderet: nunc volo ipsis aliam prægrandem facere misericordiam; quia opportunum adest eam operandi tempus, dum hora mea venit; in qua Mundus inveniet tot accusaciones, tamque iustificatos processus, vt cognoscant indignationis meæ iustissimam causam::: vt amplius ita faciam; & quia tempus est, in quo misericordis meæ attributum magis manifestandum est; in quo etiam volo, quod amor meus non sit otiosus: nunc cum Mundus ad tam infelix sæculum devenit, ex quo Verbum carnem assumpsit, & cum mortales eo negligentiores sunt, & minus bonum suum quærant, quo proximius eorundem vitæ transitorie dies accedit ad finem, & c. respiciens ad iustos, qui sunt in hoc tempore, ipsis acceptabili, volo omnibus referare unam portam, vt per eam in misericordiam meam ingrediantur, & eis præbere lucernam, vt illuminentur in tenebris cæcitatæ suæ.*

Hæc, non tam Rethorici ornatus pompa exculta, & perpolita, quam sinceritate grammaticali deprompta, transcripsi: Cum melius sit, (vt ait S. Leo serm. 5. de Nat.) *doctos onerare iam notis, quam rudes fraudare dicendis.* Vt ex contextus narratione, intenti sensus à V. Matre veritas deprehendatur.

SECTIO SECUNDA.

NEUTER SENSUS, A DEPUTATIS ET SACRA FACULTATE
in præmissis subvertatus, à V. Matre intenditur.

7 **M**ira sanè, & portentosa, siue temeritas, siue obcæcatio Deputatorum proditur in examine loci huius; siue Gallicam traductionem, infidam prorsus; siue nostram, nec ad latum, vt inquirunt, vnguem à textu Hispano discordantem, oculos convertamus. In traductione Gallica obcæcatio, aded est evidens, vt ipsos Censores in ambiguas dubitandi rationes adegerit; si enim certus,

& indubitatus sensus ipsis obversaretur; proculdubio *Intentum*, & mentem V. Matris in frustra non secarent, ut est manifestum; nec quasi caliginosis nebulis suffusi in incertum scopum oberrantes: *si hoc intendit; si verò intendit illud*, effutirent. Sansonis problemati simile enigma, traductio Gallicana Censoribus proposita videtur; sed Sansonis convivæ solertiores Deputatis invenio: illi enim ad sponsam, quæ enigmatis sensum à Sansone blanditijs extorqueret, confugerunt: hi ad Sponsam Christi, V. Matrem, quæ non enigmaticè locuta est, adire noluerunt; quare in suspenso iudicio hæserunt.

8 Propositiones è Gallica traductione interceptas, obsecro, ut evolvatis, legatis, perscrutemini, quoquò versum versemini; & nulum ex ipsis perfectum sensum, aut absolutam sententiam erui posse, invenietis. Singulæ particularem, & inconexum sensum continent: omnes simul in nullum rationalem finem conspirare; aut dissonum rationi scopum, videntur. Ergò ut quid ex ipsis, siue bonum, siue malum sequatur, sciamus, remittendi sumus ad integram narrationem textus: ut quid fuerunt decerptæ? Ut quid transcriptæ? Num facilius, & longè clarius non erat, numerum citare? Et dissonantiam, siue impietatem ibi contentam animadvertere? Aut non mutillum, pariter & mancum textum producere; sed integrum, absolutum, perfectum? Ego cum divinare non sim assuetus, facti rationem non introspectio: ipsi Deputati, qui hîc divinando, Censuram meditati sunt, scient quid intenderint.

9 Sed ut clarissimè ipsos sensum prædictarum Propositionum non fuisse assecutos, convincamus (neque enim assequi poterat sensus ullus, ubi nullus generabatur sensus:) Censuram Deputatorum cum Censura Sacræ Facultatis conferamus; & Sole ipso clarior veritas elucescet. Excerpserunt Deputati ex traductione Gallica Propositiones præfatas, & Propositionibus hanc Censuram adiecere: *Hæ doctrina, quæ dicit, misericordiam Dei magis eluxisse, amoremque eius magis operativum fuisse manifestatione rerum, quæ dicuntur huic Moniali revelata de Mysterijs Sanctissimæ Virginis, hætenus occulto Dei, ut ipsa ait, iudicio absconditis, quam in missione Verbi incarnati in hunc modum, falsa est, temeraria, scandalosa, & impia.* A Deputatis ad Sacram Facultatem remittuntur Propositiones; remittitur etiam Censura. Sacra Facultas Propositiones relegit, recognovit, & Censuram inspexit: hoc tamen discrimine erga utrumque se gessit: quod Propositiones damandas tetinuit, Censuram verò Deputatorum reformavit, mutavit, variavit: & cur? O mira veritatis vis, & securitas! O prodigiosa cæcitatîs, & obcæcationis infirmitas, & debilitas? Dixerant Deputati: *Hæ doctrina, quæ dicit, misericordiam Dei magis eluxisse, amoremque eius ma-*

gis operativum fuisse, & c. quæritur in ipsis Propositionibus doctrina illa, quæ talia dicebat à Sacra Facultate; & talia dicentem doctrinam, non invenit Sacra Facultas; nec inveniri potuit, aut modò potest; ut perpendenti omnes, & singulas Propositiones huius, sive articuli, sive numeri constabit. Non enim ibi inveniri potest vlla doctrina, ubi nullius doctrinæ sensus proditur. Quid tunc Sacra Facultas? Propositiones retinuit, & Censuram aliam, subodorantem aliquem è duobus, periculosum sensum, loco prioris substituit. Ideoque ait: *Si intendat hoc, hæc doctrina falsa est, scandalosa, & impii.* Si verò intendat hoc, *similiter est falsa, & c.* Quid si neutrum intendat? Neutrum quidem intendit doctrina: quæ nihil intendit erit falsa, erit scandalosa?

19 Præterea quis non abhorreat inter Catholicos ambiguum, & bilinguam Censuram pronuntiari adversus Authorem piam, & nullius suspicionis in fide; imò magnæ venerationis inter fideles notatam? Conquærebatur Maximus Hieronymus epist. ad Pamachium adversus Ioann. Ierosolimit. de his, de quibus iustissimè conquæri etiam debet V. Mater adversus Censores: *Oramus, & petimus, & obsecramus*, ait, *ut aut nostra simpliciter fateatur, (Sacra Facultas) ut apertè defendat aliena: nolo verborum ambiguitates: nolo mihi dici, quod aliter possit intelligi, & c.* Certè, si Hærescos nulla suspitio est, ut cupio, & credo, cur non meis verbis meum sensum loquitur? Quam ille simplicitatem vocat, ego malitiam interpretor. Persuadere mihi vult, quod purè credat, purè ergò & loquatur? Et si quidem vnum verbum, vel vnus sensus esset ambiguus, si duo, si tres, ignorantis veniam tribuerem; nec ea, quæ vel obscura, vel dubia sunt de perspicuis stimarem; num verò, quæ ista simplicitas est; quasi super ova, & aristas inter theatrales præstigias pendenti gradu incedere, ubique dubium, ubique suspectum. Ergò Censura hæc ubiquè dubia; ubiquè declaretur suspecta, loquuta Sacra Facultas sensum V. Matris; & si eum non est assecuta in translatione Gallica, textum Hispanum evolvat. Nolumus, nec vult sinceritas Christiana verborum ambiguitates; nec quod sic, vel sic intellecta narratio in reprobum sensum trahatur.

II Quæ Propositio erit, aut quæ assertio, quæ si alternis hinc inde sensibus quatiatur, à veritate non deficiat, ut est manifestum? Nolo aliundè, nec alio, quàm Sacræ Facultatis exemplo me expedire. Ipsa Sacra Facultas ad finem Censuræ quamdam contestationem affert, his verbis expressam: *Cæterum non intendit Sacra Facultas alia multa, quæ in dicto libro continentur, approbare, & c.* Num si ego sic insurgerem: si alia multa, quæ Sacra Facultas non intendit approbare, quæque in dicto libro continentur, sint multæ veritates de fide, veluti Sacratissimæ Virginis Nativitas, Verbi Divini Incarnatio, & his

similia: ipsa contestatio est heretica, impia, abominabilis, & c. si autem non intendit approbare alia multa Christiana documenta, quæ in ipso libro continentur; ipsa contestatio similiter est hæretica, & c. Quid ad hæc Sacra Facultas? (latius hic censendi modus, cum de obtestatione loquamur, erit exagitandus, & intorquendus.) Quid ad hæc? Nonne temerè nos Sacræ Facultatis rimari secreta conquærentur? Nonne diabolicum sugillandi artificium invenisse? Nonne in sanum potius sensum, quàm in reprobum ipsam Sacram Facultatem esse adducendam, iustissimè dolerent? Ita sanè: aut cur ita non fiet, cum dubius occurrebat V. Matris sensus? Christianæ sinceritatis hoc fuisset ingenium, sicut færalis solertiæ oppositum proditur artificium. Legerat Divus Ambrosius negationes Petri (Sacram Facultatem admoneo, me vllam hic non intendere inter Petrum, & V. Matrem-comparationem; sed ad excusandam Agredientem, si forte excusatione indiget, vti exemplificatione.) Legerat D. Ambrosius Petri negationes (lib. 10, in Lucam) & singulas in sanum sensum reddere conatur, ait Petrus: *Non novi illum.* Quid clarius? Aut Ambrosius Petrum mentiri non patitur; & verba notissima sic capi posse fatur: *Temerarium quidè erat, vt diceret, quia noverat eum, quem mens humana non potest comprehendere.* Ait secundò Petrus: *Non sum.* Et secundò Ambrosius de iniuria ad speciem illata, amorem commentatur: *Maliit videlicet se negare, quàm Christum.* Ait tertio Petrus: *Nescio quid dicas.* Et Petrum tertio vindicat Ambrosius: *Hoc est, sacrilegia vestra nescio.* Hæc, si in schola pietatis eruditi Censores fuissent, fecissent.

12 Sed quoniam, vt ibidem Ambrosius ait, quæ ambiguos possunt subire sensus *nos excusamus; Dominus ipse non excusavit; non enim satis est involuta responsio contentis Iesum, sed aperta confessio.* Superest examinare, an clarissimè, dilucidè, & absque vlla ambiguitate in prædicta narratione V. Mater mentem suam aperuerit? Et an narrationis sensus extra omnem Censuræ aleam sit expressus?

SECTIO TERTIA.

SENSVS V. MATRIS VERVS EXPRIMITVR.

13 **N**ihil veritas erubescit, nisi solummodo abscondi, aiebat Tertullian. lib. adversus Valentinianos, cap. 1. quare huc & reponenda, & revocanda sunt verba Matris Venerab. sect. 1. adducta, vt sensus ab illa intentus dignoscatur: ergò in prædictis verbis, nulla sit de Mysterio Verbi incarnati, ad Mysteria Deiparæ, V. Matri revelata, comparatio; nec in illis poterit inveniri aliquod verbum;

bum, quod comparationem innuat, aut significet; quæ enim à Cen-
 soribus vocatur, & dicitur comparatio, mera, & pura est exemplifica-
 tio: *Sicut enim, ait P. Æternus, cum Filium meum misi, expectari tem-
 pus, in quo magis misericordia explendesceret; nunc volo aliam prægran-
 dem eis præstare misericordiam, quia opportunum eam operandi tempus
 adesse video; in quibus verbis nulla, ut per se notum est, sit compara-
 tio, sed exemplificatio: in tempore, quo Verbum carnem assumpsit,
 Dei misericordia mirum immodum eluxit; tùm ex magnitudine be-
 neficii facti; tùm etiam ex circumstantia temporis, in quo fuit tale be-
 neficium collatum; ut enim ait D. Gregorius Nisenus adductus à
 Theophylato 9. ad Hebræos: Sic & nobiscum actum est, expectavit ani-
 marum medicus; donec univèrsa malitiæ ægritudo panderetur. Volebat
 Deus aliam prægrādem misericordiam facere in hoc sæculo, sanè in-
 feliciori alijs, ex quo Verbum caro factum est; scilicet Sanctissimæ
 Matris mysteria revelare; & usus exempli misericordiæ collatæ in
 Incarnatione, motiva proponit misericordiæ conferendæ. Vbi nihil
 falsum, temerarium nihil, nihil dissonum inveniri potest, aut subodo-
 rari; nisi totius enarrationis, inverso sensu; quod ut adnotavit August.
*Hæresum origo etiam in Sanctis Scripturis esse consuevit: quia conferentes
 diversas sententias adduxerunt, quæ ex se invicem videri poterant: quo-
 modo, & qualiter essent intelligendæ.* Ita Subtilis Doctor apud Lauream
 1. p. tom. 3. sanct. disp. 7. num. 150. hoc Deputatis, & Sacræ Facul-
 tati accidit in textus narratione V. Matris. Quare ad Crisim in Cen-
 suram gradum facio.*

CRISIS THEOLOGICA IN CENSURAM.

¶ 4 **C**ensuræ enormitas; licet ex hucusque dictis, satis appa-
 reat; amplius ex dicendis, apparebit. Albertinus de
 agnoscendis Catholicis assertionibus, q. 1. num. 19. animadvertit,
 aliam esse rationem eorum, quæ proponuntur disputanda, alia eo-
 rum, quæ ad doctrinam in scriptis traduntur legenda: quod enim dis-
 putandum proponitur, etsi dubium, ambiguum, obscurum sit, aliquam
 recipit excusationem: *Sed scribendo omnia clara dilucida, expedita esse
 debent.* Hinc ansa, vel occasio assurrexit Censoribus, damnandi, tan-
 quàm obscurum, ambiguum, & confusum locum illum Censuræ sub-
 iectum: sed quoniam non ambigua, nec dubia illa narratio est, ut
 probavimus; dubiam, & ambiguum Censuram impetimus: sed demus
 ambiguum esse narrationem; Nota impacta, non nisi certis, & claris
 sensibus imponitur. *Hæc doctrina falsa est, aiunt Censores, de doctri-
 na, quam ut dubia produnt: quæ enim dubia sunt, nec falsa, nec certa
 sunt;*

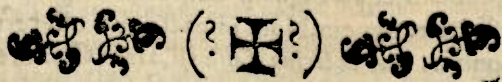
sunt; sed ad summum ex ambiguitate prona in aliquem errorem videntur. *Hæc doctrina temeraria est, scandalosa, & impia*: Temeritas, scandalum, & impietas latere non possent: harum Notarum ea est natura, & conditio, ut statim legentibus se offerat, sicuti reperitur: at cum vel ipsi Censores, anfractibus senticosis, vel ambitibus spinosis, sensum perscrutentur, ad summum inducentia in temeritatem, scandalum, & impietatem censent ea loca; sed aperte scandalosa, impia, & temeraria esse non possunt. Cum ergo inconsiderata Censura deprehendatur, etiam si supponamus Propositiones illas aliquam mereri Censuram; & alioqui dignas nullis notis demonstraverimus, pronuntiandum superest ipsam Censuram esse abolendam, abradendam, & eliminandam, utpotè iniurijs onustam, & refectam. Pono calamum, & quia dicta mihi sufficere videntur: alijs evidentè supersedeo quibusvis, si rem attentè meditentur, prævia censeatis.

DISSERTATIO SECVNDA.

EX NUM. VEL ARTIC. II. TAM Deputatorum, quàm Facultatis.

15 **V**trum Deus non manifestaverit hæc mirabilia (de Virgine) in primitiva Ecclesia; quia continent mysteria adeò alta, & sublimia, ut sese fideles in eis perscrutandis, & admirandis occupassent; quandò erat necessarium stabilire legem gratiæ, Evangeliumque publicare: & quamvis id non fuisset incompatible, nihilominus intellectus humanus, ignorantix plenus, aliquas poterat recipere turbationes, & aliqua pati dubia in eo tempore, quo fides Incarnationis, & Redemptionis adhuc debilis erat, & præcepta novæ legis in cunabulis.

Titulus præsentis Dissertationis duo continet: Primùm, in primitiva Ecclesia non fuisse manifestata mirabilia plura de Sacratissima Virgine, quæ deinceps, & modò per V. Matrem manifestantur. Secundùm, rationes sufficientes, ob quas Deus nunc voluerit patefacere illa mirabilia, quæ olim fideles latebant.

SECTIO PRIMA.

PRIOR PARS PROPOSITIONIS FIRMATVR.

16 **E** Vulgatura Sacra Facultas Censuram in libros 1. Partis Mysticæ Civitatis Dei, titulum operis in fronte evulgationis præfixit, scilicet omnis alijs: *Historia Divina, & Vita Sanctissimæ Virginis Mariæ Matris Dei, Reginæ, & Domine nostræ, his ultimis temporibus à Beata Virgine manifestata Sorori Mariæ à Iesu, & c. ex Hispano Idiomate Gallico donata à R. P. Thoma Croset.* Titulus iste literis maiusculis exaratus præmittitur, & magnis characteribus in ipso legitur: *His ultimis temporibus à Beata Virgine manifestata Sorori Mariæ à Iesu.* Et tamen nulla Censura video titulum notatum, aut reprehensum; neque à Sacra Facultate, neque à Deputatis Censoribus. Præsertim cum ex eo, quod Historia hæc sit manifestata his temporibus, sequatur apertè, eam non fuisse manifestatam in primitiva Ecclesia; quod in hac Propositione, tanquam falsum, temerarium, & novum, reprobatur. Fallitas, temeritas, & novitas ubique produntur; præsertim oculatis viris, & magis proditur, quod magis oculis observatur: quid? Devorarunt in Titulo falsitatem, & temeritatem, quæ in hoc numero transglutire non potuerunt? Aut in Titulo Propositio est vera, pia, & secuta, quæ in Opere temeraria, falsa, & nova vocatur? Aut eadem Propositio simul & vera, & falsa esse potest? Ita sanè, si oculis torvis proponatur, aut odio, invidia, vel alio quovis vitio, rationi laboranti offeratur. Sed quoniam utrobique vera est Propositio, utrobique erit vindicanda.

17 Prius ipsius V. Matris rationibus, deinceps Doctorum, & Theologorum consensu. Vener. Mater in 2. Part. num. 1516. animadvertit, *Quod felix gratiæ dies, quæ Verbi Incarnatione mundo illuxit, habet suum exortum, & meridianum, sicut & habebit occasum; atque omnia à sapientia æterna esse disposita, sicut & quando opportunè convenit; quapropter, quamvis omnia Christi, & Matris eius Sacramenta in Divinis Scripturis sint revelata, non omnia simul, & eodem tempore æqualiter manifestantur; sed paulatim Dominus auferens figurarum, metaphorarum, & enigmatum velamina; quibus revolutis, multa fuere Sacramenta patefacta, quæ observata, & reservata erant ad suum usque tempus: sicut solares radij fiunt manifesti, postquam removetur nubes, sub qua latebant. Nec mirum, si hominibus per partes aliquis ex multis radijs huius Divinæ Lucis de novo communicatur; siquidem ipsi Angeli, quamvis ab initio suæ creationis cognoverunt Incarnationis Mysteriorum quoad substantiam, & generaliter::: At verò non omnes huius mysterij con-*

conditiones, effectus, & circumstantiæ eis prævis fuerunt; imò plures illarum sunt ab eis cognitæ post quinque mille & ducentos annos, & amplius, à mundi creatione.

18 Hæc autem sunt Theologorum discursibus conformia, ut ferè eisdem verbis Doctor Eximius t. 2. in 3. p. disp. 21. sect. 1. §. Dicendum est: de cognitione Angelica erga Sacratissimam Virginem fuerit philosophatus: vbi paulatim fuerunt eis referata plura de Sacratissima Virgine, licet ab initio de ipsa communem fuerint sortiti notitiam. Hincque admiratio illa: *Quæ est ista, quæ progreditur quasi Aurora?* interpretatur Suarez ex D. Thoma de cognitione quoad omnes circumstantias, non verò quoad substantiam, & personam ipsam Virginis. Modò sic: non omnia, quæ de Sacratissima Virgine erant manifestanda, vel Angelis ipsis, in ipsa Triumphante Ecclesia fuerunt revelata, & obiecta: quid mirum, si plura in Primitiva Militante Ecclesia Deus de sua Matre non revelaverit mirabilia, non manifestaverit Sacramenta?

19 Vltèrius Vener. Mater 3. Part. num. 39. his verbis sibi consonat, rationemque dedit pro asserto, à Deputatis hic nota confixæ: *Denuo animadverto hanc Historiam legentibus (sæpius id ipsum animadverterat) ut non tanquam aliena, Mariæ occulta Sacramenta recipiant, quæ in hac Historia viderint scripta; nec tanquam sibi incredibilia reputent; ob id solum, quod mundus ad hæc usque tempora de ipsis passus fuerit ignorantiam; quia præterquam quod dignè, & convenientèr omnia in hac magna Regina recipiuntur; quamvis Ecclesia Sancta hucusque non habuerit de mirabilibus factis, quæ gessit post Filij sui Sanctissimi Ascensionem, authenticas Historias, negare non possumus, fuisse multa, atque magnifica ea, quæ gessit; siquidem in legis, quæ introducebatur in mundum, Evangelicæ, Magistram, Patronam, atque Matrem sufficiebatur. Hæc ratio firmat, atque stabilit assertionem damnatam; sed quia Censores num. 12. & Sacra Facultas art. 8. hanc rationem explodunt, ibidem erit instauranda: interim si Patrum doctrinis præmissa fulciantur, actum erit de Censura.*

20 Tot, tantaque de Sacratissima Virgine supersunt dicenda, atque manifestanda, ut SS. Patres in admirationem rapti, stupore, dum de eius mirabilibus sermonem instituunt, corripiantur. Illustrissimus Samaniego in Prologo Galeato plura testimonia congescit à num. 36. 37. & 38. & Nota 4. huius 1. Partis, §. 3. & 4. quibus superaddi possunt alia multa ex S. Bernardo serm. 2. super Salve Regina. S. Thoma de Villanova concione 3. de Nativitate. S. Ioanne Damasceno orat. 2. aliisque videndis apud Novarin. Umbra Virg. num. 969. & apud satisfactionem pro (Villarragur) Relig. Sancti Fran-

cisci, num. 47. 48. & 55. ubi ex Camisio hæc satis ad rem videri possunt adducta verba: *Facebant igitur nauti, ac morosi Censores, qui statim nauseant, & offenduntur, cum ea de Maria legunt, vel audiunt, quæ in Verbo Dei non sunt explicata, sed ex veterum, & recentiorum Theologorum scriptis petita, ea, quæ talis Personæ dignitati, sed & rationi, in mente piorum lucenti, consentanea, ut de Matre Domini rectè, piè, ac probabiliter affirmantur.* Cum ergò tot, tantaque sint mirabilia Virginis Mariæ, quæ denud quotidie dicuntur, nulli temerarium videri poterit, omnia in Primitiva Ecclesia non fuisse revelata, atque patefacta mysteria, ut Richardus de S. Laurentio ait: *Nec solum gloriosa dicta sunt, sed etiam dicuntur quotidie, & dicuntur usque in æternum.* Christus enim Mariæ Filius, qui antiquis inspiravit, ut de Matre sua enigmatibus gloriosa prædicarent, ipse & quosdam illustrat; & etiam usque ad finem mundi aliquos illustrabit, ut semper ætqua gloriosa superaddant. Ita ille in Psalm. 86. num. 2.

21 Ex his plura inferuntur. Primò, ex principiis V. Matris infertur, omnes veritates, & mysteria de Christo, eiusque Matre, in divinis Scripturis contenta; licet non omnia statim fuerint patefacta: infertur etiam, Ecclesiam quotidie accipere nova incrementa, novas illustrationes erga plures circumstantias, & accidentalia mysteriorum fidei. Infertur ulterius revelationibus privatis plura servis suis, ex his Deum manifestare; imo ut Thomas Hurtadus ait, num. 797. *Omne omnino negare fidem, omnibus revelationibus factis personis particularibus, non solum existimo impium, & temerarium, sed erroneum in fide.* Infertur tandem, non omnia, quæ de Sacrata Virgine hodie habemus, fuisse in Primitiva Ecclesia manifestata; patet evidentè, quia paulatim Ecclesia Sacris Patribus, & Doctoribus illuminata, Spiritus Sancti luce iugi perfussa, Conciliorum, & Pontificum determinationibus illustrata, plura determinavit, statuit, atque decrevit; quæ olim, nec fuerunt decreta, nec determinata, nec statuta.

22 Hanc veritatem firmant Gerson part. 4. serm. de Concept. Hechin part. 1. serm. de Concept. Rupertus in Cantica ad illa verba *murenulas aureas.* S. Amadæus hom. 8. Richardus lib. 4. de Laudibus. S. Bernardus serm. 2. super Salve Regina: Richardus etiam lib. 7. de Laudibus; alijque ferè innumeri passim videndi: inter quos excipendus Casianus lib. 2. cap. 1. *Divina Virgo Filia Patris Æterni; Mater Æterni Filij, habitaculum Spiritus Sancti, plus habet in occultis suis, quam capiat humana mens; quam possit sermo proferre, quam exhibendis membranis, quam sibi totam coaptavit ille, qui condidit ad nihil aliud, quam ad Divina perstruens, ut Dei Mater esset, & Filia.* Cum ergò hæc ita se habeant, illa 1. Pars Propositionis V. Matris, in qua ait mirabilia

lia hæc (de Sacratissima Virgine) non manifestavit Deus in Primitiva Ecclesia, est certa, & debet esse indubitata; vel ut falsa probetur, debent Censores ostendere, & demonstrare loca, ubi manifestata sunt in Primitiva Ecclesia; aut quæ dicuntur mirabilia, non esse mirabilia: quod cum non præstent, nec præstari possint, inter eos computandi sunt, de quibus doctissimus Castro in præfatione ad vitam Virginis sic fatur: *Sed nec hoc idem ignores velim, multos hac nostra tempestate prodisse; an nostro malo, dicam, an potius suo, tam rigidos Historiæ Christianæ Censores, ut nisi, vel divina fide, ut dicunt, comprobes, aut evidenti ratione confirmes: vel tanquam omnino fictam rejiciant, vel tanquam apochrypham, sic enim vocant, floci pendant. Apud quos majori pollent authoritate, ac fide in suis prophani, atque Gentiles, quam in nostris, Christiana fide, ac sanctitate clari Scriptores.*

SECTIO SECUNDA.

RATIONES, OB QUAS DEVS IN PRIMITIVA ECCLESIA hæc mirabilia non ostenderit, percurrit, & defendit.

23 **M**Ultis probaverat doctissimus P. Guevara tom. 2. in Matthæum, observ. 15. sect. 2. §. 1. superesse multa de Sacratissima Virgine dicenda, ex PP. placitis, & doctrinis; sed num. 2. rationem reddens, cur hæc omnia in Primitiva Ecclesia non fuerunt revelata, hæc adnectit: *Tot, tantæque sunt, ad eoque humanæ mentis sinus excedunt, superantque capacitatem, ut quasi militantis Ecclesiæ intellectus obrueretur omnino mysteriorum granditate, gratiarumque sublimitate, quibus affluit Mariæ latissimus animus, si earum simul cognitio in eum infunderetur Deus, ne humanæ mentis tenuitas, tanto pondere prægravata, velut fatisceretur, & dirumperetur, caelestium gratiarum numerum, quibus Maria ditata est, paulatim ei statuit aperire cognitionem, & sic quædam Ecclesiæ exordio revelavit, ut tempore decursu alia cognoscenda perciperet, nimio enim lumine eius acies perfringeretur, si universarum Mariæ gratiarum radij illius mentem, vno impetu adorirentur; ad eum sanè modum, quo Apostolis quondam divina sapientia dixit: adhuc multa habeo vobis dicere; sed non potestis portare modò, & c. Eo libentiùs hæc verba transtuli, quo proximius accedunt ad eandem veritatem innuendam, quam iisdem ferè rationibus, in loco Censuræ subiuncto V. Mater proponit, adducens pro se Ioannis locum cap. 16. num. 12. quem eidem proposito elucidando amandavit Guevara.*

24 En cur Deus hæc mirabilia non manifestavit in Primitiva Ecclesia; *quia intellectus humanus ignorantia plenus, aliquas turbationes reci-*

reciperet, ait V. Matēr; quia nimio lumine eius acies perfringeretur, si
 universalium Mariæ gratiarum radij mentem vno impetu, adorirentur, ne
 humanæ mentis tenuitas tanto pondere, veluti gravata, fatisceret, & dis-
 rumperetur, ait Guevara, quod sanè pertimescendum erat; tunc maxi-
 mē, quando stabiliri necessarium erat legem gratiæ, sacrumque Evan-
 gelium: ut suo exemplo S. Dionysius Areopagita satis ostendit, Epist.
 ad Paulum; ubi inter alia, Testor, ait, qui aderat in Virgine, Deum si tua
 divina concepta mente non me docuissent, hanc ego verum Deum esse credi-
 disse, quoniam nulla videri maior esse posset gloria beatorum, quam feli-
 citas illa, quam ego infelix nunc, tunc verò felicissimus, degustavi. Sic
 ergo magnus ille Dionysius ad Sacratissimæ Virginis intuitum aded
 est stupefactus, ut ne Deum, ipsam revereretur, testatur divina fide
 fuisse compulsus. Quod futurum sperabamus accidisse fidelibus pri-
 vilegiis exundante abyssus, gratiarum exuberante mare, atque Sa-
 cramentorum dissoluto muro? Nonnè innumeras animi perplexitates
 paterentur illi, quibus vno impetu, vno veluti haustu mare absumen-
 dum propinabatur?

25 Dices: D. Thomas 2.2. q. 1. art. 10. ad 1. ait: *Quod in doctrina Christi, & Apostolorum veritas fidei est sufficienter explicata*: non ergo denuo indigemus novis explicationibus, atque circa fidem novis manifestationibus. Forsan hoc loco ducti, aut potius non verà intelligentiā seducti Censores, doctrinam harum Propositionum falsam, & temerariam, imo novitatem inducentem, criminantur. Sed quàm rectè cohæreat cum sensu V. Matris, iam ostendam. In primis supra produximus V. Matris verba, quibus ait: *Licet omnia mysteria de Christo, eiusque Matre sint revalata in Divinis Scripturis, non omnia equalitèr eodem tempore manifestantur*: ubi longè aliud est rem esse revelatam, atque esse manifestatam. Demus omnia mirabilia fuisse iam revelata, ut fatetur V. Mater; & D. Thomas innuit adductis verbis; infertur statim: ergo & omnia sunt manifestata? Minimè. *Thesaurus Ecclesiæ est doctrina Apostolorum ipsis revelata*, in qua omnia credibilia de fide continentur: ast de thesauro hoc proferuntur nova, & vetera; quia Sancta Mater Ecclesia de vna in aliam ætatem perducta, cogit aliquas veritates explicare, & definire, quæ veteres sunt, & in Apostolorum doctrina contentæ, & nova etiam appellantur; quia novitèr santiuntur, & pronuntiantur. Sed quoniam de his vberim egit Illustrissimus Samaniego Nota 4. & suo Prologo Galeato, & satisfactio pro Religione S. Francisci exhibita, multa congerit à num. 162. & à num. 46. ad Censuram deveniamus.

Hæc Propositio falsa est, temeraria, & novitatem inducens.

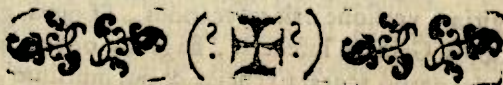
26

Hæc Censura triplici nota conflatur. Prima, falsitatis; secunda, temeritatis; tertia, inducentis novitatem, à quibus omnibus expers, & aliena Propositio ex dictis probatur; sed amplius adhuc, quid vnaquæque harum notarum sibi velit, à nobis erit expendendum. In primis, ut aliqua Propositio sub virgulâ, & ferulâ Censuræ quatiatur, non satis est quod sit *falsa*, debet amplius esse plusquam falsa, longèque communem falsitatis gradum superare: cum ergò dico vnam Propositionem esse falsam, non proinde nota vlla ignominiosa illam efficio; alioqui conquærerentur Philosophi, Theologi, Medici, Mathematici, Interpretes, & vno verbo omnes quotquot disputant, vel scribunt: quicumque in qualibet materia firmans Propositionem, vel thesim sibi probabilem, oppositam reputat falsam, & ut falsam impugnat, & negat. Certè si Sacra Facultas; si Deputati Doctores Propositiones probabiles V. Matris, quas feriunt, ne alia nota inurerent, quam nævo falsitatis, non adedò solliciti fuisset de vindicta; quia liberum cuique est in probabilibus, sibi tanquam verum retinere vnum extremum; alium, sibi oppositum, tanquam sibi falsum negare. Esse varios Censurarum gradus sciunt omnes, & expendit Saura tract. de examine doctrinarum, Conciliorum, Pontificum, Patrum, & Scholasticorum, productis testimonijs. De differentia, & dist. horum graduum agit Canus lib. 12. de locis, cap. 11. Corduba lib. quæstionarij, quæst. 17. Suarez disp. de fide sect. 2. Turris-Cremata in Summa de Ecclesia, lib. 4. part. 2. cap. 112. S. Antoninus 2. p. Theolog. titul. 12. cap. 5. & alij, quos longum esset recensere: ast in gradibus Censurarum à nullo falsitas est collocata. Utinam falsas solum Propositiones carperent Deputati: liberum est assentire, aut dissentire probabilibus; sed quoniam addunt Propositionem non solum esse falsam, sed temerariam, atque novitatem inducentem, de his gradibus huic Propositioni impactis superest ut agamus.

27 De nota *temeritatis* latè agemus in Crisi nostra ad finem articuli 14. sive Num. 19. Num. 227. solum hic erit animadvertendum: Propositionem, quæ multis Theologis, aut Doctoribus arrisit, vocandam nō esse *temerariam*: at Propositio, Censura subiuncta, pluribus placet, ut tota Dissertatione est probatum: ergò illa non est *temeraria*; sed neque *novitatem inducens*, ut potè, quæ à multis asseritur; ut ostensum est tota Dissertatione: ergò vndique à Censura immunis, libera evadit

præiacta Propositio. Sed demus reverà hanc Propositionem non solum esse *novitatem inducentem*, sed absolutè *novam*: erat ne proinde expungenda? Novitas sola non inducit Censuram, nec gradum continet Propositionis damnabilis, si Scripturis, Concilijs, Decretalibus, unanimi PP. consensui, & Theologorum iudicio, non opponatur. Novitas, quæ emergit sine fidei præiudicio, aut Religionis periculo, aut Ecclesiæ dispendio, aut modestiæ offendiculo, aut rationis incuria, laudatur à S. Augustino tract. 97. in Ioannem, & lib. 20. de Civitate, cap. 20. S. Basilio libro de Spiritu Sancto, Richardo de S. Victore tract. 1. de Tabernaculo fœderis; Pereyra lib. 3. in Genesim, quæst. 5. num. 46. adducens Vincentium Lirinensem, his verbis: *Antiqua Sanctorum Patrum consensus, non in omnibus Divinæ Legis quasiunculis; sed solum in fidei regula, magno nobis studio & investiganda est, & sequenda.* Et lib. 7. ad Calum num. 178. & num. 179. agens de existentia Paradyfi. Corduba lib. 1. quæst. 44. & alij, quos in decursu huius operis dabimus. Si ergò præiacta Propositio de mirabilibus Sacratissimæ Virginis non manifestatis in Primitiva Ecclesia, ob rationes ibidem addictas, sine fidei præiudicio stare potest, & de facto stat; & si fuisset *nova*, non proinde erat virgulæ Censuræ mancipanda; sed cum nec *nova*, nec *novitatem generans* sit, utpotè, quæ Guevaræ, & pluribus Sanctis Patribus apud ipsam videndis, arriserit, ipsa Censura qualitates, Propositioni impactas, sibi adsciscit. Est Censura falsa, & plusquam falsa, quia fallendi animo impacta: est temeraria, quia Propositionem probabilissimam à Sede probabilitatis eliminare intendit: est novitatem inducens, quia triplicem perniciosam adinvenit nocendi novitatem. Primò, falsitatem solam inter gradus Censuræ ponens. Secundò, temeritatem iniustè inferens. Tertiò, novitatem indebitè affigens. Quare hac triplici ratione digna, ut in ipsam æquisissimum Veritatis Tribunal animadvertat,

*** (✠) ***

DISSERTATIO TERTIA.

CIRCA ARTIC. II. FACULT.

& 3. & 4. Deputatorum.

AN PROPTER HANC RATIONEM
*(scilicet, quia mens humana manifestatione mirabilium
 Sacratissimæ Virginis in Primitiva Ecclesia, quando
 divulgabatur Evangelium aliquas turbationes patere-
 tur) Verbum incarnatum in vltima Cæna dixerit Dis-
 cipulis suis: Multa habeo vobis dicere; sed non potestis
 portare modo. Et an his verbis fuerit allocutus toti
 mundo, qui minus erat dispositus, ante stabilimentum
 legis, & fidei Filij, ad recipiendum fidem, & mysteria
 Matris.*

T A N D E M

AN DEVS PROPOSVERIT HOMINIBVS HANC
*Mysticam refugij Civitatem (Mariam) descriptione, & narra-
 tione, iuxta (V. Matris) imbecillitatem facta: & noluerit,
 quod eam inspiciant homines vi opiniones, & visiones simpli-
 ces, sed sicut constantem, & infallibilem veritatem: illi, qui
 habent aures audiendi, audiant.*

28 **T**itulus iste capit articulum secundum Sacræ Facultatis;
 & numeros tertium, & quartum Deputatorum Cen-
 sorum: hic Propositiones ab ipsis explosæ, vt vides, in Dissertationis
 periculum assurgunt, vt veritas, aut falsitas earundem facilius depre-
 hendatur: sed quoniam Traductoris incuria, velut cancer serpit vbi-
 que, statim legitima versione erit refecandus, vt quos graveolentiæ
 fâtor traductionis Gallicæ infecerit, flagrans odore iucundissimo
 textus Hispanici versio acurata, reficiat, & qui mutilum, difforme,
 atque dilaceratum sensum perhorrescunt, integræ
 narrationis exemplari mansuescant,
 & cicurentur.

29 **E**T propter hoc (refertur ad antecedentia Dissertatione secunda elucubrata verba) *Persona Divini Verbi humanati*, dixit *Discipulis suis in ultima Cæna*: multa habebam vobis dicere; sed non estis dispositi ad ea recipienda. In illis locutus est mundo toti, qui non fuit dispositus, donec lex gratiæ firmaretur, & fides Filij, vt introducerentur mysteria, & fides Matris. Et nunc maior est necessitas, illaque me compellit, plusquam sua dispositio: (hic intercinditur vna periodus vsque ad hæc verba) & volo præsentem illis ponere hanc refugij *Mythicam Civitatem*: describe illam, atque depinge iuxta imbecillitatis tuæ vires; & nolo hanc descriptionem, atque declarationem vitæ suæ esse opiniones, neque contemplationes, sed veritatem certam. Qui habent aures audiendi, audiant.

SECTIO PRIMA.

AN DEIPARÆ MIRABILIA, NON MANIFESTATA in Primitiva Ecclesia, possint intelligi contenta in illis multis rebus, quæ Christus dixit se habere, vt diceret Discipulis suis in ultima Cæna, illis verbis: Multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo? &c.

30 **I**llustrissimus Ximenez Samaniego, Episcopus Placentinus, vt erat eruditione sacra vir facile dives, ingenio locuplex, & acumine præstans, incidit in hæc eadem loca, in quæ Sacra Facultas offendit: legit, & recognovit, nonnullis, aut parum pervia; aut non nihil futura suspecta: quare copiosa litterarum, & rationum congerie huius loci narrationem elucidandam suscepit tribus clarissimis Notis, veluti toridem fulcris, aut repagulis in hac, qua videbatur ab adversarijs impeti posse parte, Civitatem Dei Mysticam communivit, atque tutatus est; nullis incurribus eam reliquit expositam, nullis ictibus labefactandam: quidquid ergò nos validissimis his defensionibus addiderimus, non tam suveniendi, aut auxiliandi animo, quàm suffragandi, & exornandi gratia, præstabimus.

31 Vastissimam interpretationum, & expositionum sylvam ad hunc Ioannis cap. 16. num. 12. locum, in duplicem classem redegit Samaniegus; in quarum prima instar magni agminis solus recensetur S. Augustinus; ex cuius verbis tract. 96. in Ioannem tom. 9. parum à fine: & Deputati Censuram, veneno imbutam, & Placentinus Censuræ theriacam illico applicandam, ebiberent. Illi Augustini ducti testimonio, statim V. Matrem abusam fuisse Ioannis loco: Quo Hære-

*rici audacias figmentorum suorum, quas maximè exhorret, sensus humanus, hac occasione Evangelicæ sententiæ colorare conantur: iste verò, eodem Augustini testimonio, probat: mysteria Sacratissimæ Virginis esse potuisse contenta in illis multis rebus, quæ Christus suis manifestavit Discipulis: quia ut hic ait S. Doctor temerè sine divina revelatione quisquam auderet hæc, aut illa esse ex ijs, quæ Christus substituit; quod si præmissa revelatione divina, quis dicat hæc, vel illa esse ex numero eorum, de quibus tunc silentium non fregit Dominus, hic nec temè, nec absurdè, mysteria illa occulta indigitarer, utpotè ab illo eodem spiritu edoctus, à quo Apostoli tunc de his non fuerunt instructi: Iam ergò V. Mater ex revelatione privata, sibi reſerata prædicat hæc mysteria, vel aliqua ex illis; aitque in Sacratissimæ Virginis excellentiam commendandam collimare: non ergò abutitur testimonio, quo utitur iuxta Magni Parentis Augustini sensum, & placitum: parum fuerat hæc legisse, ait S. August. nisi illecebram *Legeretur hæc ex eis esse, quæ tunc Dominus noluit Discipulis suis dicere; quia non poterant illa portare.* Hoc totum dilucidè legitur in narratione V. Matris, & quod mysteria Virginis erant ex illis multis rebus, quæ Christus Apostolis non dixit; & quod Deus ita V. Matri dixit.*

32 Non prætereunda hic Deputatorum calliditas in Censura conficienda ex verbis Augustini, Venerabilem Matrem cum Hereticis, qui abusi sunt hoc testimonio, ut audacias, & novitates figmentorum suorum colorarent, involvere desiderantes, interciderunt: illa etiam Augustini verba immediatè sequentia: *Quas maximè abhorret sensus humanus: & cur? Quia V. Mater utebatur illis verbis, non ad audacias, aut figmenta, quæ sensus humanus abhorreret; sed ad mysteria palàm facienda, quæ sensus humanus amplecteretur placidè; & ex quibus Deiparæ sacramentis, & mirabilibus, quæ olim, occulto Dei iudicio, latebant, patefactis, humana mens in quamdam ingentem admirationem raperetur; indeque magis, ac magis in Virginis amorem accenderetur: non ipsos, hæc ita esse, subterfugit; sed versutia quadam, quæ eorum non candidam mentem poterant designare, verba interceperunt.*

33 Exiverat Illusterrimus Plasentiæ Præsul habere locum in sententia Augustini, sensum V. Matris; & ad communem Interpretum, in hunc Ioannis locum, se conferens consensum, probat etiam mysteria Deiparæ fuisse, aut potuisse esse contenta in illis multis rebus, quæ Christus Apostolis non dixit; & se habere dicenda innuit; quæque magisterio Spir. Sancti erant excepturi; nec semel, & coacervatim, sed paulatim, ac proindè in illis, scilicet Apostolis, Christus fuit etiam loquutus omnibus fidelibus. Ita ex Cardinali Tolero,

Maldonato, Cornelio à Lapide, & S. Gregorio Nazianzeno, concludit: quare vndique vallata sententia V. Matris, vt inquit, ictibus ab aduersarijs disploditur.

34 Nihilominus ex proprijs nonnulla adnectenda in amplio-rem huius Propositionis corroborationem, quia hucusque alienis, aptissimis licet armis, decertavimus. In primis locus ille Ioannis à V. Matre adductus pro mysterijs occultis Deiparæ, sibi revelatis, in eundem finem expendit Eruditissimus P. Guevara tom. 2. in 1. cap. Matthæi observat. 15. de Purissima Conceptione, sect. 12. §. 1. ad hæc: *Multa habeo vobis dicere, & c.* Nec tamen, ait Guevara, *veritatis spiritus Ecclesiam Dei omnigena veritate coacervatim, & vno tempore imbuit; sed singulas cælestis Theologiæ disciplinas, singulis atatibus assignavit; ne omnibus pariter referta, tanquam nimio cibo onusta, humani intellectus pusillitas succumberet.* Vt scitè admonuit Tertullianus lib. de velandis Virginibus, cap. 10. & datis Tertulliani verbis, mirum in modum idem assumptum amplexantibus, sic prosequitur: *Verè cum mysteria in Maria patrata, proximiorum viciniam cum divinitatis, fideique nostræ Sacramentis nanciscantur, & ob id privilegia, excellentiarumque dona, ei impertita, illis solum videantur decedere, quæ in Divinum ipsius Filium confluxerunt* (nequit enim excogitari sublimior sanctitatis vertex, & gratiæ post Christum, quàm Maria) *meritò quidem de illius mysterijs, non aliter nobis philosophandum erit, ac de mysterijs fidei, quarum notitiam, singulariumque veritatum ad illam spectantium cognitionem, Spiritus Sanctus Ecclesiæ suæ non summatim communicavit; sed sensim illas digessit, & pro temporis opportunitate distribuit. Quo fidelium pietas de Mariæ maiestate, eò altissimum conceptum gignat, vt cum multa, mira que de eius gloriæ prærogativis fuerint edita, adhuc plura esse, quæ Deus occultat Ecclesiæ suæ, successu temporum manifestanda, credatur.* Si ergò meritò de Mysterijs Virginis, propter viciniam ad mysteria Christi, non aliter nobis est philosophandum, ac de Sacramentis fidei: quid prohibet, quominus, sicut in illis multis rebus plura fidei secreta latebant, quæ paulatim erant successu temporum referenda, ad fidem filij pertinentia; similiter asserere, etiam ibi abscondita remansisse plura mysteria, & mirabilia Matris? Quid si exemplum à Guevara de mysterijs Filij, ad mysteria Matris transit in eventum? Hoc mihi pro comperto est, Guevaram eo loco, in illis multis rebus, quæ Christus Discipulis non dixit, involvi mirabilia Virginis, non dubitare?

35 Et sanè, licet omnes veritates, fide credendæ, contineantur in Sacris Scripturis, vt cum D. Thoma defendunt Suarez, Torres, &

Coninch apud P. Arriaga de fide, disp. 11. sect. 3. tamèn non omnès eodem simul tempore sunt adaperatæ, & referatæ; quod optimè convincit S. Gregorius Nazianzenus orat. 37. apud Guevaram, tom. 1. num. 16. observ. 1. vbi post multa, sic fatur: *Ob hanc rationem, vt opinor, ad Discipulos quoque sigillatim se confert, ad excipientium scilicet captum, modulumque se impertiens, nimirum in Evangelij principio perficiens virtutes, post Christi Passionem insuflatus; post Ascensum in igneis linguis apparens, quin etiam ab ipso Iesu paulatim declaratur, vt ipse quoque comperies, si animum diligentè advertas: Rogabo enim Patrem, inquit, & alium Paracletum dabit vobis spiritum veritatis::: Vides illuminationes paulatim nobis affulgentes, Theologiæque ordinem, quem nobis quoque tenere præstiterit, vt nec repentè, atque confertim omnia in lucem proferamus, &c.* In hanc eamdem sententiam recidit Didymus lib. 2. de Spiritu Sancto, his verbis ad locum Ioannis cap. 16. *Ipse ergò spiritus veritatis ingrediens puram, & simplicem mentem, signabit in vobis scientiam veritatis, & semper nova veteribus adiungens (attende) diriget vos in omnem veritatem: vbi successus illuminationum innuitur per Spiritum Sanctum, semper veteribus nova subiungentem.*

36 Post Christi Domini Magisterium, & Spiritus Sancti visibilerè apparentis; adhuc erant multæ veritates de fide revelandæ, quas Sacratissima Virgo Discipulos docuit, vt docet Rupertus ad illud Canticorum: *Indica mihi, &c.* eius verba: *Quidquid supplementi opus erat eisdem mortalibus, vel testimonij ad confirmandos singulorum sensus, quos acceperant ab eodem spiritu, dividente singulis prout vult, ex religioso ore tuo perceperunt, instructo ad loquendum, benè composito ad tacendum::: An quia cap. 15. Actuum Apost. Vbi facta seditione, propter ceremonias Iudaicas, convenerunt Apostoli, & seniores videre de verbo hoc, nullam tui mentionem Scriptura fecit; id circò putandum est, quod Conventus ille te omisserit, & sanctum de tempore tuo, de tuo ore spiritum non censuerit? Imò & illic, & in cæteris agendis tu Princeps omnem solvisti quæstionem, &c.*

37 Ex quibus verbis clarè deducitur, non solùm illuminationes paulatim Ecclesiæ affulxisse; sed etiam non temerè suspicandum in illis multis rebus, quæ Christus occultavit Discipulis; licèt ibi de Maria nullus sit sermo; ibidem plura de Maria mirabilia latuisse; sicut non quia de Sacratissima Virgine mentio non fiat illo 15. Actuum cap. non proindè putandum in illo religioso Concilio Virginem non fuisse, vt optimè Richardus est meditatus, imò vires addit nostro discursui Richardus à S. Laurentio lib. 12. de Laudibus: vbi Mariam esse librum, in quo omnia continentur ad salutem: *In hoc enim libro (quem Ioann. vidit Apocalypf. 5.) continetur omnis scientia, quæ per-*
tinet

*vincit ad salutem, quem tenet Christus in dextera, non in sinistra; quia spiritualem scientiam, quæ in eo latet, bonis aperit, malis claudit; ideo dicitur, signatus. Et nota, quia Ioannes flebat multum, quia nullus inventus est solvere signacula libri, nisi solus Agnus; quia nemo novit Matrem, nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare. Si ergo tanta sunt Mariæ mirabilia, ut liber dicatur in dextera Dei, agnitus soli Agno, sive Filio, & cui voluerit Filius revelare; quid mirum, si Mariam respiciens Christus, quam semper in dextera habebat, Apostolis dixerit: *Multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo? Quid mirum, si in multis illis Virginis mirabilia latuisse asseratur, quæ Virgini Venerabili pro libito voluit Filius revelare? Ego sanè in loci huius Ioannis abusum reperio nullum; sicut nec impoterum, si pro alijs Sacratissimæ Virginis novis mirabilibus ab alia, alio ve Dei servo, adducatur; quia & ibi multa sub silentio fuisse sacrata dicuntur, & de Sacratissima Virgine, ipsa materia, eò quod inefabilis sit, semper fandi tribuet facultatem; de ipsa nunquam potest deficere, quod dicatur; quia nunquam fatis esse potest, quod dicitur: nequè enim in Cælo, nequè in Terra, ait D. Bernardus, inventus est dignus aperire librum prærogativarum suarum, serm. 2. supr. Salve.**

38 Quæ fuisse à nobis hucusquè dicta sunt, in synopsis redigam, ut præsius, & firmitus intentum convincamus. In primis omnia, quæ modò manifestantur, in Divinis Scripturis esse contenta fatentur communiter Theologi cum Suarez, Torres, Coninch, supra laudatis; quibus consentit V. Mater 2. Part. num. 1516. ibi: *Quamvis omnia mysteria Christi, eiusque Matris in Divinis Scripturis sint revelata, nihilominus non omnia æqualiter eodem tempore manifestantur.* Deinde, paulatim manifestari successu temporis, ex illo loco Ioannis censent Nazianzenus, Tertullianus, Didymus, Maldonatus, Guevara, & alij, quos supra dedimus, & dedit etiam Samaniegus Nota 4. 1. Partis. Præterea mirabilia Virginis esse occulta plura; & si plura sunt revelata, affirmant Richardus, Bernardus, Gerson, Casianus, & alij quam plures, quos etiam citavimus. Tandem in illis multis rebus, quæ Christus subtrahit, fuisse contentas plures veritates de fide, quas Spiritus Sanctus paulatim erat, non solum Apostolis, sed Ecclesiæ suæ, cui in ipsis est locutus, aperturus, iudicant ex prædictis quàm plures. His prælibatis, superstitantùm probare in illis multis rebus, quæ Christus non dixit, fuisse contenta mirabilia Deiparæ; illumque Ioannis textum, cap. 16. num. 12. esse locum, in quo mysteria Virginis manifestanda continentur; ut tandem stabiliamus in prædicta narratione, more hæreticorum, illo non fuisse abusam; sed potius Catholico-tum more in verum sensum, eundem adduxisse. Quod præstabimus,

si duo hæc ostendamus: Primò Christum Dominum tunc, cum Apostolis hæc dixit, non solum respexisse ad Spiritum Sanctum, per semetipsum Apostolos instructurum, visibili descensu super capita eorum, igneis linguis apparentem; sed etiam ad suam Matrem respexisse, per quam, tanquam per organum, idem Spiritus Sanctus erat Apostolos docturus; ita ut illa ex illis multis rebus, quas Christus occultavit, plura eisdem manifestaret.

39 Hoc probatur autoritate Hieronymi de Guevara in cap. 1. Matthæi versu 5. observat. 10. num. 6. in hæc verba: *Multa habeo vobis dicere, &c. non solum censeo interpretanda de Spiritu Sancto sacrae fidei dogmata per semetipsum in Apostolos derivante, sed de ipso se per Mariæ guttur illis effundente, & quidquid dubij, & controversiæ erat, aperiente; imò ex Ruperto ubi supra elicit idem Guevara, Mariam in fidei Scholam ab Spiritu Sancto fuisse erectam. Præterea, ait, ex eodem Ruperto elicio tanquam publicam Scholam suam Spiritum Sanctum crexisse Mariam; quæ doctrinam, mysteriorumque scientiam, Apostolis traditam die Pentecostes, veluti recoleret, perpoliret, & defæcaret amplius, in ipsisque firmam, ratamque sustineret: id indicant verba illa: imo vox tua, vox illis fuit Spiritus Sancti, &c. Iuxta hanc expositionem Christus Dominus eo loco Matrem suam in mente habebat, & ad illam respiciens, simul & ad Spiritum Sanctum, dixit: *Multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modò: cum venerit Spiritus Sanctus, ipse docebit, & Mater meam scientiam, vobis ab ipso traditam, recolet, perpoliet, & defæcabit amplius.**

40 Hinc secundò statuendum est, supposita hac interpretatione, in illis multis rebus non solum fuisse Virginem contentam, quatenus per ipsam erant manifestandæ; sed etiam eius mirabilia ibidem contineri: An non mirabile erat in Magistram Scholæ Apostolicæ, & totius Ecclesiæ erigi? Num mirabile non erat ipsam ad omnem quæstionem tollendam destinari? Oraculumque totius ambiguitatis sedandæ designari? Nec hoc solum mirabilia ibidem continebantur, ubi de ipsa Virgine agebatur, sed de omnibus mirabilibus, eius Mysterijs, & Sacramentis de fide credendis; sive in ordine ad ipsam Deiparam, sive in ordinem ad Filium, sive ad alia: nam ut Rupertus ait lib. 2. de operibus Spiritus Sancti, cap. 23. *Prophetissa enim erat Maria; Prophetissa, inquam, nulli Prophetarum comparanda, cuius in sacramentum pectoris Spiritus Sanctus prophetias omnes convexerat.* Quod Spiritus Sanctus omnes veritates revelandas in pectus Virginis coacervavit, propria mirabilia ibidem reposuit.

41 Modò quis abusus, quæ deprehendi poterit violentia, aut fanatica textus distortio in narratione; ubi agens Pater Aternus de
mi-

mirabilibus Deiparæ, hoc tempore manifestandis, locus ille produci-
tur; vbi de Sacratissima Virgine Christus est locutus, iuxta interpre-
tationem proximè allatam? An maiori cum probabilitate Interpretes
passim, pro aliquibus fidei veritatibus, textus, in quibus contineri vi-
dentur, producant? Scimus veritates esse de fide, pluresque textus ad-
ducimus quandoquè, in quibus contineri, aut non contineri probabi-
le est; vt mille exemplis poterat ostendi; sed hoc clarissimè persua-
detur: de fide est Angelos fuisse creatos; in quo tamen textu eorum
creatio contineatur, incertum est; nam aliqui PP. docent contineri
Angelorum creationem illis verbis: *In principio creavit Deus Cælum,
& Terram;* alij illis verbis, *fiat lux:* & quidem vtrumque probabilitèr
asseritur, & defenditur. Sic similiter mirabilia Deiparæ revelata
Agrediens, probabilitèr dici potest fuisse contenta in illis verbis:
Multa habeo vobis dicere, &c. Nec refert hoc loco abusos fuisse Hæ-
reticos ad colorandos suos errores, quorum sensus abhorret huma-
nus intellectus, Gnostici enim, de quibus S. Augustin. in prædicatis
verbis agit: *Credebant pecudes, serpentes, & aves ratione præditas esse,*
vt refert Philastrus, Episcopus Brivensis, in libro de Hæresibus, tom.
5. Bibliothecæ, 5. part. pag. mihi 32. quo quid stultius fortè abusi
hoc loco ad id persuadendum? Neque enim Hæreticis inusitatum est,
ad dogmata sua stabilienda, Sacra Scriptura abuti, vt ad Cœlibatum
eliminandum, illo Genesis loco: *Non est bonum hominem esse solum;* &
alii Sexcenta: quare, pace Deputatorum, nimis violentèr vsi sunt ipsi
verbis Augustini ad V. Matrem pungendam: imò verò ipsi abusi
sunt Augustini Censura.

SECTIO SECUNDA.

AN IN ILLIS VERBIS, NONDUM ERAT DISPOSITUS
Mundus ante stabilimentum legis Filij, & legis gratiæ ad introducen-
dam fidem, & mysteria Matris, *intenderit V. Mater pari credulitate,*
esse credenda mysteria Matris sibi revelata, at que
mysteria Filij?

42 **S**crupulus, hac in Sectione sedandus, non semel est in
examen vocatus inter alios; & hunc ad fidei Tribunal
olim Delator quidam advexit, vt videri est in satisfactione pro Reli-
gione Sancti Francisci, obice 8. Hispanè, *reparo* 8. ad hunc numerum
1. Partis: vbi satisfactionis (Villarragut) evidentèr convincit Propo-
sitionis huius indemnatum sensum; præcipuè ex ipsa Historia V. Ma-
tris numeris, & locis, etiam à nobis producendis; quia cum vermacu-

lo idiomate opusculum istud prodierit, ex terminis proderit nonnulla, ex ibidem dictis, transcribere; sicut & ex Nota 5. huius 1. Partis, aliqua reponere ex his, quæ Illustrissimus Samaniego congeßit, pro hac eadem thesi firmanda. Nec gravabor, ex parte, alienis ditari sermonibus, dum proprijs etiam utar, imparibus licet discursibus: cumque causæ susceptæ subveniam, vitio nobis non erit vertendum, semel, atque iterum eadem geminare, cum adversarios non pudeat semel, atque iterum eadem repetere, atque indefesso sugillandi ausu sæpius iterare.

43 Tàm est perspicuus Propositionis præfixæ sensus, quàm est Sacrae Facultatis animus sugillandi clarus. Agit V. Mater in hac Propositione de mysterijs Christi, & legis gratiæ; & mysterijs Deiparæ, denùo sibi revelatis, agit: at quàm permagno discrimine de vtrisque loquitur? Quam magno intervallo dissident, & ingenti dissidio differunt hæ veritates, quæ statutæ, firmatæ, & stabilitæ de fide Theologica, & catholica referuntur; ab ijs, quæ, privata revelatione, credendæ introducuntur piè, & gratis ab excipientibus, legentibusvè eiusmodi revelationes; licet possint istius modi veritates, sic introductæ, in catholicas, & fide communi credendas assurgere veritates. Id enim mihi compertum est, fuit & Roderico Arriaga, estque multis alijs; revelationes publicas fide Catholica susceptas, priùs fuisse privatas, & veritates vtrarumque æquo assensu, ex eodem motivo formali, & ex eadem obligatione captivandi intellectum in obsequium fidei, credi debere: hoc tamen discrimine satis efficacitèr à Suario de fide, disp. 3. sect. 10. animadverso: quod revelationes publicæ creduntur fide Catholica, & Theologica ab omnibus, & singulis fidelibus; revelationes verò privatæ creduntur fide Theologica, non tamen Catholica, ab ijs, qui eas suscipiunt tantum; ab alijs verò, licet piè credi possint, & quandoquæ debeant, si ex probatis, & examinatis sint; non tamen sub aliqua obligatione vrgentiori, quàm pietatis, & fidei humanæ: ita ille ferè tota citata sectione, præsertim §. Est autem.

44 Modò sensum Propositionis proscriptæ evolvamus, & aliter, nec clarius, nec explicatius, nec Theologorum doctrinis conformius, potuisse Agrediensem loqui, demonstramus. De Christi, & legis gratiæ mysterijs, tanquam de veritatibus, & fide stabilita, firmata, & statuta, palàm loquitur: de mysterijs introducendis etiam, tanquam de veritatibus, & fide credenda satur; sed de qua fide? Catholica, quæ est fides stabilita, firmata, & suscepta? Neutiquam: (vel date verbum, quo universalitas huius fidei innuatur; stabilitum, & firmitas commendetur; imò prorsus contrario sensu, vñ est verbo

*introducendi mysteria Matris; cum pro Filij mysterijs stabilien- di se ex-
pedierit vocabulo) sed de fide Theologica, qua ipsa V. Mater tene-
batur credere Deo, sibi loquenti; an proinde, & nos Deum fuisse V.
Matri aloquentum, cogimur credere; aut ipsa à nobis hunc fidei assen-
sum, vel hic, vel alibi extorquet? Tàm est ab ipsa hoc alienum, quàm
est oppositum millies ab eadem contestatum: ergò veritates de fide
proponit V. Mater, quando mysteria Deiparæ, sibi revelata, pandit;
sed credendas non proponit, (ut falsò criminantur Censores) à se
creditas, & susceptas Fide Divina profert; ab alijs suscipiendas, &
credendas non proponit.*

45 Vos, amici Censores, in vestra Censura mentem V. Matris,
quam nebulis suffundere voluistis, apertissimam, clarissimam, & ni-
tidissimam demonstratis: *Ecclesiæ attinet proponere fidelibus veritates,
tanquam constantes, & infallibiles, & Ecclesiæ authoritati derogat, qui
hanc sibi a seiscit authoritatem.* Ità sanè. Modò à vobis peto, an quan-
dò Ecclesia proponit has veritates ex alicuius præcepto, autoritate,
aut mandato moveatur? Certè, quæ fuisset Ecclesiæ autoritas, quæ
suprema à Catholicis reveretur, cui omnes supplici animo obedire
tenemur; si ex alius, vel autoritate, vel mādato, vel præcepto verita-
tes credendas proponeret? Nec tunc obedientiam Ecclesiæ præstare-
mus, & Spiritui Sancto, ipsi assistenti, ipsamque dirigenti; sed illi al-
teri, à quo Ecclesia iniuncta, obligata, & obstricta supponitur. Nunc
videte, & palpate sensum, quo veritates fidelibus sunt propositæ à V.
Matre; & ne longiùs abeat (dabimus enim multis in locis animum
V. Matris vniformitèr expressum) hic, vbi hæstis, immediatè post
verba, quæ amaro, & acervo corde intorsistis, num. 11. sic fatur: *Hæc
verba sunt, quæ mihi in præsentia dixit Altissimus, vbi iam retuli; & de
modo, quo hanc doctrinam suscepi, atque lucem; & quomodò Dominum
cognosco, sequenti capite referam; incumbens obedientiæ, quæ hoc ita
mihi ordinat.* Ex obedientia proponit has veritates V. Mater, in sibus
superiorum obsequens, refert, quæ sibi Deus est locutus: an ita pro-
ponens, vllam sibi arrogat authoritatem? Vel ex obedientia vnquàm
proposuit, aut proponere potest quidquam Ecclesiæ, illesa suprema
authoritate, qua pollet, fidelibus *fide credendum?* Si ergò non præpro-
perè, sed cautè, & attentè has lineas immediatè currentes legeretis;
(sunt enim tres, quatuorvè) sensum securrissimum deliberetis, nec
nisi ingenti cæcitate Propositionem laseinandam assumeretis. Pro-
ponit V. Mater veritates, & mysteria Deiparæ, sibi revelata fidelibus;
refert, quæ sibi sunt à Deo manifestata, quæque ipsa fide Theologica
tenebatur credere: ex obedientiæ merito narratio, & Propositio ha-
rum veritatum oritur. Est ne hic Ecclesiæ in proponendo stylius? Est
ne

ne hæc methodus? Sonat ita humiliter vox illa Spiritus Sancti rotans? Editur ita validum illud verbum ex Sacro Oraculo depromptum: *Visum est Spiritui Sancto, & nobis: deffinimus, & decernimus, in iungimus, præcipimus, mandamus, & his similia Apostolica auctoritate, & dignitate digna verba? Qua Censura eratis Propositionem iniusturi, si non humili contestatione fulciretur narratio: sed illa symboli conclusionem: Hæc est fides Catholica, quam nisi quisque integrè, firmitèrque crediderit, salvus esse non poterit?*

46 Hanc eandem contestationem habes in Introductione 1^æ Partis, num. 14. ibi postquam propriam instructionem, & directionem, ex his privatis revelationibus se experiri, promisserat; non tanquam Magistra, sed sicut Discipula, se scribere proponit: & quoniam animæ omnes sunt capaces suscipiendi Spiritum Sanctum à Filio promissum: *Etiā capaces sunt manifestandi eundem Spiritum suo convenienti modo.* Suo convenienti modo manifestat V. Mater hæc mysteria, Spiritus Sancti afflatu sibi, ait, fuisse revelata fide divina Theologica, si ita fuit, ab ipsa credenda, nobis proponit, nobis manifestat has veritates; sed suo *convenienti modo*, ut Discipula, ut superiorum obedientiæ subiecta, ut Ecclesiæ Catholicæ in omnibus correctioni obstricta; an non ita Sanctæ Romanæ Ecclesiæ subijcit, cuius doctrinæ, atque Censuræ, ut decet Ecclesiæ filiam, se committit? *Testor, inquit, me esse subiectam ad credendum, & tenendum id solum, quod ipsa Sancta Mater Ecclesia approbaverit, & crediderit; & ad reprobandum, quod reprobaverit.* Quod si hæc ita sunt, ut esse non negabunt Censores, qua veritate in proponendo, Ecclesiæ auctoritatem Venerabilem Matrem offendere, ausi sunt criminari?

47 Et sanè eo modo proponit mysteria Deiparæ, quo licet per revelationes privatas, veritates susceptas proponere; eo modo accingitur ad introducenda hæc sacramenta, quo per revelationes privatas introduci solent, & debent; sive istius modi veritates, & mysteria deinceps, fide Catholica stabiliantur, sive ut falsæ, & suspectæ reprobentur, sive in suspenso hæreant. Ex privata Propositione hæc omnia subsequi possunt, ut exemplis notissimis fiet manifestum. In primis veritates, quæ revelationibus publicis sunt statutæ, & de fide Catholica factæ, revelationibus privatis fuerunt introductæ, & propositæ ab his, à quibus fuerunt exceptæ, & Ecclesiæ auctoritate in gradum fidei Catholicæ evectæ. *Generalis autem regula est, inquit Suarez, ubi supra, requiri approbationem Ecclesiæ, ut alij credere teneantur. Ut sumitur ex Concilio Lateranensi supra citato (scilicet sub Leone X. sess. 11.) & tunc iam fides illa incipit esse Catholica. Quæ nimirum antea fuerat Theologica, respectu recipientis revelationem, ut*

relinqueret explicatum. Hanc doctrinam exemplis confirmat Gerson
 part. 4. serm. de Conceptione, primùm, quia, vt inquit, *Fuit tempus al-*
quod, in quo non tenebatur Mariam Virginem esse in Paradyso in corpore,
& anima, sicut modò tenetur: & similiter post institutionem Festi Nati-
uitatis S. Ioannis, Natiuitas Domine nostræ ordinata fuit, per revelatio-
nem vnus solius femina, & multa similia: ergò propositio, & intro-
 ductio alicuius veritatis de fide per revelationem privatam, transire
 potest in revelationem publicam: nec minus in primo statu erit illa
 veritas de fide Theologica, quàm postea per revelationem publicam
 erit de fide Catholica.

48 Deinde Propositio, & introductio alicuius veritatis per re-
 velationem privatam, potest in hoc statu permanere, quin transeat
 ad statum revelationis publicæ: an Mysterium Conceptionis Imma-
 culatæ, non est privatis revelationibus Propositum, & introductum,
 quin adhuc publica revelatione sit statutum, & stabilitum? An non in
 revelationibus S. Birgittæ innumera circumferuntur revelationes de
 veritatibus Propositis, & introductis, quæ adhuc sub statu, penes ip-
 sam fidei Theologicæ, & penes nos pietatis, & humanæ fidei conti-
 nentur; quia Sancta Mater Ecclesia non introduxit, nec proposuit vt
 publicas illas revelationes privatas? Ita sanè.

49 Tandem fieri potest quod aliqua proponantur, atque intro-
 ducantur, revelationibus privatis, quæ reverà falsa sunt; vel quia de-
 cepti sunt, qui eiusmodi revelationes susceperunt; vel quia alios suis
 narrationibus voluerunt decipere; vt S. Vincentio Ferrerio accidisse
 refert S. Antoninus 4. 1. hist. tit. 23. cap. §. 3. prædicabat enim, in-
 troducebat, & proponebat in suis Concionibus Antychristum iam na-
 tum esse, cum nondum venerit Antychristus: seductus, vt ille narrat
 in Epistola ad Benedictum 13. pluribus revelationibus privatis. *Sexto*
patet, ait ille, multas alias revelationes factas divinitus, quamplurimis
devotis, & spiritualibus personis, quæ mihi occurrerunt narrantes, &c.
 Ex his colligitur veritates, & mysteria Sacratissimæ Virginis, revela-
 ta V. Matri, ab ipsa ita proponi, & introduci, vt merè, & purè sub sta-
 tu privatæ revelationis relinquuntur: nec intendimus eas in publicas
 revelationes elevare; nec Agredienſis tale quid intendit; sed nolumus
 à Sacra Facultate iudicari, expungi, abradi; cum sciamus ad id penes
 ipsam nullam esse authoritatem, pendente iudicio apud Supremam
 Sedem: & alioqui sensus præfatæ Propositionis inoffenso pede cu-
 rrat, vt ostendimus, & probavimus.

50 Nec sententia Caietani 2. 2. q. 1. art. 1. & 5. Banez ibidem;
 dubio 3. Soti lib. 3. de natura, & gratia, cap. 11. Cani lib. 12. de lo-
 sis, cap. 3. & 4. Zumelis 1. p. q. 1. art. 3. & aliorum, si qui sunt;

quidquàm obest, affirmans privatas revelationes non sufficere ad obiectum formale fidei, quia eiusmodi obiectum est prima veritas, vt docens hominem, per Ecclesiam, Apostolos, Prophetas, & Scripturas; at per revelationes privatas, non ita docentur homines à prima veritate: ergò non continent formalitèr obiectum formale fidei. Maior Propositio probari solet à DD. huius opinionis illo Pauli ad Ephes. 2. *Super ædificati super fundamentum Apostolorum, &c.* Alijsque Augustini in Enchyridione, c. 9. verbis: non ergò opinio hæc cogere nos debet, vt locutionem illam, qua V. Mater mysteria Virginis, sibi revelata, *fidem Matris appellat*, deleamus; quia licet in sententia horum revelatio privata non sufficiat ad obiectum formale fidei, nec veritas revelata fidei nomine possit insigniri. In opposita plurium Theologorum sententia, revelatio divina, sive publica, sive privata, sive de communi doctrina, sive de aliqua re particulari esse potest, & est obiectum formale fidei. Hanc tuentur Vega lib. 9. in Trident. cap. vlt. Cord. in quæst. quæst. 17. lib. 1. Catharinus opusculo de certitudine gratiæ, Bellarminus lib. 3. de iustificat. cap. 3. Salmeron lib. 1. in Epist. Pauli, part. 3. disp. 2. Suarez disp. 3. de fide, sect. 11. & communiter Recentiores citantes D. Thomam pro se 2. 2. quæst. 1. Imò Suarez, præmissa distinctione fidei Theologicæ, & fidei Catholicæ, credit DD. primæ sententiæ loqui de fide catholica, & communi, non verò de fide Theologica, & particulari, licet revelatio privata non sufficiat ad obiectum formale fidei Catholicæ; quia ad hanc requiritur Ecclesiæ Propositio; sufficit tamen ad obiectum fidei Theologicæ, quia hæc salvatur in recipiente revelationem, & credente, assensu supernaturali, ex eodem motivo, quo fidei Catholicæ assentimur; vt multis probat citatus Suarez: quare in suam sententiam prædictos conatur adducere, iuxta quam rectè vocari potest veritas revelata, etsi privata revelatione, veritas fidei. Vnde concluditur Venerabilem Matrem securissimam usam fuisse locutione; cum mysteria Matris sibi patefacta *fidem Matris appellavit*, non quidem Catholicam, sed Theologicam, & particularem.

VERBA ILLA: NOLO EAS CONSIDERARI, SICUT
opiniones, aut simplices visiones; sed sicut constantem, aut
infallibilem veritatem: *in examen vocantur, & discribuntur*
expenduntur.

51 **P**ropositio Sectioni subiecta perperam à Traductore est
viciata; in exemplari Hispano aliter sonat, sic nimirum:
Et nolo hanc descriptionem, atque vitæ eius declarationem, esse opiniones,
neque contemplationes; sed veritatem certam. Per quam magna inter
utramque thesim, mediat intercapedo, ut comparatione utriusque pa-
tet: prima reddit, hunc ferè sensum; nolo eas, scilicet, veritates, consi-
derari, sicut opiniones, aut simplices visiones: opinio enim, aut sim-
plex visio falsitati subiaceret potest; sed considerari eas volo, eo iudi-
cio, & assensus pondere, quo constans, & infallibilis veritas considera-
tur. Nec hic exprimitur, an talis consideratio exigatur à legentibus,
& scientibus has veritates; an solum intimeretur V. Matri, eas excipien-
ti? Secunda verò hunc omninò diversum gignit sensum: nolo hanc
descriptionem à te factam, vitæque eius (scilicet Deiparæ) declara-
tionem, à me revelatam, (loquitur hic Parens Æternus) esse opinio-
nes, neque contemplationes, frequentes nimirum apud Authores
pios; sed veritatem certam, tibi ostensam: *Nam alij siquidem aures au-*
diendi habent, audiant, &c. Paraphrastica huius thesis expositio, sicut
& Propositio indemnis, & ab omni Censura immunis mihi videtur.

52 Copiosissimus ubique Samaniegus, hic & disertissimus, &
brevissimus fit; solaque terminorum explicatione contentus Nota 5.
huius loci difficultatem dissolvit; nec melius, nec opportunius, quàm
V. Matris verbis Part. 2. num. 678. ubi hæc habet: *Scribo id solum,*
quod edocta sum, quidque mihi est dictatum, aut illud, quod non nunquam
ordinat obedientia, ut interrogem, ut melius hæc Divina Historia texatur;
& in ea, quam scribo, non conveniebat disputationem introducere; quia
à principio, ut tunc dixi, Dominus dedit mihi intelligere, se velle, me hoc
opus scribere absque opinionibus, sed veritate, quam mihi Divina lux
ostendebat. Ex his clarissimè deducitur, idem prorsus esse V. Matrem
scribere sine opinionibus, aut contemplationibus; ac scribere ex re-
velatione divina: quæ Deus dicit, verissima sunt; qui à Deo accepta
refert, & narrat, certissima narrat, & refert: opinionem teneo, quia
veritatem non agnosco: dubius hæreo, quia certioratus de veritate
non sum.

53 Deus vera cognoscit, ut vera; falsa, ut falsa; certa, ut certa;

dubia, vt dubia; at semper vera loquitur, quia nec fallere potest; nec
 falli: hic non opiniones Patrum, & Doctorum, non contemplationes;
 veritates inducitur loquens V. Matri, quas ipsa à Deo acceptas, nobis
 proponit; liberum nobis erit Agrediens loquenti, vel scribenti cre-
 dere: ipsi verò liberum non erat Deo loquenti, atque dictanti, sufficien-
 ter propositæ veritati, assensum non præstare, ad id enim erat obliga-
 ta: alioqui reprehensione digna redderetur, si Deo loquenti, assen-
 sum retardaret, vt Sara fuit rephensa, Genesis cap. 18. & Zacharias,
 Lucæ cap. 1. ergò veritatem per divinam revelationem cognitam,
 debuit certam nobis narrare; & si mavis infallibilem, certissimam, &
 indubitatam, atque constantem vocitare. Quid inde? Tenemur &
 nos eiusmodi veritates esse infallibiles, certas, & constantes credere?
 Aut Agrediens sub interminatione divini iudicii iugum hoc incom-
 portabile alicubi legentibus ponit? Aut si veller, imponere posset? An
 ignorat quisquis, id solum Fide Divina esse tenendum, quod Sancta
 Mater Ecclesia proponit, & iubet ita teneri? An non & ipsa scriptrix;
 vbi supra, ita contestata est? Vt quid reprehenditur, vbi potius laude
 digna, dignèque de Deo sentiens, probatur, & deprehenditur?

54 Tantisper ludere terminis lubet, & sic discurre; & vt discursum
 à tricis expeditum conficiam, suppono hic: Deum induci lo-
 quentem V. Matri, Matremque Venerabilem, quæ est ipsi locutus
 Deus, nobis sermò, vt par est iudicare referentem, Deus loquitur: *Nolo
 hanc descriptionem esse opiniones, sed infallibilem veritatem.* Modo ad
 vos, Censores, me converto: *Hæc Propositio est falsa?* Ita hanc Propo-
 sitionem taxastis. Inde ergò: ergò contradictoria est vera. Pono con-
 tradictoriam, si oppositionis leges mihi subveniunt: *Nolo hanc descrip-
 tionem esse veritatem certam, sed opiniones:* ergò siquidem prima est
 falsa, secunda est vera; atque indignior Deo locutio, quàm illa, qua,
 ipso loquente, vult opiniones loqui, cum veritates inducitur velle re-
 velare? Imo hæc Propositio est Deo iniuriosa, eius veracitatem in
 attestando destruens; hæretica, & scandalosa; & fidem Deo debitam;
 dictisque eius exhibendam, enervans. Quo pacto Deo loquenti fi-
 dem securissimam poterimus præstare; si Deus opiniones loquitur, &
 vult eius dicta esse opiniones, non veritatem certam? Si Propositio,
 Censura affecta, nomine V. Matris enuntiaretur, utique Ecclesiæ au-
 thoritati derogaret modus ille loquendi: *Nolo hanc descriptionem, &c.
 aut nolo eas considerari sicut opiniones,* vt Gallicè habetur; sed cum no-
 mine, & in Persona Altissimi hæc verba, imò tota narratio, propona-
 tur, ab illis verbis: *Filia mea, &c. vsque ad illa: hæc dicit Dominus Deus
 Omnipotens:* in quibus præiacta Propositio continetur, & in prima per-
 sona verbi *nolo* monstratur Deus loquens, excusari non possunt Cen-

cores hic, aut enim rudes, & imperitos Gallos decipere voluisse; aut æquivocatione laborasse, aut personam loquentem non attendisse, fatendum est. Ego sanè, aut revelationem negarem, aut Propositionem sustinerem; sed cum de veritate formalis revelationis se nolle periculum facere, contestati fuerint Censores; veritatem Propositionis insigni triumpho de Censura ovantem, vindicamus. Vindicavit & Samaniegus, & satisfactio (Villarragut) pro Religione Sancti Francisci, num. 179. obice 10. Hispanè *Reparo decimo.*

CRISIS THEOLOGICA
In Censuram Propositionibus præfixis subiectam.

§5 **S**acræ Facultatis Deputati tribus numeris 2. 3. & 4. tres has Propositiones distinxerunt. Primam, de tempore horum mirabilium. Secundam, de verbis Ioannis. Tertiam, de certitudine harum veritatum. Singulis Censuram seorsim etiam adhibuerunt. Primam, de temeritate, falsitate, & novitate damnarunt. Secundam, supra falsitatem, & temeritatem, faventem hæreticis, sua fragmenta colorantibus, verbis Ioannis, esse dixerunt. Tertiam, temerariam, falsam, & scandalosam, & Ecclesiæ authoritatis derogativam, qualificarunt. Recognovit Sacra Facultas Censuras, & divisionem delens, omnes vno articulo, secundo videlicet, coacervandas Propositiones statuit, omnesque vna Censura damnandas duxit, illa fuit: *Hæ Propositiones, quibus Aut hoc asservit, veritates sibi fuisse revelatas, ipsis prioribus Ecclesiæ sæculis incognitas; imo de ipsarum numero, quas Apostoli ipsi portare non poterant, & infallibiles fidelibus proponit. Quid de his sentiat Sacra Facultas, iam addit: Falsæ sunt, temerariæ, scandalosæ, fanaticis, & hæreticis favent, ad omnes novitates viam aperiunt, & Ecclesiæ authoritati derogant, ad quam pertinet fidelibus proponere veritates, tanquam constantes, & infallibiles, ex verbo Dei scripto, vel non scripto, per Apostolos ad nos transmissio.*

§6 Verùm enim verò nihilo distat Deputatorum à Sacræ Facultatis Censura, nisi quod illi seorsim, hæc catervatim textum in mentis nævis, & Notis fæderunt, & maculaverunt: & paritèr plures Doctores, Interpretes, & Patres, virgula Censuræ, & qualitatum verberaverunt. Etenim plura sæculis prioribus occulta, posterioribus fuisse revelata, docuit multis Gerson serm. 1. de Concept. Paulinus serm. 2. de eodem festo. Richardus à S. Laurentio multis in locis, & præsertim lib. 4. de laudibus, aliique quamplures à nobis citati in superioribus, & forsàn citandi. Et docere tenentur etiam hi Theologi, qui cum Arriaga docent plura denuò revelari, & esse de fide, quæ neque

implicitè, nequè explicitè in Sacris Scripturis continentur. Ita ille de fide, disp. 11. sect. 4. subsect. 3. §. 33. imo & ij, qui omnes veritates de fide contentas defendunt in Sacris Scripturis, & implicitè ibi detineri: faceretur etiam successu temporum posse explicari, revelari, & manifestari. Ita Suarez de fide, disp. 2. sect. 2. citans S. Irinæum, S. Hieronymum, Vinantium Lirinensem, & alios Patres, atque Doctores. Exemplumque adducit de Baptismo collato à Hærotilo, qui tempore Cypriani dubitabatur, an esset iterandus: tunc enim temporis neutrum erat de fide; postea verò de fide sancitum est, eiusmodi Baptismus ab hæretico datum in forma Ecclesiæ, non esse iterandum: vnde potuit temeritatis nota vexari assertio illa de mysterijs denud manifestatis; præsertim cum implicitè contineri in antiqua doctrina scripturarum V. Mater doceat, vt iam advertimus; hinc pro se habet V. Mater omnes illos, quos pro expositione textus Ioannis, cap. 16. num. 12. citavimus: ac tandem veritatem assertionis illius de certitudine revelationis Dei loquentis, ita vt opiniones, & dubia eiusmodi certitudo excludat, præsertim à recipiente eiusmodi revelationes. Si ergò triplex hæc assertio à Censura non est immunis, quæ erit doctrina, quæ ad stateram Sacræ Facultatis appendatur, quæ non sit inventa minus habens?

57 Sed quoniam appensa fuit, & adhuc pendens est apud Sanctæ Sedis iustissimam, æquissimam, & nullis flectendam affectionibus stateram: interim Deputati debebant monitos esse, illam doctrinam, quæ à pluribus Doctoribus, vt probabilis defenditur, approbatur, & examini subiecta permittitur; imò & commendatur, licet ab alijs iudicetur improbabilis, ab ipsis non posse expungi, aut expurgari, inconsulta Sede Apostolica. Gerson enim ex his optimè animadvertit; has esse causas grandes, non tam ratione materiæ, quàm ratione ambiguitatis: ità ille de examine doctrinarum, considerat. 3. Ita etiam Bellarminus. Suarez lib. 3. de Interp. verbi Dei, cap. 7. probatque ex Pontificibus Damasso, Innocentio, Gelasio, Iulio, & alijs, varijsque Concilijs, & in istius specie casus, in quo versamur, ita fuit in Gallia praxi amandatum, simile circa Religionem negotium ab Illustrissimis, Reverendissimis, & doctissimis octoginta quinque Episcopis, in litteris ad Innocentium X. Pontificem Maximum, quarum tenor fuit: *Maiores causas ad Sedem Apostolicam referre, solemnis Ecclesiæ mos est, quam fides Petri, nunquam deficiens, perpetuo retineri pro iure suo postulat; æquissimè huic legi obsequentes, de gravissimo circa Religionis negotio Sanctitati tue scribendum esse censuimus.* Et Propositionibus Cornelij Iansenij (contra Propositiones quasdam) controversis, concludat: *Obtestamur ergò, vt has præsertim Propositiones, de quibus disceptatio* peri-

periculosior, ac contentio ardentior est, sanctitas tua expendat; ac perspicuam, & certam de vnaquaque sententiam ferat. Subscripserunt 85. Episcopi Galliarum, quorum nomina, epistolamque inuenies apud Plateli de fide, part. 3. num. 125.

58 Episcopis humanissimè respondit Innocentius, & constitutionem Apostolicam circa Propositiones quinque Iansenij misit, qua proscriptæ, & damnatæ sunt: vt latius Iacobus Plateli prosequitur vbi supra, & part. 2. cap. 6. §. 1. num. 490. Ita actum fuit de Propositionibus illis quinque damnatis: at modo, more isto neglecto, in causis dubijs, & Propositionibus ambiguis, de quibus latere non potuit Deputatos, & Sacram Facultatem benè, piè, & religiosè sentire gravissimos Doctores Hispanos, Præsules, & Magistros, ac proinde hinc, vt probabiles Typis mandatis, inconsulta Sede Apostolica damnantur 66. Propositiones, plus, minusve: non modo à recta Ecclesiæ consuetudine recedendo, quam supponunt Galliarum 85. Episcopi; & probant Albertinus de cognoscendis assertionibus Catholicis, q. 8. Gerson, Bellarminus: innuiturque ex cap. quoties 24. q. 1. & cap. maiores de Baptismo, & tenet Torres de fide, disp. 55. dub. 3. Paramus lib. 3. q. 5. & alij; sed etiam gravissimis notis infamant, & à Republica Christiana deturbant. Nec refert, si dicant Deputati, hanc doctrinam iudicio plurium fuisse damnatam; & paucorum suffragio absolutam, quia vt habetur Exodi 13. *Non in iudicio plurimorum acquiescas sententiæ.* Et Pius Secundus, epistola 387. dixit: *Non benè seras habet, vbi suffragia numerantur, nisi ponderentur.* Ita suspicor accidisse in Comitij Sorbonicis, vbi negotium fuit, suffragia extorquere, numerare, & fortè supponere, interim imponderatis suffragijs; sed quidquid sit: doctrinam, quam plures approbant, etsi à multis, & plurimis Censura digna existimetur, non ad Universitatem aliquam, sed ad Romanum Pontificem deferendam, testantur octoginta & quinque Episcopi relati Epistolæ subscribentes, & censentes: *Maiores causas ad Sedem Apostolicam referre solemnem Ecclesiæ morem.*

59 Hæc, licet transcendentalia sint, & æquè omnes Censuras & Sacra Facultate inultas, ambiant; hic pro subiuncta tribus his Propositionibus Censura fuerunt adducenda, quia inter alias pro his copiosa Doctorum Cohors stare ostendimus. Iam verò Censuram, si quæ est illa, quæ nihil veritatis in se continet, reflexa hac consideratione, missam faciam: in primis damnat has Propositiones, quatenus in ipsis asseritur, Agrediens fuisse revelatas aliquas veritates, sæculis prioribus Ecclesiæ incognitas: quæ Censura de medio tollere videtur omnes privatas revelationes, omnes superventuras Ecclesiæ definitiones, omnes veritates in Sacris Scripturis contentas, &

praesertim in Apocalypsi Ioannis manifestandas suo convenienti tempore: non enim eiusmodi veritates fuerunt cognitae in prioribus Ecclesiae saeculis; nec modò sunt, licet in veteri doctrina sacra sint implicitae, & contentae: quod enim implicitum est, proinde incognitum est, licet manifestari queat; & tunc erit cognitum, quando fiet manifestum. Quare ipsa Censura suspecta potius est, & cautè legendae; cum negari non possit, ut ait Pater Suarez de fide, disp. 2. sect. 6. *Plura ab Apostolis explicitè non fuisse cognita, etiam in die Pentecostes de circumstantijs mysteriorum fidei, quoad particulares circumstantias, ut de modo vocationis gentium, & de cessatione legalium, ut colligitur ex Act. cap. 10. & 15. Sic etiam Ioannes in Apocalypsi multa intellexit de futuris, quae alijs revelata non fuere, &c.* Ergò non quia incognita saeculis prioribus, & his manifestata, illa Sacratissimae Virginis mysteria erunt abolenda.

60 Deinde quatenus sustinere non patitur veritates divinitus revelatas, ut certas ab excipientibus referri, obstrusa vult ora Prophetarum; penes ipsos est accepta referre, & certissimè sibi esse dicta proponere, licet nos possimus fidem eorundem dictis non dare. Quare obiter S. Brigittam percutit haec Censura; haec enim *certitudinaliter, verè, pro certò* plures revelationes proponit passim in suis libris: & cum deberent ora loquentium iniqua obstruere, è contra, loquentium casta eloquia, probata igne, & argento splendidiora obturare non verentur. Tandem condemnant has Propositiones, quatenus haereticis favent: sed proculdubio hinc arma haeretici sumere non possunt ad figmenta, & novitates sua coloranda; imò potius à Censura instruuntur Catholicorum doctrinas corrodere, & lancescinare: nec penes Catholicos erit, si quando haeretici sacris doctrinis, ad dogmata sua coloranda, abutantur; dummodò ipsi veritatem prosequantur, & semper amplexentur.

DISSERTATIO QUARTA.

CIRCA ARTIC. V. DEPUTAT.
& 3. Facultatis.

UTRUM COMMUNI ADORATIONIS NOMINE
citra reprehensionem usa fuerit V. Mater, sequentibus Propo-
sitionibus articulo 3. à Sacra Facultate Censuræ mancipatis.

61 **E**X 107. Et nos, ò Spiritus Domini, adoremus, & honoremus
Beatam hanc Fœminam, quæ Verbo Æterno carnem huma-
nam dare debet, eamque pro Regina, & Domina nostra agnoscamus.

Ex num. 181. Beatæ Generationes, quæ videbunt eam, & quæ poterunt
ad pedes eius se prosternere.

Ex num. 328. Angeli Custodes dulcissimæ Filia, magna alia multitu-
dine commitati, adoraverunt illam, eique suos honores exhibuerunt inter
brachia Matris suæ.

Ex num. 334. Sancti Angeli adoraverunt, & recognoverunt etiam
in Throno Altissimi Sanctissimam Mariam.

SECTIO PRIMA.

SENSVS, ET CENSURA SACRÆ FACULTATIS EVOLVITVR.

62 **E**Gregiè, an miserè allucinatos hîc, doleamus Censores,
an subfanemus simul & Sacram Facultatem, definire
non audeo: egregiè fuisse deceptos prodit ipsa Censura, miserè lap-
sos adorationis vltus explicatio pandit. Nonnullus hic ingentem Pa-
trum, & Theologorum cohortem pro indemnata V. Matris locutio-
ne in suffragia præstanda vocaret: prolixam alius de adorationis spe-
ciebus, aut acceptionibus disceprationem institueret: non nemo ex
concordantiarum syllaba hic frequentissimas lineas, & notissima lo-
ca transcriberet: ac tandem aliquis non defuisset, qui testimonijs cre-
brijs, sententijs iugibus SS. Patrum, & locutionem defenderet V.
Matris, & Censuram Deputatorum susterneret. Ego tamen, etsi
Scripturas ad manus habeam, Patres mihi præsto adesse sciam; Theo-
logosque, qui de adoratione solidè, & eruditè agant, non ignorem;
Theologisque Patribus, & Scripturis sim consentaneè, & opportunè
vlturus, pro veritate eruenda, & indemnitate vindicanda, prius mise-

ram, siue egregiam lapsus, & ruinæ occasionem detegam; ut si Censoribus recipi contingat, Barathrum, à quo luce veritatis extracti sunt, cognoscant, & in posterum perhorrescant.

63 Sic Censuram exordiuatur, ut abusam fuisse probent Agrediensem *adorationis* termino, (cum de Sacratissimæ Virginis cultu verba faciebat, quo ab Angelis adorata refertur) licet *adorationis* nomen æquivocè sumatur, & aliquando in Scripturis, & nonnullis Patribus, pro honore creaturis debito usurpetur; tamen cum ex Ecclesiæ usu, terminus ille (scilicet, adoratio) usurpari debeat ad significandum supremum cultum soli Deo debitum; nec possit sine periculo scandali creaturis communicari: hæ Propositiones, quatenus eodem *adorationis* termino cultum exprinunt exhibitum, vel exhibendum Beatissimæ Virgini, quo ipsi Deo exhibitus ab Authore exprimitur; scandalosæ sunt, & in errorem inducentes, & c. Nec potuit artificiosius Censura concinnari: malitia Deputatorum palàm, (ne dicam insolentè) in Censura ab ipsis, Propositionibus his adiecta, pandebatur: supina *adorationis* ignorantia, & huius vocis parula usurpatio deprehendebatur; & ne ita clarè, atque dilucidè, (non sine eorundem rubore) siue ignorantia, siue calliditas palparetur, anfractibus involveret; atque senticosis ambagibus rem obvelare in votis fuit Sacræ Facultati, & re ipsa occuluit; sed non aded, ut à quovis, etsi nimio acumine destituto, introspecti artificiosa versutia non queat, ut iam ostendam.

Ergo si nihil tam naturale est, quàm eo genere quidquam dissolvere; quo colligatum est. Ut Vlpian. ait lib. 48. ad Sabinum ex leg. An ius vilis. de acceptilation. colligatum artificiosis nodis Censuram dissolvamus.

64 Licet *adorationis* nomen æquivocè sumatur, iam incipiunt mysteria. A quibus æquivocè sumitur *adorationis* nomen? Multum refert scire, an ita sumatur, & à quibus sumatur? Est enim pro Canone Theologico, siue regula inconcussa, posita, & supposita ista peryodus, ut decebat Iudices ex subfello supponere, & proponere inferenda sententia? Præter unum Patrem Bazquez, & alios, quos suppresso nomine, citat Augustinus Bernal de Incarnat. disp. 68. sect. 5. num. 52. legi neminem, qui æquivocè sumat nomen *adorationis*; qui analogicè, siue univocè accipiant, legi plures. Pater Suarez primus hoc dubium excitavit, tom. 1. in 3. part. disp. 51. sect. 2. §. Quæri verò potest, airque: Hoc dubium se non invenire à Theologis tractatum. Hinc primus Suarez pro analogica acceptione citat D. Thomam apud Petrum Bergomensem in tabula D. Thomæ, verb. *adoratio*, num. 3. ubi sic inquit: Ex mente D. Thomæ *adoratio* exhibita Deo, & creatura non dicitur univocè, sed analogicè. Et profert loca in 2. 2. quæst. 84. art.

1. ad primum. Iterum 2. 2. q. 94. art. 1. ad 1. & in 3. d. 9. q. 1. art. 2. quæstiuncula 7. D. Thomæ consentit D. Bonav. in 3. d. 9. art. 2. ad 4. Nihilominus eximius Doctor credit adorationem esse univocam; & pro se adducit etiam D. Thomam q. 94. citata; pro hac etiam sententia militat Cardinalis de Lugo, disp. 33. num. 6. Augustinus Bernal ubi supra. Ecce tres sententiæ circa nominis *adoratio* usurpationem; & inter ipsas infirmior, & debilior illa, quæ æquivocè sumit *adorationem*. Qua fronte, tanquam certum supponunt Censores, quod est aded controversum? Quo ausu absolutè pronuntiant: *Id adorationis nomen sumatur æquivocè*; sumitur etiam analogicè, sumitur univocè; imo à paucissimis æquivocè sumitur: & ita à vobis proponitur, ac si ab omnibus ita sumeretur?

65 Sed quò tendit simulatio ista? Excipite: *Et aliquando in Scripturis, & nonnullis Patribus pro honore, creaturis debito usurpetur*: nihilo verius, nihilo melius hic sunt loquuti, atque loqui ceperunt, & aliquando: *corrigo, & sæpè frequentèr, communissimè in Scripturis, & nonnullis Patribus, imo ferè omnibus Patribus pro honore, creaturis debito usurpetur*. Ita est: ita esse probari potest, productis Scripturis, adductis Patribus. Dixi sæpè in Scripturis, non aliquandò, non rarò, quod aliquandò sonat; & reponere loca eram accinctus, cum incidi in Ionam quemdam Aurelianensem Episcopum, qui tres libros edidit de cultu imaginum adversus Claudij hæresim, Præsulis Thaurinensis ad annum 700. in Bibliot. VV. PP. tom. 5. pag. mihi 305. ubi sic contra hæreticum fatur: Porro de *adoratione, quæ mortalibus humilitatis, & subiectionis gratia, æquè à mortalibus exhibetur, multa in divinis eloquijs exempla reperiuntur*: Surrexit Abraham, & adoravit populum terræ. Genesis 23. Cumque adorassent Ioseph fratres sui. Genesis 24. Et adoraverunt proni in terram ibidem. Et in libro Melchim: Inclinauit se Bersabè, & adoravit Regem, 3. Regum 1. & de Natam: Quod adoravit David pronus in terra. Hæc paucis dicta sint, ait Ionas: Caterum cui cordi fuerit divinarum Scripturarum paginas diligentèr legere, huiusmodi adorationis vberiora potest perfacilè testimonia reperire. Hec ille tam verè, quàm aptè ad nostrum intentum scripsit. Videant Censores, an aliquando in Scripturis reperiatur adoratio creaturis exhibita, in quibus multa exempla, ne dicam innumera, reperiuntur; & in quibus vberiora huiusmodi adorationis testimonia perfacilè est invenire, quæ in concordantijs Bibliorum verbum *adorare*, & mille tibi subveniunt textus.

66 Iam verò non à nonnullis Patribus, sed ab omnibus ferè in eodem sensu usurpatur vox *adoratio*: Præcipuus mihi sempè Augustinus succurret, quid & Ionæ, ubi supra, plurima suffragia contra

Claudius tulit. Patrēs pro hac communissimā acceptionē adductū
 rus Aurelianienſis Ionas sic fatur: *Debueras* (loquitur Claudio, & lo-
 quor ego Parisienſi Facultati) *ſiquidem Sanctorum Patrum in eiſdem*
verbis explanandis (produxerat Claudius verba illa Exodi 20. *Non*
adorabis ea, neque coles, & c.) *expositionem non tuam propriam ſequi;*
quod facere renuiſti; vim, proprietatemque eorundem verborum non ſa-
tis expreſſè declaravi. Alia qui ppē eſt adoratio, quæ non niſi ſoli Deo de-
betur; alla, quæ à mortalibus humilitatis, & ſubiectionis gratia, æquē
mortalibus exhibetur::: de diverſitate itaque cultus habes vnā nobiſcum
B. Auguſtinum in lib. de Civitate Dei decimo, pleniffimè docentem. Clau-
 dius adorationem Deo deberi affirmabat, & adorandas Imagines
 non eſſe effutiebatur, & cogitur hic Ionas *adorationis* acceptiones ex
 Patribus evolvere: ſicut & nos cogit, id ipſum agere Sacra Facultas:
 & quoniam apud Patres communi adorationis nomine tam Dei,
 quàm imaginum cultus exprimitur, præter Auguſtinum ubi ſupra, &
 lib. 1. ſuper Genef. q. 61. & lib. qq. ſuper Exod. q. 69. dabimus
 alios: Leontium Episcopum Neapolitanum, ſerm. 5. *Martyres*, ait,
eſſe adorandos. Adrianus in Epistoſa ad Imperatores cum Synodo, S.
 Baſilius Epistoſa ad Iulianum, Tharatus Patriarcha Conſtantinop. in
 Concilio 2. Nicēno, actione 2. Epiphanius de Laudibus Virginis
 Mariæ, de qua locutus, ſic ait: *De qua per Scripturas incumbo, & con-*
ſpicio illam ab Angelis adorari. Alij decurſu Diſſertationis legentibus
 occurrunt.

67 Theologi omnes, communi *adorationis* nomine de cultu Dei,
 eiſque Matris, Imaginum, & Reliquiarum, ſine offentionis aut ſeru-
 pulo, aut periculo locuntur; quia communem *adorationis* cultum di-
 vidunt in Latriam, Hyperdulia, & Dulia; vt Suarez, & Bernal locis
 citatis; vel in adorationem ſupremam, mediam, & infimam, vt Gam-
 macheus 3. p. Summæ Theolog. q. 25. vel in Latriam, Dulia, &
 Politicam, vt Iacobus Plateli de Incarn. part. 4. cap. 7. §. 4. num.
 404. Omitto plures alios, quia ad uſum habeo Lexicon Theologi-
 cum Ioannis Altenſtaig. Venetijs cuſſum anno 1582. ubi poſt expli-
 cationem huius vocis *adoratio* Theologos veteres, & Synchronos ad-
 necit uſos eadem: Dictionaria etiam Gallica, nimirum Academiæ
 Regiæ: & Richeler, & Danerius in ſuo Gallico Latino Dictionario:
 quorū verba videri poſſunt verbo *adoratio*. Et pro *Politica* adoratione.
 Plinius lib. 28. nat. hiſt. cap. 2. eam deſcribens, inquit: *In adorando*
dexteram ad oſculum referimus, totumque corpus circumagimus: quod in
lærum feciſſe Galliæ religioſius credunt. In Galliis olim *adoratio poli-*
tica ſiniſtrè uſitata; in Galliis modo vox *adoratio* ſiniſtrè intellecta,
 iuxta hanc latiſſimam & communiffimam uſurpationem, tū pro
 cultu

Culto Deo exhibendo; tunc pro veneratione Sanctorum Imaginum, & Reliquiarum, locuti sunt omnes. Quare in his non est amplius nobis immorandum, vno tamen probatissimo testimonio, & verissimo, iuxta illud Hieronymi: *Illud est verum testimonium, quod ab inimica voce profertur*, Lectores non fraudabo; quo non solum Spiritus Sanctus in Scripturis, Patres, Concilia, Theologi eodem Spiritu instructi, adorationis communem hanc acceptionem sectantur; verum ipse etiam Caco-Demon, cuius interest homines seducere, & in Idolatriam impellere, scit, & fassus est hanc esse nominis adoratio iudicatum, & receptam significationem.

68 In vitis Patrum, tom. 2. Bibliot. VV. PP. refertur Caco-Demonem iuramento obstrinxisse quemdam senem; ut nulli alteri referret, quod ipse erat seni dicturus: iuravit senex, tunc ait illi Caco-Demon: *Noli adorare hanc Imaginem, & ultra te non impugnabo; habebat autem hac imago expressam Figuram Domine nostrae Sanctae Dei Genitricis Mariae, ferentem Dominum nostrum Iesum Christum*. Senex adit Abbatem Theodorum Eliotem commorantem in Laura Pharam, qui seni inter alia dixit: *Expedi tamen tibi in ista urbe nullum Lupanar omittere, quam ut neget, te adorare Deum, & Dominum nostrum Iesum Christum cum Matre sua*. Vides Caco-Demonem Religiosum virum conantem avertere à cultu, & veneratione Imaginis Deiparae, usum adorationis nomine? At si scire vocem hanc Idolatriae altricem, aut induetricem esse, ut Sacra Facultas est iudicata, cum ad Virginem Sacratissimam terminaretur, non utique ab adoratione Sacratissimae Imaginis Deiparae retraxisset, sed potius impullisset: nec Theodorus senem reprehendisset de iuramento praestito, & Dominum, & Matrem simul adorandam docuisset. Ita habetur cap. 45. de vitis Patrum, & ibi adnotatur in margine: *Hunc capitulum adductum fuisse hae septima Synodo, & approbatum: unde, vel ex hoc loco liber est authenticus*. Quid ad haec dicere possunt Censores, nisi se Caco-Demone ingeniosiores, & acutiores Idolatriae periculum subodoratos, ubi nasutus Caco-Demon illud subventare non potuit?

69 Sed progrediamur, & quod fuerunt duo illa directæ à Sacra Facultate: falsò praemissa, supposita inuenimus: adorationis nomen æquivocum praemittit, non laxis habenis, sed infrequentè, hoc est, aliquando in Scripturis, & nonnullis Patribus pro honore creaturis debito vsurpari praelibat. Quorsum ista tam senticosis anfractibus adducta tendunt, ut Censura conficiatur his verbis? *Tamen cum ex Ecclesiae usu* (debabant addere, *frequentissimo, communissimo, receptissimo, strictissimo*; siquidem vsus huius vocis rarissimus apud Scripturas, & Patres praemittebatur; sed veriti sunt, malo, maiori, pessimum

superaddere mendacium. Decipere nos voluerunt equivocatione vocis *adorationis*; fallere nos intenderunt vsu parcissimo illius vocis pro honore creaturis debito apud Scripturam, & Patres; & in lucem, & Solem mentiri tertio non sunt ausi) cum ex Ecclesiæ vsu terminus ille (adoratio) vsurpari debeat ad significandum supremum cultum, soli Deo debitum, nec possit sine periculo scandali creaturis communicari; hæ Propositiones, quatenus eodem adorationis termino cultum exprimunt exhibendum Beatissimæ Virgini, quo ipsi Deo exhibitus ab Authore exprimitur; scandalosæ sunt, & in errorem inducentes.

70 Vides tormentariam machinam displosam, & irritis ictibus, in auras pilas abire miraris? Vbi hic Ecclesiæ vsus, quem de adorationis nomine ignorarunt Patres, nescierunt Theologi, Concilia non viderunt, Scripturæ siluerunt, Dictionaria oblivioni mandarunt, & quod longè me in admirationem rapit, Caco-Dæmones non cognoverunt: Sacra Facultas invenit, legit, & hausit? Certè nullibi; sed misera, & deploranda obcæcatione, aut ingenti, & ægregia equivocatione illusa, quod voci *Latriæ* iam vsus Ecclesiæ, Patrum, & Theologorum tribuit, voci *adorationis* ipsi tribuerunt. Censores mei, vsus Ecclesiæ invaluit, & termino *Latria* supremum honorem, Deo debitum exprimit; excipite Suarium supra citatum, qui tam in Græca, quam in Latina (& idem est de Hebræa) nullum, ait, esse nomen, quod ex propria & primitiva significatione sua, singularem Dei cultum, aut honorem creaturis debitum, specialitèr significet; nisi fortassè componendo vocem ex ipso nomine Dei, ut est in Græco vox *Latria*, sive *Theosebïa*, cui nulla est similis Latina. Nomina enim adorationis, cultus, servitutis, & similia ex se communia sunt; quamvis interdum, quasi per antonomasiam ad significandum singularem Dei cultum vsurpentur: (si interdum, vbi ille vsus Ecclesiæ à Censoribus confictus?) ut in sequentibus frequentèr videbimus, explicando varias Patrum locutiones, quæ ex hac nominum ambiguitate ortæ sunt: ad ergò ambiguitatem tollendam Schola Theologorum communia nomina ad significandas adorationis species acomodavit: hinc vsus, quo *Latria* Deum, *Dulia* Sanctos, *Hyperdulia* Deiparam adoramus: Quæ omnia, iterum Suarez, constat ex vsu Theologorum, in 3. d. 9. & D. Thomæ hic, & 2. 2. q. 103. art. 3. & 4. quem Theologorum vsum vocavit Suarez, loquens de voce *Latria* Ecclesiæ, & Scripturarum communem vsu, appellavit Bernal, disp. 68. sect. 5. Caterum, ait, communi Sacrarum Scripturarum, & Ecclesiæ vsu ad solum cultum; qui Deo debetur acomodari consuevit, (*Latria*) iuxta illud Deuteron. 6. vers. 13. Dominum Deum tuum timebis, & illi soli servies; & postea à Christo relatam. Matthæi cap. 4. vers. 10. Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies, *Latriam* exhibebis.

Vbi notandum non de adoratione, sed de Latria, adorationis prima, & suprema species affirmari Ecclesiæ vsum, & Scripturarum: quia vt ibidem ait Bernal in septima Synodo, fuit non semel observatum Dominum demoni dixisse: *Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli ser- uies; non verò Dominum Deum tuum solum adorabis.* Et cur? Quia vt notat Suarez adorationis vox est communis Deo, Sanctis, & Imagini- bus, Latriæ vox Dei solius peculiaris. Idem adnotarunt Athanasius Episcopus, in actis 4. & S. Synodi, & Basilius exponens 1. cap. Isaia, & S. August. qq. 68. in Genesim, & alij apud eximium Doctorem loco citato.

71 Ergò vñs invenitur, tñm ex frequentia Theologorum vtendi hac voce Latria ad exprimendum supremum Dei cultum, vt Sua- rez ait; vel etiam Scripturarum, & Ecclesiæ eadem vtentis ad hono- rem Deo deferendum, & explicandum; sed non invenitur vñs, nec Ecclesiæ, neque Scripturarum, neque Patrum, neque Theologorum, neque Lexicorum, neque demonum huius vocis adorationis ad ex- primendum determinatè, & in particulari eiusmodi cultum, nisi per *anthonomasiam*, sumatur, & *interdum*, vt ait Suarez: ergò Scripturis, Patribus, Theologis, & Ecclesiæ credite; vel si *saltem docenti Deo* per suas Scripturas, Doctores, & Patres credere non vultis, vel *demoni consitenti credite*; vt aiebat aliorsum S. Petrus Chrsologus serm. 51.

72 Sed dices pro adversarijs: Esthèr cap. 13. dicitur: Nolens Mardocheus adorare Amàn: *Timui ne honorem Dei mei ad hominem transferrem, & ne quemquam adorarem, excepto Deo meo.* Apocalypsis 19. & 22. cum Ioannes vellet adorare Angelum, ille prohibuit, di- cens: *Deum adora.* Act. 3. num. 10. Cum Cornelius vellet adorare Petrum, ille similiter vetuit, inquiens: *Surge, & ego ipse homo sum:* hinc etiam Sancti Patres nonnulli, quos Suarez refert, vt Athanasius serm. 3. contra Arianos dicens: *Creatura creaturam non adorat.* D. Hieronymus tom. 2. epist. 53. ad Riparium contra Vigilantium, & libro contra Vigilantium, vbi *Deum*, ait, esse adorandum: non *Angelos, non Archangelos, &c.* Quis Martyres adoravit? Quis hominem putavit Deum? Damascenus orat. 1. de Imaginibus, & lib. 4. de fide, cap. 3. omnem rem conditam negat esse adorandam. Iustinus Martyr Apo- log. 2. pro Chrsitianis, Epiphanius Hæresi 79. & August. Epist. 44. & super Psalm. 96. & lib. de Vera Religione, cap. 55. & sexta Syno- dus post sessionem 18. cap. 7. negat creaturas esse adorandas: Hæc sunt præcipua loca, quibus Sacra Facultas potuit moveri ad vñm il- lum, quem Ecclesiæ communem vocat, stabiliendum pro adorationis nomine, soli Deo exhibito, & exhibendo; quibus etiam hæretici abusi adorationes Imaginum nituntur de medio tollere: sed his om- nibus

nibus aptissimè respondet Suarez, & nos cum ipso respondemus. Ad textum de adoratione Mardochæi ex D. Thoma 2.2.q.84. art.1. ad 1. ibi intelligi debere, noluisse adorare Amân adoratione *Latriæ*; neque enim adoratio politica, quam vti Principi illi debebat, illo textu illiminanda est, sicut nec hæretici relegare intendunt; & hanc esse communem expositionem Hebræorum, ait Lyra ibidem.

73 Ad illud de Angelo nolente à Ioanne adorationem impendi; respondetur ex Augustin. q.61. in Genesim, Angelum talem apparuisse, vt Deus existimari potuerit; & ided Ioannem prohibuit Angelus, ne illi adorationem *Latriæ* tribueret. August. consentit D. Thomas 2.2.q.84. art.1. ad 1. Sed Suarius aliter, & mihi verosimilius, respondet; scilicet Angelum fuisse à Ioanne adoratum, debita intentione, & attentione servata; Angelus autem adorationem recusavit, non quia malè ageret, sed ex quadam vrbani- tate, vel ex singulari reverentia assumptæ humanitatis, vt dicunt Rupertus lib.16. in Apocalypf. Anselmus, & Beda cap.19. Bonav. in 3. d.9. art.1. q.5. Ad illud adorationis Cornelij, respondet Chrysostomus homilia 23. in Acta; Cornelium rectè fecisse Petrum adorando, & honorando, & Petrum modestè etiam, & humanitè egisse, adorationem recusando. Ad authoritates PP. respondimus, *adorationis* nomen esse commune, vt probavimus: vnde quandoque *Latria* exprimitur, quandoque *Dulia*, & Patres intelligendi sunt iuxta subiectam adorationem; & in locis adductis fuisse per anthonomasiam locutos credit Suarez hic; ita vt velint Deum non esse, nisi *Latria* adorandum, & Sanctos *Latria* adorandos non esse. Vnde idem Aug. qui pro adversarijs adducitur, serm.15. de Sanctis in fine inquit: *Beatissimum Petrum Piscatorem adorat gentium multitudo credentium*, & lib.10. de Civit. cap.4. ait: *Homines esse colendos, & honorandos, & si multum eis addatur, etiam adorandos.*

74 His clarissimè patet *adorationis* nomine vsos non fuisse Patres, neque Ecclesiam, nisi anthonomasticè, quandoquè, & rarè ad exprimendum cultum Deo soli deferendum; sed potiùs confusè, & ambiguè *adorationis* voce vsos, tam pro cultu Deo debito, quàm pro honore Sanctis exhibendo: ergò egregiè decepta fuit Sacra Facultas; vel miserè, si res benigniùs cum ipsis agatur; allucinati sunt Censores, reponentes vocem *adorationis*, vbi erat inferenda vox *Latriæ*, cuius vsus, & apud Theologos, vt ex Suario probavimus, & apud Ecclesiam invaluit, vt ex Bernal ostendimus, ad significandam adorationem Deo debitam.

SECTIO SECUNDA.

SENSVS INDEMNIS V. MATRIS IN PRÆIACIS

*Propositionibus eruitur, demonstratur, & probatur ex ipsa**Vener. Matre.*

75 **Q**uid intenderit V. Mater, quando vtitur *adorationis* nomine erga Sacratissimam Virginem, ipsa clarissime prodit innumeris locis; vbi de adoratione Deo debita, scilicet *Latria*; de adoratione Virgini exhibenda, scilicet *Hyperdulia*; & de adoratione Sanctis impendenda, scilicet *Dulia*, distinctè agit; loca producam, verba his in locis videri possunt: 1. Part. num. 557. agit de speciebus adorationis, & mira claritate suis nominibus eas indigitat; & num. 558. *Duliam* explicat, & Sacratissimam Virginem Deo inferiorem, ceteris creaturis superiorem agnoscit; 1. Part. num. 134. num. 216. num. 226. num. 236. num. 240. num. 266. num. 267. num. 268. num. 277. num. 520. 552. num. 559. num. 600. num. 608. num. 791. Part. 2. num. 917. num. 1394. num. 1515. & in 3. Part. num. 16. num. 308. num. 331. num. 657. num. 726. num. 763. num. 776. his in locis excellentiam, atque dignitatem Deiparæ infra Christi excellentiam ponit; cumque ipsa num. 557. 1. Partis docuit adorationem esse impendendam iuxta magnitudinem, dignitatem, & excellentiam personæ, cui tribuitur; palàm docet, & evidentèr discernit adorationem Virginis ab adoratione Dei; nec vti voce communissima *adorationis*, quando de Maria loquitur, Censores cautos, & circumspectos reddere debuit; tam enim erat periculum communi *adorationis* nomine, cultum ultra modum extollendi, quàm deprimendi: tam erat timendum ne cultu Deo debito, Virginem commendaret, quàm cultu Sanctis exhibendo, eandem parum laudaret; cum vterque *adorationis* nomine soleat exprimi: ergò neutro, neque Dei, neque Sanctorum, sed Virginis proprio, scilicet *Hyperdulia* illis locis Deiparam adoraram proponit; quia vox illa communis in species proprias distribuitur, attentè obiectorum propositione, & personarum relatione, vt per se est manifestum.

76 Demus illo *adorationis* nomine voluisse V. Matrem Angelos Sacratissimam Dominam suam, & Reginam, quadam *Latriæ* specie adoratos fuisse. Quid inde? An non potest adorari, ratione extrinseca, adoratione *Latriæ*, qua Crux, & clavi adorantur; ita vt tota ratio huius adorationis sit Christus, quem multo perfectius tetigit Beata Virgo, quàm instrumenta Passionis? Ità sentit D. Thomas q. 25. art. 5. & Caietanus; & à quovis sciente, & discernente præstari potest huius-

modi adoratio, ut Pater Suarez sæpiùs citatus, & Bartholomæus de Medina 3.p. disp. 22. q. 25. art. 5. & Hieronymus de Cabrera 3.p. q. 25. art. 3. quibus accedit Didacus de Tapia 3.p. q. 27. art. 11. imò maiori *adoratione*, quàm Crux esse adorandam, inquit isti DD. & expressè Tapia allegatus, dixeratque Pelvartus in Stellar. lib. 12. p. 1. art. 1. eius verba: *Loquendo de Cruce Christi solum in quantum est cruentata, & ad Christum pertinens, adhuc maior honor debetur Matri Christi.*

77 Dices ex pluribus Theologis, quos citat P. Suárez 4. tom. in 3.p. disp. 20. sect. 2. §. 1. hanc rationem speculativè consideratam sufficientem esse, ut propter eam Virgo sit adorabilis; ast practicè, seu in usu, ita non est adoranda. Ita sanè; sed cùr? Non quia hoc sit intrin. sicè malum, quia reverà non est; sed ne periculo adorandi creaturam propter divinam excellentiam, licèt extrinsecè applicatam, in errorem ignorantes effluant, & prolabantur; ast si quis discernere sciat rationes *adorationis*, idoneusque sit ad cavendum omne periculum, & ad vitandum scandalum, non inordinatè præstaret Deiparæ hanc adorationem, in qua nulla conspicitur deordinatio. Ita ferè Suarez.

78 Hinc ad Propositiones proscriptas me converto; & in singulis *adorationem* Sacratissimæ Dominæ ab Angelis exhibitam lego; imò primam Propositionem repono, & extrinsecam rationem excellentiæ Filij Matri applicatam video: *Et nos, ò spiritus Domini, adoremus, & honoremus Beatam hanc sæminam, quæ Verbo Æterno carnem humanam est datura; eamque pro Regina, & Domina nostra agnoscamus:* ut ergò Damascenus ait huc, ni fallor, respiciens: *Decet Matrem ea, quæ Filij sunt possidere, & ab omnibus rebus adorari.* Ita ille orat. de Assumpt. Virg. & S. Athanasius serm. de Sanctissima Deipara sic fatur: *Quia ipse Rex est, & Dominus; Mater, quæ eum genuit, & Regina, & Domina verè censetur.* Et Damascenus iterum lib. 4. de fide, cap. 15. *Verè enim rerum omnium conditarum Domina effecta est, cum Creatoris Mater, extitit.* Cum ergò hic extrinseca ratio contactus applicita videatur, & alioqui Angelis, sapientia præditis, nullum subesse possit periculum errandi, nullum scandalum sapientissimis spiritibus, rectè dicentibus, suboriri; eiusmodi locutio, vel in hoc sensu sustineri poterat; benignèque, ut fas est, interpretari; sed non indiget lenitate dispensationis, aut favore glossæ veritas, victrici fasce suffulta, vñ. ratissimum loquendi modum retinuit V. Mater, iuxta quem inusitatè est sugillata, temerè oblitterata, & inurbanè proscripta,

UTRUM TEMERE PRONVNTIETVR, DEIPARA
adorata ab Angelis, statim ac ipsi conditi sunt: statim ac nata
est, & in Throno Dei, quando ad ipsum refertur
erecta?

79 **N**on solum *adorationis* terminum improbarunt Censo-
 res, tanquam infensum Religioni, quando adaptari
 non debere Sacratissimæ Virgini oblatrarunt; sed etiam sustinere
 passi non sunt, tribus in casibus ab Angelis fuisse adorationem Do-
 minæ, & Reginae suæ exhibitam, scilicet tunc primum, cum Angelis
 ab initio suæ conditionis fuit eorum mentibus obiecta: deinde cum
 cepit tanquam Aurora confurgens, in ortu mortalium oculis obver-
 sari: ac tandem, cum ante Dei Thronum ab Angelicis turbis fuit Deo
 præsentata.

80 Tria hæc paucis erunt Sacræ Facultati persuadenda: & qui-
 dem quod ab Angelis statim ac conditi sunt, fuerit adorata, putavit
 Suarez ex D. Thoma q. 30. art. 2. ad 3. & ex propria sententia hæc
 habet: in 3. part. disp. 31. sect. 1. §. *Secundò piè addi potest B. Virgi-*
nem ab initio sæculi, tam in Ecclesia Triumphante, quàm in Militante, ali-
quo modo adoratam esse: hanc piam, non temerariam, sententiam mul-
tis suadet, & tandem sic concludit: Ex hoc ergò ulterius concluditur,
sicut Christus, vel fide creditus, vel clarè in verbo visus, statim adoratus
est ab Angelis, quomodo multi interpretantur illud ad Hebræos 1. Et
eum iterum introducit Primogenitum in Orbem Terræ, dicit & adorent
cum omnes Angeli eius. Semel enim preceptus est adorari ab Angelis, cum
primum illis per fidem Propositus est; & iterum cum re ipsa fuit incarna-
tus. Sic igitur etiam Beatissima eius Mater cum primum Sanctis Angelis
est cognita, fuit ab eis adorata; cum ab eis sit cognita, ut Dei Mater, ac
Domina omnium, atque adeo, ut adoratione digna: decet enim (ut Damas-
cænus inquit orat. 1. de Nativit. & 2. de Assumpt.) Dei Matrem ea, quæ
Filij sunt possidere, & ab omnibus adorari. Hæc eximius iste Doctor,
 cuius gravissimis verbis, non solum quoad sensum accinit V. Mater,
 sed etiam quoad voces, eidem videtur stare, ut consideranti vtriusque
 textum pervium erit.

81 Hinc, si prævisam fore ut nasceretur, adorarunt Angeli Ma-
 riam, quântò iucundius exortam adorari ab eisdem erit credendum?
 Cuius ortum vidère Angeli, & homines, tantoperè desiderabant? Ut ait S.
 Brigitta serm. Angel. 1. eamque certatim Choris Angelicis circun-
 septam meditatus Damascænus, ut inquit, orat. 1. de Nativ. O Sanctiss-

ſima Filia, quæ maternis vberibus lacte aleris, & ab Angelis vndique cin-
geris! Et ſanè tota ambigendi ratio evaneſcit, ſi Sanctorum Patrum,
 & Theologorum communem ſententiam proponamus de *adoratione*
Sacraſſimæ Virginis, vt hinc erubeſcant Cenſores, quæ ſtabilita
 ſunt, & ſtatuta pueriliter bellicare: nullumque non admittere ſtatum,
 in quo Deipara ab Angelis non adoretur.

82 Igitur deberi ab omnibus Creaturis Deiparæ excellentiſſi-
 mam poſt Deum *adorationem*, docent omnes, quorum verba longum
 eſſet referre. D. Bonav. in 3. diſt. 9. q. 3. Pelvartus in Stellario, lib.
 12. part. 1. art. 1. eius verba: *Chriſtus adoratur vt Deus in Imagine*
Crucifixi; Maria non vt Deus ſed vt Mater vera Dei. Dionyſius Riche-
 lus in 3. d. 9. §. *Vdalricus*; Alexius à Salo in Arte Amandi Deiparam;
 cap. 3. Rutilius Bengonius lib. 2. in Mag. cap. 22. dub. 9. §. *Neque*,
 eius ſingularia verba: *Ideo abſque dubio debetur ei potiffima poſt Deum*
adoratio, quæ ab omnibus alijs adorationibus ſpecie diſtincta ſit. S. Tho-
 mas 3. p. q. 25. art. 3. imo S. Bonav. exiſtimat ab omnibus creaturis
 poſſibilibus, ſi exiſterent, eſſe adorandam Mariam. Ita in 4. d. 41.
 dub. 3. & S. Albertus Magnus de Laudibus Virginis, cap. 81. eius
 verba: *Cum ipſa ſit ſuprema, & digniſſima creaturarum omnium, quam*
omnes debent revereri, & honorare, minimè debitum fuit, vt alias crea-
turas honoraret.

83 Titulus ergò, ob quem Beata Virgo hanc ſibi vendicat ſupre-
 mam poſt Deum *adorationem*, eſt dominium ſupernaturale perfectiſ-
 ſimum, quod habet in omnes creaturas iure Maternitatis Dei, vt vno
 ore fatentur S. Athanaſius homil. de Sanctiſſima Virg. vbi ſupra, &
 Damascenus citati; S. Hieronymus Epist. ad Ioannem Synadon, quæ
 habetur act. 4. ſeptimæ Synodi. S. Damianus ſerm. 1. de Nativ. Anſel-
 mus de Excellent. Virgin. cap. 8. S. Auguſt. ſerm. 35. de Sanctis. S.
 Bernardus ſerm. 1. de Aſſumpt. Rupertus Abbas lib. 3. in Cantica ad
 illud *Veni coronaveris.* S. Gregorius Papa in Epistola ad Germanum,
 & habetur act. 4. ſeptimæ Synodi. S. Gregorius Nacianzen. in trag.
 de Chriſto patienti. S. Epiphanius hæreſi 79. P. Bazquez tom. 1. in
 3. p. diſp. 99. cap. 1. num. 3. P. Suarez ibidem, diſp. 22. ſect. 2. Ioan-
 nes Cantacucenus in Apolog. 3. & 9. contra Mahumetanos; quibus
 accedunt S. Bernardinus tom. 1. ſerm. 61. art. 1. cap. 6. Arnoldus Car-
 notenſis tract. de Laudibus Virginis. Nicetas in Fragmento de Ca-
 theciſmo Sarracenorum, tom. 6. Bibliothecæ. S. Bonavent. in Specu-
 lo, ſect. 3. Bernardinus de Buſto 5. part. Mariali, ſerm. 8. Ioannes
 Trithemius de miraculis B. Mariæ prope Dittelbach, cap. 12. plures
 alij videri poſſunt apud Novatinum, Vmbra Virg. num. 1147. Ex his
 omnibus Patribus, & Doctõribus rectè inferitur, quam aptè, atque

differtè, non solum V. Mater exposuerit *adorationem* debitam Virgini Sanctissimæ; sed etiam ostenderit titulum, scilicet eius Maternitatem, atque etiam dominium, cum in Altissimi Throno consedissee refert; non quia ibi Thronus aliquis inveniatur, sed nostro loquendi more vsa, vt Reginam ipsam declararet, omniumque creaturarum Dominam, potestatis Thronum, & maiestatis subtelium figuratè adduxit: & hoc totum continet Propositio prima, ait enim: *Sancti Angeli adorare, & recognoscere Mariam in Altissimi Throno denud, tanquam Matrem Verbi futuram, & eorum Reginam, & Dominam.* His ferè verbis S. Anselmus loquitur: *Deus eam cuncta secum creatura perenni iure dominaturam in Throno gloriæ suæ collocavit.* Ita ille de Excell. Virg. cap. 8. & eodem modo loquitur S. Bernardus serm. 1. de Assumpt. Sophronius serm. de Assumpt. & alij quam plures, quos referre non vacat.

CRISIS THEOLOGICA

In Sacra Facultatis, & Deputatorum Censuram:

84 **C**UM Secciónē prima huius Dissertationis latè de Censura, & sensu Sacra Facultatis egerimus; pro crisi tota Sección integre venerat hic reponenda, quare tantum de notis adiectis sanctissimis Propositionibus breviter agemus: Vocantur, & existimantur *Quatuor istę Propositiones scandalosę, & in errorem inducentes; quatenus eodem adorationis termino, cultum exprimunt exhibitum, vel exhibendum Beatę Virgini, qui ipsi Deo exhibitus ab Authore exprimitur.* Hęc est Censura Deputatorum, eadem est Sacra Facultatis existimatio.

85 Sed me iudice, iniuriosissimè hac gravissima Nota Propositiones affecerunt, quę tam longè ab errore recedunt, quàm proximè ipsi Deputati, ipsaque Sacra Facultas Orbem Christianum in novam vocum usurpationem, atque acceptionem, non sine ingenti temeritate, revocare contendunt; ex qua error ipse Propositionibus impactus pullulare interim erit necessarium, quod sic evidentissimè demonstrat: *Adorationis nomine vsi sunt PP. vsa est Scriptura, Concilia, Theologi, Dictionaria, Cæc. Demones, & vniversus Orbis, in communi, & latissima significatione, qua sive in lingua Latina, sive Græca, sive Hebræa, sive Hispanica, sive Gallica, sive Germanica, sive Anglica, aut æquivocè, aut analogicè, aut vnivocè dicitur de Deo, de Deipara, de Sanctis, de Reliquijs, imo de politica Principum veneratione; & si vis de amatoria subiectione, & amantium obsecratione, vt possent ex Comitijs mille producere ad numeros Hispanicos, & Latinos*

composita testimonia. Sufficiat vnus in Hispania celeberrimus D. Petrus Calderon, notus etiam apud Gallos, Comedia, cui titulus: *Los tres Afectos de Amor*. Ita Livius Simeriæ loquitur act. 2.

*Ni tu me quitaràs, fiera,
el que veas que la adore,
si vieres que me aborrezca.*

86 Passim vbiquè Comici, quos, pio communi vsu nominis adoratio, in re adeò seria, indecens videri, non debet in suffragium vocari; sunt enim pro vsu vocum referendi, qui proprietatem, & naturam earum agnoscunt, & versantur: ergò velle restringere hanc latissimam, atque communissimam vocis *adoratio* significationem, ad cultum Deo exhibendum, significandum, est temerè, audacitèr, & præsumptuosè vniversum Orbem, Sacrum, Sanctum, Oecumenicum, Theologicum, Politicum, Poeticum, Grammaticum, Caco-Dæmoniæ, atque amatorium ad novam huius vocis vsurpationem, veteri relicta, revocare. Antecedens est indubitatum, & vel ab ipsis Censoribus admissum: ipsi enim fatentur adorationis nomen æquivocè sumi, inquit enim: *Cum adorationis nomen æquivocè sumatur*. Præterea, vt probavimus vsu communi, vel analogicè, vel vnivocè sumi ab omnibus, est certum. Probo consequentiam: Si posita, audita, vel scripta adorationis voce, statim ad cultum Deo exhibendum duceremur, vt vult Sacra Facultas, cum alioqui soliti simus suspensi de obiecto significato manere, sumus enim assueti hac voce venerationem Deo, Sanctis, Deiparæ, & c. exprimere, proculdubio ab vstitissima, receptissima, communissima significatione, ad novam, peregrinam, atque insolitam significationem revocandi eramus, vtpotè à communi ad particularem, à generica, analogica, vel æquivoca, ad specificam, propriam, & determinatam; ergò, & c. Modò hinc errorem enasci necessario convinco; quia vsquè dum significatio hæc, à Parisiensibus novitèr inducta, & sub interminatione Idolatriæ iussa induci, stabiliretur, firmaretur, & introduceretur; alitèr acciperemus eius significationem, & interim illa vtendo, antiqua significatione relicta, gravitèr erraremus: ergò hæc nova introductio in errorem nos induceret.

87 Mitto evertendos, atque corrigendos esse Sacros Codices, Canones, obliteranda Patrum scripta, Theologorum monumenta, Interpretum Comentaria, Doctorum documenta, Lexicorum Dictionaria, & omnium rationum studia comburenda, si alicubi alitèr, ac vult, & intendit Sacra Facultas, vox *adoratio* reperiatur accepta, vt reperiri pro comperto est. Mitto etiam hac vna Censura concitatum iri adversus Sacram Facultatem, non solum Catholicos, sed etiam Hæreticos;

cos; non solum Fideles, sed etiam Infideles, penes quos Principum venerationis nomine proditur; & id vnum exoro hac in re observari; hac Censura non solum Ecclesiam lædi, sed iura politica offendi; ac proinde digna mihi existimatur, in quam, non solum Ecclesiæ gladius, utraque parte acutus, animadvertat, sed etiam Politicus cruentetur.

88. Eadem Propositiones, quatenus eandem adorationem tribuunt Deiparæ ab initio conditionis Angelorum, statim ac ipsa nata est, & tunc cum advecta refertur ante Thronum Altissimi Nota temeritatis, falsitatisque sædantur, nimirum addendæ qualitates istæ gradui illi superius adiecto scandali, & in errorem inductionis. Inductionem erroris in ipsam Sacram Facultatem devolvimus num. antecedenti, falsitatem condemnat Suarez, & temeritatem ipse Doctor prosternit. Ipse enim docuit adorationem ab Angelis exhibitam ab initio suæ creationis, ut supra ostendimus; & licet in terminis in duplici alio statu in Authoribus adoratio non inveniatur, quos legi, nec inveniri necesse duxi, aut querere; quia ut supra intuli, quanto magis, si prævisa futura adoratur, nata, & in conspectu Dei Mater eius agnita ab eisdem spiritibus erat adoranda?

89. Nec propter hæc quod vnicus pro hac opinione referatur Suarez, debet Propositio falsa, & temeraria censeri, quia vnus solius Scholastici Theologi insignis autoritas facit argumentum probabile; præsertim si alij ei non contradicunt. Ita Azor lib. 2. inst. moral. cap. 14. & P. Bazquez 1. 2. disp. 62. cap. 4. simul. & Torres 2. 2. disp. 55. dub. 3. Ostendant Censores, quis hucusque contraire somniavit eximio Doctori, inter præstantissimos, atque excellentissimos Scholasticos, nominatissimus Theologus; qui nec singularis hac in quæstione reputandus est, cum pro se citet D. Thomam Ecclesiæ Solem, quæst. 30. art. 2. stet ergo iniustissimè inustam à Censoribus V.

Matrem; eorundemque sententiam, non solum ipsi, sed innumeris alijs esse iniuriosam, proindequæ revocandam, imò nova

Censura pungendam.

DISSERTATIO QUINTA:

CIRCA ARTICVL. VI. DEPVSTAT, & quartum Facultatis.

VTRVM MALE SONE T IN FIDE HÆC
Propositio Censuræ subiecta ex num. 112. Tunc primum (scilicet ab origine mundi post reportatam victoriam, factamque perduellum expulsionem ab Angelis bonis) nomine Humanitatis Verbum pro hominibus intercesserit ante Thronum Divinitatis?

SECTIO UNICA:

NULLAM IN FIDE CONTINET DISSONANTIAM
præmissa loquitio.

90 **Q**uid est Verbum Humanitatis nomine pro hominibus intercessisse ante Thronum Altissimi? Sanè nihil aliud est, aut esse potest, quàm Verbum, qua Homo, orasse ante Thronum Altissimi. Ità præcedenti n. 111. circa medium, dicitur: *Y fue voz del Hijo, en nombre de la Humanidad, que avia de tomar, pidiendo al Eterno Padre fuesse hecha la salud, virtud, y Reyno de su Magestad, y la potestad de Christo, porque yá avia sido arrojado el acusador de sus hermanos del mismo Christo Señor nuestro, que eran los hombres.* Latine eadem transcribo: *Et fuit vox Filij, Humanitatis, quam erat assumpturus, nomine petens ab Aeterno Parenti salutem, virtutem, & Regnum suæ Maiestatis, atque Christi potestatem futuram fieri, siquidem iam proiectus erat fratrum suorum accusator, id est, eiusdem Christi Domini nostri, qui fratres erant homines.*

91 Iam verò quid fieri potuit, ut Censores hæc verba immediatè præcedentia legissent, & recognovissent, & Censuræ non supposuissent? Et paucis interiectis lineis, initium num. 112. Scilicet tunc primum Verbum Humanitatis nomine intercessit pro hominibus ante Divinitatis Thronum, Censuræ exciperent? Quid amplius in narratione erat adiectum, quod liberam à virgula narrationem dimisit; aut quid in hac observatione fuit detractum, quod in damnationis sententiam observationem adegit? Ego inter utrumque locum, nullum aliud sentio discrimen, nisi quod in priori locutione exprimebatur Filius

intercedens, qua homo, illis verbis: *Nomine Humanitatis, quam erat assumpturus*: in secunda verò Filius intercedens inducebatur nomine *Humanitatis*, interim omiſſis expreſſioribus illis verbis, iam ſupra immediatè præmiſſis, *quam erat aſſumpturus*. An non hæc retis expanſio inſidioſè eſt machinata, vt parùm cautos, & tardè intentos, ignaros homines caperent? Sed è converſò fruſtrà mittitur retis ante oculos pennatorum.

92 Et vt fruſtrà vinciri poſſe oculatos, & pennatos irretiri probemus, cum Theologis ſupponendum eſt, Chriſtum verè, ac propriè orafſe in via poſtulando, & ſimpliciter petendo aliquid à Patre, vt ex Evangelio conſtat, ait Suarez tom. 1. in 3. p. diſp. 65. ſect. 1. imò ità ex ordinatione, & Divina Providentia res fuiſſe poſitas, & prædefinitas, vt multa fierent à Chriſto homine per orationem impetranda, quæ, ſine illius oratione, non fierent; ſicut enim non redemiſſet homines, niſi pro illis pateretur; quia fuerat à Deo præſcriptum, & præordinatum; ita nec ſine oratione obtinuiſſet, quæ non niſi per orationem obtinenda erant, iuxta Divinam præordinationem: Vnde ſicut neceſſarium fuit illi pati, vt ita intraret in gloriam ſuam, & nos ſecum in illam introduceret; ita neceſſarium fuit illi orare ad impetrandum multa, quæ per orationem obtinuit, iuxta illud Pſalm. 2. *Postula à me, & dabo tibi gentes, hereditatem tuam, &c.* Ex his duo ſtatuit eximius Doctör. Primùm, Chriſtum Dominum ſimpliciter non indigniſſe oratione; quia propter dignitatem perſonæ poterat, quidquid vellent, perficere ſine oratione. Secundùm, in ſenſu compoſito; id eſt, ſuppoſita Divina ordinatione, multa in quantum homo ſine oratione perficere non potuiſſet; ſicque conciliat plures Patres cum D. Thoma, ibidem videndos. Hæc ferè Suarez.

93 Et ex his ſic ego cogor ratiocinari: Chriſtus Dominus, qua homo, oravit in via, & prædiſſinitus fuit ab æterno, qua homo, in tempore oraturus, & ea, quæ erat poſtulaturus, conſecuturus: ergò induci poteſt pro aliqua differentia temporis, nomine Humanitatis, orans, ſeu qua homo poſtulans, antequam exiſtat: quæ enim hic conſpicitur inconſuetudine? Probo conſequentiam: Parens Æternus ſine Divinitatis iniuria, inducitur à Sacro Pſalte Filium exortans, vt poſtulet à ſe ſibi dare gentes: hæc enim locutio: *Postula à me, & dabo tibi gentes*, multis retro ſæculis præceſſit Chriſtum exiſtente, & Chriſto exituro dicta, narrante à Propheta, iuxta communem Patrum ſenſum; ſed non fuerunt dicta Chriſto, qua Deo; vt enim ait D. Thomas hic art. 1. Divinæ voluntati minimè competit orare; *quia voluntas Divina per ſe ipſam eſt effectiva eorum, quæ vult*; & ulterius, vt ait Suarez, *oratio eſt actus inferioris deprecantis ſuperiorem*, in coment. ergò

dicta sunt Christo, qua homo, est evidens: Indè, si nihil absurdi est in eo quod Pater loquatur, aut loqui significetur à Propheta Filio, qua homini in statu futuritionis, vt à se postulet; quid dissonans suspicari poterit in eo quod Filius, qua homo in eodem statu postulans inducatur, & orans sibi donari gentes, quas ipse Pater à se postulari obsecratur: aut in eo, quod ita factam fuisse petitionem à Filio nomine Humanitatis significatur, sicut significatur obsecratio facta à Patre nomine Divinitatis.

94 Vtteriùs, vt dissonantia, si qua est, meliùs dignoscatur, vndè provenire possit, erit indagandum. Propositionem iterùm rescribo: *Tunc primum* (scilicèt ab origine mundi) *nomine Humanitatis Verbum pro hominibus intercessit ante Thronum Divinitatis:* & rogo, sonat malè in fide hæc Propositio ratione temporis, vel ratione status Christi Domini; (*tunc enim erat Christus futurus*) vel ratione petitionis, vel ratione Verbi, nomine Humanitatis petentis, vel ratione termini, ad quem fuit oratio deflexa? Non enim his rationibus examinatis, superest in prædicta Propositione aliquod caput, vndè ignorantia scrutetur, aut arguatur. Sed nullo ex his capitibus fidei consonantia læditur: ergò non malè sonat in fide præfixa Propositio. Vt minorem probem, rationes erunt percurrendæ, & seorsim examinandæ: assumo primam.

95 In primis. Non sonat malè in fide ratione temporis: tempus enim, ad quod refertur ista locutio, est mundi creationis, in quo tam debet esse consonum fidei, dici Verbum petere nomine Humanitatis, sive orare Deum; quàm dici Filium Dei esse occisum: at ita expressè dicitur occisus Apocalyps. 13. vbi dicitur de Christo sub metaphora agni, *qui occisus est ab origine mundi:* ergò de eodem dici potest, quod oraverit ab origine mundi; sicut enim prædissinitus est Redemptor media morte; sic prædissinitus est multa obtenturus media actione: eo ergò sensu, quo tempus illud patitur agnum occisum, & pati poterit agnum orantem.

96 Dices: locus iste Apocalypsis ingentem Patribus infert difficultatem, ob quam plures in prædictis verbis ad hyperbaton confugiunt; & in prædicto loco transpositionem esse notandam autumant, & sententiam ita nectendam asseverant, vt ly *ab origine mundi* non referatur ad agnum occisum, sed ad nomina electorum, *quæ scripta sunt ab origine mundi in libro vitæ agni, qui occisus est.* Ita Andreas Cesar, Ioachimus Abbas, Aretas, Nicolaus Zegüero, Beda, Ticomius, & Ribera in Com. supr. Apocalyps. cap. 3. num. 10. & hic. Vndè nihil in favorem locutionis V. Matris, ratione temporis, ellicitur ex adducto textu.

97 Sed contra est: quia in prædictis verbis non esse transpositionem quærendam, nec hyperbaton in ipsis contineri, docent nominatiores Patres, & DD. D. Thomas 3. part. q. 83. art. 1. & super Epist. ad Hebræos, cap. 9. sect. 5. & super caput 12. lect. 4. D. Anselmus. D. Irinæus apud Nicolaum Zegüero in suis Schol. super Apocalyps. Hugo Cardinalis, Ambertus Gagneus; Viegas hic, & alij, qui omnes, sine recurſu ad hyperbaton, locum in sana prorsus intelligentia capiunt, & exponunt: sic nimirum, *acceptatam* scilicet agni mortem à Patre ab ipsa mundi origine; & cùm ab ipso mundi exordio eius oratio, & postulatio non erit etiã acceptata? *Acceptatam* Filij mortem, & fortè significatam acceptari coram Angelis ab origine mundi, (quam acceptam, & prævisam ab æterno Deus habebat) similiter à Patre acceptatam, & acceptari significatam coram Angelis ab initio mundi refert V. Mater, Filij, quã hominis petitionem (quam etiam ab æterno prævisam, & acceptatam non negat Patrem habuisse) sufficeret hic locus ad locutionis sinceritatem suadendam, si non ex alio capite Censores Propositionem vellicarent.

98 Deindè rogo: an tinnitus huius dissonantiæ in aures Deputatorum crepitare subaudiatur ratione *status*, in quo Christus, sive Verbum, quã homo, supponitur, scilicet futuritionis absolutè; erat enim exiturus, & de factò exitit realitèr, quandò venit plenitudo temporis, in quo Pater dedit nobis Filium? Sanè de obiectis eadem enuntiantur, & enuntiari possunt in statu existentia; ac in statu futuritionis absolutè, præter ipsos status; quare idem est Christus, modò existens; eadem eius mors, eius orationes, & petitiones eadem, *qua hominis*, ac fuerunt ab æterno absolutè futurae (sive obiectivè, sive realitèr æternitati coexistent, si futurorum absolutorum realis cum æternitate coexistentiam in gratiam Thomistarum admittamus) ac proinde significari potuit mors Christi futura, eiusque petitiones qua hominis Angelis, sive obiectivè, sive realitèr coexistentes æternitati, quas erat positurus cum simpliciter, & absolutè existeret. Unde hic status eiusmodi locutionem non excludit: nondum enim Christus habebat realem existentiam, cum Pater Æternus per os David significavit sibi gratum fore, ut Filius à se postularet dari sibi gentes, & ita imperativo de præſenti vsus ait: *Postula à me, & dabo tibi gentes*; quia obiectivè postulabat Filius ab æterno, & meritoriè petebat, quod in tempore postulavit verè, & realitèr; & verè, & realitèr meruit. Hec pudet Theologos ignorare, sed cogit nos Sacra Facultas de vñtatissimis locutionibus, & frequentissimis in Sacris Litteris rationem reddere; quia dissimulant se scire, quod vel Dialecticos non latet.

99 Præterea rogo: an ratione *petitionis* à fidei contentu discrepet locutio? *Petitio* fuit, vt præmissit V. Mater, vt *fieret salus, virtus, & Regnum suæ Maiestatis, atque potestas Christi*: qua nulla dignior, nulla sacratior, nomine futuræ Humanitatis Christi fieri potuit.

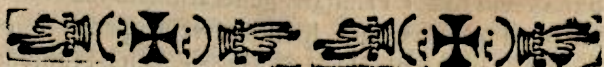
100 Vltcrius rogo: an fidem offenderit dicta locutio, eo quod à Verbo, nomine Humanitatis, fuerit facta? En petra offensionis, in quam Censores fidem confractam percipiunt: sed eos echo fefellit, non enim fides frangitur eloquendi more, quo ipsa stabilitur; an non per communicationem idiomatum, quæ Dei sunt de homine; & quæ hominis propria sunt, de Deo prædicantur? Præterquàmquod nec clarius, aut expressius potuit declarari, non Verbum, sed Humanitatem futuram exorasse, quam illis aptissimis verbis: *Verbum nomine Humanitatis* petijt? Quid est nomine alieno petere, nisi significare nomen, sed aliam petere? Procuratores, Tutores petunt nomine Pupillorum; & nomine litigantium partium: & quid hoc est aliud, quàm representare, palam facere, ostendere, significare, se non petere, & illos petere; sicut & Iudices significant se non Auditores, & Procuratores; sed Pupillos, aut Litigantes, cum hos absolvunt, illos condemnant. Possem in medium producere huius locutionis ex utroque iure mille textus; sed tam omnes superfluum, quàm Soli lucenti, Stellæ necessaria non sunt. An non hic loquendi mos etiam in Scripturis invaluit? Quis enim quærebatur de Sauli persecutione, quam Act. 9. audivit Christum sibi dicentem: *Saule, Saule, cur me persequeris?*

101 Loquebatur Christus in persona suorum membrorum, ait S. Thomas, adductus à Suarez, tom. 1. in 3. p. in Comment. q. 15. art. 1. Nec sine reflexione prætereunda proprietas, qua V. Mater vsa fuit hac locutione: *Verbum, nomine Humanitatis*, quam erat assumpturus, & non in persona Humanitatis, quam erat assumpturus: quia licet hæc utraque locutio idem prorsus significaret, prior omnem erroris suspicionem deturbat; secunda in persona Humanitatis, scilicet, Nestorij errorem subindicabat, quamvis ly in persona, hic non hypostasim, sive subsistentiam indicaret, sed suppositionem vnus pro alio; sive alius ille sit persona, sive natura, vt est per se notum calenti huius locutionis energiam, & efficaciam. Si ergo erant gratias acturi pro sincerissima locutione V. Matri, cur ipsam impetere non formidant? Non inveniunt nomen, sive titulum Theologi, quo Verbum, vt Verbum orare affirmant sine divinitatis detrimento; nec invenit V. Mater, & quia proprio nomine sciebat Verbum quidquam non posse petere; nomine suæ Humanitatis futuræ, cui competit orare in via, vt de facto oravit, & in Cœlis de facto orat; vt Theologi docent; & in statu futuritionis competit orare, non per actionem de facto à se eli-

citam; sed elici prævisam, & prædiffinitam; non actualiter, & realiter; sed obiectivè, significativè, & representativè, ut ipsa V. Mater satis advertit; cum non de Humanitate vlla assumpta loquatur, sed allumenda.

102 Tandem ratione *termini in quem* ista oratio fuit directæ, si dem maculare non potest hæc locutio, fuit enim ad Patrem facta. Vnde, Censores mei, vobis in mentem venit hæc dissonantia? Mirabor cæcitatem, qua vos latuit limpidissimus contextus numeri immediate præcedentis; vbi hæc clarissimè habentur, & vnde spontè Propositio à vobis explosa procedit; & altius me in longè ampliorem admirationem surditas advexit, qua lyra fidei fidibus canoris concina, penna ferè Angelica, manuque pulsata, quæ vera sunt, quæ grata, atque iucunda Urbis, & Orbis Fidelibus est modulata V. Mater; & velut Orpheus alter saxifraga harmonia, corda durissima emollit, & allicit.

103 Verùm dices adhuc: non ex singulis partibus seorsim, sed ex integra Propositione dissonantiam gigni; qua nulla maior, quàm Verbum orans inducere; neque enim adiecta, *nomine Humanitatis* limitatio, temperari potest incongrua Verbi, inusitataque orationis affectione. Sed præterquam quod satis ostensum est, temperari; vltèriùs aliter potest salvari eiusmodi locutio, si nimirum metaphoricè fuisse locutam dicamus; imo eo sensu, quo Suarez ait: *Posse accommodari per metaphoram Christo, ut Deo, esse intercessorem*, eo modo, quo ad Roman. 8. dicitur: *Spiritus Sanctus orat pro nobis*. Ita ille vbi supra sect. 2. §. *Quod ergò: ergò sic Augustin. verbis concludo: in præfation. Psalm. 85. Oratur in forma Dei (Christus) orat in forma servi, orat pro nobis, orat in nobis, & oratur à nobis: ut Sacerdos noster, orat pro nobis: orat in nobis, ut caput nostrum: oratur à nobis, ut Deus: oramus ad illum, per illum, in illo, & dicimus cum illo, & dicit nobiscum*. Hæc ille: vbi edoceri cupio, an orare Filium in forma servi, & orare nomine Humanitatis, multum differant? Sanè mihi videtur idem, quod enim per formam expressit August. per nomen declaravit V. Mater; an nos orare in illo, & ille in nobis, propriè non est illum nomine nostro, nos illius nomine orare? Quid clarius?

DISSERTATIO SEXTA.

CIRCA ARTIC. VI. AUT NUMERUM
sexum Deputatorum.

UTRUM MALE SONET IN FIDE, ET IN HÆRESIM
inducat illa Propositio, qua Divinum Consistorium dixit num.
 112. Filius noster vnicus stabiliet hanc doctrinam : & *al-*
tera, qua num. 113. *similiter dicitur* : Filius noster descen-
 dat passibilis ad reparandos, & redimendos homines.

SECTIO PRIMA.

RATIO DUBITANDI AD RESOLUTIONEM
præmittitur?

104 **A**Ntequàm ad rationem dubitandi accedamus, præ-
 mittendum duximus, Deputatos festinè, & celeritèr
 numeros citatos evoluisse; & veluti venatores, capta præda, præ ni-
 mia exultatione, vel de necessarijs solent obliuisci: sic illi, inventis lo-
 cis excerptis ex numeris citatis, penitus obliti sunt retrogredi, vt per-
 sonam, longa illa narratione loquentem, notarent. Non enim ibi, vt
 falsò adiecerunt, rota Trinitas, siue Divinum Consistorium fatur; sed
 Parens Æternus, Angelis loquens, inducitur ab illis verbis: *Et iuxta*
nostrum intelligendi modum Parens Æternus, collata hac petitione (de
 qua Dissertatione proximè elapsa egimus) *cum Personis Sanctissimæ*
Trinitatis, & secundum partem aliquam, manifestato Divini Consistorij
Decreto Sanctis Angelis, super his Sacramentis, dixit illis: Lucifer, & c.
 vsque ad numer. 114. qui incipit, *hæc vox, exclusivè.* Non ergò Pro-
 positiones istæ, examini adaptatæ, nomine Beatissimæ Trinitatis sunt
 dictæ, sed Parentis Æterni caractere, & proprietate.

105 Hinc longè difficiliùs dubium suboritur, quo pacto Parens
 Æternus Christum Dominum, *nostrum Filium appellare possit*; cum
 enim fide constet, Filium à Patre solum gigni: & aliundè: *Tu noster*
Filius, communem totius Trinitatis generationem subindicet: malè
 in fide sonare videtur vtraque locutio, vt Deputati criminantur.
 Non dubito quin si sub his terminis Sacræ Facultati fuissent duæ istæ
 Propositiones relatæ, in vtramque etiam sententiam diceret. Sed quia
 clarioribus, per errorem Deputatorum, terminis fuerunt iudicio Sacræ
 Fa-

Facultatis statutz, dubitandi rationem despexit, eratque sanè despectu digna; quia sub illis terminis ob oculos strictissimam disputationem offerebant, qua Theologi in materia de Incarnatione solent indagare: *An Christus, qua homo, sit Filius naturalis totius Trinitatis?* In qua quæstione affirmativè procedunt plures ex selectioribus. Sed reverà, rebus rectè hinc indè perpenſis, eadem est dubitandi ratio, sive in persona Patris, Christus; sive nomine totius Trinitatis, *Filius noster* dicatur.

106 Illustrissimus Samaniego Nota 16. & satisfactio pro Religione Sancti Francisci hìc Obice 13. Reparo 13. vt ab hac difficultate se expediant; ad sententiam prædictorum Theologorum confugiunt, docentium, Christum, vt hominem, esse Filium naturalem ratione vnionis hypostaticæ; proindeque vnicum totius Trinitatis: citant Suarium disp. 49. sect. 2. Vazquez disp. 89. cap. 14. à num. 82. Furrianum opusculo 13. de ingenuitate Christi, disp. 2. dub. 9. Beccanum cap. 18. q. 15. num. 8. Petrum Hurtado de Mendoza, disp. 83. sect. 6. & recentiores quamplures, asseverantes reverà Christum Dominum secundum naturam humanam esse Filium naturalem totius Trinitatis. Vnde prolatis, & productis his, inter notiores, gravissimis Theologis, (aiunt tam Author satisfactionis pro Religione Sancti Francisci, quàm Illustrissimus Placentinus Antistes) sufficientè Propositiones tutari, vtpotè quam recipere, & defendere non gravantur nominati Doctores.

107 Sed debuerunt animadvertere hos omnes à se recensitos; vel ferè omnes Propositionis sensum admittere, & locutionem respicere; vt enim Dionysius Petavius de Incarn. lib. 7. cap. 5. num. 18. ait: *Est enim Christianis inusitatum auribus, insolensque, Christum, in quantum hominem, esse naturalem Filium Patris, & Filij, & Spiritus Sancti; quod mihi magis absonum videtur, quàm si adoptivum asseras illorum esse Filium.* Et Suarez loco citato, §. Ad secundum: *Et ideo licet vnio humanitatis ad Filium sit à tota Trinitate, tamen simpliciter denominatio Filij non est Christo tribuenda, nisi in ordine ad Patrem, quod observandum est propter castum loquendi modum, nam res ipsa iam explicata est.* Hanc loquutionem latè versat Petrus Hurtadus vbi supra, & tandem ab illa abstinendum pronuntiat. Deputati Censores non sensum harum Propositionum condemnant, sed sonum, vt ex Censura eorundem patet, iniquiunt enim: *Malè sonare in fide.*

108 Ob hanc rationem, quam, etsi dissimulasse suspicor Samaniegum, ignorasse non credo; eadem Nota confugit ad personæ auctoritatem commendandam, est enim potestatis, & auctoritatis character, & signum, illa plurali numero vsitata locutio, qua Principes,

Reges, Imperatores; vtrūtur. Nos, & c. veluti Rex Catholicus in rescriptis loquitur. (Cui Omnipotens concedere dignetur, vt vassallis propositurus Filium à Deo acceptum, commemorans ortum, dicat: *Noster Filius, Deo opitulante, natus est, & c.*) Sed licet aliqualis locorum illorum hæc mihi videatur explicatio, effugium redolet; præsertim cum ad id roborandum recurrat Placentinus ad locum illum Genesis: *In principio creavit Deus, id est Elohim, numeri pluralis Verbum;* quod positum reputat Cornelius honoris, & maiestatis causa; veluti si Rex Hispaniarum dicat: *Nos Philippus, & c.* Hæc evasio mihi potius videtur, quàm solutio; tūm quia vt Theodoretus animadvertit, q. 20. in Genesim, ob hanc causam oportuisse Deum loqui de se pluraliter, vel semper, vel in plurimum; & præsertim cum legem dedit in Monte Synai, convenientissimum enim erat tunc auctoritatem, potentiam, & maiestatem, quàm maximè declarari.

109 Tūm etiam, quia debilitaretur robur, & vis argumentationis Patrum, petite præsertim ex illis locis, in quibus Deus est pluraliter locutus ad convincendam Divinarum Personarum pluralitatem; quam adversus Iudæos subinferunt: ex illo Genesis 2. *Faciamus hominem;* & infra: *Faciamus Adæ adiutorium simile sibi:* & cap. 3. Ecce Adā quasi vnus ex nobis factus: & cap. 11. *Venite, descendamus, & confundamus ibi linguam.* Et Isaïæ cap. 6. *Quem mittam, & quis ibit nobis.* Ex his quinque locis Patres adversus Iudæos argumentantur; vt rectè adnotavit Pererius tom. 1. lib. 4. vers. 26. num. 13. Vis enim huius argumenti nulla esset, si parati sint Iudæi nobis respondere in prædictis locis, auctoritatis gratia, & maiestatis ergò, Deum pluraliter fuisse locutum. Aliter ergò erit præiacta loquutio firmanda, & dissonantia releganda: vt Sectione sequenti videbimus.

SECTIO SECUNDA.

EX IMPUGNATA A RECENTIORIBVS DISSONANTIA
in eiusmodi locutionibus, à veteribus astructa, Propositiones
à Censura eximuntur.

110 **N**On nego à Theologis Antiquioribus cautè Christum; qua hominem, Filium totius Trinitatis fuisse animadvertum, fore nominandum; sed locutionum vicissitudines, quas Horatius Epistola de Arte Poætica de Pison. pag. mihi 342. illis verbis:

*Multa renascentur, quæ iam cecidere; cadentque,
quæ nunc sunt in honore vocabula, si volet usus,*

Agnovit, & Theologi quotidie cognoscunt. P. Aug. Bernal Societatis Iesu, Theologus, nulli, me iudice, secundus, præsertim in præclarissimo opere de Divini Verbi Incarnatione: postquam disp. 67. sect. 3. doctissimos Patres retulerat, qui Christum secundum Humanitatem Filium totius Trinitatis naturalem admitterant, & cavendum ab eiusmodi loquutione notaverant: sic num. 1; 1. limitationem obiurgat: *Hæc restrictio, vel est falsa, vel est inconsequens, vel extra rem. Aut enim negant hi DD. appellandum absolute esse Filium naturalem Christum, ut Hominem reduplicative; aut Christum, ut Hominem specificative; aut Christum, ut Hominem, aut Christum. Si Christum, ut Hominem reduplicative, falsa est limitatio. Nam si dixeris: Christus, ut Homo reduplicative, est Filius Trinitatis totius, clarissime dices esse Filium secundum solam naturam Humanam; proinde suppones, vel saltem insinuabis esse in una Christi Persona duas naturas, alteram Divinam, alteram Humanam; & secundum hanc solam esse Filium Trinitatis; proinde non secundum naturam Divinam, nec secundum Personam: non ergo significabis Christi Personam referri ad totam Trinitatem; proinde nec esse quartam Personam. Hæc pro prima acceptione Doctor iste, iuxta quam ad textum V. Matris regredi libet; unde deducitur manifestè in hoc sensu fuisse locutam: Noster vnigenitus operabitur hanc doctrinam. Ait Parens Æternus, & rogo quam? Immediate præmissam à V. Matre.*

III Attende: sint beati, qui lugent; felices pauperes, & qui passi fuerint propter iustitiam, & propter eorum Caput Christum; & exaltentur parvuli, & mansueti corde magnificentur: Pacifici, ut Charissimi filij, à nobis amore prosequantur; sint nobis Charissimi, qui passi fuerint iniuria sibi inferri, easque remiserint, atque inimicos suos dilexerint. Omnibus designentur benedictionum copiosi fructus amicitie nostræ, atque æternæ gloriæ præmia in Cælis conferenda, vnigenitus noster hanc operabitur doctrinam. Est dicere: Ducem habebunt filium nostrum, qui lugent, qui persecutionem patiuntur, qui iniurias sibi illatas dimittunt, qui diligunt suos inimicos, qui pauperes spiritu sunt, &c. quia vnigenitus noster operabitur hanc doctrinam: ipse luget, & clamore valido deprecabitur. Pauper erit, non enim habebit, ubi reclinet caput suum. Iniurias sibi factas remittet, & pro inimicis suis deprecabitur. Hæc clarissima sunt, & ex his ego: an non hæc omnia præstitit Christus, reduplicative quia Homo? Num in secunda Propositione, scilicet: *Descendat filius noster passibilis*, expressius hæc reduplicatio non ostenditur? Excipite: Sit salus nunc in nostra voluntate facta, atque determinatio de Redemptore exituro, & Magistro, qui moriatur, & doceat nascent, & vivens pauper, despectus, moriens pro hominibus morte turpissima condemnatus, reputetur peccator, & reus, &c. Hæc omnia, Censiores mei, de

Christo, ut Homine, reduplicativè verificantur, & secundum Humanitatem, ut est extra controversiam apud omnes.

112 Modò ad id, unde discessi, regrediar: sed hæc locutio sanctissima est, expressissima est; nec vel ignorantibus, rusticis, aut insipientibus in errorem verti potest: ergò & limitatio, & restrictio à veteribus Theologis, ne *Christus reduplicativè, quæ Homo vocetur Filius Trinitatis, licet talis reverà sit*, falsa est, ut optimè August. Bernal intulit. Cui mihi consentire videtur eruditissimus P. Didacus Ruiz de Montoya de Trinitat. disp. cap. 8. sect. 10. qui longa Patrum manu producta; probat Filium, quæ Hominem, mitti à Patre, & Spiritu Sancto, ac concludit, iudicans, quod *Tota Trinitas misserit Filium, cooperando ad Incarnationem, per quam hominibus apparuit*; ita loco citato num. 10. Unde vires accrescunt præfatæ locutioni: *Filius noster descendet: Noster unigenitus operabitur hanc doctrinam*: quam erroris inductricem, atque incentricem, non patiuntur appellari Ruiz; & Bernal citati; alijque Theologi Recentiores, qui hanc publicè in Scholis suis locutionem sustinent, & docent; quibuscum collatis studiis, consentiunt nostræ tempestatis Doctores quamplures.

113 Stet ergò, limitationem à Theologis antiquis factam, & præscriptam, ne scilicet, quamvis Christus sit Trinitatis Filius secundum Humanitatem, talis vocetur; hodie à recentioribus despici, atque obiurgari; & meritò quidem, non enim si talis est; ut reverà talem esse fateatur plures, est ratio, cur non appelletur talis. Hinc sufficienter mihi videtur satisfactum Censoribus; imò Sacra Facultas, cum has Propositiones Censuræ non adiudicet, tacitè videtur eas sustinere; nec libet alios recentiores Theologos addere.

114 Sed dices: D. Thomas in 3. dist. 4. q. 1. art. 2. quæstiuncula 1. agens de hac quæstione, & locutione, sic fatur: *Sed hoc* (nempe Christum esse Filium totius Trinitatis) *quidam negant, non tanquam simpliciter falsum; sed tanquam inconvenienter dictum, propter occasionem errandi circa æternam generationem filij*; illos autem quosdam, suspicatur Petrus de Mendoza esse Alensium in 2. p. quæst. 8. memb. 3. art. 4. & S. Bonaventuram dist. 4. q. 3. Synchronos, & Divi Thomæ cœtaneos: non ergò locutio, quæ vel teste Divo Thoma, Alensi, Bonaventura, Mendoza, Suariorum, & alijs, inducere potest in errorem, vno Augustino Bernal refragante, erit sine erroris periculo sustinenda.

115 Sed contra est: quia D. Thomas loquutionem non improbat, sed ab aliquibus improbari refert; nec Petrus de Mendoza assertivè Alensi, & Bonav. illam tribuit loquutionis Censuram, sed coniecturaliter; nec P. Suarez nimis in locutionem offendit, cum tantum dicat, cavendam propter cultum loquendi modum; at verò, cum nec

castus loquendi modus hac locutione, nostris his temporibus, vulnere-
retur; nec ex eo quod ab illis, in hac nostra tempora, quaestio sit plu-
ries exagitata, proposita, & discussa ab ullo, quo sciam, eiusmodi lo-
cutio est reprehensa; satis evincitur auribus fidelium, quos hoc no-
stro saeculo instructiores in Mysterijs Fidei, & veritatibus Catholicis
ambiget nemo; ut est, revera assuevit. Cessante ergo periculo, prop-
ter clariorem notitiam Mysteriorum, & explicatiorem instructio-
nem, non est cur locutionem abhorreamus; cum & opiniones, & lo-
cutiones antiquari contingat.

116 Occurrit in exemplum locutio illa, qua Thomistae affirmant
in Deo dari vnam substantiam communem tribus Divinis Personis,
eamque esse absolutam; per quam natura Divina existit per se, per-
fectate excludente dependentiam à substantante, non tamen perfecta-
te excludente incommunicabilitatem. Et licet Patrum, Concilio-
rum, & Theologorum locutio pro substantia, in secundo sensu sem-
per usurpari solita contra Thomistas producat; Illustrissimus Go-
doy disp. 84. §. 3. admittens frequentiore usum huius vocis hypo-
stasis, sive substantiae fuisse pro existentia, excludente communica-
bilitatem; hoc tamen non obesse, quominus, & in sensu à Thomistis
recepto, etiam accipiatur. Non aliter & nos, licet concedamus hanc
locutionem, quā Christus secundum Humanitatem dicitur Filius to-
tius Trinitatis, esse minus usitatam: praeposita, sed non proinde pe-
riculosa censenda; nec Censuram antiquorum admittimus, nec re-
centiorum approbamus; sed sanam, & nullo expositam scrupulo cre-
dimus; nec etiam novum est, plures Doctores damnare aliquam opi-
nionem, & à pluribus alijs eandem à Censura liberari, manente Pro-
positione in probabilitatis gradu; ut mille poterat exemplis per-
vium fieri; at de his in Crisi iterum agemus.

CRISIS THEOLOGICA IN DEPUTATORVM, & Sacrae Facultatis Censuram.

117 **I**N Deputatorum Censura tres confixae sunt Propositio-
nes praecedentes; Sacra vero Facultas ex tribus, illam,
quae Verbum nomine Humanitatis intercessisse aiebat, iudicio indixit:
duae aliae, quae Patrem, pluraliter loquentem, enuntiabant, interim
sunt manumissae; sed Censura Sacrae Facultatis, & Deputatorum ferè
eadem permansit; hoc solum discrimine, quod Sacrae Facultatis vir-
gula tantum ad vnam; Deputatorum, ad tres fuit protensa. Singula
breviter examinemus.

118 Et quidem: Verbum nomine Humanitatis intercessisse pro

hominibus; nec malè sonare in fide, nec esse locutionem Divinitati Verbi iniuriosam, iam supra ostendimus: unde pro Crisi stabit integra Dissertatio quarta, qua convincitur fuisse temerè, & in iniuriosè nota hæc locutioni impacta. De Censura Deputatorum sit nobis sermo: *Hæ Propositiones continent doctrinam, quæ apertè derogat Divinitati Verbi, malè sonat in fide, & in hæresim inducit.* Ita illi.

119 Sed reverà decepti sunt, & ineptè Censuram sunt etiam meditari: non enim Propositiones illæ continent doctrinam, quæ aperte Divinitati Verbi derogat; sed si quid tale continent; non doctrinam; sed locutionem, sive loquendi modum continent: doctrina enim duplicis Propositionis, scilicèt: *Filius noster operabitur: Filius noster descendet*, sanctissima est, probabilissimaque est iudicata ab omnibus, qui Christum Filium Trinitatis defendunt, secundum Humanitatem, ratione vnionis hypostaticæ, neque in doctrina hæret ullus; sed in loquendi modum animadvertunt; vt sect. 1. latè à nobis est declaratum. Si ergò Deputati DD. qui locutionem non sustinent, legerunt; poterant recognoscere, & doctrinam approbare. Quare ita erat Censura conficienda: *Hæ Propositiones continent locutionem, &c. non vero continent doctrinam, &c.*

120 Sed neque Censura debuit in locutionem deflecti, quia etsi minus vsitata est, non tamen est proinde reprehendenda; vt enim exemplo subsistentiæ communis ostendimus, modus ille loquendi ex eo ab aliquibus impugnatur, quia quartam personam videtur adstruere in Mysterio Trinitatis, nec proinde à suis Patronis deseritur; sed enixè defenditur, & minus esse in vsu conceditur; & olim fuisse, vt Illustrissimus Godoy fatetur. Præterea locutionem defendit P. Bernal; & defendunt clarissimi Theologi: illam tueretur Author satisfactionis pro Religione S. Francisci; Illustrissimus Samaniego; Reverendissimus P. Ioannes Muniessa, Sanctæ Inquisitionis Qualificator, & Regius Concionator: R. P. Fr. Andræas de Guadalupe, Lector Iubilatus, Sancti Officij Qualificator, & Augustissimæ Imperatricis à Confessionibus: Reverendissimus Christophorus à Delgadillo, Custos Provinciæ Castellana: R. P. Fr. Andræas de Fuenmayor, V. Matris Confessarius: R. P. Fr. Bartholomæus de Gracia & Escañuela, quibus omnibus Reverendissimus tunc totius Ordinis Generalis, & postmodum Illustrissimus Cordubensis Episcopus D. Alfonso Salizanes, libros V. Matris recognoscendos, & approbandos commisit, litteris à se datis Matriti, die 12. Novembris ann. 1668. Accedunt Illustrissimus D. Fr. Didacus à Sylva, Ordinis Benedictini Generalis, & Episcopus Guadixensis: Excellentissimus D. D. Michael Escartin, Episcopus Tarazonensis: his ergò lateris, doctrina, & eruditione conspicuis,

Modus ille loquendi arrisit, arriderque integrum Opus.

121 Nec Deputatos increparet vllus, si tanquam DD. privati, vel scribendo, vel dictando locutionem reprehenderent, vt novissimè Iacobus Plateli de Incarnat. cap. 7. §. 4. num. 399. §. Cum verò, licet in bono sensu admittat quod *Christus, qua Homo*, dici possit Filius Spiritus Sancti, & sui ipsius, qua Deus; monet tamen, secutus Suarium, ita non esse vsurpandum, sine sufficienti explicatione, quam in contextu harum loquutionum præmississe V. Matrem, supra notavimus. At verò irasci, & indignari adversus Deputatos, necesse fuit, & est cum locutiones prædictas examini, & iudicio subiectas damnant, & expungunt; quia quando plures DD. aliquam Propositionem condemnant, & alij eandem à Censura absolunt: talis Propositio & est probabilis, & expungi non debet, inconsulta S. Sede: vt Bellarminus lib. 3. de Interpret. Verbi Dei, cap. 7. tenet ex pluribus Concilijs, & Pontificibus, apud ipsum videndis; & firmat Albertinus de cognoscendis assertionibus Catholicis q. 8. citans Gersonem, & cap. Quoties 2. q. 1. & caput Maiores de Baptismo: hoc principio innixi Vazquez 1. 2. disp. 61. cap. 1. Torres de fide, disp. 55. dub. 3. Azebedo lib. 1. num. 59. lib. 8. Recopilat. affirmant, non esse damnandam opinionem, tanquam dissonam, hæreticam, aut erroneam; de qua probabiliter alij asserunt, talem non esse, vt in præfatis locutionibus contingit, quas sustinendas asserunt citati DD. etsi non vsurpandas autument alij Theologi etiam citati: ergò temere Deputati statum illarum Propositionum non attendentes, & præsumptuose tumentes Censuræ manciparunt; quia fieri potest, vt quæ olim pro certissimis sunt habitæ opiniones, successu temporis, à probabilitate cadant, & contrariæ assurgant, quæ forte obiurgatæ à veteribus, à recentioribus obvijs vlnis accipiantur, & commendentur.

122 Virgilius quidem Selcburgensis Episcopus homines Antipodas, pedibus nobis adversis, terram calcantes ad annos 742. natì Christi esse defendit; quem nimis obiurgavit Zacharias Romanus Pontifex, vt referunt Keplerus, & Lansbergius; hæc tamen opinio obiurgata, reprehensa, & proscripta, & Aug. iudicio, atque Lætant. irrita; exorta est iterum, & feliciter in veritatem certam est translata ad annos 1492. regnante Ferdinando, & Elis. betha, Dominis meis præclarissimis, in Hispania: ergò exosum Antipodarum nomen, iam hodie est indubitatum. Aliud, quovis imaginabili insignius, exemplum huius vicissitudinis repono: olim in Academia Parisiensi nemini licebat in Aulis publicis defendere, & Scholasticè docere immaculatum Deiparæ conceptum ab originaria labe illimem; id enim non permiserat Mauritius Episcopus, & Mauritij mandato obtemperantes, piam

opinionem ab Universitate DD. Parisienses relegaverant ab anno 1175. vt testis est Altrifiodorensis lib. 3. sum. tract. 1. cap. 3. & Vincen-
tius de Castro-Novo cap. 20. At duobus sæculis transactis, cepit radi-
ces agere opinio pia in eadem Universitate; ita vt iam iuramento ob-
stricti sint Parisienses immunitatem defendere, & pro viribus propu-
gnare. Nec abs re erit adiungere, quod Catharino accidit, qui ab ali-
quibus sugillatus est erroneus, eo quod docuerit, Virginem fuisse con-
ceptam absque peccato originali, quæ sententia modò in eximium
certitudinis gradum est evecta.

123 Si ergò, quod DD. vnam opinionem reprehendant, quam
tuentur alij liberam à Censura, reddit opinionem, etiam obiurgatam,
& reprehensam: & si Deputatis libentè concedamus locutiones præ-
fatas, apud aliquos Theologos male audire, non proindè Censuram
inustam approbamus; sed temerariam, & præsumptuosam esse pro-
nuntiamus; vt ex dictis satis suadetur, & amplius ex dicendis in alijs
Crisibus apparebit. Ex num. 8. Censuræ Deputat. ex art. 4. Censuræ Sa-
cræ Facultatis.

DISSERTATIO SEPTIMA.

CIRCA ARTICVL. VIII. DEPUTAT. & quantum Sacre Facultatis.

*Vtrum in capitibus 13. 14. & 15. huius primæ Partis respondentibus
paginis 204. 229. 230. 232. versionis Gallicæ, continean-
tur Propositiones castarum aurium offensivæ.*

124 **H**ebraeorum lingua vocatur Sancta; & inter totius Or-
bis idiomatica, singulari hoc epitaphi insignitur. Et cur?
Egregiè Rabbi Moyse appellatæ causam est assecutus: Rectè vo-
datum est hoc linguagium S A N C T V M, in ipso namque non inuenies ve-
rum nomen, & proprium fornicationis; neque inuenies nomen impositum
alicui membro, quod turpe est nominare. Ita ille lib. 3. Deut. cap. 10. Elo-
quia Domini eloquia casta, argentum igne examinatum; honestissimè, ca-
stissimè, & modestissimè Deus vbique loquitur: & Dei eloquia adul-
teraret, qui non sanctissimè loqueretur; & limpidissimè accepta, can-
didissimè referret: ergò si V. Mater ita est locuta, vt castas aures of-
fendat eius linguagium; non quæ à Deo accepit, nobis exposuit; aut
Dei eloquia fædissimè deturpavit? Sin minus, honestissimè est locuta,

alterum è duobus necesse est suspicari; aut Traductorem limpidiſſima
fluenta Hiſpanici idiomatis conſpurcaſſe, aut linguam Gallicam indi-
gam caſtarum vocum lubrica quæque honeſtè exprimere non valère;
vel addam tertium (quod eo minus mihi perſuadere poſſum, quo ma-
gis Sacram Facultatem revereor) Sacram Facultatem loca conſixa
non vidiffe; aut viſa, non intellexiſſe.

125 Eo ſolicitius, & attentius paginas proſcriptas evolvi, quo
ſèdus Hiftoriam in illis criminabatur peccaſſe; & in capitibus 13. &
14. ferè nihil inveniri eſt, quod vel ex materia redolere poſſit caſta-
rum aurium conſuſionem: cap. 13. num. 177. numeri argumentum
eſt; Deum Angelis manifeſtaſſe Ioachimi, & Annæ electionem in Pa-
rentes Deiparæ prædeſinitos: ibidem deſtinatur in Nuntium Gabriel
prolis ſuſcipiendæ num. 178. norma Nuntio traditur, & *legationis in-
ſtructio*: nominisque Mariæ, prima proditur impoſitio: num. 179. lega-
tionis executio Ioachimo facta refertur, & oblatio Filiæ in templum
intimatur: num. 180. gratitudo Ioachimi his cæleſtibus gratijs, & fa-
voribus debita refertur: num. 181. Annæ oratio pro adventu Re-
demptoris narratur; & deſideria, quibus Matrem Dei videre cupiebat,
ponderantur: num. 182. parilitas, & ſimilitudo legationis ad Virginis
Conceptionem, & Verbi Incarnationem proſertur: num. 183. lega-
tionis Archangeli Annæ facta executio depingitur, & Chriſti Matris
Mater Anna declaratur, prædictionisque ſecretum indicitur: num.
184. cordis exultatio, qua Anna promiſſionem ſuſcepit, deſcribitur;
occurſus Annæ, & Ioachimi in Templo refertur; & promiſſionis col-
latio ab invicem ſcribitur: Votumque de offerenda, & divino ſervitio
in Templo mancipanda Filia denuò emittitur: num. 185. Annæ fide-
litas in aſſervando Sacramento ab Angelo intimato, etiam Ioachimo vi-
ro ſuo, extollitur: num. 186. ſingularis favoris Annæ à Deo collati,
poſt Corporis Sacraſſimæ Filiæ Conceptionem, ante animæ infu-
ſionem ſpecies editur; atque revelatio divina immediatè Annæ à Deo
facta, exaratur: num. 187. Anna inter omnes prima aſſeritur, cui Deus
revelavit Mariam Filiam ſuam futuram Dei Matrem: gratiarum actio-
nes, pro tanto beneficio, Annæ recensentur: num. 188. notitia Myſte-
rij Dominicæ Incarnationis Annæ conſertur.

126 Hæc argumenta ſunt numerorum huius capituli 13. quæ vt
ad ſpeciem nihil diſſonum in operis contextura offerunt; ſic nec ab-
ſonum quidquam, me hercle obvolvunt; nec video, etiamſi Traductor
ſtupidus, & parum cautus Croſet fingatur: quæ pacta, niſi fingendo, ad-
dendo, & à propoſito deviando, lubricum verbum inferuerit, aut mi-
nus caſtigatum in hoc odorifero caſtimoniæ, & honeſtatis ſeraci cam-
po. Vtcrius cap. 14. hoc præfigitur argumentum: *Quomodo Altissi-*

mus Sanctis Angelis tempus opportunum ; Et prædefinitum ostenderet Conceptionis Mariæ Sanctissimæ , Et quos Angelos in eius custodiam assignavit. Huic capitis synopsi congruit contextus , & uti materia Angelicam puritatem redolebat ; sic integra narratio ore Angelico est concinata, atque contexta.

127 Tandem cap. 15. de Conceptione Deiparæ agit : & num. 208. delineamenta divini artificij ad hoc opus construendum narrat : num. 209. ætatem, sobrietatem , munditiam utriusque Parentis extollit ; num. 210. gratiæ , & naturæ officia erga purissimum Conceptum, puritate, qua nulla maior ; & honestate, qua nulla circumscriptior, declarat : num. 211. naturæ, & gratiæ concursus in Conceptione Deiparæ, lucis penicillo exaratur : num. 212. modus miraculosus , quo Deus Annæ sterilitati occurrit , non atramento calamo tincto , sed niveis candoribus madefacto, exponitur : num. 213. utriusque Parentis congressus à concupiscentiæ , & delectationis fusco eliminatus ; Dei virtute producitur : sed quibus verbis ? Quæis vocibus usa ? Sanè igne divino purificatis labijs est locuta : penna Angelica est integer numerus delineatus, ut sapientissimos quosque , nostrique idiomatis vfos criticos, vel hinc in commendationem Hispanicæ linguæ effusos, non semel exceperim aientes ; nec purius, nec honestius , nec nitidius, vel à Latinis materies aded exosa , argumentum periculosum adeo colorari potuisse, ut est à V. Matre picturatum ; ita ut sensum quivis assequatur ; interim, vel cuiusvis audentioris animi in frunitis moribus soporatis, depreßis, atque pefundatis : num. 214. Corporis Sacratissimæ Virginis temperiem speculatur, physicorum terminis mira dexteritate ludit ; sed hic dissonantia vlla , vel delicatissimis forcipibus vellicari non potest : num. 215. 216. & deinceps eadem modestia loquitur, nullibi lapsam oculatissimi viderunt. Vnde Pater Croset verba illa castarum aurium offensiva huc advexit ? Nisi ex parum castigata, atque correpta versione pullulasse dicamus ; vnde orta agnoscamus, nescimus.

128 Rectè mihi videtur Traductori Celenfis verba ex lib. 9. epist. 10. acomodari posse : *Comptior insolentiæ tuæ , qui de excellentissimis nostræ Virginis montibus ad profundissimam valem descendisti , ne dicam corruisti.* Licet enim in illa nihil sit verecundum ; tamen nostræ fragilitatis teterrima memoria , tam audierit nominari aliqua vix à sua excutietur palude ; vix incipiet , non solita cogitare : in Virgine igitur talia Sacrosanctis cortinis potius volo honorando involvere , quam nudis nominibus contrectare ; virgo certè virgineis verbis , & sancto velamine consecratis , delectatur affari. Ita sanè virgo Agredienfis de Virginis Conceptione est locuta ; quod si nudis verbis , infandis

hominibus nitidissimam eius narrationem ignorantèr conspurcavit Croset, atque maculavit; inepta eius versio abradatur, comburatur; incineretur; eiusque stoliditati compatiatur, qui chrystallo lucidiores aquas, quas Hispanicè ebibit, fetulentas evomit Gallicè. Censuraque Sacrae Facultatis, imò totius Orbis Christiani traductio afficiatur.

129 Sed quoniam eo mihi tendere videtur Sacrae Facultatis, & Deputatorum Censura, ut velint, non tam locutionibus, quàm argumento, & tractatione aures piorum offendi; non enim audeo iudicare Croset virum Religiosum, adèd insolentèr in traductione exorbitare: Crisis in Censuram erit adnectenda.

CRISIS IN DEPUTATORVM, ET SACRAE

Facultatis Censuram.

130 **S**onus aurium piarum offensivus non æquè omnibus suffurat, & tinnit Doctoribus. Pater Suarez disp. 19. de fide nonnullos refert sect. 2. num. 18. qui Propositiones hæresim sapientes malè sonare in fide, contendunt; hasque esse reverà piarum aurium offensivas: sed me iudice, severiorem notam hæresim sapientium; cum minus secura male sonantium confundunt hi Doctores: quidquid autem sit in prædictis numeris, & capitibus, nulla hæresim sapiens Propositio invenitur. Simancas alitèr de Catholicis instit. tit. 54. num. 16. Propositionem piarum aurium offensivam reputat illam, quæ audientibus, aut legentibus scandalum generat, & ruinæ tribuit occasionem. Sed quam, vel perditissimis moribus assuetis hominibus, lapsus occasionem poterit præstare illis in locis Historia, quæ ubique modestiæ, honestatis, atque candoris spirat gratissimum odorem? Ludovicus Carbo alitèr Propositiones prædictas definit, cap. 20. lib. 4. introduct. in Theolog. Alitèr Iacobus Plateli de fide, part. 3. cap. 1. §. 7. à num. 289. alitèr alij: ut ergò in qua specie offensionis præfatas Propositiones esse contentas sciamus, Deputatis, & Sacrae Facultati incumbere offensionem determinare, & aurium piarum iniuriam patefacere: quis ergò sonus iste est? Quæ hæc offensio? At cum nulla determinatè assignetur, nulla in communi reputatur. Si quis alterum accusans, dicat illam esse magnum peccatorem ex malitia, vel indignatione actoris; nullius esse criminis reum pronuntiabo; vel dicat offensus, & accusator scelerum species, delictorum genera: quod si nulla producat, ipsum potius, velut infamiæ illatæ, reum tenebor condemnare: Can. Qui non probare 2. q. 3. & Can. Qui crimen 2. q. 8. & cap. Extra de calumnijs.

131 Iam verò, licet species offensionis à Sacra Facultate non explicetur; conijcitur tamen ex argumento adiecto, & materia Censuræ supposita, offensionis genus: scilicet de Conceptu Virginis parum honestè Agredientem fuisse ratiocinatam; aut non debuisse eiusmodi tractationem subire: quod ad tractationem attinet, longè subtilia tractarunt S. Thomas in 3. d. 12. quæst. 3. art. 1. & Scholastici ibidem. Albertus Magn. in libro super Missus est, agit de apparitione Sancti Gabrielis; & an specie serpentina, an columbina, an humana apparuerit, rogat: in qua ætate, quo sexu, qua hora, qua veste, candida, an bicolorata. Et Sanct. Antoninus 4. part. tit. 15. agit, an si Deipara fuisset vir, potuisset esse naturalis parens Christi, & his similia plura, quæ Ven. Mater in sua Historia omisit. Quoadmodum loquendi spectat, supra ostensum est purissimè, & honestissimè fuisse locutam, ut decebat Scriptricem Religiosam, vulgari lingua utentem; & longè purius, & captius, quam S. Birgitta lib. 1. cap. 9. & lib. 6. cap. 55. & alibi loquitur: de qua etiam materia scripsit Castro de Vita Virginis, Bonifacius, Constantinus, Nicephorus, Baronius, Sanct. Hieronymus, Sanct. Damascenus, & alij innumeri. Non ergò propter Pharisaicum scandalum Sacræ Facultatis, & Deputatorum, paginæ illæ erunt delendæ.

DISSERTATIO OCTAVA.

CIRCA ARTIC. VI. SACRÆ FACULTATIS: & decimum Deputatorum.

UTRUM SACRATISSIMA VIRGO DESCENDERIT ornata, & Deo præparata, qui ei dedit id, quod voluit; eique voluit dare totum id, quod potuit; & ei potuit dare totum id; quod non erat esse Dei.

132 **I**Ta legitur in Authographo Hispano Propositio in periculum Dissertationis vocata; non nihil variavit, aut imminuit sensum Traductor, vertens, ly *Et Deo præparata*; aliter nimirum ita, *ditata pro Deo*: licet enim gratiarum, dotum, & divitiarum supernaturalium Virgini collatarum Author sit Deus, & à Deo ornata efficientèr, & ditata sit Virgo; tamen finis huius exornationis luculentèr exprimitur, cum ipsi Deo præparata enunciatur; sicut Sponsa ornatur viro suo, & à viro suo; ut tam exornationis causa ef-

ficiens; quàm finalis inuatur; vt dicitur Apocalyps. 21. num. 2. Nec dissimulari debuit lapsus Traductoris, ex cuius emendatione resolutio totius huius difficultatis pender, quam tribus Sectionibus absolutam dabimus.

SECTIO PRIMA.

NONNULLA PRÆMITTUNTUR: ET PRIMA

Conclusio proponitur.

133. **I**N primis præmittendum est, Ven. Matrem à num 248. incepisse exponere illa verba Apocalyps, cap. 21. *Vidi Civitatem Sanctam Ierusalem novam descendentem de Cælo, à Deo paratam, sicut Sponsam ornatam viro suo: quæ Mysticè ad Deiparam deflectit; & hoc num. 251. ab illis verbis: Descendentem de Cælo, à Deo paratam, sicut Sponsam ornatam viro suo, interpretationem ceptam prosecuta est.*

134. Secundò est præmittendum, hoc toto numero de gratijs, donis, privilegijs, & dotibus supernaturalibus, quibus in Matrem Filij, & Sponsam totius Trinitatis ornabatur Deipara, & preparabatur, esse sermonem: ita ab illis verbis colligitur: *Et hic adventus, & ingressus (in mundum) tot, tantisque Divinitatis donis fuit factus, vt eorum Lux ipsam, Aurora elegantiores, Luna pulchriorem, Soleque ipso selectiorem, & singulariorem reddidit, nulli secundam, fortiores, atque potentiores omnibus Cæli exercitibus, atque Sanctorum; & hinc: Descendit ornata, & c.*

135. Tertiò præmittendum est intuitu Maternitatis, & huius admirabilis dignitatis, fuisse Virgini collatas has gratias, & dona; vt aperte inuitur per ly, *Descendit ornata, & preparata Deo, qui dedit ei, quod voluit, & c.* Vt David de Templo à Salomone edificando dixit: *Opus grande est, neque enim homini preparatur habitatio, sed Deo, 1. Paralip. 29. vnde Ven. Mater consentit Sanctis Patribus, & Doctoribus, vnanimiter aientibus prærogativas omnes, & privilegia gratiæ, quæ in Beata Virgine inveniuntur, fuisse collatas, & debitas conferri ratione Maternitatis. Ita D. Thom. 3. part. quæst. 27. art. 5. in corp. Ex ea accepit humanitatem; & ideo præ ceteris maiorem debuit à Christo gratiæ plenitudinem obtinere. Et Sanct. Augustin. de natura, & gratia, cap. 36. subintulit ex dignitate Matris eximiae gratiæ collationem: Inde enim scimus, quod ei plus gratiæ collatum fuerit, ad vincendum omni ex parte peccatum, quod contripere, ac parere meruit eam, quem constat nullum habuisse peccatum. Vi-*

beatatur Pater Suarez tom. 2. in 3. part. disp. 1. sect. 2. Et Pater Ripalda tom. 2. de ente supernaturali, disp. 79. sect. 7. Pater Petrus Morales in caput primum Matthæi, lib. 3. tract. 7. num. 22. Et Pater Ioannes de Cardenas in suo Gemino Sydere, disp. 1. cap. 6. num. 88. & 89. vbi ad satietatem Theologos, & Interpretes refert iuniores, & veteres, pro firmanda hac veritate.

136 Quartò præmittendum est: tunc verè dici posse, Deum alicui dare totum, quod potuit; cum nihil maius, aut excellentius in eo ordine est possibile, quod illi conferatur; si enim alicui Deus daret donum, quo meliora, & excellentiora multa, aut aliqua essent possibilia; tunc non verificaretur, ei dedisse totum, quod potuit; sed totum, quod voluit: vt ergò vtrumque verificetur in aliquo eventu, necesse est, quod in tota possibilitatis sphaera, non restet aliud, aut melius, aut excellentius donum, quod Deus possit dare: in hac hypothesis sanè verificatur, *Et quod Deus dedit, quod voluit, Et quod voluit dare, quod potuit*, vt est per se notum.

137 His præmissis, sit prima Conclusio nostra cum Ven. Matre: *Deus Sacratissimæ Virgini dedit totum id, quod voluit; eique voluit dare totum id, quod potuit.* Probo Propositionem, & Conclusionem Patrum, & Theologorum autoritate; eandem deinde probaturus rationibus. Guillelmus Parisiensis Parisiensibus in 1. loco est obijciendus: in festo Concept. quæst. 3. pro expendendis donis, Deiparæ collatis, hanc omnibus præfigit regulam: *Quod Deus potuit facere, Et decuit, hoc fecit.* Pater Salméron tom. 3. tract. 5. §. Nobis vero, inquit: *Quædam etiam, quæ nulli alteri competunt, modò constet, Deum posse, Et decere donare, atque illam posse accipere, dedisse, ne dubites: Clarius tract. 12. §. Deinde: Deus hoc efficere poterat, hoc etiam facere, illum decebat: fecisse ergò ne dubitemus.*

138 In assertis Salmanticensibus Patris Ioannis Barbiani assert. 2. sic celeberrima toto Orbe illa Universitas, audit: *Reliquis omnibus possibilibus donis, atque perfectionibus cumulatam fuisse propugnamus, scilicet conferri, ei decuisse, quidquid ei conferri potuit, nisi ex aduerso manifesta probetur indecentia; quasi per se notum accipimus.* Et infra, assert. 3. Itaque omni gratia, omni plenitudine, omni ratione plenitudinis, & omnibus modis gratia plenam fuisse volumus, & omnia illustra, & gloriosa in reliquis omnibus, ac singulis, sive Angelis, sive hominibus, vllò vnquam tempore dispersa, collatim in ipsam, summa cum accessione, fluxisse; ex ipsis, veluti terminis, notissimum existimamus, & c. Vnde non aliam privilegiorum ipsius mensuram, nisi solum Dei potentiam assignamus. Eandem regulam approbat Suarez tom. 2. in 3. part. disp. 3. sect. 5. §. 5. ratio, ibi: *Ex quibus etiam*

etiam, veluti inductione quadam, concluditur mysteria gratiæ, quæ Deus in Virgine operatus est, non esse ordinarijs legibus metiendæ, sed Divina Omnipotentia, supposita rei decentia, absque vlla Scripturarum contradictione, aut repugnantia.

139 Ex quibus sic accingor syllogizare: Deus, quidquid gratiarum, & donorum voluit conferre Beatæ Virgini, contulit; at voluit quidquid potuit: ergò dedit quidquid potuit. Probatur minor constanti citatorum Doctorum consensu; regulam privilegiorum Deiparæ esse statuendam Divinam Omnipotentiam. Deinde probatur duplici statuta Conclusionem à Patre Ioanne de Cardenas libello, cui titulus est Geminum Sydus: prima, disp. 1. num. 3. quæ sic se habet: *Igitur Conclusio nostra continet duas partes, & dignitatem Maternitatis Dei esse simpliciter infinitam, & illam tantam esse, quanta possibilis est in pura creatura; adeò, ut omnino impossibilis sit maior dignitas in pura creatura.* Ex hac Conclusionem, quam probat latissimè Sanctorum Patrum testimonijs, copiosa rationum varietate, atque Theologorum plurium consensu: secundam proponit disp. 2. num. 33. in hunc modum: *Sanctissima Virgo habuit totam gratiam sanctificantem possibilem; sed tota gratia possibilis in pura creatura necessario est infinita simpliciter: ergò Beata Virgo habuit gratiam simpliciter infinitam.* Maiorem supponit, cap. 1. & 2. latissimè probatam doctrinis Theologorum: minorem probat autoritate Sanct. Anselmi lib. de Concept. Virginis, cap. 18. Decebat, ut illius hominis Conceptio de Matre purissima fieret: nempe decens erat, ut ea puritate, qua maior sub Deo nequit intelligi, virgo illa niteretur.

140 Similiter loquitur Sanct. Antoninus part. 4. tit. 15. cap. 20. §. 7. Bartholomeus de Pisis, lib. 7. de Laudibus Virg. fruct. 6. pag. 220. Pelvartus in Stellario, lib. 1. part. 5. art. 2. cap. 3. ubi sic ait: *Per hoc, quod dicitur gratia plena, intelligitur præeminentia sanctitatis, quæ in hoc attenditur, quod ipsa super omnes Angelos, & Sanctos infra Deum est Sanctissima, & Purissima, ea puritate, qua sub Deo maior nequit intelligi.* Bernardinus de Bust. in Mariali, 4. part. ferm. 10. Abulensis paradox. 1. cap. 6. August. de Ancona in expositione salutat. Angelicæ, lect. 6. Ambr. Spiera, Daniel Agricola, Armando de Bellovilo, Alanus Varenus apud Cardenas disp. 2. cap. 3. quod absolvit dicto Beati Andræ Apostoli apud revelationes B. Amadæi raptu 8. ibi: *Iustum, & rationabile fuit, ut Mater Dei tanta puritate splenderet, & tanta pulchritudine fulgeret, ut sub Domini nostri pulchritudine, nulla in terris, aut in Cælis maior cogitari possit.* Deinde cap. 4. citat pro hac Conclusionem suam Chrysostomum sermone de

Beata Maria apud Metaphrastem, Ambros. lib. 2. de Virginibus. Sanct. August. apud Ægidium Roman. tom. 3. Bibliothecæ Virg. Andream Cretensem serm. 1. de dormitione Deiparæ. Basilium in Catena D. Thomæ, cap. 1. Lucæ, Hieronymum sive, vt alij malunt, Sophronium, serm. de Assumpt. Bernardinum Senensem tom. 1. serm. 61. art. 2. cap. 10. Bernard. serm. de Nativitat. Chrysologum, serm. 143. Laurentium Iustinianum serm. de Assumpt. Bonav. serm. 3. de Beata Maria. Angelicum Doctorem 3. p. q. 27. art. 5. in corp. aliosque innumeros ferè Patres, quos apud ipsum inuenies.

141 Modò iterum sic libet ratiocinari: tunc Deus verè dici potest, quod dedit quidquid potuit; quando sub Deo nequit intelligi aliquid, quod supersit donandum, aut melius, aut dignius, aut excellentius: sed sub Deo nequit intelligi iuxta Patrum dicta, proximè adducta, melius quidquam, aut maius, quam id, quod contulit Deiparæ: ergò Deiparæ contulit totum id, quod potuit: vel quo pacto; si posset intelligi sub Deo quidquam melius, aut excellentius, aut eo, quod Matri dedit; tot Patrum locutiones erunt capiendæ? Appositè Bernard. de Busto 12. part. Marialis, serm. 2. sic cum D. Bonavent. fatur: *Deus namque illi contulit tantam bonitatem, ac gratiam, tantamque dignitatem, quod maiorem alicui puræ creaturæ, non vnitæ personalitè conferre non potuit. Quid clarius? Modò audiendus Sanct. Bonavent. in speculo, cap. 4. Ipsa est, qua maiorem Deus facere non posset. Maiorem mundum facere posset Deus, maius Cælum facere posset Deus; maiorem Matrem, quam Matrem Dei non posset facere Deus. Unde Bernardinus ait: Neque enim decebat Deum alia Mater, quam Virgo; neque Virginem alius Filius, quam Deus; quia nec maior inter Matres, nec maior inter Filios nasci potuit.*

142 Richardus de Sancto Laurentio, lib. de Laudibus, cap. 4. sic ait: *Ipsa autem sic vsquequaque gratia plena fuit, quia maiorem gratiam habere non potuit, nisi ipsa Divinitati vniretur; hoc est, nisi ipsa esset Deus.* Sanct. Petrus Damianus sermone 47. *Quidquidem sanctitatis, quid iustitiæ, quid religionis, quid perfectionis singulari huic Virgini deesse potuit, quæ totius Divinæ gratiæ charismate plena fuit?* Dionysius Richelius lib. 1. de Laudib. Virginis, art. 26. relatis varijs gratiarum donis, ait: *Nunquid parva sunt ista? Nonne tam magna, tam summa, & singularia sunt, vt puræ creaturæ, citra personalem unionem cum Verbo Æterno, maiora dari non valeant?* Sanct. Thomas à Villanova concione 3. de Nativit. *De his quid dicere possumus, nisi quod illi datum est, quantum capax est pura creatura?* Simi-

litèr loquitur Almaincès in 3. dist. 3. quæst. 2. Nota 3. Aureolus in 3. dist. 3. quæst. vnica, art. 7. §. Effectus: pudet transcribere alios innumeros, quos Pater Cardenas congelſit, diſp. 2. cap. 5: & cap. 6. Recentiores citans, producit Salmeron, Sanderum, Chryſoſtom. à Viſitatione, Patr. Ludovicum de Ponte, Patrem Benedictum Fernandez, Ludovicum Granatenſem, Hieronymum de Orma- chea, Adamum Broverum, Alexium à Salo, Albertum de Marqueſijs, Angelum de Pace.

143 Ex horum omnium loquendi modis, quod ſcilicèt Dei- para accepit dona, quorum capax erat, gratiam ſimpliciter infi- nitam, ſummam, maximam, quod ei nihil deſuit; quod Deus de- dit, quod potuit dare: manifeſtè deducitur gratias, & dona, qui- bus deſcendit ornata, & præparata Deo metiendas, proſus eſſe meſura Diuinę Omnipotentię, quæ dedit ei, *quidquid potuit*, & dedit ei totum, cuius capax erat; & dedit ei, quid poſſibile fuit dare; vt repugnet amplius, aut melius, aut minus quidquam purę creaturę donari: ergò propoſitio illa Vener. Matris: *Dedit ei quod voluit, eique voluit dare totum id, quod potuit*: nec nova, nec ſingu- laris, nec falſa, nec temeraria, nec Evangelicę veritati contraria eſt: alioqui Evangelicę veritati oppoſitos Sanctiſſimos Patres, Docto- res, & Interpretes, qui eandem docuerunt, fatendum erit: at quis ſibi hoc perſuadet? Videat Sacra Facultas, quo examine, qua dili- gentia, quibus ſtudijs Deputati notiſſimam, vocaliſſimam

Propoſitionem damnarunt, & Cenſurę ſe
oppoſuerunt?

SECTIO SECUNDA.

DEIPARÆ DEDIT DEVS TOTVM ID;
quod non erat esse Dei.

144 **H**æc nostra Conclusio est secunda, quam ex Sanctis Patr. sic probo: ex Anselmo libro de Concept. Virgin. apud Pelbartum lib. 2. Stellarij, part. 3. art. 1. cap. 5. *Ex parte creaturæ, ait Pelbartus, nihil maius potest dici, quàm quod sit Mater Dei; hoc enim est summum gratiæ, & gloriæ, qua maior creaturæ communicari non potuit; sicut vult Alexander de Ales 1. part. & Albertus super Missus est: ideo Anselmus libro de Conceptu Virginis, dicit: Nihil tibi Domina est æquale, nihil comparabile: omne enim, quod est, aut supra te est, aut infra te est; quod supra te est, solus Deus est; quod infra te est, est omne quod Deus non est. Quid aptius? Ergo Virgini dedit totum id, quod non erat esse Dei: siquidem sub se est totum id, quod Deus non est; & supra se id solum, quod Deus est.*

145 Sanct. Petrus Damianus serm. 44. in Nativit. *Attende Seraphia, & in illius superioris naturæ supervola dignitatem, & videbis quidquid maius est, minus Virgine; solumque Opificem opus istud supergredi.* Sanct. Albertus Magnus tract. Biblior. Virgin. in caput 2. Lucæ, ad illa verba *Gratia plena;* sic ait: *Nisi enim ipsa Divinitati uniretur, maior gratia non potuit intelligi, quam quod de ipsa acciperetur; scilicet quod uniretur. Nam nisi ipsa esset Deus, non posset maior gratia intelligi, quam quod esset Mater Dei.* Hæc eadem verba mutuatus Sanct. Antoninus à Sanct. Alberto repetit, part. 4. tom. 15. cap. 20. fol. 9. Sanct. Thom. à Villanova concion. 3. de Nativit. S. Bernardin. tom. 3. serm. 6. art. 3. cap. 1. Abbas Celenfis lib. de panibus, cap. 12. alijque innumeri videndi apud Cardenas, disp. 1. cap. 1. in hunc sensum erant adducendi. Sed brevitati consulens, illos omitto.

146 Hinc non assentior Illustrissimo Samaniego varijs in locis suarum Notarum, videlicet Nota 25. §. 4. Nota 21. §. 2. primæ Partis: nec Authori satisfactionis pro Religione Sancti Francisci, Imitantibus gratias, & dona Beat. Virginis ad potentiam Dei ordinariam, non audentibus ea metiri per Spheram Omnipotentis, secundum se considerata: non ut bene Pater Cardenas disp. 2. cap. 27. num. 483. regula, per quam mensuranda sunt Deiparæ privilegia, sic ex plurium Theologorum iudicio, quos dedit cap. 20. est construenda: *Quando non repugnat Sacræ Scripturæ, neque principijs fidei, totum illud in ordine gratiæ concedendum est Beat. Virgini, quod Deus potest ei tribuere, & ipsa potest recipere, quodque eius dignitatem*
debet.

debet. Hinc statuit prædictus Pater Maternitatem simpliciter infinitam, disp. 1. & gratiam sanctificantem, etiam infinitam simpliciter deberi titulo Matris: quæ utraque assertio eruditè, solidè, & ingeniosè est ab eodem suffulta, & à Doctõribus Universitatis Vrsanensis approbata, & commendata. Imò integer Libellus, *Geminum Sydus* à prædicta Universitate est laudatus, & dignus habitus, qui inter omnium manus versetur; videatur ergo, legatur. Ibi enim in nostræ Agrediens doctrinæ, & præsertim in huius Propositionis sensum susculcra natant, testimonia redundant.

SECTIO TERTIA.

OBIECTIS OCCURRIMVS.

¶ 147. **L**icet duplex statuta Conclusio ad speciem videatur diversa, re tamen verà vna est, & omninò eadem: idem est realitèr, Deum dedisse Beat. Virgini totum, quod potuit, præter esse Dei; ac dedisse, & voluisse dare quicquid potuit; sed ita locutiones fuerunt à nobis distinguendæ, ut consonæ Patribus, & Theologis demonstrarentur. Quare hac Sect. quæ contra hanc Propositionem obijci possunt, dissolvam argumenta; æquè ubique locutioni, & Conclusioni adversa.

Dices pro Deputatis, & Sacra Facultate: primo, ex hac doctrina sequi Virginem fuisse impassibilem, deinde habuisse cognitionem omnium; eo enim ipso, quod Divina Omnipotentia sit regula, qua metienda sunt dona gratiæ Deiparæ, ita ut bona sit hæc consequentia: Deus potest hoc facere; & Virgo habet capacitatem, ut in se fiat: ergo & ita factum est; sed hoc est à nemine concessum, imò repugnat Evangelicæ doctrinæ, & præcipuè verbis illis: *Pater tuus, & ego dolentes querebamus te.* Simeonis Prophetiæ: *Tuâ ipsius animam pertransibit gladius.* Ecclesiæ consensui de transitu Virginis, & c. Ergo & eiusmodi assertio falsa est, & Evangelio iniuriosa.

¶ 148. Ut obiectioni satisfaciam, prius regula illa pro cognoscendis donis, & metiendis privilegijs à nobis posita ex mente Theologorum, quærenda est in doctrinis, & scriptis Vener. Matris; ex illa enim ferè omnes difficultates facile solvuntur, num. 1515. secundæ Partis, sic ait Vener. Mater: *In his favoribus, & Mysterijs Mariæ Sanctissimæ longè diversa res est investigare rationem, ob quam Altissimus illa in ipsa operatus est; ac investigare rationem, ob quam tot sæculis illa occultari passus est. Primum metiendum est, atque regulandum Omnipotentia Divina, atque amore immenso, quo persecutus est Ma-*

trem, atque dignitate, quam ei dedit super omnes creaturas. Vides regulam donorum Virginis omnipotentiam, & capacitatem Matris? Modò limitationem accipe tertia Parte, num. 39. fine, sic ait: In illa (scilicet Virgine) exercuit totam virtutem Omnipotentiae; nullus favor, beneficium nullum, etsi grande sit, denegandum est ei, quae fuit unica, & singularis, dummodò non dissonet veritati Catholicae. Imò ex ore ipsius Dei Genitricis, ait num. 623. tertiae Partis: Sciunt pij, atque prudentes, & ita ab illis edoctum est in Ecclesia mea, regulam, qua metiuntur dona, quae suscepi de manu Filij mei Sanctissimi, esse omnipotentiam suam, & capacitatem meam.

149 Ex quibus omnibus iterum hic repono regulam ex mente piorum, atque prudentium constructam apud Cardenas locis suprà citatis: *Quando non repugnat Sacre Scripturae, neque principiis fidei; brevius Vener. Mater veritati Catholicae, totum illud in ordine gratiae concedendum est Beat. Virgini, quod Deus potuit ei tribuere, & ipsa potest recipere, quodque eius dignitatem decet.* An non hæc regula ab innumeris Doctoribus, & Patribus statuta, eadem est, atque illa, quæ usæ est Ven. Mater pro donis Deiparæ extollendis? Ita sanè ut collatis textibus est innegabile.

150 Modò ad argumentum respondeo ex doctrina Vener. Matris, non sequi Virginem fuisse impassibilem, quia esse talem contrahit Catholicae veritati: non enim regula illa generalis sine hac limitatione, dummodò non opponatur Evangelicæ veritati, fuit ab illa constructa; ut patet ex adductis verbis Vener. Matris. Præterea ex eo quod non fuerit impassibilis, nec sequitur, nec sequi potest, quod Deus ei non dederit, quod voluerit; imò potius sequitur; quod dedit ei quod voluit, & voluit esse passibilem: non enim Divina Omnipotentia astringitur regula donorum Deiparæ absque divino beneplacito, & voluntate divina. Tandem illa Propositio, saltem de Christo Domino, ut homine, vi unionis hypostaticæ verificanda est: *Dedit ei Deus quidquid voluit, & voluit dare quidquid potuit, & potuit dare quidquid non erat esse Dei per identitatem:* & tamen Christus fuit passibilis; quia eiusmodi locutio non destruit divinam ordinationem; sed potius firmat, cumque voluerit Deus Filium, quæ Hominem, esse passibilem, nec hoc derogat excellentissimæ eius perfectioni, quæ maior nulla est, nec esse potest; sic nec derogat infinitati gratiarum Matrem fuisse passibilem.

151 Ad id quod additur, nimirum Virginem habituram omnium cognitionem. Respondeo, vel cum Patre Vazquez tom. 1. in 3. part. disp. 50. asserente, Scotum, Sanct. Bonaventuram, Gabrielem, Almainum, Maiorem, Marfilium, Ochamum, & Aliacensem, nullas crea-

Creaturas videri in Deo ex vi visionis Beatificæ. Vel cum Patre Ier-
 riu in 1. part. disp. 51. num. 21. posse intellectum Beati videre om-
 nia possibilia in Deo; cuius sententiæ sunt apud Herize Gothfredus,
 Vassolis, Durandus, & Albertus. Ita Pater Ioannes de Cardenas disp-
 2. cap. 27. num. 493. apud quem soluta invenies plura alia argu-
 menta, quæ ex Patre Thoma Hurtado obiecta, sibi solvenda propo-
 nit, & ex Doctoribus Universitatis Vrsaoensis, quibus superledeo:
 non enim animus est rem fortius protrahere; sed satis erit Orbi
 Christiano ostendere, Vener. Matrem maiorum suorum leges non
 despexisse, sed Catholice, & cum Patribus, & Theologis fuisse hic
 locutam; ad extremum audiendus Gerson tract. 9. super Mag. qui
 obiecto sibi à Discipulo simile argumentum, scilicet: *Non placet ra-
 tiocinatio aliquorum generalis, dum arguunt: Deus potuit conferre gra-
 tiam hanc Matri suæ: ergo & contulit; potuit itaque dare fruitionem
 patriæ ab instanti Conceptionis cum alijs multis, quæ certum est non de-
 disse.* Ignorantiam Discipuli Gerson, sive Magister, retundens, sub-
 dit: *Quid si addatur ad posse Dei, quod hæc decuit dare Matri suæ? Po-
 terant Censores Cancellarium suum adire, vbi clara solutione do-
 natur locutio Vener. Matris, ipsaque Censorum obiectio, & Cen-
 sura despicitur. Nec sibi contrarius est Gerson, quando Alphabeto
 88. hanc argumentationem improbat: Mariæ potuit Deus conferre
 hanc gratiam: ergo contulit: quia iuxta decentiam virginittatis ean-
 dem admittit, vbi supra: Crisim Censuræ non adnectam; satis enim
 ex præiactis tota hac dissertatione, eius exorbitantia arguitur, at-
 que temeritas accusatur; vno ferè impetu Theologos, Patres,
 & Interpretes obvolvens, vt de se est
 manifestum.*

DISSERTATIO NONA.

EX NUM. XI. CENSURÆ DEPUT.
& ex art. 7. Sacre Facultatis.

VTRUM DEI MATERNITAS, ET MATRIS
Dei perpetua Virginitas dependeat, & originem trahat ab illi-
bata, & Immaculata eiusdem Conceptione, uti asseritur Pro-
positioni subiijcienda ex num. 252. primæ Partis.

152 **P**ropositionem subdo, sic se habet: Declaro semel, &
pluries, & in vim veritatis, & luminis, in quo video om-
nia ista Mysteria inefabilia, quod omnia privilegia, omnes gratiæ, omnes
prærogativæ, omnes favores, & omnia dona purissimæ Mariæ, in eis com-
prehendendo dignitatem Matris Dei, dependeant, & originem trahant, se-
cundum quod mihi revelatur, ex eo quod fuerit Immaculata, gratiâ plena
in Conceptione sua purissima; ita ut sine hoc privilegio, omnia alia appa-
rerent defectuosæ, aut velut superbum ædificium sine fundamento solido,
aut proportionato.

SECTIO PRIMA.

DEPENDENTIA HÆC SECUNDVM SE CONSIDERATA,
nullis est exposita Censuris.

153 **H**Æc Propositio, atque ex illa suborta Dissertatio, du-
plici sensu agitari potest. Vel attenda astrueta de-
pendentia secundum se, & ut iacet, vel considerata ut cohærens cum
alijs principijs, quibus innititur Vener. Mater: in hac Sect. de illa age-
mus; prout in primo sensu se offert; in alia acturi, prout proprijs Ve-
ner. Matris principijs consona, aut dissona eiusmodi dependentia ap-
paruerit.

154 Illustrissimus Placentinus Antistes Nota 24. hanc Propo-
sitionem assumit explicandam: & §. 1. supponit, videri Patres, at-
que Catholicos Doctores vnanimi consensu statuisse, Maternitatem
Dei esse titulum, cui omnia privilegia, dona, atque gratiarum mo-
menta cedunt; ac proinde Maternitatem esse originem, causam, fun-
damentum, atque principium, vnde Abyssus gratiarum Mariæ collata-
rum, & debet colligi, & colligitur. Idque latè probat plurimis addu-
ctis Patribus, & Doctoribus & longe plures adducit Pater Ioannes à

Cardenas, disp. 1. de infinita dignitate Matris Dei, cap. 6. Quare hæc poterit esse prima sententia, militans pro Maternitate, à qua vel ipsa originalis gratia, & iustitia, & pependit, & originem duxit.

155 Fundamentum huius communissimæ sententiæ esse debet, quod substruit Pater Suarez tom. 2. in 3. partem, disp. 1. sect. 3. his verbis: *Ideo ergò Beata Virgo prædestinata est ad tantam gratiam, & gloriam, quia electa est in Matrem Dei, ordo enim executionis manifestat ordinem intentionis:::ergò ideò fuit electa ad tantam gratiam, & gloriam, quia in Dei Matrem erat præelecta.* Hanc Patris Suarez sententiam, eius iuratus adversarius acutissimus Vazquez 3. part. disp. 116. & alibi sæpius improbat, atque ex opposito sentit.

A primæva originis Mariæ gratia Maternitatem Dei dependere, atque originem ducere; quem sequuntur quamplures, quos Pater Ferdinandus Quirinus de Salazar tom. de Concept. cap. 14. de electione Beat. Virgin. post præscientiam peccati, num. 1. refert: eius verba sunt pro his Doctoribus: *Neque verò dicunt, eam in eo instanti (in ordine decretorum tertio) ex Christi meritis prævisis; primùm ad dignitatem Matris Dei, seu ad gloriam (ut aiebat Suarez) deindè ad gratiam efficacitè electam fuisse, sed ita decernunt Deum simplici quadam, & inefficaci, sed tamen ardenti voluntate, tùm Matris Dei dignitatem, tùm etiam Beatitude Mariæ desiderasse, & ex hac voluntate, primùm iustitiam originalem, & deindè alias gratias, eidem efficacitè per Christi merita decrevisse.*

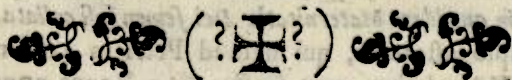
156 Hanc Vazquez, & aliorum opinionem firmat Salazar solutione cuiusdam obiectionis, quam eo libentius subijciam, quo elegantius primam Virginis puritatem commendat: *Quod si obijcias iuxta hanc opinionem, quæ electionem Virginis efficacem ad Matris dignitatem, ad ipsam usque Incarnationem, moratur, eius Regnum à Conceptione auspiciari non posse: quia cum efficax illa electio, ex qua ius regnandì procedit, ut suprà admonuit, cap. 5. longo intervallo post ipsam Conceptionem subsistat, nihil est, quod Regnum hoc retro, ad ipsam Conceptionem revocari possit. Quamvis hac de re infrà loco citato, pluribus agere oporteat; huc tamen aliqua præmittam. Dico ergò etiam in hac sententia Mariam per originalem gratiam ab ipso Conceptionis instanti Reginam, & Dominam rerum omnium fuisse initiatam eo tanto nomine; quia isthæc gratia, tanquam quoddam Maternitatis Dei semen ipsi collata est. Et proposito exemplo iustorum, qui iuxta id Petri in 1. Can. cap. 2. *Vos autem regale sacerdotium, gens sancta, & c. Reges appellantur*, eo quod propriè in gratia, tanquam in semine Regnum gloriæ contineatur, subiungit: *Ad eundem modum Sanctissima Deipara ab ipso Conceptionis sui articulo, cum primùm originali iustitia decorata est Regina,**

ac Principis, tam hominum, quam Angelorum nomen tulit; quia ex tunc, attende, Regni istius semen accepit, gratiam videlicet originis, quæ Maternitatis Dei, atque adde Regni illius latissimè potentis semina, & primordia in se cohibuit. Hæc Salazar.

157 Ex quibus Maternitatis Dei dependentia à prima originis gratia, tanquam à radice colligitur. Nec absimilitèr Pater Torres in caput 24. Ecclesi. part. 2. ad versum 5. sect. 29. num. 883. ad illa verba: *Omnis gloria eius filia Regis ab intus, id est, iuxta versionem aliam: A principio eius, vel principium eius, sic fatur: Tantum primo Regina Deiparæ principio momenti inest, ut universa eius gloria primario hoc Conceptionis purissimè principio contineatur, & ab illo promanet.* Huc revocari possunt ex humanioribus flores nonnulli, quibus primaria hæc gratiæ dignitas decoretur: ut est illud Caij Iuris-Consulti lib. 1. ad leg. 12. Tabul. *Cuiusque rei potissima pars principium est; & illud Iustiniani, Authentic. principio: Bene autem universa geruntur, & competentèr si rei principium fuit decens, & amabile Deo; atque illud Ovidij: Omnia principiis inesse solent; quibus accedit Ausonius: Pro toto est prima operis pars; sed Prophanis eloquentius, & elegantius S. Leo epist. 87. Difficile est ut bono peragantur exitu, quæ malo sunt incohata principio.*

158 Hæc probabilissimè excogitata sunt; nec nisi involvendo horum Theologorum sententiam, Propositionis huius sensus, de dependentia donorum, & origine à gratia Conceptionis Deiparæ inuri potest. Ast nondum ullum Ecclesiæ Tribunal in prædictos animadvertit: ergò dependentia illa, etiam considerata secundum se, & præscindendo ab expositione, qua ipsa Vener. Mater se expedit, & iuxta propria principia, Propositionem firmat, irreprehensibilis est: ergò etiam sine recursum ad decretum intentivum, & executivum; dependentia hæc defendi potest; siquidem prius efficaciter fuit prædefinita gratia originis, remorante Deo electionem ad dignitatem Matris ad usque Incarnationis tempora, ut inquirunt hi Doctores citati.

Sed quoniam non est V. Matris mens, & sententia huic opinioni conformis, aliter de eadem Propositione nobis agendum erit.

SENSVS HVIVS DEPENDENTIÆ IVXTA

V. Matris principia depromitur.

159 **C** Ap. 4. huius primæ Parris agit Ven. Mater de signis, live instantibus rationis, quibus commodissimè Theologi explicant ordinem divinorum decreterum erga opera ad extra; & in primis in primo instanti obijcitur Deus, nostro concipiendi modo, cognoscens suas divinas perfectiones mira, & inefabili propensione, atque inclinatione, vt sese ad extra communicet. In secundo instanti obijcitur conferens huius divinitatis communicationem, atque eam decernens ijs motivis, vt huiusmodi communicatio cederet in maiorem sui gloriam ad extra, atque exaltationem eius infinitæ Maiestatis, hac ostensione infinitæ magnitudinis eius. Tertio instanti obijcitur cognoscens, & determinans ordinem convenientiorem, atque dispositionem aptiorem huius communicationis; ita vt ille gloriosissimus finis huius tam arduæ determinationis consequeretur; & in hoc instanti decrevit Deus, quod Verbum Divinum carnem assumeret. Hinc opus primum ordine, & dignitate stitit vnio hypostatica. In quarto instanti decrevit Deus dona, atque gratias, quæ conferendæ erant Humanitati Christi, Divinitati unitæ. In hoc eodem instanti consequenter, & veluti secundo decrevit Deus Matrem Verbi; ita vt post Humanitatem Filij, & donorum huius Humanitatis, immediatè ante omnem aliam creaturam Mater Dei prædefinita, & decreta intelligatur. Et in hoc etiam instanti post Matris prædefinitionem, fluvius gratiarum, atque donorum convenientium tantæ dignitati fluxit. Hæc ex num. 35. 38. 39. 41. & 42. reposui, vt mens clarior V. Matris deprehendatur.

160 Ex his ergò colligitur in sententia, & principijs Agredientis Maternitatem Dei esse intentam, priusquam Deus intenderet gratiarum cumulum, ac proinde; ideo prima gratia originis fuit ipsi collata; quia in Matrem Dei fuit electa, & prædefinita, vt sanctificatio illa Conceptionis dependeat à dignitate Matris, & ab illa originem ducat; non verò è converso, vt dignitas Maternitatis pendeat, aut originem trahat à gratia primæ sanctificationis.

Ita præter PP. quos Nota 24. refert Samaniegus, expressè D. Thomas 3. part. quæst. 27. art. Et ex ea accepit humanam naturam; & ideo præ cæteris maiorem à Christo gratiæ plenitudinem meruit obtinere. D. Thomas ex Augustino lib. de natura, & gratia, cap. 36. ex dignitate Matris gratiæ plenitudinem intulit. Ita etiam Sanct. Bernardus

epist. 174. Idiota lib. de contemplat. Alijque Patres, quibus accedunt Barradas tom. 1. concord. lib. 6. cap. 2. *Titulus Matris Dei principium est, quo collata à Deo eximia munera ejdem Theologi inferunt.* Lezana in Apolog. pro Concept. Immaculat. cap. 25. §. *Nec silentio.* Broverus tract. de Salut. Angelic. cap. 1. quest. 36. Alexius à Salo in Arte Amandi Deiparam, cap. 3. alijque innumeri.

161 Communissimum hunc Patr. Interpretum, atque Theologorum assertum firmat Vener. Mater varijs in locis; & præsertim Parte secunda, num. 1515. & eadem secunda Parte, num. 10. & num. 99. & num. 578. & in hac prima Parte numeris suprâ citatis: in quibus, & sæpè alibi Matris dignitatem esse fundamentum, testatur; quo cætera gratiarum momenta, tanquam vasi innituntur. Et ex præelectione ad hanc summam Matris dignitatem cætera privilegia colligit.

In hac propria Vener. Matris sententiâ, vt adnotavit Samaniegus, difficultas est obvia: si enim à dignitate Matris gratiæ Deiparæ promanarunt, atque fluxerunt; quo pacto hic ab eadem Vener. Matre asseritur à gratia priori dona alia, etiam Matris Dei dignitatem; originem duxisse? Verùm enim verò tota hæc ad speciem vrgentissima obiectio, facile diluitur; recursu illo vulgari ordinis, intentionis, & executionis, vt etiam animadvertit Samaniegus: quæ enim prius sunt in intentione, posterius sunt in executione: sicque & finis pendet à medijs, & media pendent à fine in diverso genere dependentiæ; nam media præparativè, dispositivè, atque in executione à se finem promanare, dependere, atque originem ducere faciunt. Et converso finis à se promanare, dependere, atque originem ducere, facit media intentivè, principalitèr, & motivè. En quomodo, sive in sententia particulari Vazquez, sive in communi sententia, modo attendatur dependentia secundum se; modò examinetur iuxta principia V. Matris, quæ vbique consequentiæ, & admirabilis consonantiæ tenax invenitur; Propositio illa irritis arietatur ictibus, atque inutilibus iactibus quatitur.

162 Hucusque Scholasticè ferè egimus, longe ab vtraque opinione erat mens Vener. Matris in Propositione præfata; proindeque germanus eius sensus expendendus restat, & Propositionis indemnitas declarandâ. Revocemus ergò gradum, & antecedentia immediate verba ex num. 231. *sine, auscultemur: ornata integrè depingitur descendens Beat. Virgo, omni Sponsi supellectili ditata: At ornatus iste integer non esset, argumentatur Vener. Mater, si ei aliquid defuisset: at defuisset, si vel aliquo instanti existeret sine innocentia originali, & gratia.* Hinc pergit, & ex macula peccati quamdam indecentiam, sic in-

infert: Hoc totum minus decens erat Mariæ Matri, Deique Sponsæ; atque ipsi sibi indecens, & Deo quoque, qui eam (interveniente peccato originali) adornaret, & præpararet, non Sponsi amore, & filij cura; si domi habens pretiosiore telam, & fulgentiorem; protritam, atque maculatam aliam quæssisset, ut vestiret Matrem suam, & Sponsam, & semetipsum. Vide Num. 2 § 1. fine.

163 Hinc non Maternitatem absolutè, sed decentiam tantæ dignitatis dependere à purissima eius sine labe Conceptione asserit; & iterum in eodem sensu se exponens, argumentum perficit verbis illis: *Ita ut omnia alia, sine hoc privilegio, apparerent defæctuosa, aut velut superbum ædificium, sine fundamento solido, & proportionato.*

Igitur si huius persuasione vis, & energia, pro Conceptu Immaculato firmando, ut intendunt Censores, venit eliminanda, atque expungenda; nihil aliud subdole mihi machinare videntur, nisi prætextu Religionis, arma è manibus nobis præripere, quibus illi mentem Deiparæ Conceptionem defendimus. Hoc acutissimo in minus pios Doctores usus est Pater Suarez telo: *Decebat, ait: disp. 3. in 3. part. tom. 2. sect. 5. §. ultimo: Enim Deum puritatis, & sanctitatis amatorem, talem sibi formare Matrem, quæ omnino esset pura, & sancta, & ab omni peccato aliena.* Idque probat ex D. Thoma. At unde decencia hæc dependet? Unde profluit, nisi à prima gratia? Num originale delictum decenciam ullam in dignissimam Matrem refunderet? Absit.

164 Similitèr discurrit Pintus Ramirez de Concept. Antilog. 18. §. 4. num. 1250. *Cogita sedatæ Virginis illuviem, infamiam, & opprobrium; & totam hanc labem, quoad dedecus transfert in Christum; idque ex mente D. Thomæ, qui honorem, vel infamiam Matris in Christo meritò refundendam.* Hoc assumptum latissimè omnimoda eruditione exornat. Sed in hunc scopum præ omnibus, arreptis auribus, excipiendus Origenes hom. 1. ex varijs: *Mater eius, Mater immaculata, Mater incorrupta, Mater intacta: Mater eius, cuius eius? Mater Dei unigeniti, Domini, & Regis omnium Plasmatoris, & Creatoris cunctorum; illius, qui in excelsis sine Matre, & in terra est sine Patre: huius itaque unigeniti, dum dicimus, hæc Mater Virgo Maria; digna digni, Immaculata sancti immaculati, una unius, unica unici.* Cogita Virginem in Adæ peccatum lapsam; erit ne digna digni? Unica unici? Immaculata immaculati? Ergò decencia huius dignitatis petenda est à gratia Virginis.

165 Ex inde frequentèr apud Interpretes invenies decus dignitatis Matris Dei auspicari; ut Padilla in Habacuc part. 2. cap. 3. *Ners. 11. annot. 27. num. 433. versans illud 2. Paral. 24. Dextru-*

xerunt domum Dei, sic inquit: Noli ergò credere Beatam Virginem, quæ domus Dei, & ipsius Templum est, vsquam fuisse demoni dicatam, neque ad minimum Conceptionis instans: nam hoc admissio, ad habitaculum Dei prorsus redderetur incapax. Nec dubitare possumus digniorem futuram Matrem Dei, quæ sine peccati labe asseratur concepta, quam quæ originis nævo supponatur sædata.

166 Præterea ex honore debito Matri inferunt Theologi Filium debuisse ipsam prævenire, ne communi posteritatis Adæ afficeretur iniuria; vt Gabriel in 3. dist. 3. quæst. 1. art. 2. ait: *Ad benignitatem pertinet Dei, Matris servare honorem, qui legem solvere non venit, sed implere.* Et prævidens obiectionem, quod non erat Mater concepta, donec Christus nasceretur, subiungit: *Nec impedit, quod concepta nondum Mater fuit; quia quod non fuit in exhibitione, semper fuit in æterna prædestinatione; nec enim temporalitèr, sed ab æterno in Matrem electa est.*

167 Pelbartus lib. 4. Stellarij, part. 1. art. 3. ex honore etiam debito Matri sic infert. Exodi 20. *Lex Divina præcipit dicens: Honora Patrem, & Matrem: ergò sequitur quod Christus honoravit Matrem omni modo, quo potuit.* Idem docet Nicolaus Sanderus lib. 6. de Clave David, §. *Qui novit*, pag. mihi 369. Alexius à Salo in Arte Amandi Deiparam, in declaratione Stellæ 9. qui non solum honorem, reverentiam, & placidis verbis debitum Matri tuetur; sed insuper munificentia, & liberali beneficiorum largitione à filio credit commendandum: *Non enim honor ille, quem liberi debent parentibus sola reverentia, & verbis placidis æstimatur, sed munificentia, & beneficiorum collatione liberali, quantum liberorum vires, opeque patiuntur.* Fusè Guevara in cap. 1. Matthæi observat. 15. §. 7. & luculentèr ex Gersone part. 2. serm. de Conceptione, estque frequens hic discurrendi modus apud Doctores.

168 Igitur sic expressius rem expendo: honoratior, atque dignior est Dei Maternitas, si ipsa fuit concepta sine peccati labe, quam è converso; sed hic honos, hæc decentia, atque specialis dignitas pendet ex Immaculato Conceptu: ergò, & c. alitèr ignominia Matris, moralitèr esset ignominia Filij; & Matris candor, & excellentia in Filij excellentiam, & candorem refunderetur: sed ex Matre infecta dignitas utriusque, non vndequaque absoluta omnibus numeris esset: vt ergò perfecta, absoluta, integra, atque dignissima adstruatur; ex pura Conceptione, & mundo origine repetenda est integritas, puritas, & candor utriusque dignitatis. Rectè Gerson vbi supra: si adducit August. contra 5. hæreses, cap. 4. *Si Maria potuit inquinari, cum ipsam facerem, potuit ergò inquinari, cum ex ea nascerer; sed se-*

cundum non est possibile: ergò nec primum. En ex Matris labe optimus ille Dialecticus intulit maculam Filij; atque ex *Matris* honore, Filij honorem; est ergò principium, origo, atque fundamentum integræ dignitatis Matris Dei eius gratiosa Conceptio, à qua pendet, profluunt, atque dimanant cætera gratiarum dona, origine mundissimo decorata, fundamento solido inixa, atque lapide primario ingenuitatis stabilita. Crisim in Censuram adiungamus.

*CRISIS THEOLOGICA IN SACRÆ FACULTATIS,
& Deputatorum Censuram.*

169 **C**ensura huius Propositionis, eo sollertius, & artificiosius est disposita, quo longius à virgula iudicaria ipsa Propositio distabat; & ne impiam de Immaculata Conceptione Virginis, iam ferè omnium sententiam Censores animadvertere viderentur, præmuniuntur obtestatione, qua se Defensores huius opinionis proclamant: sic inquirunt. *Quamvis Facultas Theologiæ Parisiensis tenuerit, ac teneat, Sanctissimam Virginem fuisse in sua Conceptione à labe peccati originalis præservatam: tamen hæc doctrina, quæ dogmata de Sanctissima Virgine ad fidem pertinentia, ut Dei Maternitatem, & perpetuam Virginitatem pendere asserit à sententia, quæ de Fide Catholica non est; & ita pendere, ut alioqui fundamentum solidum non haberent; falsa est, temeraria, & fidem in Concilij stabilitam infirmans.*

170 Si Censuram cavillari fas est, ut par pari reddamus, Propositionem enim nostram, non tam serio expendunt, quàm sophistice cavillantur. Erit in primis contestatio artificiosa refellenda; *Quamvis Sacra Facultas Theologiæ Parisiensis tenuerit, & teneat, Virginem sine labe fuisse conceptam.* Si Sacra Facultas modò tenet hanc opinionem, ut olim tenuit, non securi, sed falsi, & nobis suspecti videntur amici: olim tenuit de mandato Mauritij Episcopi anno 1175. ut ait Vincentius de Castro-Novo, cap. 20. opinionem minus piam, & duobus ferè sæculis ita in Universitate viguit, ut nefas putaretur contraire mandatis. Si ergò ita est, aliud exprimit Sacra Facultas, aliud sentit, si tenet, ut tenuit. Sed quoniam scrutans corda, & renes Deus, progrediamur; & paralogizare viros Iudices, & gravissimos Authores audiamus.

171 *Hæc doctrina, quæ dogmata de Sanctissima Virgine ad fidem pertinentia, ut Dei Maternitatem, & Virginitatem pendere asserit à sententia, quæ de Fide Catholica non est::: falsa est, & c.* Hac vnica Censura ò venerabilis, & Sacra Facultas; ò integerrimi Sacræ Deputati Facultatis, Doctores omnes, Theologos omnes, & quod

maius est, Sanctos Patres inutiliter discurrisse, turpiter insudasse; atque instructuosè disservisse, convincitis; cum discurrendo, opinando, differendo dogmata fidei, nobis exponunt: ergò vna hac Censura vultis vno impetu Orbem litterarium eliminare, & à Scholis Doctores exulare; Disputationum ardorem, & strepitum opinionum relegare.

172 Opinionem distinxit Sanct. Bonaventura in 3. dist. 24. quæst. 5. in opinionem, quæ sit assertio vnius partis cum formidine alterius; & in opinionem, quæ sit assertio animæ, generata ex rationibus probabilibus :::: *Si autem opinio dicatur secundo modò, sic circa idem simul, & semel potest esse fides, & opinio; quoniam multi fideles habent ad ea, quæ credunt, multas verisimiles rationes, & multas probabiles, quæ habent generare opinionem, & illa acceptio generata fidei non repugnat, imò subservit, & famulatur. Est enim in fidei fomentum quoad infirmos, & oblectamentum, quantum ad perfectos.* Hinc dogmata nostræ fidei non pendent, nec possunt pendere obiectivè ab opinionibus Catholicorum; sed possunt pendere expositivè, & explicativè; quatenus expressius clariùs, & faciliùs dogmata fidei explicantur, exponuntur, & persuadi solent: non ergò istæ opiniones fidei repugnant, imò subserviunt, & famulantur, & sunt in fidei fomentum quoad infirmos, & in oblectamentum quoad perfectos, vt egregiè dixit Sanct. Bonaventura. Hinc etiam illud Augustini de Trinitate, lib. 1. cap. 3. *Expediit plures libros à pluribus fieri diverso stylo, non diversa fide, vt ad plurimos res ipsa perveniat, ad alios sic, ad alios verò sic. Sic, & sic ad vnos, & ad alios pervenit fides, quæ vna semper est, & eadem, ratione opinionum variarum, quarum vna sic, alia aliter dogmatibus subservit, & famulatur.*

173 Exemplis rem declaro: & sumo realem Christi Domini in Sacramento Altaris præsentiam; hanc omnes fatemur, qui Catholici sumus; ast hanc præsentiam pendere aiunt nonnulli ab actione productiva, qua Christus sub speciebus denuò producitur; alij ab actione aductiva, qua idem Christus sine vlla productione adducitur. En dogmati huic utraque laudabiliter subservit opinio, & præsentia veritas nova luce perfunditur. Insuper medijs Sacramentis Novæ Legis conferri rectè subsipientibus gratiam, dogma Catholicum est: ast hanc gratiam pendere ab actione physice productiva docent plures, plures ab actione moraliter effectiva. Et sanè veritas hæc, dum utrimque probabilibus agitur rationibus, & magis elucet, & clariùs obijcitur, & firmiùs fidelium mentibus inhaeret.

174 Quàmobrem Vener. Mater proponens num.72. huius primæ Partis Deo, cur tot, tantæque sunt Ecclesiæ Doctorem opiniones, ex Deo accepisse narrat: *Se permittere, atque disponere multis Doctores, & Magistros inter se habere diversas opiniones ::::: hac enim varietate veritas, & lux ipsius veritatis subodoratur, & Sacramenta occulta amplius manifestantur, quia dubiam mentem pungit ad veritatem indagandam; & in hoc iustam, & honestam causam Magistrorum controversiæ habent, & c.* Ergò occulta mysteria, abscondita Sacramenta, dogmataque fidei hoc sensu ab opinionibus Doctorem pendere possunt, ut veritas ipsa amplius illustreretur, & c. Præterea, & dispositivè, ut aliquando in lucem nonnullæ veritates, quæ adhuc Dei providentia nos latent, olimque latuerunt, proferantur, ab opinionibus pendere possunt; ut enim latè probat Caballurius in notitia Conciliorum erga Canones Laodicenos, can. 159. & sequentibus, pag. 215. ex opinionibus veritatis definitæ surrexerunt. Et Pater Martinus Delrio lib.4. Magic. quæst. 3. sect.4. idem probat: quid ergò, si in hoc sensu, vel in præcedenti dependentiam illam accipiamus à V. Matre assertam? Nonne paralogisticè ipsa Censura est compacta?

175 Ulterius, ut quam fallacitè, & versutè sit machinata ex alio capite probemus: Supponamus à Vener. Matre fuisse fide Theologica, & privata creditum Mysterium Immaculatæ Conceptionis, *in vim siquidem veritatis, & luminis, in quo videbat mysteria hæc, eadem declarabat:* hoc supposito, rogo, an ex vna veritate, fide Theologica credita, possit aliam veritatem, Fide Catholica definitam inferre? Cum eadem substantialitè sit utraque fides penes habentem revelationem privatam, illatio est indubitabilis: ergò potuit dicere Ven. Mater dependentiam, & originem habere Maternitatem Dei, quam Fide Catholica credebatur, ab alia veritate, scilicet Immaculata Conceptione, quam Fide Theologica, & privata tenebat. Hoc enim casu dogma illud Catholicum, non ab opinione, non à sententia, sed ab alia veritate de fide, quamvis privata penderet; at hinc est sensus V. Matris, cum loquitur de Mysterio Conceptionis: ergò non est ad rem Censura illata.

176 Tandem, si contextus integer attentius expendatur, luce clarius fiet, Censores toto Cælo aberrasse in Censura conficienda: imò Censuram ipsam in favorem Ven. Matris fuisse prolatam, sic declaro: stet inconcussa, d Censores, vestra sententia, & simul scriptam deleri non patiamur: *Non possit dogma Catholicum à sententia, quæ de Fide Catholica non est, pendere hoc vobis totum libentè damus, & siquidem erga Vener. Matrem districti, & avari iudices fu-*
stis;

stis; erga iudicia vestra futuri sumus liberales, ergò à vobis Canon præscriptus subsistat. Quid inde? Id ipsum sibi vult Vener. Mater scilicet sententiam à sententia pendere, non dogma aliquod à sententia: patienter relegite, quæ impatienter damnavistis: à Conceptione purissima dependent alia privilegia, etiam Maternitas, etiam Virginitas, non defectuosa, non improporcionata, sed proportionata, solida, integra: Hoc explicuit fundamentorum edificij exemplo; hoc explicuerat, telæ maculatæ, & preciosæ ornatu: ergò sua hæc est argumentatio, fuit & Gersonis, fuit & aliorum: Maternitas dignior, Virginitas decentior, dona Mariæ integerrima, absolutissima, perfectissima, ut talia à purissimo eius conceptu pendent: non enim ait, Maternitatem secundum se, & præscindendo à digniori, & minus digna; neque Virginitatem secundum se, præscindendo à decentiori, & minus decenti, pendere à gratiâ originis; quod si vos vultis minus dignam Maternitatem admittere, hanc solum offendit; sed debetis probare hanc Maternitatem reduplicativè, ut talem (quæ talis esset Matris Dei originali labe maculatæ respectu Maternitatis Immaculatæ) esse dogma de fide; at hoc improbatis in ipsa contextatione ad Censuram præmissa, ibi: *Cuius quidem honoris vindicem se præ cæteris præbet hætenus, & qualibet occasione data præstituram se spondet, scilicet Sacra Facultas*: ergò vestra Censura prorsus evanescit, & disparer; non enim debebatis Censuram vocitare, quam in confirmationem Propositionis potuistis subrogare.

177 Rem exemplis declaro, Maternitatem Dei, simpliciter infinitam in dignitate, defendit Cardenas; similiter & gratiam infinite intensam, & sic argumentatur: Sacratissimæ Virgini dignior Maternitas est concedenda; sed dignior est infinita, quàm finita: ergò illi prima est concedenda: similiter gratia perfectior est illi danda; sed perfectior est gratia infinita, quàm finita: ergò illi concedenda. Quid si Doctores oppositi dicant has doctrinas, quæ dogmata de gratia, & Maternitate Deiparæ pendere faciunt à sententijs, quæ de Fide Catholica non sunt, esse damandas? Nonne subrideret Doctissimus Vir arte, dialectica à primè imbutus, se non loqui de Maternitate secundum se, sed de digniori Maternitate, & c. similiter Vener. Mater, cum à gratia prima originis iudicet in Sacratissimam Virginem, eiusque privilegia quamdam decentiam, & venustatem derivari; sine qua non undiquè, ut à Sponso laudatur, tota pulchra dici posset, & sine macula, Virginitas dignior, Maternitas excellentior; perfectionesque aliæ numeris omnibus absolute, veluti à radice ab hac gratia pendere, & promanare ait.

178 Hanc doctrinam fallam, temerariam, & fidem in Concilijs

95

hijſ ſtabilitatem infirmantem reputant Cenſores : debebant Concilia
producere; ubi Canon, ab iſſis poſitus, inveniatur. Sed cum non præ-
ſtent, & in auras fuiſſe locutos conſtet, non eſt cur amplius in notis
immoremur adiectis, quæ tangere Theſim non valent; ſivè ſecundum
ſe attentam, ut Sectio prima probavimus : ſivè iuxta principia Ven.
Matris ſumatur, ut Sectione ſecunda oſtendimus; ſivè ex antecedenti-
bus, & ſubſequentibus ſenſus exhauriatur, ut etiam animadverti-
mus; ſivè in ſenſu ab iſſis adverſarijs intento excutiat, ut Criſi hac
perpendimus. Sanè quoquo verſum Propoſitio verſetur, ipſa indem-
nis eſt, & nullius Cenſuræ rea.

DISSERTATIO DECIMA.

EX CENSURA SACRÆ FACULT. ART. VII.

ex Deputatorum Cenſura. num. 121.

VTRUM VENERABILIS MATER TRIBVERIT
Sanctiſſimæ Virgini Regimen Eccleſiæ, num. 290. illis verbis,
*quibus eiſ amor depingitur, ſcilicet : Iſte amor refulſit am-
plius in nocte, quam mors dilecti Filij ſui toti Eccleſiæ
cauſavit; in gubernio, quod hæc magna Regina habuit
in principio Legis Evangelicæ, & in ferventi affectu, cum
quo ipſa petijt ſtabilimentum eiſ, & Sacramentorum
illiſ cooperando omnibus?*

179 **H**uius Propoſitionis Cenſura ex vnius Traductoris in-
curia irrepiſit : & incuria ex vnius vocis variatio-
ne manavit, quia loco illius nominis, *In gubernio*, debuit vertere in
Magiſterio, per magnum inter utriuſque ſignificationem diſcrimen,
quod mediat : ſed ut ſic adhuc locutio ſubſtineri debuit, præſertim,
cum apud V. Matrem nullam erroris inducat ſuſpicionem;
ut ex ſequentibus apparebit.

* * (✠) * * (✠) * * (✠) * *

QVO SENSU GUBERNIVM, SIVE MAGISTERIVM
Ecclesiæ iuxta Venerabilis Matris doctrinam sint
accipienda.

180 **E**X huius loci à Sacra Facultate confixi declaratione, & expositione, pendent alia quamplura non dissimilia, huc revocanda, tunc ex secunda Parte, num. 1505. ibi: *Omnibus vobis, vestrisque successoribus*, ait Christus Apostolis, *erit in Matrem* (scilicet Mater mea) *in superiorem, & caput*. Et tertia Parte, num. 29. dicitur, Mariam descendisse de Cælo, ut Ecclesiam plantaret; & prima Parte, num. 545. ait: *Virginem, uti Ecclesiæ Imperatricem, unicam docuisse, & gubernasse Sacros Apostolos in Primitiva Ecclesia, ut ipsam fundaret*. Et in secunda Parte, num. 1512. Loquitur similiter; & num. 580. tertiæ Partis. Inde mihi non incongruè videtur Censores celeritè primam Mysticæ Civitatis recognovisse Partem, & capiosè simul relegisse; quia locum vocalissimum ex num. 545. præterierunt, & non aded clarum ex numero Censuræ addito exposuerunt; in gubernio Virginis, num. 290. ubi Magisterium erat vertendum hæsserunt: & ipsos latuit gubernandi, fundandi, docendi ministerium, num. 545. Sic animum Deputatorum discutere lubet: vel legerunt utrumque textum, vel non? si primum, cur non uterque, imò potius ille prætermisus, non fuit excerptus, ibi enim dicitur: *Quod Virgo docebat, gubernabat, & Primitivam Ecclesiam fundabat, & velut Imperatrix unica procedebat*. Si secundum, segnitè prorsus ius sibi à Sacra Facultate concessum, sunt exequuti; non enim expurgaturi rotum librum, & dolium expuncturi, ipsos debuit præterire loci, aded omnium oculis pervius.

181 Ast uterque locus, & fuit versatus, & fuit recognitus à Deputatis, amici Lectores, & hoc ita accidisse, iurare audeo: erant enim intensissimi, & solertissimi, & Religionis zelo diligentissimè singula scrutabantur. Si ergo ita res se habuit, quid fieri potuit, ut locus ille prior ex num. 290. infelicitè sit proscriptus, & locus ille posterior, qui patulenti prodibat gubernium, transiens per medium illorum illet? Et è manibus illaberetur? An hic satis versutia, & capiosa sollertia Deputatorum deprehendatur, vos, quos tantisper sum remoratus Lectores, testes advoco, & Mysterium latens sic patefacio.

182 Num. illo 290. Chrysoliti lapidis mysticè proprietatem quamdam amoris Deiparæ, erga Ecclesiam suam referentem Ven-

Mater exposuit, obiterquē de directione, & Magisterio eiusdem post Christi mortem egit; & hic locus visus est ad Censuram aptus, quia etsi sanum Vener. Matris sensum fulius non explicabat; nec redargui poterant Censores de sensu, in quo Virgini, sive Magisterium, huius gubernium tribuebat. At verò locus ille ex num. 545. rem totam definiebat, clarissimam eius mentem depromebat, & Gubernium, Magisterium, & Imperium Beatæ Virginis erga Ecclesiam suam, lucidissimè, & dilucidè declarabat, ipsosque Censores, sive stupidos, sive ignaros Censura ipsa prodiret. Textum repono Hispanicè: *El ejercicio de la prudencia Regnativa, ò Monarchica tuvo, como Emperatriz vnica de la Iglesia, enseñando, amonestando, y governando à los Sagrados Apostoles en la Primitiva Iglesia, para fundarla, y establecer en ella las Leyes, Ritos, y Ceremonias mas necessarias, y convenientes para su propagacion, y firmeza. Y aunque les obedecia en las cosas particulares, y preguntaba, especialmente à San Pedro, como Vicario de Christo, y Cabeça, y à San Iuan, como à su Capellan; pero juntamente la consultaban, y obedecian ellos en las cosas generales, y en otras del Gobierno de la Iglesia.* Hæc ex terminis Latinè sic transfero: *Habuit, exercitium Regnativæ prudentiæ, seu Monarchicæ, veluti Imperatrix Ecclesiæ vnica, docens, admonens, & Sacros Apostolos in Primitiva Ecclesia gubernans, ut ipsam fundaret; atque ut in illa Leges stabiliret, Ritus, & Ceremonias magis necessarias, & convenientes ad eiusdem Ecclesiæ propagationem, & firmitudinem. Et licet eis obediret in rebus particularibus, atque eisdem interrogaret, præsertim Sanct. Petrum, uti Christi Vicarium, & Caput; & S. Joannem, uti suum Cappellannum; & simul illam ipsi consulebant, cuique obediebant, & alij id ipsum præstabant in rebus generalibus, aliisque ad Gubernium Ecclesiæ pertinentibus.*

183 Satis hic Gubernij species, quod in Ecclesia Virgo habebat, sine primatus Petri præiudicio, proditur, satisque fuit à Deputatis natura huius Imperij, sine primi Capitis Petri detrimento animadversa, & recognita: ob idque huius numeri locum urbanè Censores salutarunt; & ne in alturia ipsos caperemus, alto silentio hunc Textum sacrarunt, ut vel parum cautos deterrerent, vel parum studiosos deciperent. Sed reverà utriusque loci vnus est sensus, vna mens, vna sententia, & primus exponitur hoc posteriore; & sicut iste Censuræ tricas evasisit, sic ille attendiculis erit absolvendus.

184 Verum amplius, ut quàm secura Petri iurisdicctio, sublimitas, & potestas in doctrina Vener. Matris consistat, & quiescat; indigitare libet loca, in quibus Petro Christi Vicario, Ecclesiæ

Capiti Supremo, legitur, Virginem ipsam exhibuisse reverentiam, secundum hanc Partem, num. 1499. num. 1081. num. 1458. tertia Parte, num. 50. num. 81. num. 98. num. 136. num. 212. num. 378. num. 415. num. 459. num. 476. num. 489. num. 569. num. 570. Præterea Petrum Ecclesiæ Caput Ven. Mater expressè agnoscit; & hoc nomine vocat: in tertia Parte, num. 64. num. 103. num. 227. num. 231. num. 377. num. 499. num. 568. num. 730. & alibi. Ipsumque Petri nomen à Sacratissima Virgine revereri legitur: in tertia Parte, num. 730. num. 737. Deinde hanc supremam Petri dignitatem à Christo collatam asserit: secunda Parte, num. 1188. num. 1184. & in tertia Parte, num. 215. num. 229. num. 558. & 559. Tandem ab Ecclesiâ Primitiva Petrum fuisse Caput reveritum docet: tertia Parte, num. 231. num. 377. num. 381. num. 403. videant Deputati an offenderit in primam Ecclesiæ solidissimam Petram Vener. Mater; quam longè reveritam, commendatam, & indemnem pronuntiat, tot locis, tot numeris, tot modis: ergo Gubernium, Magisterium, & Imperium Sacratissimæ Virginis, non obfuit Gubernio, Magisterio, & Potestati Petri; quia diversi ordinis, & conditionis sunt, ut Sanctorum Patrum locutionibus Sectione sequenti demonstrabimus.

SECTIO SECUNDA.

EX PATRUM LOCUTIONIBVS SENSVS VENERABILIS Matris explicatur.

185 **A** Derunt statim Richardus à Sanct. Laurentio, lib. 2. part. 2. Maria Apostolorum Magistra facta est, qui nostri postea Magistri facti sunt; & ascendente Domino, Apostolos Novum docuit Testamentum, quod ad docendum nos iidem Apostoli conscripserunt. Sanct. Ignatius Martyr in Epistola ad Ioannem, Mariam appellat nostræ Religionis Magistram. Ioannes Gerson, tract. 9. super Magnificat, ad illa verba Petri: Domine ad quem ibimus? Verba vitæ æternæ habes: ait, ad id respondendum quod Petrus fuit illuminatus à Patre. Fortassis, & à Magistra adstante, nutibus, & signis admonitus. Richardus de Sanct. Laurentio lib. 7. de laudibus: Sole Iustitiæ ascendente in Cælum, dimissa est Maria in mundo ad tempus, ut novellam Ecclesiam, quæ erat quasi novus quidam mundus, suis illustraret exemplis, & instrueret documentis. Sanct. Thomas de Villanova concione 3. de Assumptione: Maria propter singularem, & excellentem eruditionem Cælestis Magister ad Patrem, unde venerat, redditurus, Scholam, & Cathedram suam reliquit, ut Discipulos suos Cælesti sapientia, quam

ab eo didicerat ; erudire. Sanct. Vincentius Ferrer serm. de Ascensione, sic Christum Matri alloquentem inducit : *Mater Benedicta, vos manebitis loco mei, consolaberis Apostolos, & propter sapientiam, quam vobis dedi, destruetis Hæreses; quæ insurgent.* Richardus de Sanct. Laurentio lib. 11. de laudib. Virginis, mortuo Christo, de Virgine ait: *Ipsa verò, sicut mulier fortis, tunc sola gubernaculum fidei constantè tenuit, &c.* videndus tract. 2. dissert. 3. sect. 2. §. Quinta ratio. Rupertus lib. 5. in Cantica. Anselmus lib. de Excellentia Virginis, cap. 7. & apud Patrem Suarez disp. 19. in 3. part. sect. 1. Hieronymus, Ambros. Euseb. Emillenus, Rupertus, & Anselmus à nobis laudati: & iterum Suarez sect. 3. §. Sed quæres.

186 Pluribus commendat Hieronymus de Guevara in cap. 1. Matthæi in vers. 5. observat. 10. à num. 8. Mariæ Magisterium ait: *Discipulos Domini tres frequentasse Scholas, seu Classos, dum discerentes erant; quarum alteram infimam, alteram mediam, supremam alteram possumus nuncupare ::: in Classe infima Dei Verbum:: eos veluti truncos informes asciandos suscepit. Sic iam provecti aliquantum ad mediam Classem ascenderunt, ubi eos Magister Spiritus Sanctus dolavit:: iam tunc ad Supremam Classem promoventur, in qua Sanctissimam Mariam Magistram sortiuntur ::: O incomparabilis Mariæ doctrina celsitudo, quæ inter æternam Sapientiam, & Spiritum Sanctum Divinitatis Academia Sacræ Theologiæ professores primam Cathedram obtinet! O quàm opportunè exclamat Rupertus: O Beata Maria, Magistra Magistrorum, idest Apostolorum! Mitto ex eodem Ruperto in Concilio Hierosolymis congregato, act. 15. illud: Imò & illic (id est, in Concilio) & in cæteris agendis, tu Princeps omnem solvisti quæstionem. Ad illa verba, Cantic. 1. Indica mihi: mitto innumera alia in hunc finem collimantia testimonia, apud Guevara citatum videnda. Apud Cerda de Beat. Virgin. pag. mihi 31. num. 4. Zelada de Iudith figurata. Salazar de Conception. & Sanct. Birgittam serm. Angelic. pag. mihi 550. Castro de Beat. Virg. cap. 19. num. 2. & num. 5. pag. 455. Novarin. Vmbra Virginea, num. 692. Idiota de Contemp. cap. 5.*

187 Et Sanct. Patrum titulos, quos serid Mariæ tribuunt, seligo: *Magisterium*, ei concedunt Rupertus, Ignatius, Anselmus, *Christi Cathedram* ei tribuunt. Sanct. Thom. à Villanova, & Vincentius, quam primariam vocat Guevara. *Gubernium*, agnoscit Richardus de Sancto Laurentio; *Principatum*, apertè proclamat Rupertus: ergò Censores mei, hi omnes veniunt expurgendi; hi omnes falsum, temerarium, & erroneum sensum exhiberunt? Hi omnes

nes à vobis veniunt corripiendi? Mirum sanè dictu ! Vt quos Doctores fidei, Ecclesiæ Magistros reverentèr suscipimus, sub Sacra Facultatis, & Deputatorum virgula admiremur correctos; imò doceamus, non sanè intellectos, nec ingenuè susceptos.

188 Frat. Lutus Dexter in suo Chronicon, anno Christi 34. præ omnibus, & singulis Deiparæ titulis, in legitimo sensu usurpandis his verbis lucem præfert: *Sacra Virgo consilio, luce doctrinæ, & mirabili vitæ exemplo præsidet Collegio Apostolico; nihilque grave gerunt illi, quod non eius consilio, ductuque ferant.* Hinc Magisterium Virginis differt à Magisterio Petri, in eo quod illud, etsi excellentissimum, supremum, & admirabile sit, fuerit privatum, directivum, consultivum; at verò Petri Magisterium publicum, autoritativum, iurisdictionale. Principatus Virginis, etsi hominum, & Angelorum decoretur dominio, erat prudentiæ Regnativæ, & Monarchicæ, non verò clavium, & potestatis iudicialis, spiritualis, quæ sit Principatus Petri Cathedra Virginis, etsi sapientiæ, & omnimodæ doctrinæ insignis, ut Guevara ait, erat Cathedra docendi, non definiendi, illuminandi, & consulendi. Tandem Gubernium, & Regimen erat exactissimum, sed privatum, consultivum, directivum; Petri verò potestativum, & iurisdictionale. En sensus, in quo illius modi tituli, tam à Ven. Matre, quam à Sanctis Patribus Virgini tribuuntur, absque offêndiculo primatus Petri, sine iniuria Vicarius Christi, illæso iure Capituli visibilis totius Ecclesiæ; inoffensoque limine eius superexcellenti potestatis. Adèd reverentèr de Christi successoribus est Ven. Mater locuta, adèd dignè Capituli Ecclesiæ iura tractavit; ut vel hinc piè sperare possimus à Supremi huius Militantis Ierusalem Duce, & Pastore tantam Scriptricem regatiam, damna

CRISIS IN SACRÆ FACULTATIS; ET DEPUTATORVM

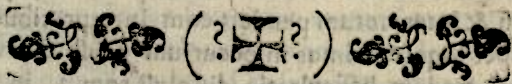
Censuram.

189 **H**æc Propositio falsa est, temeraria, & erronea: Sic Deputati. Et cur has gravissimas Notas emerita est illa Propositio? Quia tribuit Sanctissimæ Virgini regimen Ecclesiæ. Ait Sacra Facultas: & quod regimen tribuit? Vidimus supra aliud esse potestativum, & iurisdictionis, aliud privatum, & directivum. Silet Sacra Facultas: & ego clamorem ad sydera tollo. Vbi de Ecclesiæ regimine Vener. Mater iurisdictionali loquitur? Vbi tribuit Deiparæ Petri autoritatem? Certe nullibi, ut productis locis ostendimus Sectione præcedenti. Sciebant clarissimum esse sensum

tum huius Propositionis, & *Gubernium*, siue *Magisterium* Virginis erga Ecclesiam, hic obiter attactum, fusiùs in hac eadem prima Parte, num. 545. citato fuisse declaratum, vt animadvertimus, & certa scientia. Proh facinus! Simulant hic Ecclesiæ regimen esse violatum, quod indemnè recognoverunt, legerunt, & neque mutare ausi sunt prædicto num. 545. O sincerissimi Iudices, & ingeniosissimi Censores! Debebant recognoscere sub Censura non solere venire ea, quæ obiter, & incidentèr à Scriptoribus tractantur, nisi perspectis, & examinatis locis, vbi plenius, & ex proposito res eadem discutitur, & declaratur, vt est communis sententia ex *Grabina* r. 3. præscription. controvers. 1. quæst. 1. art. 4. *Arhanasij*, *Basilij*, *Vincentij* *Lirinenfis*, & plurium Doctorum: & in hunc sensum adduci possunt ex Iuriconsultis *Mantica* de coniecturis vltimar. voluntatum, lib. 11. tit. 3. num. 4. *Alciatus* tract. præsumption. regula 1. præsumpt. 51. *Thuscus* littera O, conclus. 150. & conclusione 149. *Accedit* *Roland. a Valle* cons. 1. num. 187. lib. 2. quod etiam extendunt ad assertiones incidentes *Hondedeus* cons. 61. num. 21. lib. 2. & cons. 57. num. 77. *Nevizan.* in *Sylva nuptiali*, lib. 5. vers. Sed quæro. *Abbas* in cap. *Benè* 2. num. 3. Sed mihi plus placet de postulatione tribut. *Tobias Nonius* cons. 23. num. 17. & alij quamplures. Facitque lex: *In civile est, nisi tota lege perspecta, vna aliqua particula eius proposita, iudicare*, ff. de legibus.

190 Cum ergò incidentèr, & perfunctoriè num. illo 290. ad declarandum *Deiparæ* Virginis amorem erga Ecclesiam in Christi morte, de eius *Magisterio*, siue *Gubernio* obiter loquatur: requirendi erant loci fusiore, atque expressiores, vt ex illis sensus illius *Magisterij* manifestus fieret, & de facto num. 545. eiusdem primæ Partis, longè clariùs, & à consilio *Ven. Mater* agit de *Magisterio*, *Gubernio*, & directione *Deiparæ* erga Ecclesiam; quem locum Censores non interceperunt, nec ad subselia produxerunt; quia ibi luce meridiana expressior erat mens *Ven. Matris*, & sensus illarum vocum legitimus apertior, vti & alijs innumeris test. Partis locis, supra Sectio secunda notatis; perperam ergò, captiosè, fraudulentè, infractis censendi iuribus, atque despectis prudentiæ regulis.

Censores processerunt.

EX ARTIC. IX. SACRÆ FACULTATIS

*Censuræ, ex num. 12. Censuræ Deputatorum
Sacre Facultatis.*

UTRUM VERBA ILLA CAP. VIII. PROVERBIORVM,
per me Reges regnant, & c. possint intelligi de Sacratissima
Virgine de se loquente.

191 **V**T inui videtur per illam Propositionem ex num. 301.
Censuræ adiudicatam, scilicet: *Cum hæc Divina Regi-
na loquens de se ipsa dicat, quod per ipsam Reges eleventur, & manu-
teneantur super thronos suos, quod Principes imperent, & potentes ter-
ræ decernant iustitiam, cap. 8. vers. 15.*

192 Huic Dissertationi occasionem præstitit Sacra Facultas,
Censura Propositioni adiecta, eo quod putaverit enormitèr à Ven.
Matre fuisse appropriatum Deiparæ locum ex 8. cap. Proverb. *Cum
perspicuum sit, ut ait, Sacra Facultas, Scripturam dicti capitis de sa-
pientia increata fuisse locutam.* At verò Deputati Censores, non ex hoc
capite præfatam Propositionem eliminaverant, sed ex eo quod cum
solus Dei Spiritus locutus fuerit per Scripturas, Virginem de se lo-
quentem in subiecta Propositione Ven. Mater induxerit. Hæc sunt
dubitandi rationes, ob quas in disquisitionem, & examen fuit revo-
canda Propositio, quam triplici Sect. absolutam ab utraque, altera
iniqua, frivola altera, ipsa Dei sapientia favente dabimus Censura.

SECTIO PRIMA.

LOCKVS ILLE PROVERBIORVM RECTE DE SACRATISSIMA
Virgine est intellectus, & interpretatus.

193 **L**icet compilatorem agere videar, & defensoris nomi-
ne frauder, hac in Sect. ex aliorum scriptis dives
evadam, nec vitio mihi erit revocandum in questione, quæ ex autho-
ritate Patrum, & Interpretum pender; cum Interpretibus, & Patri-
bus ferè semper loqui. Primus in occursum præest Guevara, qui ex
proposito ferè nodum difficultatis dissolvit tom. 2. in cap. 1. Mat-
thæi observ. 15. sect. 12. §. 1. à num. 3. *Qua propter, inquit, quid-*
quid

quid de Divina Sapiëntia, & de eius generatione eterna, & temporali scripsit (Salomon) Sancti Patres Ecclesiam ipsam, tanquam exemplar secuti, de Maria, absque aliqua violentiâ, aut temeritatis nota, censent interpretandum. Si doctissimus Hieronymus de Guevara Sacræ Facultatis Censuram ob oculos haberet; nec aptius, nec opportunius poterat Notas, quibus est concinata, refellere, obiurgare, & reprehendere.

194 Si ergò quidquid de Divina Sapiëntia, & eius generatione æterna, & temporali Salomon scripsit, de Maria absque violentiâ, aut temeritatis nota, Patres Ecclesiæ exemplar secuti, censent interpretandum, qua fronte: *Perspicuum est verba capituli 8. Proverb. de sola Sapiëntia increata, vel incarnata, iuxta Sanct. Patrum unanimem sensum esse intelligenda*, ut audacter effutivit Sacra Facultas? Quo ausu, si absque violentiâ, aut temeritatis nota de Virgine Beata interpretantur, Ecclesia duce, à Sanct. Patribus, à Sacra Facultate falsitatis, & temeritatis nota præfata interpretatio inuitur? Ut in sequenti Propositione art. 12. plura Scripturæ loca producit Sacra Facultas, quibus obviam ire videbatur Propositio, ibidem suggesta; poterat in hoc art. Patres indicare, quibus ille perspicuus sensus arridebat. Sed quos adire, aut invenire pro se poterant? Erit ne ullus è Sanct. Patribus, qui insolentissimo, superbissimo, & procacissimo Luthero adharat?

195 Hæreticus iste, ut testis est Canisius de B. Virgine, lib. 5. cap. 6. attendens ab Ecclesia Mariæ adscribi cap. 24. Ecclesiastici, veneni sui tenebras illic evomit, ut hoc sublime Marianum præconium infamaret, atque corrumperet, impudentèrque ausus est dicere: *Ab Ecclesia tortam esse Epistolam, quæ Divinæ Sapiëntiæ tantum competit, ipsi nempe Christo, qui ante sæcula fuit, & in quo omnia condita sunt; quod autem Mariæ hæc tribuantur, merum mendacium, & in Deum blasphemiam esse.* Sic ille: Sed qui, (ad hæc succedit citatus Guevara) *sed qui merum semper inhiabat, & eo ingurgitatus incedebat, optimè merum coniunxit cum mendatio.* Quis si conferat Lutheri delirium cum Sacræ Facultatis iudicio, & sententia lata, statim non dicat, aut Censuram fuisse à verbis Lutheri mutuatum; aut Lutherum in Comitibus ad fuisse? *Falsum est, & temerarium*, inquit veneranda Facultas, *de Maria intelligi, Mariæ tribui, quod soli Sapiëntiæ increatæ, vel incarnatæ tribuitur*, & adaptatur: mendacium est, & blasphemia Virgini tribuere, quæ Divinæ Sapiëntiæ tantum competit, ait Lutherus: ergò vel Sacra Facultas casu coincidit in Lutherum, quod piè suspicari audeo, vel à Luthero Censura fuit mutuata. Quid Sanctis Patribus cum Luthero? Quid Sacris Doctoribus cum sacrilego

Hæresiarcha? Voluit Sacra Facultas Inconsideratæ Censuræ robur, & vires addere, & mentem, & verba Sanctorum, cum pestifero sibi, lo draconis confundi. Vnus pro ipsis est Lutherus, & si qui amplius huius furfuris alij, nullus occurrit S. Pater. At verò, qui dicant de Sapientia increata, & incarnata simul fuisse locutum Salomonem, & Luthero obviam eant, sunt plures Patres, & Interpretes.

196 Richardus lib. 1. de laudibus, sic fatur: *Propter hanc convenientiam, & multiplicem unionem inter Mariam, & Divinam Sapientiam, ferè omnia, quæ dicuntur de Divina Sapientia, exponi possunt de Maria, & eis eadem tribuuntur; & fortè propter hoc dictum est ei, Dominus tecum. Quid ad rem aptius? Gerson vester Cellarius, part. 3. tract. 5. super Magnificat, sic ait: Paulus ex te muliere dicit Christum factum sub lege: muliere siquidem illa, quæ fas habet dicere: ego Mater pulchræ dilectionis, cum cæteris in laudem Sapientie positis, sibi per Ecclesiam anthonomasticè, & emphaticè laudabiliter attributis. Innumera sunt loca, quæ ex quinque Salomonis libris, tum ab Ecclesia, tum à Sanct. Patribus illius vestigia, & Magisteria insecuris, Mariæ addicuntur. Videndus Gerson 2. part. serm. de Concept. B. Mariæ: & 4. part. serm. in eadem solemnitate, recolendi indices operis Richardi de S. Laurentio, vbi concinata plura invenientur.*

197 Sed nec prætereundus Haimo Episcopus Germanus in Epist. festi Assumptionis: *Lectiois huius capitulum specialitè laudem eternæ Sapientie Dei, per quem omnia creata sunt commendare videtur; sed hæc particula à Catholicis, & eruditis Patribus in solemnitate perpetuæ V. Mariæ, de qua eadem Sapientia carnem assumpsit, ad legendum ordinata est, & potest pars quædam illius non incongruè eidem Gentrici aptari, quæ ab ipsa Dei Sapientia talis creata est, ut per illam ad redimendam humanam naturam Dei Filius sine humana concupiscentia crearetur.*

198 Hæc Ecclesiæ est interpretatio, hæc Patrum frequens intelligentia, hæc Catholicorum promiscua usurpatione adaptantium, tum Sapientiæ increatæ, tum Matri incarnatæ Sapientiæ eadem ferè loca, imò ferè omnia, ut loquitur Richardus. Vnus oblatravit calidissimus Lutherus; una (suffundi rubore, & pudore necesse est, vel cogitanti talia de gloriosissima Orbis Facultate) sed talia protulit Facultas Sacra Parisiensis; & quod deterius est, Patres unanimis pro se causa est compellare; sed nec vocati veniunt, sicut nec conficti favent; non enim Patres Hæreticis astipulantur, imò potius contra Hæreticos citantur.

199 Patrum vestigia reverentè observantes Doctores Catholici, in eundem sensum Salomonis libros, & sententias accipiunt. Guevara vbi supra: sic luculentè num. 4. interpretationem præfa-

tam firmat: Illud expendere non omittant, inenarrabilem gloriam, maiestatemque incomparabilem Mariæ ex eo adventare, quod Salomon eius dignitatem, perfectionem, prærogativas, gratiarum excellentiam, & pulchritudinem, adeò Divinæ Sapientiæ laudibus, & elogijs intexuerit, & immiscuerit, ut quasi geminos fratres ab eodem mentis utero, & oris vulva, sub eorumque verborum in volucro connexos, ipsamet Divina Sapientia obstetrice, vno eiusdem partus nixu simul effuderit. Nescio quid sublimius, & gloriosius habendum, vel quod Divinæ Sapientiæ laudes suas, & notitias ad eas voces, quæ Mariæ explicant cognitionem, & gloriam, certaverit, vel quod Mariæ excellentiæ tot sint, & tantæ, ut verba, quæ æternæ Sapientiæ pariunt, notitiam, & encomia explere vnde- quaque valuerint, & adæquare? Hæc ille, ubi fusius rem exagitat. Nec solus, nec vnicus inter Interpretes Guevara, ut sequenti Sectione videbimus.

SECTIO SECUNDA.

*SPECIALITER CAPVT ILLVD OCTAVO PROVERBIORVM
de Sapientia increata, & Deipara promiscue interpretatur.*

200 **L** Icèt Sect. præmissa ostenderimus ferè omnia sapientialium loca æquè de æterna Sapientia, & de Virgine passim intelligi, eum Richardo, Gersono, Haimone, Canisio, & Guevara: nec aliquid specialius latere in hoc cap. 8. Proverbiorum, & vers. 15. nobis opponant Sacræ Facultatis laureati Censores; specialitèr & capitis, & versus interpretatio fuit hic examinanda, ut irrogatæ iniuriæ propulsandæ, nullum eis permittamus latibulum, & ruboris vintandi gratia nullum non circumveniantur effugium.

201 Galatinus lib. 7. de arcanis agens de his, quæ in hoc cap. 8. Proverbiorum habentur apud Salazar, ait: *Quædam ex his, quæ in hoc capite dicuntur, melius longè de Virgine, quàm de Sapientia posse interpretari.* Ipseque Salazarius in hoc etiam cap. de Virgine omnia ferè commentatur; & præsertim versum 15. sed in Epist. dedicatoria ad Philippum Tertium huius nominis Hispaniarum Regem, versans dictum locum: *Per me Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt,* ait: *Per me Reges regnant, & c.* ait ipsa Virgo Proverb. 8. *Quod usque adeò verum esse decrevimus in eum locum, ut cuncti humani, ac terreni Reges ipsiusmet Virginis Proreges appellari debeant.* Sed qui in Epistola expressè fuit locutus, fusè in cap. 8. sensum Epistolæ fuit prosecutus; & vers. 15. num. 134. hæc habet: ex quo etiam fit, ut sicut Filio pronuntiare licet illa verba: *Per me Reges regnant, & c.*

Sic etiam Matri equum sit eadem usurpare , in eodem sensu. Idque multis probat, afferens Damascenum orat. 2. de Assumpt. Oportebat Dei Matrem, ea, quæ Filij sunt possidere. Et ibidem de Moyse à rubo imperium auspicante, sic ait : Per simulachrum quoddam , & umbram Maria tantus Legislatores, & Princeps creatus est.

202 Deinde eiusdem capituli verba : *Dominus possedit me in initio viarum suarum.* Idem Salazar tunc in proverbialia , tunc de Concept. cap. 2. num. 1. de prædefinitione Virgin. interpretatur ; eademque à Patribus refert, tum Græcis , tum Latinis de Sapientia increata, intellecta cap. 19. similiter Velazquez de Conceptione , differt. 5. annotat. 1. num. 2. illa eadem verba : *Dominus possedit me in initio viarum suarum.* Capit. & ab Augustino in hoc etiam sensu putat usurpari tract. de 5. hæresibus , cap. 5. contra Manichæos , ubi Christus Hæreticis inducitur, dicens: *Ego Matrem, de qua nascerer, feci, ego viam meo itineri præparavi.*

203 Novarinus ad illa etiam verba: *Per me Reges regnant* , dicti cap. 8. vers. 15. sic ait: *Mariæ quippe , & Ecclesiæ Doctores hæc verba tribuunt.* Ita num. 629. & num. 630. producit S. Augustinum, serm. de Nativit. *Maria facta est Laus Martyrum, Norma Principum, Iustitia Regum.* Nolo fastidium Lectoribus ex proluxa citationum illuvie gigni; ob id pluribus supersedeo , videatur Canisius lib. 5. cap. 6. à quo non pauca mutuatus est Guevara , sicut & nos à Guevara plura transcripsimus.

204 Solum ad hæc poterit Sacra Facultas dicere, eiusmodi loca fuisse ad litteram etiam à Ven. Matre intellecta de Sapientia increata, ut pag. 61. editionis Gallicæ habetur. Ac proinde ad litteram hic non sunt intelligenda de Beat. Virgine; rogo, ait ne Ven. Mater, quod literaliter hic sunt de Virgine accipienda ? Non equidem. Sed esto dixerit æquè in eo sensu literali , tum de increata Sapientia , tum de Virgine esse intelligenda . Quid inde , nonne id ipsum censent Catholici , & gravissimi Interpretes citati ? Imò longè melius de Virgin. aliqua ex prædicto cap. 8. quam de Sapientia exponi non dixit Galatinus , esto excesserit : æquè benè poterunt de utrisque?

205 Præterea communis Interpretum sententia asserit eundem Sacræ Scripturæ locum posse subire plures sensus literales ; ut optimè contra Lutherum arguit Pater Canisius in nostro casu , lib. 5. cap. 6. producens S. August. lib. 3. de Doctrina Christiana, cap. 21. & cap. 31. exemplis assertum confirmat. & lib. conf. cap. 10. D. Thomas 1. part. quæst. 1. art. 10. & alibi. Lyranus prologo 2. Bibliorum. Burg. in additione super utrumque prologum. Abulenſis,

Catherinus, & alij contra Michaelē de Medina lib. 6. de recta in Deum fide, cap. 25. & productis pluribus locis, probat Escalante lib. 1. de substa script. cap. ultim. ergo poterit locus ille in litterali sensu expendi, ut de facto expenditur à pluribus ex supradictis de increata Sapientia, & Beata Virgine. Nisi Sacra Facultas velit tanti ponderis esse Michaelis de Medina sententia; ut valeat oppositam ferè omnium cum D. Augustino, & Thoma sententiam falsam, & temerariam qualificare, non capio qua via evadere possit, ipsa videbitur.

SECTIO TERTIA.

IN SVLSA DEPVATORVM CENSVRÆ CONVELLITVR.

206 **C**ensura Deputatorum fuit: Cum solus Spiritus Dei locutus fuerit per Scripturas, hæc Propositio, quæ inducit Sanctissimam Virginem de se dicentem, quod ipsa dixerit Proverb. 8. per me Reges regnant, & c. falsa est, temeraria, & verbo Dei contraria. Insipide, pueriliter, aut per iocum Deputati Censuram meditati sunt. Certum est spiritum Dei loqui per Scripturas, in id ipse est Scripturarum Author, certum etiam est loqui homines, quibus tanquam instrumentis, quæ Deus loquebatur, libris mandabatur. Sic Salomon, sic Moyses scripsit, quæ Deo inspirante, scripta servamus; sic & alij Authores Librorum Sacrorum, etiam certum est, sive in Historia Divina, sive in prophetis narrationibus, induci personas loquentes. Sic dicit demon: Circuivi terram, & perambulavi eam. Iob. 1. & Dialogus Dei, & demonis alternè loquentium describitur. Modò Deputati, si solus spiritus Dei locutus fuit per scripturas; quid de demone, per ipsas scripturas loquente, agendum erit? An erit expungendus ille locus, & quamplures alij, in quibus, & ipse loquitur, & Pilatus loquitur, & Cayphas? Ergo omnes personæ, quæ inducuntur loquentes in Scripturis, vel ita fuisse locutas, vel ita posse loqui, dicit Deus, & Deus loquitur nobis, quæ certissima sunt, dictans, & illæ personæ loquuntur; quorum locutiones in earum personis nobis Deus refert, proponit, & narrat: ergo exercitè loquitur Deus signatæ personæ inductæ, hoc est, Scriptura est Dei loquentis, & significantur plures in Scripturis loquentes.

207 Sic Beat. Virgo inducitur, dicens: Per me Reges regnant, & sic Interpretes loquentem reverentè excipiunt. An non Salazar hic, ita excepit: Per me Reges regnant, ait ipsa Virgo; & iterum sicut Filio pronuntiare licet illa verba, per me Reges regnat; sic etiam Matri æquum sit illa eadem usurpare in eodem sensu? Celada ad illa verba: Ego Sa-

pientia habito in Consilio, eiusdem cap. 8. Proverb. ait : *Sic loquitur B. Virgo: ego Sapientia, & c.* tract. de Iudith figurata, cap. 11. vers. 16. num. 77. & passim Interpretes loquentem Virginem audiunt : ergo Propositio inducit Virginem dicentem de se, & quod dixerit, *Per me Reges regnant*: signatè dicentem de se, non exercitè de se dicentem; quod solius est Dei loquentis. Hæc clarissima, nec nisi vestris paralogismis irretita, cuiquam obscura videbuntur.

208 Præterquam quod stet vestra periculosissima sententia, stet solum de Sapientia increata, & incarnata capi debere dicta Proverb. loca: modò arguentem me patientèr sufferte : sic insurgo, nec de Sapientia increata, nec de incarnata loca illa possunt intelligi: non de increata: hæc Sapientia procul est à clamoribus, illa à multis retro sæculis procul: ergo neutra in prædicto loco est contenta. Quid ad hos sales insipidos, atque insulas facetias, viri sensati? Nisi subridere, vel subsanare iocantes. Clamores metaphoricè Sapientiæ tribuuntur; & nostro loquendi more, quæ Dei sunt, ut possumus, declaramus. Quæ in tempore fuerunt, & sunt ab æterno prævisa, sunt futura; & de futuris Deus loquitur, ac de præsentibus, quoniam neque futurum, neque præteritum est apud Deum, apud quem omnia sunt præsentia. Pono calamum, & Crisim non subiungo præfatis Censuris; tùm, quia altera Sacræ Facultatis Lutheranismum redolet, tùm quia Deputatorum altera paralogismum sapit.

DISSERTATIO DVODECIMA.

EX CENSUR. SACRÆ FACULTAT. X.

ex Deputat. Censura, num. 14.

VTRVM BEAT. VIRGO EX BRACHIJS S. ANNE, per Sanctos Angelos, tenella Infantula, deferri potuerit, ordinatæ solemni processione ad Cælum Empyreum? Et an sæpius corporaliter eleuaretur?

209 **D**issertationis titulus ex Propositione num. 330. primæ Partis expuncta exoritur; estque confixa à Sacra Facultate suæ Censuræ art. 10. à Deputatis in Censura sua, num. 14. talis est Propositio.

Tunc potens Altissimi brachium in ipsa capitis nova operari mirabilia super omne id, quod homines imaginare possunt; & primum, ac valde

*stupendum fuit, mittere multitudinem innumerabilem Angelorum, ut in Cælum Empyreum elevarer in corpore, & anima illam, quæ erat electa, ut esset Mater Verbi Æterni, ad id, quod Dominus volebat de ea dispo-
re. Beati illi Principes executioni mandarunt hoc decretum, & accepta hac amabili Infantula ex brachijs Matris suæ Sanctæ Anna, ordinarent
nam solemnem processionem, & novam. Et num. 382. Ipsa sapiens
elevabatur corporaliter per voluntatem Domini, & ministerium Angelo-
rum in Cælum Empyreum.*

210 Accingebar discutere Propositionem Dissertationi man-
cipatam, & apparare in votis erat Censuræ defensionem, quam non
eram hic controversurus, cum ecce D. D. Ioannes de Leyba, vtrius-
que Iuris notissimus Doctor, & in Granatensi Imperiali Universitate
in Facultate Pontificia Decanus, & in eiusdem Civitatis Regia Cap-
pella Regius etiam, & Maior meritissimus Cappellanus, simul & Re-
verendissimus Pater Fr. Antonius à Iesu, Provinciæ Burgensis Regu-
laris Observantiæ Sancti Francisci Ex-Custos, ac causæ Ven. Matris
Mariæ de Iesu Procurator Generalis in Curia Regis Catholici; vter-
que yti amicitiaæ fædere, inter se obstricti amore, & veneratone erga
Ven. Matrem etiam obligati, sic & compaginati simul in quodam li-
bello Complutj edito hoc ipso anno 1697. apparuerunt. Alter nimi-
rum Doctor Leyba præleganti iuridica exclamatione adversus Acta
Sacrae Facultatis adedò feliciter rem in Censuram eiusdem est agref-
sus, ut vel à fundamentis subselia Pacifiensium Censorum deturbans,
imò evertens ad extremum iniquitatis, & iniustitiæ facinus ducat
processum, nullitatibus, vitijs, inordinationibus, vndique assutum,
vndique dispensum. Alter verò nempe Reverendissimus Ex-Custos
sua Censura Censuræ, egregiè meditata, & Propositionum indemna-
tum sensum, à Notis, & iniurijs qualificationibus impactis vindic-
ans, & Notas, & qualificationes in ipsos Censores contorquens, hinc
inde celeri dexteritate singula versans in angustias, & Sacram Fa-
cultatem, & eiusdem Deputatos, tales adegit, ut de vtrisque actum
ferè mihi videatur. Et licet in vtraque Defensione, tum Iuridica, tum
Theologica, nihil quod abs re sit, inventiatur; plura nihilominus de-
siderantur, tum quia D. Leyba brevissimè Propositiones expen-
dendas percurrit, quamvis & celeriter percurfas restaurer; tum
etiam, quia Reverendissimus Ex-Custos articulum 14. sive num. 19.
Deputatorum iste; ille verò Sacrae Facultatis sarcina plurium Propo-
sitionum implicatus, sive prolixitatem pertesus, sive parvipendens
Censuræ virgulam obiter fuit profecutus, & perscrutatus.

211 Igitur Nos, quæ desiderantur in prædicto art. & num. tract.
2. huius nostræ Propositionis supplebimus, quæque leviter à D. Ley-
ba

ba fuerunt attracta: hoc nostro 1. tract. & præstamus, & 2. præstabilimus. Modò ad id vnde discedimus revertentes, Dissertationem præfixam enodare accingebar: cum eandem Propositionem iterum Censura donatam, in num. Deputatorum 19. & in articulo Sacræ Facultatis 14. esse comperuit, ut quam aprè, hinc appareat Dominum Leyba criminari præcipientem, properam, & festinatam Censuram; & quibus tertiam vitijs refertam nullitatem coarguit §. 3. per totum; animorum ergò perturbatio, præceptque iudicium satis innotescit, cum semel affixam Propositionem obliti, iterum rêfigere non omiserunt. Sed ne actum agere constringamur ad prædictum tractatum Lectorem remittimus, ubi Dissertatione 8. Sect. 2. præfixa Propositio expresso vindicatur: ergò aliam Dissertationem subijciamus, & prædictos Auctores, quos socios in labore suspicimus duces, hinc in explicatione, & defensione consulamus.

DISSERTATIO XIII.

EX SACRÆ FAC. CENSURA ARTIC. XI.

ex Deputatorum Censura, num. 15.

VTRUM PARTVS SANCTISSIMÆ ANNÆ ITA mundus, & purus fuerit, prout conveniens erat eius Divinæ Filiæ, cuius puritas resultabat in Matre; & an licet idè nulla alia purificatione indigeret, ipsa tamen communi debito legis satisfecerit, quam valdè punctualitèr adimplevit; & an ita hæc Mater, quæ erat exempta à muneribus, quæ lex imponebat quoad purificationem, pro immunda haberetur in oculis hominum?

Dissertationis titulus, ipsa est Propositio oblitterari damnata à Sacra Facultate, excerpta ex num. 344. primæ Partis Ven. Matris, quæ tribus erit Sectionibus, post liminis iure in pristinam libertatem revocanda: quarum prima, partus munditiem Beat. Annæ; secunda, purificationis legem, sine obligatione servatam; tertia, Annæ humilitatem, & expendent, & commendabunt.

MUNDITIES PARTVS S. ANNÆ IN LUCEM EDENTIS
Deiparam investigatur.

213

D Ioannes de Leyba in Iuridica Expostulatione, §. 16. num. 138. videtur supponere Censores admittere Bear. Annæ limpidissimum partum, sic enim ait: *Non negant Censores liberam fuisse à pensionibus partus felicissimam Annam, & c.* Et exinde humaniores, & urbanos colligit, sive Deputatos, sive Sacræ Facultatis Censores erga partus Annæ munditiem, quod eorum Censura tantum in obligatione legis purificationis ab ipsis, Verbo Dei admittatur contraria; quare munditie supposita, ex cessatione finis legis, pluribus vtriusque iuris momentis productis, & Propositionem absoluit, & Censores obstringit. Sed licet de Censorum animo, satis nobis non constet, suspicor, tum legis exemptionem, tum partus munditiem in Censura ab ipsis fuisse comprehensas. Præsertim cum privilegium partus videatur aptari verbis illis, Genesis cap. 3. vers. 16. *Mulier quoque dixit: Multiplicabo arumnas tuas, & conceptus tuos: in dolore paries filios, & c.* Sicut & privilegium non adimplendum purificationis, aptatur legi: *Mulier, quæ concepto semine pepererit, & c.* Levitici cap. 12. ex quibus locis fundamentum potuit occurrere Censoribus, tam partus munditiem, quam legis purificationis exemptionem Verbo Dei esse contrarias: & sanè ita ex Censura colligitur; hæc Propositio, ait Sacra Facultas, *falsa est, temeraria, & Verbo Dei contraria.* Et licet Reverendissimus Ex-Custos tum de munditie, tum etiam de privilegio purificationis agat; brevissimè se expedit ab hac, quæ, me iudice, inter Propositiones abrasas, præcipuam habet difficultatem; totamque defensionem in revelationis private vim, & possibilitatem refundit; at Censoribus leve hoc fundamentum semper est visum, ut vel ipse Reverendissimus Pater non semel in sua Censura Censuræ animadvertit; proindè longius aliquantulum est Propositio examinanda, & vindicanda.

214

Ad difficultatis enodationem, nonnulla prælibare duxi: Primò, Virginem, absque parientis Annæ dolore, fuisse communem lucem adeptam. Hæc Annæ singularis prærogativa aliquibus non videbitur; cum Iosephus lib. 2. Antiquitatum, Iochabel Moyſis Matrem adeò faciliè referat enixam, ut nihil eorum, quæ in communibus puerperijs, & vulgaribus accidere contingit; fuerit ab Scrutatoribus Pharaonis persentitum, aut animadversum. Hoc ipsum *in ortu Sanctæ Lydvine* evenisse narrat Thomas de Kempis in vita ipsius part.

1. cap. 1. hinc substernitur via ad firmandum hoc privilegium pro Sanctissima Anna, eo validius, quo nata excellentior, atque præstantior, non solum Moyse, sed cunctis omnibus natis, aut nascituris, si Filium Virginis excipias. Præterea D. Thom. 3. part. quæst. 164. art. 2. affirmat in statu innocentie futuros partus absque enitentium dolore. Et S. August. lib. 14. de Civitate Dei, cap. 26. hanc felicitatem sic describit: *Cum fetus in utero iam partui fuisset maturus, tunc fore, ut Materna viscera spontè in tantum laxarentur, ut commodum fetus sine matris dolore transitum præberent*, ita ut sicut ad concipiendum, non libidinis impetus, sed voluntarius, ordinatusque utriusque Parentis consensus ipsos copullaret; sic non doloris gemitus, sed maturitatis impulsus feminea viscera enixuræ feminae relaxaret. Hinc ad Annæ partum non inefficax efficitur argumentum; cum enim non ex libidinis incendio Ioachim, & Anna convenirent, aiente S. Birgitta lib. 1. revelation. cap. 9. *Quod magis voluissent mori, quam carnali amore convenire, & voluptas in eis erat emortua, convenerunt carne contra voluntatem suam ex divina dilectione, non ex concupiscentia*: ergo sincerissimo amoris superni vinculo conceptui respondere debebat, non gemitus dolor, aut cruciatus afflictio, sed latissimus, atque iucundissimus, semota omni molestia Matris Annæ, Deiparæ exortus. Ita Damascenus apud Suarez, qui cum Patribus ex libidine conceptus dolorem partus colligit. Disp. 13. sect. 2. in 3. p. D. Thomæ.

215 An tamen in illo felicissimo statu istius modi enixus naturaliter evenirent, an ex privilegio Dei; dubitat Pererius in Genesim cap. 3. vers. 16. num. 156. aitque non ab ipsa natura, sed ab speciali Dei beneficio, & vstatissimo miraculo; quod quia commune, tale non reputaretur, indemnitas hæc tunc status proveniret; & in peccati penam nunc in statu naturæ lapsæ tale miraculum patrare noluiſſet Deus, sed naturam reliqui, suis in parturientibus obnoxiam difficultatibus. Hæc dixerim, ut facilius credatur in Matris suæ gratiam, Deum non omisſurum miraculum, quod in innocentia status felicitatem communiter erat facturus.

216 De doloris privilegio Annæ in gratiam tantæ sobolis concessio, & sine peccato conceptæ, & sine gemitu, aut Matris cruciatus enixæ, ad partus munditiem tranſeamus: itaque 2. prælibo S. Ildefonsi serm. de Nativ. Virg. expressè asseruisse Mariæ exortum mundissimum à sordibus vulgaribus fuisse: *Nascitur Maria, inquit, extra consuetudinem mulierum, mundo corde, & corpore ab omni pollutione carnali orta est*. Nec singulare hoc etiam privilegium Annæ, & Mariæ, mirabitur ille, qui Surius die 16. Novembris legerit, simile aliud

narrat in ortu S. Emundi, qui nomen à mundicie sui ortus nactus, atque sortitus est: Emundus enim, aded ab vſitatis, & conſuetis, Dei ſingulari privilegio, Matrum penſionibus expers eſt natus; vt vel limpidiſſimus pannus, cui fuit exceptus, & involutus, nullam, vel leviſſimam maculam contraxerit. Quia ortus novitate obſtetrices ingenti admiratione ſuſpenſæ præter conſuetas ſordes mundam reverebantur Emundum, eiſque Mater inde à Sacro fontis labacro hoc nomine nominandum iuſſit. Mitto Hiſtorias alias aliorum Infantiam eximio circumfuſorum fulgore naſcentium; vt eſt illa, quam etiam Surius texuit ex Ruperto die 12. Martij de S. Heriberto; qui exoriens, è Matris obſtruſo ſecreto cubiculum mira claritate illuſtravit, qua etiam corpus tenellum circumquaque decoratum fulgebat. Eadem refert Surius de S. Avito die 17. Iunij; & Gretſerus in Apologia pro Gregorio VII. eadem ferè pro natali illius Pontificis obſervavit. Quid memorem plura? Videatur Surius, etiam in Nativit. S. Suiberti die 1. Martij. S. Gregorius Heronenſis lib. de Vita Patrum de ortu Eliſei. S. Epiphanius de ortu Eliæ, Petrus de Natal. lib. 4. cap. 143. de natali S. Cataldi, apud quos inaffueta, portentosa, atque ſingularia invenies mirabilia, quæ naturæ leges ſuperantia, ſingularia quæque de ortu Deiparæ memorata, portenta ſuadent, atque convincunt.

217 Tertio prælibo: in Nativitate Ieſu-Chriſti, nihil ſordium, ſeu ſqualoris, labiſve interveniſſe, vt teſtantur Patres Trullani, Can. 79. qui probatur in 7. Synodo, act. 7. Can. 1. vt Guadalupe refert in Lucæ 2. & Forniellius in Annal. ibique habetur: *Non licere ex communibus, & iſs, quæ in nobis ſiunt, inenarrabilem Virginis partum, quæ ſupra mentem, & ſermonem Verbum peperit, deſignare, metiri, ac deſcribere.* His conſentiunt Epiphanius lib. 3. contra Hæreſes, Nacianzenus in tragedia Chriſtus patiens, Cyprianus ſerm. de Nativit. Aug. contra Fauſtum, cap. 3. & 4. & D. Thomas q. 36. art. 6. in 3. parte. Alijque Patres apud Suarez, tom. 2. in 3. part. diſp. 13. ſect. 2. videndi. Et quid ſi Mariæ Nativitas fuit hoc etiam privilegio munita, hoc beneficio decorata?

218 Ex his rationes inſinuat in prælibatis ceptas, ſic inſtauro pro munditie partus Beatiffimæ Annæ perſuadenda. Illa Genetiſis maledictio *in dolore paries filios*: longè à Sanctiſſima Matre Anna diſtare fecit Nobiliſſima Filia, quæ vti procùl ab omni inordinationis ſcrupulo concepta; ſic, ſemoto omnis doloris cruciatu, fuit nata: Sed hæc diſpenſatio maior eſſe videtur, quam ſordium: ergò in his credendum eſt Deum diſpenſaſſe. Minor exinde mihi videtur admittenda, quod nihil aliud inter moleſtias ſcœminarum, aut magis formidatur, aut plus extollitur, aut amplius vexat, quàm enixus intolerabilis ferè crucia-

tus: idque ex Regio Propheta ad illud Psalm. 114. *Circumdederunt me dolores mortis, testatur D. Basilus: Transtulit autem, inquit David, dolores partus ad mortis pœnas circa animal, in animâ, & corporis divisione instantes.* Et Dominus noster in Evangelio horam mortis, horam partus videtur appellare illis verbis Ioannis 16. *Mulier, cum parit, tristitiam habet, quia venit hora eius.* Ab Aristotele satis id ipsum intimatur lib. 7. de Historia Animalium, cap. 9. Plinio lib. 7. cap. 9. & alijs; imò ipsa formidine, & timore matrum comprobatur: Cetera constant.

219 Secundò pro munditię privilegio, Annæ collato, sic arguo: quod intuitu S. Emundi eius Matri miraculosè prælitum est, non est dubitandum Deiparę intuitu, Deum Annæ denegasse; sed partus Matris Emundi refertur munditia nobilitatus: ergò & Virginis ortus ita fuisse purus est credendus. Nititur ergò hæc argumentatio illo Patrum, & Theologorum principio; quod vel paucis mortalium concessum est privilegium; Virgini non est denegandum, ac proinde non inefficacitè partus Annę munditiem persuadet.

Tertio ex Christi Nativitate, partuque Virginis, ad partum Annæ, & Virginis Nativitatem debet philosophari; præsertim in sententia illorum, qui vti Christi instantaneam formationem defendunt; ita Virginis in eius conceptu momentaneam formationem tuentur, quos Dissert. 1. tr. 2. Sect. 1. §. *Quarta sententia* dabimus: ergò sicut par exiit Matris, & Filij in formatione conceptus, licèt altera consueta generatione, alter operante Spiritus Sancti virtute; ita vtriusque par debet existimari exitus: non enim maius mihi videtur esse miraculum Virginem concipi instantaneè, vel sex horarum intervallo formari, aut septem, sive decem dierum spatio, vt loco citato referemus, quàm nasci, liberam à lubricis partus maculis, & labibus: ergò ita accidisse credendum est. Alias omitto probationes, quia perpendenti subiectas, & piè ponderanti sufficere mihi videtur; & quivis facile poterit plures ad eandem rem convincendam excitare ex miraculis in tertio prælibato annotatis. Quo tamen pacto hæc miraculosa mundities partus Annæ evenerit, licèt nostri instituti non sit, tamen Sect. 3. declarabimus.

SECTIO SECUNDA.

EX PRIVILEGIO MUNDITIEI IN PARTU S. ANNÆ
ab obligatione legis Levitici adimplendæ probatur exempta.

220 **R**atio, ob quam lex illa purificationis fuit lata; fuit propter immunditiam corporalem parturientium, vt patet illis verbis: *Orabit pro ea Sacerdos, & sic mundabitur à profluvio*

sanguinis; sed B. Anna munda fuit à sanguinis illuvie, sordibus, & vulgaribus in puerpereis affectionibus; ergò in illa Levitici lege non fuit comprehensa. Maior Propositio huius syllogismi est plurium Doctorum, eamque latè probat Abulensis Levitici, cap. 12. q. 2. & sequentibus, licèt hic Auctor oppositam sententiam teneat; etiamque in partu Deiparæ affirmet Sacratissimam, & mundissimam Virginem ob id purificationis legi fuisse subiectam, quia proflavio sanguinis non caruit; sed deseritur ferè ab omnibus, qui piè, & reverentè sentiunt de Christi Nativitate; & licèt admittant antecedens, negant consequentiam; & similiter negant Virginem illa Levitici lege fuisse comprehensam; quia nimirum edidit Salvatorem, omnis labis maculæ, aut immunditiæ nævo prorsus expertem: itaque ob munditiem fuisse positam legem purificationis, cum Abulensi tenent ferè omnes Interpretes iuniores, ut monet Pater Suarez, tom. 2. in 3. partem, disp. 16. sect. 2. citans Oleastrum in Levitici locum cap. 12. Iansenium cap. 10. concordia; Cuietanium 12. Levitici, quibus addo Cardinalem Toletum in cap. 2. Lucæ, annotat. 35. qui inter potissimas causas, ob quas Virgo Deipara legi illi non fuit subiecta, ait: *Esse fluxum sanguinis, propter quem lex illa fuit lata, quem non est passa*; ob idque exempta. Similiter Maldonatus in cap. 2. Lucæ; & ferè omnes, qui, ut ait Suarez, Hebraicarum litterarum peritiores sibi videntur.

221 Licèt enim nonnulli illis verbis legis Levitici cap. 12. *Mulier, si suscepto semine, pepererit, &c.* fuisse Deiparam exclusam opinentur, quæ de Spiritu Sancto, non suscepto viri semine, conceperit: parum huic mysteriosæ interpretationi fidunt linguæ Hebræicæ doctiores, quia in Hebræico tantum valet, ac si dicat *si prolem genuerit*, ut etiam animadvertit Maldonatus vim vocis Hebræicæ: *Imthzriabh* expendens; proindeque multum fudit in priori ratione à nobis data, quamvis non despiciat hanc ex Mysterio petitam; sicut nec Suarez ubi supra, nec ego illam reiiciam. Modò ad minorem, quam tota Sect. antecedenti pluribus probavi exemplis; & Ildefonsi autoritate, in prælibato secundo, iterum rationibus probandam venio.

222 Et prima mihi vrgentissima sit ipsa ratio, ob quam Deus legem illam tulit, de non adeundo templo fœmina enixa, nisi transactis, si masculum edidit, 40. diebus; si verò fœminam, 80. dies; isti tam pro masculis, quàm pro fœminis divina ordinatione sunt dispositi in lege illa purificationis; quia eadem divina providentia fuit ordinatum, ut masculus à conceptu, usque ad formationem, animæque rationalis infusionem, quadraginta dies retardetur, fœmina verò octoginta; ad hæc respexit Deus; cum legem illam Levitici statuit, ut ait Maldonatus: *Quò dubium non est respexisse Deum, cum mulierem, quæ*

masculum peperisset, quadraginta; quæ fœminam, octoginta immundam haberi iussit: quam rationem prius tradiderat S. Ildefonsus serm. 1. de Purificatione. S. August. lib. 88. qq. cap. 56. Cyrillus lib. 15. de adoratione: estque Philosophorum communis cum Aristotele lib. 7. Historiæ Anim. cap. 3. ubi licet ignarus huius Divinæ Legis, eisdem pro masculis, & fœminis dies formandis taxavit. Ex quibus sic in favorem Annæ arguo.

223 Lex illa prior, quæ exigebat ad naturalem formationem fœtus Deiparæ in vtero Annæ octoginta dies, iuxta consuetam, & naturalem fœminarum formationem, privilegio, sive instantaneæ formationis corporis Deiparæ, & eius animæ infusionis; sive formatione paucarum horarum spatio completa, aut dierum, fuit dispensata in Sacratissima Anna: ergo & altera lex huic respondens, potuit etiam dispensari; non solum quoad profluvia sanguinis, miraculosè resoluta, aut alia via, virtute divina impedita; sed etiam quoad obligationem talis legis adimplendæ. Consequentè nimis Deus erga suam Aviam segeſsit, ut quam perfectissimæ prolis, non spectatis naturæ cursibus, thesauro dictaverat, quam Conceptione ordinatissima, longeque à crepitantium turbine libidinis motuum Matrem effecerat; legemque originalis maculæ dispensaverat, etiam partus dolorem, affectiones, deliquia, vulgaresque pensiones adimeret; profluvia tolleretur, sordes amoveret; cumque ex his purificationis lex assurgeret, liberam à legis obligatione indemnaret. Hæc mihi consentaneè dicta videntur, nec vnde improbabilia videantur, apparet.

224 Aliter eandem indemnitatem, & legis exceptionem sic persuadeo: lex illa oblationem agni, turturum, aut columbarum iubeat offerri pro peccato: *Vnum in holocaustum, & alterum pro peccato, & orabit pro ea Sacerdos, & sic mundabitur.* Levitici 12. Dubitant Interpretes, pro cuius nam peccato obligatio illa erat deferenda; an pro peccato Filij, an Matris? Pro Matris peccato offerri sentiunt Lyra, & Abulensis hic, q. 23. accedunt Caietanus, & Iansenius hic, cap. 10. concordia ille in Leviticum eo loci: Ast quodnam est hoc peccatum fœmine, sive Matris, pro quo sacrificium offerebatur? Caietanus, & Abulensis in particulari nullum determinant peccatum: Lyra aut offerri pro peccato libidinis, quod in congressu, quamvis licito, admiscetur. Alij DD. censent illud sacrificium fieri propter aliquod prolis peccatum expiandum: Sed quodnam est hoc prolis peccatum? Originale, sive quoad culpam, sive ut probabilius videtur Suario quoad pœnam, scilicet immunditias contractas in Nativitate ex vi Conceptionis impuræ. Doctissimus Suarez, tam pro Matre, quam pro Filio esse intelligendum illud sacrificium oblatum, sentit ita ille ubi
supra;

supra, §. *Quo circa*; quæ sententia modò non est examinanda.

225 Ad rem ergò: lex illa, siue respiciat S. Annam, siue Mariam carissimam Filiam, vtramque ab obligatione sacrificij inueniet liberam, & exemptam: ergò neutra tenebatur illa purificationis lege. Probo antecedens: respectu Matris lex illa iubebat offerri sacrificium pro peccato libidinis in congressu, siue in ordinationis in coitu; sed B. Anna, vt supra ex Sancta Birgitta ostendimus, nullam libidinis scintillam est passa in Conceptione Filix: ergò libera, & immunis erat à lege. Deinde neque ratione Filix; quia pro Filia offerebatur sacrificium pro peccato originali, siue ratione culpæ contractæ in Conceptione; siue ratione pænæ sequutæ ad istius modi peccatum, sordium immunditiem, & c. Sed B. Virgo Filia Annæ à macula peccati originalis fuit expers, & prorsus illimis, & immunis: ergò etiam à lege exigente eiusmodi purificationem propter eiusmodi peccatum: ergò siue Anna consideretur ratione sui, siue ratione prolis, lege illa purificationis erat exempta, vt potè quæ, & mundè peperit, & mundissimam Filiam protulit. Ratio ergò legis, qua mulier post partum mundari iubebatur, erat quod esset immunda; & ibi lex habet locum, vbi ratio legis locum habet: ex leg. Quædam sunt, §. *Nummularios*, ff. de pactis. Vbi Iurisperiti notant, quod vbi eadem est ratio; ibi est idem ius ex leg. 32. ff. ad legem Aquiliam, iunctis alijs textibus à D. Leyba congestis, §. 14. num. 138. ibidem videndis: sed neque Anna, neque eius Filia Dei Genitrix habuerunt in Conceptione altera, altera in congressu ad Conceptionem, vnde hæc immunditia procederet; neque in partu Annæ, neque in prole nata sordes adfuere: ergò lex non habuit locum, ibique defuit ratio legis, tam penes Matrem, quam penes Filiam.

SECTIO TERTIA:

ANNÆ HUMILITAS IN OBSERVANTIA LEGIS, AD QVAM non tenebatur, ex dictis colligitur, & obiecta nonnulla solvuntur.

226 **A**Ntequam Annæ humilitas, & pietas pro legibus servandis aliquali commendatione donetur, obiecta contra prædicta sunt removenda. Dices primò Indice Expurgatorio Supremæ Inquisitionis Hispaniarum iussu, edito anno 1640. in supplemento litteræ J, expungi, & deleri iussæ sunt quædam Propositiones; quibus asseriebatur: *Partum Deipara caruisse secundinis, & in toto hoc opere* (erat enim opus lucidarium Deiparæ) *omne quod est æquale*

partum tribuere Virgini, ac Iesu; ita ut reducatur partus Annæ ad leges communes. Sed stante hac prohibitione, partus Annæ nequit defendi mundus: ergo mundities partus Beatæ Annæ, quam Vener. Mater astringit, & nos defendimus, authoritati Supremi Tribunalis opponitur; & eiusdem sententia est comprehensus. Maior constat ex Indice loco citato, minorem probat: eo ipso, quod in partu Annæ sint concedendæ secundinæ; & quod ille partus sit trahendus ad communes leges partuum, mundities erit inde eliminanda; quia secundinæ cum omnimoda munditie residere non possunt, nec communis legis parturitio munditiam patitur, ut experimento constat: ergo Sacra Facultas iustissimè abradere iussit illam Propositionem, quam delere iusserat Supremum Tribunal Hispanicum. Hincque iterum argumentaris: Sed supposito partu iuxta cōmunes leges peracto, & sordibus maculato; erat Beata Anna legi purificationis obnoxia, & ex obligatione inde exorta, ut nos probavimus, tenebatur legem adimplere: ergo eadem Propositio, quatenus hanc moralem, & civilem obligationem longe distare à B. Anna affirmat, venit etiam inurenda, & abolenda; ac proinde quidquid in eius suffragium hucusque dedimus, aut hinc præstābimus.

227 Hæc ad speciem vrgens videtur ratio, nec contemnenda, ex eo præsertim, quod armis iustissimi Sanctæ Fidei Tribunalis Supremæ Inquisitionis progrediatur suscita, cui Hispani reverentèr adsumus; suspicimus eius decreta, & mandata reveremur; sed decretis, mandatis, aut Sanctæ Inquisitionis legibus esse Propositionem illam comprehensam negamus: quare admissa maiori, nego minorem; ad cuius probationem dico, quod licet Annæ partus ad leges communes trahatur, & secundinæ admittantur; nihilominus potuit esse mundissimus: & in primis, quod admissis secundinis, adhuc partus puritas defendatur: ex ipso Expurgatorio colligitur, ibi etiam damnatur Propositio, quæ secundinas in partu Virginis tollit; & tamen partus Virginis fuit mundissimus, purissimus, & immaculatus: ergo ex eo quod secundinæ admittantur, non proinde mundities est neganda. Eximius Doctor eas admittit in Christi conceptu, nec tamen cogitur inde maculatum Virginis partum admittere; fuisseque mundissimum latè probat disp. 13. in 3. part. tom. 2. sect. 2. §. Dico ergo: adductis Patrum innumeris testimonijs: ergo ex eo quod secundinas in partu Virginis admittamus, mundities inde non relegatur. Ulterius neque ex eo quod iuxta communes leges partus ille acciderit, puritas improbatur; quia communes leges non infringuntur; admissis ijs omnibus, quæ ad partus communiter concurrere solent, interim interveniente aliquo miraculo, quo nonnulli effectus impediantur.

diantur, ut acciderē potuit, si sordes omnes profluxuræ miraculose resolverentur, aut evanescerent, propter decentiam Virginis nascentis. Neque ex his æqualem Annæ partum licet colligere, partui Virginis; quia etsi hæc in ortu Iesu acciderint, alia longe præstantiora ibi adfuerunt portenta, & prodigia leges communes supergredientia, ut Matris integritas, Filij penetratio, quæ in partu Annæ, neque à V. Matre admittuntur, neque ab ullo Catholico admitti possunt: ergo perperam esse Propositionem illam in Expurgatorio comprehensam affirmatur.

228 Neque argumentum exinde conflatum ad legis purificationis obligationem persuadendam vrget, imò potius legis illius exemptio roboratur; quia deficientibus profluvio, sordibus, & maculis, propter quas lex illa erat posita; & legis videbatur obligatio cessare; idque mihi videtur innuere Doctissimus Castro de Vita Virg. sive Historia Deiparæ, cap. 2. num. 12. ubi ait: *Certissimum debet esse Annam hanc legem (purificationis) sicut & ceteras pro sua pietate observasset.* Vbi ad hanc legem non ex obligatione aliqua, sed ex pietate observandam asseritur adducta. Ruit ergo tota adversariorum machina.

227 Hæc omnia clarius intelligentur, si partum Annæ, iuxta Ven. Matris descriptionem attendamus: ergo num. 326. Agrediens sic fatur: *Nata fuit pura, & munda, (Virgo) pulchra, & gratijs plena, ipsis manifestans immunem attributo, & peccati lege venire.* En qualiter partus miracula, miraculis conceptus respondere monstratur: *Et quamvis nata fuit in substantia, sicut Adami ceteri filij nascuntur.* En partus ad communes leges nascentium revocatus: *Sed talibus conditionibus, & gratiarum affectionibus prodijt, ut ipsa hunc exortum toti naturæ mirandum proponerent, in laudem oblatum authoris æternam.* En miracula, quibus mundities inniti aiebamus, & puritas sustineri defendimus; & paucis de hora Nativitatis interiectis lineis, sic iterum fatur: *Non est passa eius Mater (Anna) tunc alienis manibus atrectari, imò ipsa suis manibus pannis involvit; quin supervenientia ad partum, quidquam obstarent, quia libera fuit onerosis pensionibus, quas pati solent in suis partibus aliæ Matres.* En quomodo supervenientia ad partum conceduntur, & non obesse, aut obstasse affirmantur; onerosis pensionibus, miraculose impeditis, sive resolutione, sive in alium locum transmissione, quod non est huius loci disquirere: ergo ster, & mundam natam fuisse Virginem, & à Filia in Matrem mundities manasse, ut cum Rodolph. Agricola canere liceat.

Conspicuos præstant alios benefacta Parentes;

Tu contra nata nobilitate nites.

Magna quidem, meritisque tuis pietate, fideque

Quis neget? At nata hæc splendidiora facit.

230 Et Lanspergius serm. in festo Annæ: *Deus Aviam prædestinavit dulcissimam fore, ut quo Fillus nata celsior, eo Genitricis Mater, gratiarum multitudine ditior nasceretur.* Et ibidem: *Hæc est Terra Sancta, (Anna) quæ rubum ardentem, sed incombustum permanentem germinavit.* Ex quibus Annæ humilitas satis extollitur; cum tantæ sobolis illustri agnosceretur, immunis à lege, munditia ipsa facta, nobili purificatione à Filia decorata, inter cæteras immunda reputari non recusavit. Ad Crisim deveniamus.

CRISIS THEOLOGICA IN SACRÆ FACULTATIS & Deputatorum Censuram.

231 **V**Na Facultatis, & Deputatorum Censura hæc fuit: *Hæc Propositio falsa est, temeraria, & Verbo Dei contraria.* Sed neque temerariam, neque falsam, neque Verbo Dei contrariam probant hucusque dicta; nec in notis nobis est immorandum, quas alijs Crisibus eadem in consideratione prolatis, supra probavimus, & in sequentibus erimus acturi: interim hæc pro illis regula observanda, quæ ipsis non placent, verbo Dei statim dicuntur contraria, quod mihi Spiritus privati gustum redolere videntur.

DISSERTATIO XIV.

DEPUTAT. ARTIC. XVI.

VTRUM VIRGO BEATA DICI POSSIT OMNIBUS modis Mediatrix gratiæ, & Mater misericordiæ, ut num. 402. primæ Partis dicitur Propositione illa Censuræ subiecta: Ut ipsa esset omnibus modis Mater misericordiæ, & Mediatrix gratiæ, nullo interposito momento, nulla deperdita operatione, & occasione merendi gratiam sibi, & nobis?

232 **A**Nequam Dissertationem in Sectiones scindamus; Traductoris in verbo illo: *Omnibus modis*, lapsus est corrigendus; non sanè, quia vel sic, ut à Traductore est Propositio

constructa, quidquam periculi præferret, ut videbimus; sed quia ansam Censoribus obtulit: loco verbi *in toto*, hoc est singulis actionibus, ut ex superius dictis à Ven. Matre hoc numero claret, reposuit Recollectus: *Omnibus modis*, quod vulgaritèr loquendo, non ad Lydium Dialecticæ lapidem, aut Theologorum Dictionaria examinandum, sed usu communi, patrio sensu, ut historica narratio sustinet, fuit dictum. Cum enim quis singulis suis actionibus, votis, desiderijs, studijs, curis, & diligentijs est intentus, ut iratum Regem adversus alium deflectat in amicitiam, gratiam, & favorem, indignationemque conceptam amittat: his vulgò dicitur *in toto* genere Mediatorem, sive omnibus modis Mediatorem agere. In hoc sensu cum Ven. Mater Sacratissimæ Infantulæ Mariæ vota, desideria, macerationes, studia pia, atque intensissima suspiria referret, quibus flagrabat pro deflectendo Deo ad nostri remedium, gratiam, & amicitiam *in toto*, sive *omnibus modis* flagitans, & exorans, Mediatrix gratiæ huius, & amicitiae rectè, verè, piè, & laudabiliter asseritur, Materque misericordiæ sincerissimè pronuntiatur. His præmissis, sit

SECTIO PRIMA.

VIRGO DEIPARA TUTISSIME APPELLATUR GRATIÆ
Mediatrix, & Mater misericordiæ, omnibus modis infra
explicandis.

233 **M**ediatricis nomen, sive Mediatoris officij est, & ministerij: Propriè enim dicitur Mediator, qui inter duas personas intercedit, ut eas aliquomodo coniungat, *vel in aliquo pacto, aut negotio consentientes efficiat*. Ita Suarez in 3. part. ad q. 26. D. Thomæ in Comment. art. 1. Interdum nomen Mediatoris ad significandum substantiale vinculum inter duas extremitates substantiales usurpatur; sed de prima, non de secunda significatione, est nobis sermo; quamvis D. Thomas utramque loco citato non discrimina-verit.

234 Rursus: Mediatoris nomen commune est ad perfectum Mediatorem, & minus perfectos: Perfectus Mediator fuit solus Christus, iuxta id Pauli ad Timor. dicentis: *Christum esse unicum Mediatorem Dei, & hominum*. Sic exposuit Paulum D. Thomas hic: & S. Chrysost. Ambros. August. Fulgent. Cyrillus. Epiphanius Hilarius apud Patrem Suarez citatum. Hinc, qui perfectum Mediatorem alium præter Christum agnosceret, longe à via veritatis aberraret; atque me-

diatores alios per participationem dispositivè, & imperfectos agnosceret, & verè loqueretur, & Patribus, & Thomæ consentiret. Ij enim Sanctos, Angelos, Sacerdotes, & Iustos mediatores appellant, & Moises mediator appellatur ab ipso D. Paulo ad Galatas 3. *Lex data est per Angelos in manu Mediatoris.*

235 Iam verò Christus fuit vnicus Mediator; & quia fuit vnicus, Virgo Mediatrix omnibus modis dici non potest: *Nisi iniuriam irrogemus Christo, qui solus Redemptor, ac Salvator, & vnus per Redemptionem Mediator est.* Ita Censores. Et rogo: Christus ita ne fuit vnus Mediator, vt excludat alios mediatores, quocumque modò accipiantur? Ita vnus Redemptor, vt alios Redemptores quocumque modò dicantur, confundat? Ita vnus Salvator, vt alios Salvatores non admittat, quocumque modò intelligantur? Nec Censores concedent, nec nos admittimus talem esse Christum Redemptorem, Salvatorem, & Mediatorem. Modò sic: ergò alios Redemptores, Salvatores, & Mediatore admittere tenemur; non quidem perfectos, & proprios, sed imperfectos, & minus proprios: ergò in illa linea, in qua isti sunt mediatores, *omnibus modis* possunt mediare: non ly *omnibus* distributivè ad alias lineas, sed collectivè ad propriam. Sicut & Christus in linea vnica, & perfectissima Mediatoris, omnibus modis illi lineæ consentaneis, potuit mediare, non alterius lineæ ipsi dissentaneis; vt clarius procedam, pono hanc Propositionem, quam à nemine negandam ausim affirmare: *Christus Dominus fuit omnibus modis Mediator noster.* Verissima est; Christi gratiam mediatoris commendat. At stando cavillandi methodo Censorum, & arti mille fraudes docendi, falsissimam esse demonstro: vnus modus mediandi, est per semetipsum ad Deum accedere; alius modus mediandi, est accedere per alium; at indecens est dicere, Christum accedere per alios, per quem omnes accedunt: ergò Christus non est Mediator omnibus modis. Distingo consequens: ergò Christus non est mediator omnibus modis consentaneis, & proprijs talis Mediatoris: nego consequentiam: dissentaneis, & improprijs talis Mediatoris, concedo consequentiam.

236 Aliter sic eandem Propositionem versor sub nomine Redemptoris: *Christus omnibus modis fuit noster Redemptor*, vera sanè videtur Propositio; & sic illam impugno: vnus modus redimendi est authoritativè, & principaliter, pretio accepto, captivum absolvere. Alter modus redimendi est instrumentaliter pretium ipsum libertatis tribuere: (mitto alios de congruo merendi, coadiuvandi, disponendi ad ipsam Redemptionem) Sed Christus hoc duplici modo, non fuit Redemptor noster; quia primo modo fuit tota Trinitas Redemptrix;

secundo modo *Christus qua Homo*, vt explicant Gabriel disp. 19. q. vnica, art. 3. dub. 3. S. Bonavent. dist. 19. lib. 3. & Gerson part. 2. in Compendio Theologiæ, exposition. 3. art. fidei. Et D. Thomas 3. part. q. 48. art. 5. & Theologi ibidem: ergò Christus Dominus non fuit omnibus modis noster Redemptor. Distinguo iterum consequens; non fuit omnibus modis proprijs, & consentaneis sibi, nego: non fuit omnibus modis sibi dissentaneis, concedo: ergò Christus fuit noster vnicus Redemptor solus, & vnus perfectissimus, absolutissimus, proprijsissimus. Idque sæpissimè docet Apostolus ad tit. 2. *Dedit semetipsum pro nobis, vt nos redimeret ab omni iniquitate.* Petrus 1. cap. 1. *Non corruptibilibus auro, & argento redempti estis, sed pretioso sanguine, &c.*

237 Hæc tamen redemptio proprijsissima, absolutissima, & perfectissima alios Redemptores non excludit; qui, *omnibus modis*, quibus competit sibi redimere, siue mediare, siue salvare Redemptores, Adiutores, & Salvatores esse dicantur. Beata Virgo omnibus modis sibi proprijs, & nobis proficuis nostra Mediatrix, Redemptrix, & Salvatrix fuit; sed quot modis? Suarez 3. p. disp. 23. §. *Dico*, tres modos assignat cooperationis Deiparæ ad nostram salutem, scilicet: Primo, *merendo de congruo Incarnationem.* Secundo, *orando, & petendo quando fuit in via de congruo merendo nobis salutem.* Tertio, concipiendo Christum nostræ salutis Authorem, & hos tres modos Iringo, Anselmo, Fulgentio, August. Innocentio, Bernardo, Germano, Ephren, Damiano, alijsque Patribus corroborat: ergò his omnibus modis fuit Mediatrix Deipara: Insuper alijs tribus modis fuisse salutis nostræ Cooperatricem, docet Arnoldus Carnotensis, tract. ad illa verba Ioann. 10. *Mulier, ecce Filius.* Primo modo munus Redemptricis fuit allequa, desiderio moriendi pro hominibus. Quo etiam modo Redemptionis Adiutrix vocatur, & Mediatrix: hæc enim nomina hic pro eodem accipiuntur. *Præstolabatur, si fortè etiam sua morte publico muneri aliquid adderetur.* Ambrosius de inst. Virg. cap. 7. Ildesonsus, serm. 2. de Assumptione: *Parata enim stetit, si non defuisset manus percussoris.* Richardus de S. Laurentio lib. 4. de laudibus: *Præsto erat se ipsam impendere, dum tamen sic posset divinæ voluntati se conformare.*

238 Secundo modo fuit Mediatrix ratione oblationis, ait Arnoldus: *Nimirum in tabernaculo illo duo videres altaria, aliud in pectore Mariæ; aliud in corpore Christi; Christus carnem, Maria immolabat animam, optabat::: & cum Domino Iesu Redemptionis nostræ consummare mysterium; sed hoc solius summi Sacerdotis privilegium erat, vt de san-*

guine munus intra sancta inferret. En titulus Redemptoris, Mediatoris, & Salvatoris proprius, perfectissimus, in quo vnicus sine socio, solus sine consorte, sibi Redemptoris Christus vendicavit authoritatem; sed alio modo, & Mediatrix nomen Maria sibi adsciscit oblatione, nimirum sui ipsius ad Christum. Sicque dicitur Mediatrix ad Mediatorem à Sancto. Idem Arnoldus tract. de laudibus: *Dividunt coram Patre inter se Mater, & Filius pietatis officia, & miris allegationibus muniunt Redemptionis humanæ negotium, & condunt inter se reconciliationis nostræ inviolabile testamentum: Maria Christo se spiritu immolat, & pro mundi salute obsecrat: Filius impetrat, Pater condonat.* Tertio modo meditatione ipsa, vt etiam tract. de laudibus ait Arnoldus: *Securum accessum iam habet homo ad Deum, vbi Mediatorem causæ suæ Filium habet ante Patrem, & ante Filium Matrem, & c.* Richardus de S. Victore, cap. 39. in Cantic. *Inter diuina, atque humana media, & Mediatrix est Maria, vt humana supergrediatur, dum tam diuina per Filium operatur.* S. Bernard. serm. de Virgine Maria: *Potens est enim, nempe vellus est medium inter rorem, & aream; Muller inter Solem, & Lunam, Maria inter Christum, & Ecclesiam.* Richardus de Sancto Laurentio lib. 2. de laudibus: *Sicut Filius Mediator est Dei, & hominum.* 1. ad Timotheum: *Sic Maria nostra ad Filium est Mediatrix; quæ scilicet mediante, venit ad nos Filius Dei, & qua Mediatrix ad filium pervenitur.* Vbi & textum Apostoli, & Mediatrix nomen cum Filio confert Richardus.

239 Tribus alijs modis Richardus de S. Victore; *Hanc Mediatricis gratiam Virginis commendavit*, cap. 36. in Cantica: *Omnium salutem desideravit, quæ sibi & obtinuit; imò salus omnium per ipsam facta est, vnde & salus mundi dicta est.* Alter Richardus de S. Laurentio, lib. 3. de laudibus, sic ait: *Redemptionem mundi operata est Maria, quando portio ipsius à Dei Filio assumpta in cruce immolabatur.* En alter modus mediandi. Insuper addit Richardus: *Nec solum tunc operata est salutem, & Redemptionem, sed quotidie operatur; quia carne eius, & sanguine pascimur, & potimur in Filij Sacramento::: & idè cum Filio potest ipsa dicere, caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus.* Mitto innumera alia, quæ huc sponte venire sciunt eruditi: & Propositionem repono. Quid est omnibus modis Mariam esse Mediatricem gratiæ? Esse plures modos mediandi, ipsamque nullum, cuius erat capax, pro hominum salute prætermisisse. Mediatrix intercessione, Mediatrix merito de congruo, Mediatrix concipiendo Mediatorem; Mediatrix mortis desiderio; Mediatrix oblatione; Mediatrix ipsa mediatione; & Mediatrix, quia caro eius in Christo mediationem, saluationem, &

redemptionem operabatur in Cruce, & operatur in Altari. Cum ergo tot modis Mediatrix nomen, & titulus sibi vendicet, omnibus modis sibi competentibus erit Mediatrix: sive *in toto*, & *per totum*, quod apud me tantum valet; neque enim hic Censuræ ansam præbuit Recollectus; sed censendi prurigine refricati, ipsi infelicissima æquivocatione decipere nos voluerunt, vt Sectione sequenti declarabo.

SECTIO SECUNDA.

*ÆQUIVOCATIONES, FALLACIAS, ET INSIPIDAS
fallecias, quibus Propositio Ven. Matris est implicata in
Censura detegit.*

240 **P**ropositionem V. Matris sub titulo Dissertationis, legistis; Censuram Sacræ Facultatis sub titulo. Sectionis, oro vt videatis: *Licet Sanctissima Virgo præ omnibus Sanctis Mediatrix sit per intercessionem: Hec tamen Propositio, quatenus asserit illam esse omnibus modis Mediatricem: falsa est, erronea, & Christo, qui solus Redemptor est, ac Salvator noster est, & vnus per Redemptionem Mediator, iniuriosa.*

241 In primis Censores vnicum tantum modum mediationis concedunt Virgini præ omnibus Sanctis, scilicet Mediatricis per *intercessionem*; alios modos, quos Suarez agnovit, explicuit, & ex mente Sanct. Patrum ebibit, non agnoscunt; quos etiam ex Patribus dedimus, prorsus ignorant, aut scientes non admittunt; & ne deroget Mater Filio, ipsi Matri derogant excellentias, glorias, gratias, & titulos Mediatricis, quos, & reverà habuit, & Catholici fatentur. Potior rem, præ omnibus Sanctis tribuunt Mariæ intercessionem; Cooperationem ad Incarnationem, merita, oblationem suam, mortis desideria, & mediationem inter nos, & Filium, aut confundunt, sola intercessione, aut actiones Mediatricis fateri nolunt. Et cur? Ne Maria plusquam vno modo sit, aut possit dici Mediatrix: sciebant, admissis alijs ab intercessione modis, duobus, aut tribus; *omnibus modis* posse dici Mediatrix, & ne hoc legentibus adesset salvandæ locutionis effugium, vnico modo constructi sunt, Mediatricis titulum Virgini addicere. Vtius ne in astutia caperentur: *Ly omnibus modis indefinitè acceperunt*, vt sub illo termino communi perfectissimus Christi modus, excellentissimus, & propriissimus, quo nos redemit, contineretur. Et inde iniuria Christo Redemptori facta criminaretur. Sed quàm insipide, supra notavimus sect. 1. vbi ad proprios vniuscuiusque modos ly

omnibus modis esse referendum demonstravimus, productis exemplis in ipso Christo Redemptore, & Mediatore.

242 Præterea, si Christus solus est *Redemptor, ac Salvator*, & unus per Redemptionem Mediator, utpote solus, utpote unus, mediatores alios excludit, & mediandi modos aliorum: ergo ipse solus, & unus, omnibus modis est Mediator, & Mediatrix, alia sive Mediator nullus, nulla, nulloque modo; ergo neque per intercessionem Mediatricem Virginem appellare possumus. Quomodo coherent hæc? Vos qui de modis estis solliciti, & sine modo vlllo iudicatis, scrutamini, amici Censores.

243 Ulterius ut Christo Mediatoris, & Redemptoris titulus præcipuus auferretur mediatione, & redemptione Virginis, necesse erat quod Virgo enuntiaretur Mediatrix proprijsimè, perfectissimè, scilicet sanguinis effusione, ut supra ex Paulo, & Petro ostendimus, & act. 22. 1. ad Corinthios 2. ad Philip. 2. *Dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate.* 2. Apocalyps. 5. v. 9. *Redemisti nos Deo in sanguine tuo.* Act. 1. braeos 9. *Christus assistens Pontifex::: per proprium sanguinem introivit semel in Sancta Redemptione inventa, &c.* Sed Censores viderunt, legerunt officijs pietatis virginem occupatam, mortificationibus intentam, macerationibus mancipatam, orationibus addictam, ut *in toto*, sive omnibus modis Mediatricem generet: ergo captiosè, paralogisticè, fraudulentè, & malitiosè virgini tribuunt mediationem proprijsimam Christi: ergo pluribus modis admittere debent Virginem Salvatricem, Mediatricem, & Redemptricem generis humani, imò omnibus modis virgini consentaneis, excluso illo proprijsimo, perfectissimo Christi, de quo Arnoldus, ut de *sanguine munus intra sancta inferret solius Summi Sacerdotis privilegium.*

244 Hic obiter notare libet à Ven. Matre enuntiari Virginem sine vlla interruptione merentem sine amissione temporis, aut actionis, aut occasionis; quominus & sibi, & nobis gratiam ipsa mereretur. (supra quam sollicitudinem *omnibus modis* Mediatricis nomen appingitur, sive *in toto*, & pro viribus, quod longè à Censura distare confecta, & à sensu, in quo est affectata, luce clarius est.) Et nihilominus quoad hanc non interruptionem meritorum nihil mutant nostri Censores; cum deinceps, ut tract. 2. ostendemus, hanc in terminis Propositionem damnent, ut videre est Dissert. 10.

245 Tandem, ut quam temerè Censores errore illo crassissimo insimulent mentem Ven. Matris, luce meridiana clarius demonstrabitur, si eandem Agredientem consulamus de sensu, & ratione, in quo,

quo, & propter quam ipsa Deiparam Redemptricem, & Mediatrix agnoscat. Igitur Part. 2. num. 78. agens de finibus, quos Deus in nostra reparatione habuit, reparationem cum creatione confert, & sicut Adamus sociam in crimine habuit Evam; sic consonum videbatur, ut Christus sociam, & adiutricem in reparatione lapsus illius Mariam haberet; ita ut sicut illa, scilicet Eva, ad nostram ruinam cooperata est; sic ista, scilicet Maria, ad nostram redemptionem cooperetur. Et *quamvis*, auscultamini Censores, in solo Christo, qui est Caput nostrum, adfuisse virtus, & adequata nostre Redemptionis causa, ut hoc mysterium exequeretur dignitate, & proportionem, qua erat exequi conveniens, fuit necessarium, ut adimpleretur in Christo Domino nostro, & Maria Sanctissima, quod Altissimus dixit informatione primorum Parentum: non est bonum hominem esse solum, faciamus ei adiutorium simile ipsi. Hæc est mens V. Matris, quam contortam, & in reprobum sensum deflexam, vix valuerunt adulterare Censores. Hæc Divi Bernardi est mens etiam, serm. de B. Virg. de verbis Apoc. B. Ioannis: Prudentissimus, & Clementissimus Artifex, quod quassatum erat, non confregit; sed utilius omnino refecit, ut videlicet novum nobis formaret Adam ex veteri, Evam transfunderet in Mariam. Et quidem sufficere poterat Christus, siquidem, & nunc omnis sufficientia nostra ex eo est; sed nobis bonum non erat hominem esse solum. Congruebat magis, ut adesset nostræ reparationi sexus uterque, quorum corruptione neuter defecisset Fidelis plane, & potens Mediator Dei, & hominum Christus Iesus:: opus enim est Mediatore ad Mediatorem istam; nec alter nobis utilior, quam Maria, & c. Richardus similiter lib. 2. de laudibus, & passim Interpretes ad illum Genesis 2. locum. Videantur Casianus, §. Tota, apud Alexium à Salo tom. 1. Bibliothecæ Marian. Damianus, Georgius, Nicomediensis, S. Albertus Magnus, S. Bernardinus, agentes de Maria Mediatrix; & de modis, quibus Mediatorem gessit: ad Crisim veniamus.

CRISIS THEOLOGICA IN SACRÆ FACULTATIS,
& Deputatorum Censuram.

246 **L**icet tota Sectio præcedens Crisis loco merito sit habenda; cum tamen illa sit Sacræ Facultatis, & Deputatorum, sine examine non debuit præteriri. Sic Propositionem corripuerunt: Hæc Propositio, ut iacet, falsa est, erronea, & Christo, uni per Redemptionem Mediatori, iniuriosa. Vidit Sacra Facultas hanc Censuram, & introspectit eandem, ut iacet viris Theologis esse inver-

cundam; si enim ait *Propositio, ut ipsa esset omnibus modis Mater Misericordiae, & Mediatrix gratiae*; illis omnino modis *Deiparae* conveniebat esse *Mediatricem*, quibus & esse *Matrem gratiae* ipsa enuntiabatur; quatenus *Mater gratiae* non competebat ei *Patris, gratiae, & capitis, modus mediationis*: ergo neque *Christo vnico Mediatori*, poterant modi *Matris Mediatricis* esse iniuriosi; erat ob oculos *Deputatorum* supina ignorantia, & patula inscitia, quia ipsa *Propositio V. Matris* coarctans modos *Mediatricis* ad rationem *Matris, Filij iura* inviolata servabat, & *Censura* delusos, aut cecos, aut mente correptos, ne dicam captos, *Deputatos* ipsos arguebat. Quid in istius specie casus *Sacra Facultas*? *Propositionem* non valens acescere, ipsos acescitos in *Censura* conficienda, declaravit. Et captiosam, paralogisticam, & larvatam, quam initio *Sectionis secundae* fuimus scrutati, eisdem *Propositioni* substituerunt, æquè miserabiliter, ut palam fecimus.

DISSERTATIO XV.

VTRUM IN HAC PROPOSITIONE EX NUM. 300.

Si mortales oculos haberent satis penetrantes ad videnda lumina purissimæ Mariæ, faterentur, quod ipsa sola sufficeret ad illuminandos omnes homines, qui veniunt in mundum, & ad eos conducendos per vias securas æternitatis beatificæ. Et quoniam omnes, qui pervenerunt ad notitiam Dei, ambularunt in lumine huius Civitatis, Sanctus Ioannes dicit: Quod nationes in lumine eius ambulabunt, tribuatur *Deiparae*, quod soli Verbo competit?

47 **H**Æc Dissertatio nec absimilis est præcedenti, nequæ aliter erit difficultas illius, si quæ est, enodanda, nisi quod brevissimè, præmisso legitimo Propositionis sensu, venie percurrenda,

SECTIO PRIMA.

SENSVS PRÆFATÆ PROPOSITIONIS PRÆMITTITVR.

248 **V**enerabilis Mater versans verba illa Apocalyps. Ioannis cap. 21. vers. 14. scilicet: *Et ambulant gentes in lumine eius*; illa intelligit Mysticè de Beata Virgine: & in primis si textus Apocalyps. consulatur iuxta versionem Græcam, vt notavit Viegas hic: *Ambulant gentes in lumine eius*; vox eius non ad agnum, sed ad lumen Civitatis refertur *in lumine eius*, id est, *Civitatis*, non agni, vt patet ex Græco contextu, ait Viegas, num. 3. Vnde egregiè sunt decepti, tùm Sacræ Facultatis Doctores, tùm Deputati Censores, quando Censura sua supponunt illa verba esse soli Verbo competentia; cum iuxta hanc interpretationem, quam sine contradictione Viegas tradit; ad Civitatem *Lumen* referatur, per quam sive Ecclesia Militans, sive Triumphans, vt ipse putat, venit intelligenda, sive Virgo Deipara, vt Vener. Mater commentatur, & communis fert Interpretum sensus, intelligentium per Civitatem Ierusalem, Virginem Mariam. Ita Sanctus Anselmus in Psalt. B. Virg. part. 2. eam salutatur: *Ave Cœlestis Civitas*. Sanctus Damascenus de se dicentem, sic eam inducit: *Ego Civitas refugij*. Richardus lib. 7. part. 3. & iterum lib. 11. de laudibus Virg. *Benè Civitas Dei, quæ tota fuit Dei*. Plures alios refert Sylveira, cap. 21. Apocalyps. vers. 2. quæst. 3. num. 31. Ne dicant Censores in illo, cap. 21. Civitate Virginem non fuisse figuratam, ergò rectam interpretandi methodum fuit assecuta Vener. Mater; quando ex suppositione quod illa verba: *Et ambulant gentes in lumine ipsius*, sunt ad Civitatem referenda, non tamen ad Agnum, sive Christum, Virgini applicuit: imò Censores minus benè ad Agnum referunt, legibus Grammaticalibus non attentis.

SECTIO SECUNDA.

SENSVS A FACVLTA TE SACRA INSERTVS ETIAM defenditur.

249 **S**ed demus illa verba Christo competere; est enim illa lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc modum: proinde ne deflecti non poterant ad Virginem Deiparam? Audiendus hic P. Suarez loquens de nomine Mediatoris ad quæst. 26. D. Thomæ in Commentario, art. 1. vt Dissertationem præ-

teritam præsentī non absimilem, vt monuimus, comprobemus; itaque ait ille, §. 2. colligitur: *Sicut Christus est lux vera, quæ illuminat omnem hominem, & nihilominus ipse dixit Discipulis suis: Vos estis lux mundi; & sicut ille est Pastor bonus, & verus Magister, & tamen alios constituit Doctores, & Pastores: ita ipse est Mediator perfectus, & nihilominus alios vult esse mediatores.* Quid ad utramque Dissertationem aptius? Pace Deputatorum, verba antecedentia Propositionem iniustam ad maiorem Censuram confusionem transferant: *Et ambulabunt gentes in lumine eius, num. 300. Quia si Christus Dominus noster appellavit Doctores, & Sanctos, lumina incensa, positaque super candelabrum Ecclesiæ, vt eandem illuminarent splendore, & luce, quam Patriarchæ, & Prophetæ, Apostoli, Martyres, & Doctores fuderunt, plena est Ecclesia Catholica per magna claritate, vt appareat tamquam quoddam Cælum multiplici Sole, & Luna decoratum; quid dici poterat de Maria Sanctissima, cuius lux, & splendor incomparabiliter supergressi sunt omnes Magistros, & Doctores Ecclesiæ, ipsosque Cæli Angelos, hincque progreditur: Si mortales oculos haberent, & c.*

250 Vbi de Virgine ad omnes alios Iustos, Sanctos, Angelosque fit comparatio, eiusque inefabiliis excellentia aliorum omnium, imò totius Ecclesiæ etiam collectivè sumptæ, superans splendorem, claritatem excedens, tam pie, quàm verè ponderatur. Aliorū ne respexit S. Petrus Damianus, cum serm. de Assumption. scripsit: *In illa inaccessiblei luce perlucens, sic utrorumque spirituum hebetat dignitatem, vt sint quasi non sint* (pertimescendum nobis erat ne hic verba illa, *vt sint quasi non sint*, ab Isaia, cap. 40. n. 17. *Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram Deo*, competentia à S. Damiano Virgini adaptarentur; sed tanti Patris autoritas, & ipsos deterret, & nos iuvabit.) *Et comparatione illius nec possint, nec debeant apparere.* Et Damascenus orat. 1. de dormit. Virg. Dei Matris, & *servorum Dei infinitum est discrimen.* Et Sanctus Petrus Chrysolog. serm. 140. *Quantus sit Deus, satis ignorat ille, qui huius Virginis mentem non stupet, animum non miratur.* Vnde sic cogor mortales iterum in Vener. Matris sententiam revocare. Si haberent oculos satis penetrantes ad videnda lumina Purissimæ Mariæ, faterentur, quod ipsa sola sufficeret ad illuminandos omnes, & ad eos conducendos per vias securas: quoniam omnes, qui perveniunt ad notitiam Dei, ambulabunt in lumine huius Civitatis: Imò quantus sit Deus, satis ignorat, qui huius Virginis mentem non stupet. Legendus August. serm. 35. de Sanctis, ab illis verbis: *Altior Cælo est.* S. Irinæus lib. 3. contra Hæreses, ab illis verbis: *Sicut Eva. Richardus lib. 1. de laudibus: Sicut Sol radijs suæ claritatis illuminat mun-*

mundum, sic ipsa (Maria) suis virtutibus, & exemplis Populum irradiat Christianum. Vnde dicit (ipsa Deipara, velint, nolint Censores, ipsam in Scripturis loqui) illuminabo omnes sperantes in Domino, alios nequaquam. Ecclesiast. 44. *Ipsa etiam illuminat Ecclesiam Militantem::: illuminat & Triumphantem.* Vnde dicit Ecclesiastici 24. (audite iterum loquentem Mariam, vel si non eam de se loquentem vultis ascultari, digitis aut aures contorquite) *Ipsa dicit: Ego feci, ut in Cælis oriretur lumen indeficiens, id est, ego genui Christum, qui est in Cælis lumen indeficiens, propter quod de ea canitur, quod vita eius cunctas illustrat Ecclesias, id est, Militantem, & Triumphantem, ipsa etiam post Filium est illa vera lux (ab auribus tantisper digitos extrahite) est illa vera lux, Ioan. 1. Qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, supple, qui illuminatur; vnde dicit ei Pater, Isaia 42. & 49. Dedi te in lucem gentium.* Hæc omnia Richardus. Et sanè Censores, nisi percusi cæcitate talia in Propositionem clarissimam effutire non potuerunt. En illud Ioannis 1. *Erat lux vera.* Illud Isaia 49. *Dedi te in lucem gentium.* Illud Ecclesiast. 24. *Ego feci: Christo competentia loca, Mariæ tributa.* Quid refragamini, nisi veritatem, quid torbis oculis intuemini, nisi splendorem, quid nisi ad lucem cecutimini? Legite D. Bonaventuram in Speculo, cap. 3. Vestrum Gersonem parr. 1. serm. coram Concilio Constantiense. Petrum Damianum serm. 1. de Epiphan.

251 Et ut finem Sectioni imponamus, iterum Richardum lib. 1. de laudibus, cap. 2. Quo penitus obruti taceatis, fantem sic transcribimus: *O vere Stella mirabilis, vere laudabilis! Igitur venite corruptioni subiacentes, ad incorruptibilem, ut per illam vobis corruptibile hoc induatur incorruptionem, & mortale hoc induatur immortalitatem.* 1. Corinthior. cap. 15. Gratia vacui, ut cum sitis vacui, gratia de plenitudine eius, sicut adipe, & pinguedine repleatur, anima vestra. Psalm. 62. Imperfecti ad perfectam, ut cum venerit quod perfectum est, evacuetur quod in nobis ex parte est. 1. Corinthior. 13. Parvuli ad magnam, ut per eam in eo crescatis, cuius magnitudinis non est finis. Psalm. 144. Humiles ad sublimem, ut per eam vos exalter, qui per eam deposuit potentes de sede. Lucæ 1. Claudicantes à semitis vestris ad circumvolubilem, ut mulier, quæ circumdedit virum gremio uteri sui, sit in circuitu populi sui ex hoc nunc, & vsque in sæculum. Psalm. 124. Debiles ad eius virtutem, ut cum aliquis ceciderit, non collidatur, sed Mater Divinæ pietatis supponat manum suam.

252 Quid ad hæc omnia testimonia; quæ Sanctissimæ Virgini

tribuunt, quod soli Deo, aut Verbo Incarnato competunt, dicent nostri Censores? Nisi Richardum, aliosque Ecclesię Doctores, & Patres consimilitè interpretantes falsa docere, scandalosa scribere, & erronea fidelibus libanda proponere? Sed absit ut talia credamus, malumus enim cum Patribus ignorare, quàm cum vestra Facultate, vestrisque Deputatis quidquam sapere. Ergò dolemus, & nimis queritamus mortalium socordiam, & gentium miseram cæcitatem, nec non & Deputatorum deploramus argutias, atque Censorum cavillationes miseremur, qui cum tantis irradiati fulgoribus incedere, illis Dei misericordia fuit datum, retrogredi propria miseria huius coruscante lumine fulgentissimæ Civitatis, est permissum; quia non rectis oculis respexerunt, quam omnium oculis Dei providentia Agredientis obversabatur. Satiùs erat luce tanta circumfulsos cecidisse perterritos, quàm nebulis densissimis horribili tenebrarum caligine obtrusos, & cæcitare perculos, splendescentem Civitatem de Cælo descendentem affectare, se non vidisse: sed Censuræ inebulosam caliginem Crisi instar Solis clara depellamus.

*CRISIS THEOLOGICA IN SACRÆ FACULTATIS;
& Deputatorum Censuram.*

253 **P**rius Deputatorum Censura; deinde Sacræ Facultatis est adnectenda, illa fuit: *Hæc Propositio, quatenus soli Sanctissimæ Deiparæ tribuit, quod soli Christo competit, falsa est, erronea, & Christo Salvatori nostro iniuriosa.* Ly ipsa sola sufficeret, pun- git Deputatos, & Propositionem exclusivam machinantur, ubi hypostaticam legunt thesim: an excludit Christum, Sanctos, Angelos, quos præmisit locutio? Neminem excludit sola Virgo, sed sola concipitur, ut lucis eius radios contemplemur; sola proponitur, ut splendoris, & luminis claritas attendatur, qui sanè solius Virginis tanta fuit, ut incomparabiliter utrorumque spirituum excederet claritatem, ut sint quasi non sint in conspectu eius; luceant, quasi non lucerent, ut Stellæ in meridie, fulgente Sole.

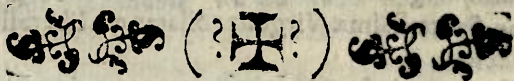
254 Ut Deputatorum vesania amplius detegatur, considerandum est, ut suprâ notavimus locum illum Apocalypsis ab Interpretibus frequentèr tribui iam Ecclesiæ Militanti, in cuius lumine ambulant gentes; iam Ecclesiæ Triumphanti, cuius lumine fruuntur Beati, & desiderio adipiscendi, ambulant in terris: iam Sacratissime Virgini, cuius splendor utrorumque civium collectionem supergreditur,

vt fert Pater Suarez tom. 2. in 3. part. disp. 18. sect. 4. §. Dico secundo. Probatque ingenti Patrum manu vocata: Si ergò litteralis sensus, siue mysticus, siue anagogicus Ecclesiam Militantem, siue Mariam, siue Triumphantem, signans textus illius, Agnum, siue Christum non exprimit; non enim de lumine Agni loquitur Ioannes, sed de lumine Civitatis ab illo participato: quo ausu, qua fronte audent Propositionem iniuriosam statuere Christo, de cuius lumine longe excellentiori alio quovis finito, vt fatemur, Vener. Mater non agit; nec Ioannes agit? Ergò si iniuria aliqua ex inde oriebatur, non Christo, amici Deputati, sed Ecclesiæ, aut Militanti collectivè sumptæ, aut Triumphanti etiam collectivè considerata irrogabatur. Sed utraque tantæ Imperatricis gloriatur excessu, tantæ Dominatricis exultat triumpho, tamque Reginæ gestis trophæo. Vos ergò, etiam si textus de lumine relato ad Christum ageret, vnàcum Ven. Matre animadvertistis in Patres, Doctores, Interpretes, qui promiscuè plura tribuunt Virgini, quæ Christo competunt: vt vno Richardo, producta Sect. 2. alij non desiderentur.

255 Sacræ Facultatis Censuram adeamus: eadem est cum Deputatorum iudicio, nisi quod illa verba: quatenus soli Sacratissimæ Virgini fuit scrutata, & Verbum soli redundare comperuit, ipsumque ademit. Sed quo studio, qua solertia? Ne comparatio illa instituta ab Agrediensi de Virgine sola, ad omnes alios Sanctos, Doctores, Magistros, Martyres, & c. ipsos depromeret fraudulentos, vt Deputatos declaravit illius vocis positio vecordes. Sed defecerunt scrutantes scrutinio; immanis illa textus, allucinatio utrosque occupavit.

Proindeque in ipsos Censuræ pondus erat convertendum,
ad Crisim aliam remittamus,

.*.*

CIRCA ARTICVL. XVII.

Deputatorum.

VTRVM IN HAC PROPOSITIONE EX NUM. 13.

Introductionis: Facies, ò Purissima, rem tua clementia dignam, si miseram de pulvere subleves, & subiectum prorsus debile, & omnino incapax assumes in instrumentum ad opera adeò difficilia, & sublimia, quibus exaltabis tuam gratiam, & gratias, quas Filius tuus tibi communicavit, *admittatur gratia distincta ab illis, quas ei Christus communicavit?*

256 **N**on dubito fastidire viros sensatos in re gravi tendiculas, quibus pueri capi, & præpediri averfantur. Hæc Propositio proscripta fuit à Deputatis, vnius vocis *gratia*, æquivalence decepti. Quare si vocis *gratia*, varias easque communes acceptiones præmittamus, sensus Propositionis elucescet, & malitia, siue ignorantia evanescet; vt apud Sacram Facultatem evanuit: observatione in supposititiam Sacræ Facultatis Censuram id nos admonuit R. P. Antonius à Iesu in sua Censura Censuræ, art. Deputat. 17. quia recognovit miserè fuisse delusos; vt vel ipsi Deputati palinodiam recantare non dubitarunt. Sed licèt apud dictum Authorem breviter, & clarè Propositio sit vindicata, nè hic quidquam desideretur, iterum erit vindicanda.

257 *Gratia*, quandoque importat id, quod gratis datur: ex Arist. lib. 2. Rethor. cap. 7. ibi: *Gratia est, per quam dicuntur rogati, aliquid facere; non pro re aliqua, neque vt sibi quidquam, qui faciunt, subveniant.* Quo sensu Apost. ad Roman. 11. ait: *Si autem gratia, iam non ex operibus; alioquin gratia iam non est.* In hoc sensu agnovit Vener. Mater gratias Sacratissimæ Virginis collatas ex liberalitate divina, pluribus in locis.

258 Deinde *gratia* significat amorem, quo quis erga alterum benè afficitur: sic notant in Scripturis testimonia; ijs videlicèt, in quibus iusti dicuntur invenisse gratiam apud Deum: & inter omnes præcipuè Beata Virgo hanc gratiam, seu amorem apud Deum invenit. Et de illo

illo loquitur Anselmus, cum dicit lib. de Excellent. Virg. cap. 4. *Ostendit ergo amorem erga Matrem, quo nullum putemus esse posse maiorem.* Ipsaque Virgo mutud rependit, ut Bonav. in Speculo, cap. ait: *Quid mirum, si prae omnibus diligat, quæ prae omnibus est dilecta?* Et hæc gratia, tam Filij ad Matrem, quam Matris ad Filium, ubique ab Agrediensi commendatur.

Utriusque, Gratia valet quodcumque donum obiectivum, dignum amore. Quo sensu pulchritudinem, & gratiam appellamus iuxta id: *Fallax gratia, & vana est pulchritudo.* Proverb. ultim. Quod si donum est spirituale, longe excellentior gratia erit & estimabitur. Et de gratijs, in utraque acceptione, pluribus in locis agit V. Mater. Quandoque Gratia dicitur etiam retributio ex gratitudine pro dono accepto: unde illud solemne est apud Sophoclem emanavit: *Gratia Gratiam parit.*

259 His acceptionibus prævisis, ad Propositionem veniamus: *Facies, o Purissima, rem tua clementia dignam, elevari, & c.* Et de subiecto incapaciore facere instrumentum ad operanda opera aded diffcilia, & sublimia, per quod exaltabis gratiam tuam. Quam? Scilicet donum mihi collatum facundia, intelligentia, sermonis, & orationis, eximium beneficium, quod etiam gratia appellatur. Ecclesiast. 6. num. 5. *Verbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos: & lingua eucharis* (idest gratiosa) *in bono homine abundat.* Et sanè in venustate sermonis, huius Historiæ textura, operisque totius elegantia; aded Venerabil. Mater plures alios excelluit, ut hanc verè Deiparæ gratiam, sibi collatam, dignationem exhibitam, per quam & ipsa exaltetur, & gratia à Filio Matri donatæ, commendentur, iure meritò vocare debeat. Nec hinc iterum in nos crimineris, illam gratiam facundia, & sermonis, hinc proponit distinctam à gratijs, quas Christus ei communicavit: quia ut ipsa Venerabil. Mar. paulò post loquitur; Virginem gratia illius instrumentum agnoscit, Filium originem, & fontem: ita fatur: *Transcant dona illa tua de manibus eius* (scilicet Dei) *...ad manus tuas; & per manus tuas, in servos tuos effundantur.*

260 Alitèr: *Exaltabis gratiam tuam*, idest amorem, quem mihi, licet indignissimæ, exhibes te habere: & dignationem manifestabis erga me humilem, in opus hoc superbum, vastumque conscribendum; ubi gratia, quas Filius tuus tibi communicavit, nova luce perfundentur; ipsaque, mihi facta, gratia te exaltabit & mirum in modum liberalitatem tuam manifestabit. Clarissimè gratia, & gratiarum acceptionem discriminat ipse contextus: quani-

re Crisim in Depūratorum Censuram, vt Tractatui finem imponamus, meditemur.

CRISIS IN DEPUTATORVM CENSURAM.

261 Censuram, quam vel ipsa Sacra Facultas, penēs quam

nihil in votis erat, aut animo fortius hærebat, quàm appetitus censendi, despexit: nos parui etiam, aut flocci estimandam cogit: quare sic eam hic inferam, pro non inserta, haberi Lectores admoneo: *Hæc Propositio, quæ in Sanctissima Virgine Deipara gratiam admittit distinctam ab illis, quas Christus ei communicavit: falsa est, temeraria, & Verbo Dei contraria.* Vbi in tota hac Propositione gratiarum, illa distinctio intervenit, vt à Deputatis fingitur, & falso appingitur? Exaltatio doni collati Agredienſi, siue commendatio gratiæ, sermonis ipsi ad vitam Virginis scribendam oblatis, inde, vel maximè accrescere, manifestari, & elevari necesse erat, quantò infirmius instrumentum assumebarar, & debiliior virtus ad opus, vndique admiratione laudandum, aut silentio honorandum, quàm vlla vocum exornatione extollendum.

Imò huius gratiæ Authorem, huius beneficij causam, Virginem, quæ gratià amplius elucet, & donum micat; tanto magis Authorem commendat, & causam magnificat.

TRACTATUS SECUNDVS.

TRIGINTA ET SEX PROPOSITIONES
complectens, appositas, & indigna Censura
inuistas per Doctores Deputatos in Indiculo
præfixo sub Articulo decimonono; simulque
illas, quas Facultas Sacra, confixas eadem
Censura, exaravit in suo Indiculo, sub
Articulo quartode-
cimo.

Vindicans eas à Censura vtrorumque Censurum.

DISCEPTATIO PRIMA.

VTRVM PRIMA CONCEPTIO CORPORIS BEATÆ
Virginis facta fuerit die Dominica, correspondente diei creatio-
nis Angelorum, quorum Regina, & Superior
esse debebat?

263. **T**Ria, de quibus iudicium ferre necesse duxi, continet dis-
ceptatio; singula seorsim erunt examinanda, ut post-
modum de omnibus simul sententiam proferamus.

SECTIO PRIMA.

AN PRIMA CONCEPTIO BEATÆ VIRGINIS FACTA
fuerit in die Dominica?

264 **E**cclēsiastica traditione constat Virginem Deiparam fuisse conceptam octavo Decembris die; quo autem die hebdomadæ nata, vel concepta fuerit, incertum est, inquit Suarez tom. 2. in 3. partem disp. 2. sect. 2. Hinc suspicor Parisienses Censores arripuisse occasionem temeritatis nota inurendi, & fabulosi adinventi fugillandi thesim, à nobis pro quæstionis titulo affixam.

265 Verùm, ut clarius procedamus, & quàm longè præiacta propositio à temeritatis nota, adinventi fusco, alijsvè Censuris, quibus à Facultate Theologica Parisiensi lacebitur, distare videatur; supponendum est, magnum esse inter Doctores, & Patres dissidium, pro assignandis anno, mense, die, & hora Conceptionis Beatæ Virginis, ut videre est apud Patrem Ioannem Baptistam Poza, lib. 1. Isagogæ ad Chronologiam tract. 1. de annis dubijs Conceptus, & Natalis Deiparæ; & tract. 4. de Chronographia Astrologica, Mystica, & Morali omnium Mysteriorum Infantæ Virginis, ubi Chronographis supputationibus ferias omnes, & Planetas probat, & convincit pro Conceptione Virginis certare.

266 Insuper notandum est, omnes debere iam admittere, octavo Decembris die fuisse Virginem conceptam: licet enim nonnulli hunc diem credant fuisse diem infusionis animæ in corpus; alij è contra iudicent fuisse diem Conceptionis corporis tantum: cum Ecclesia festum Conceptionis octavo Decembris diei addiderit, varijsque revelationibus hoc die fuisse conceptam Fideles acceperint, licet privatis, de illa minimè fas est dubitare.

267 Prima ergo sententia asserit Mariæ corpus aliquot mensibus sub vita plantæ, & embrionis stitisse antequam anima rationali informaretur. Pro hac citatur Enricus, & Eramatus Medicus tractatu de eo quod miraculosum accidit in Conceptione Mariæ. Quare die octavo Decembris credit fuisse conceptam; die verò octogessimmo, hoc est, vigesimo quinto Februarii, iudicat animam fuisse creatam: subscribit Bandellus fol. 83. Guillermus Pepinus Dominicanus; lib. de imitatione Sanctorum, serm. de Conceptione: Hilaretus in sermonibus de Conceptione, & Nativitate Virginis: eadem graditur

via Lutherus serm. de Concept. vbi ait : *Virginis corpus progressu temporis, iuxta aliorum infantulorum ritum, factum est, usque ad animæ infusionem.* Accedit Gundisalbus Durantus in notis ad librum primum Revel. S. Birgittæ cap. 9. Incognitus super Psal. 28. iisdem hæretic veltigijs, ait siquidem : *Antequam anima Virginis esset creata, illud semen fuit purificatum.*

268 Huius sententiæ Patroni pro se adducere possunt plures ex Sanctis Patribus, nimirum Epiphanium, Hermanum, Damascenum, Anselmum, Vincentium Ferrerium, Simonem Casianum, Thomam à Villanova, Gersonem, & Birgittam; quorum verba videri possunt apud Poza in suo Elucidario Deiparæ lib. 3. tract. 2. cap. 2. Quibus si obijcias non videri rationi consonum, Ecclesiam celebrare festum Conceptionis octava Decembris die pro corpore, aut embrione nondum anima donato; Pepinus pro omnibus difficultatem soluit, ait enim : Festum, quod hodie facimus, non est referendum ad diem præsentem determinatè, sed ad illum diem, in quo primum caro Virginis suscepit animam rationalem; & quia talis dies non est, notus Ecclesiæ, accipit diem certum pro incerto.

269 Secunda opinio est illorum, qui asserunt corpus Mariæ paucis horis à consummato Matrimonio Annæ, & Ioachimi, spiritu rationali fuisse informatum. Pro hac refertur Beatus Amadæus, cuius meminit Chronica Patrum Ordinis Minorum part. 3. lib. 6. cap. 30. in quodam libro quarundam revelationum : huic novissimè subscribit Saabedra Ordinis Sanctæ Mariæ de Mercede tom. de Conceptione, disp. 4. sect. 2. num. 235.

270 Tertia opinio poterit esse Sancti Ildefonsi, qui apud Trithemium lib. de Scriptor. Ecclesiasticis, Conceptionis solemnitatem decima octava die Decembris quotannis celebrat; vnde in eo fuisse sensu videtur, ut crederet, fuisse Virginem primò conceptam Conceptione materiali die octava Decembris; fuisse tamen anima donatam Conceptione formali post decem dies ab utriusque Parentis congressu.

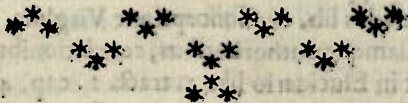
271 Quarta sententia asserit die octava mensis Decembris corpus Beatæ Virginis consueta generatione fuisse conceptum, formatum, delineatum, anima rationali instructum, ac tandem summa perfectione donatum. Hanc sententiam primus evulgavit Doctor quidam Parisiensis Philippus Malla ante annum Dei 1488. quem sequutus est Pater Granadus lib. de Conceptione Virginis : eandem tætur Pater Poza, illamque autoritatibus, revelationibus, & rationum momentis firmat in Elucidario libr. 3. tract. 2. cap. 4. subscribit M.

Frater Gabriel de Morales libro Hispanico idiomate *Complacencias gozofas*, cap. 2. num. 4. estque communis recentiorum Scriptorum.

272 Quinta sententia esse poterit illorum, qui cum fateantur octava Decembris die fuisse creatam Deiparæ animam, suspicari possunt nonnullis ante octavum Decembris diebus, aut mensibus peractum fuisse congressum Annæ, & Ioachimi, ita ut licet octava die Decembris cœperit Virgo vita rationali vivere, nihilominus octoginta, aut nonaginta diebus ante animationem accidisse corporis Conceptionem: quam sententiam non multum Philosophiæ dissonam persuadere videntur Historiæ nonnullæ, quarundam fœminarum, quæ usque ad duodecimum, sive decimumquartum mensem prolem in utero retinuerunt; ut refert Plinius lib. 7. naturalis Historiæ, apud quem reddidit rationem Prætor Papirius, scilicet, *quoniam nullam certum tempus pariendi videtur statutum*. Et Sanctus Ambrosius in Exam. cap. 10. Undè iuxta hanc sententiam fieri poterat, primam Conceptionem octoginta, aut nonaginta diebus præcisse secundam, idest animæ infusionem.

273 Sed ut rectè ait Barro Sloti M. in 3. sent. dist. 3. *Si debet errare, vult potius errare in abundantia laudis Mariæ, quàm in diminutione*. Proindeque parùm decens hic philosophandi modus mihi videtur. Præterea ex Historia de Ortu Deiparæ apud Hieronymum, cuius præcipuæ partis in Gregorio Niseno, Germano Methaphraste, & Græcis Scriptoribus, fidem habent, planè convincitur, pluribus ante octavum diem Decembris diebus, Annæ, & Ioachimi fieri non potuisse congressum, ut postmodum ostendemus rum.

274 Modo sexta sententia sit nostræ Agredienfis 1. Part. de Mystica Civitate Dei cap. 15. num. 218. ubi afferit ex doctrina cœlitus sibi concessa, Conceptionem primam Corporis B. Virginis factam fuisse die Dominica, ante octavam diem Decembris, videlicet die secunda huius mensis; secundam verò Conceptionem, sive animæ infusionem factam fuisse die octava Decembris; quæ tunc temporis fuit feria 7. sive Sabbatum. Hæc sententia mihi inter alias probabilior, Chronologicis supputationibus conformior, Sacræ Scripturæ germanior, Sanctis Patribus vicinior, ac tandem rationi congruentior videtur, quàm stabiliendam suscipio.

SECTIO SECUNDA.

AGREDIENSIS SENTENTIA PATRUM TESTIMONIJS firmatur.

275 **A** Ntequam ullam ex Patribus pro hac sententia auctoritatem producam, vos admonitos esse cupio, Agrediensem agnovisse quamdam Mystologicam proportionem inter Mundi huius creationem, & formationem Corporis B. Virginis, ita ut huius Sanctissimæ Matris productio, & creatio respondere videatur Mundi conditioni, & creationi: ita cap. citato num. 220.

276 Modo probatur Agrediensis assertio primo verbis Sancti Vincentij Ferrer sermone 2. de Nativitate Mariæ, ibi: In principio creavit Deus Cælum, & terram: ista simultas terræ, & Cæli figurabat simultatem coniunctionis matrimonij Ioachim, & Annæ: Ioachim dicitur Cælum, Anna dicitur Terra. Quibus verbis indigitare videtur Sanctus Vincentius congressum Annæ, & Ioachimi non solum præfiguratum in Cæli, & terræ simultate, sed etiam die Dominica fuisse peractum, videlicet eadem recurrente die, qua Deus fecit Cælum, & terram, quæ cum steterit Dominica, huius, in qua Dei Mater concipitur typum, & præfigurationem gessit.

277 Deinde luaderetur Agrediensis assertio testimonio Ricardi à Sancto Laurent. lib. 7. de Laud. Virg. ibi: Maria primum opus Dei, sic Genes. 1. In principio creavit Deus Cælum, & terram, & ipsa primum opus Dei dignitate, & præfiguratione: unde ipsa dicit Proverb. 8. secundum aliam litteram: Dominus creavit me, in initio viarum suarum. Undè expendere libet ly *primum opus Dei dignitate, & præfiguratione*: dignitate quidem; quia nulla dignior, præter Filium, fuit à Deo condita creatura. Præfiguratione; quia sicut Dominica dies stitit prima, in qua Deus creavit Cælum, & terram, sic die Dominica, ut umbræ illi, lux ista responderet, Mariam concipi decebat. Sed adhuc clarius idem Richardus lib. 4. De excellentia suæ creationis loquitur Maria: ab initio, & ante sæcula creata sum Creata, idest, prævisa creari quodam privilegiato modo: vel ab initio creationis Mundi creata sum, idest, præfigurata creari per creationem. Eodem ferè locutus est sensu Hugo Cardinalis: *Ab initio creata sum*: idest, *præfigurata creari per creationem lucis, de qua factum est corpus Solis.*

Con-

278 Consonat iterum Sanctus Vincentius Ferrer serm. 2. de Nativ. ad illa verba : *Fiat lux*, statim Ferrerius: *Ecce Conceptio Virginis Mariæ*: in eadem verba Rupertus Genesl. 1. *Fiat lux*, accinit: *Quasi iam diceret Deus Mariæ illud Isaia 43. Dedi te in lucem gentium: Deus enim hanc lucem fecit quæ undò B. Virginem de tenebris lucere, & splendescere dixit.*

279 His accedit Nicolaus Cardinalis Cusan. lib. 2. excita fol. 393. ibi: Interna prædestinatione Pater in Divinis ab antiquo formavit in sua idea hoc gloriosissimum vas reparationis humanæ conditionis miro, & ineffabili modo: & Moyles nobis hæc exprimens dicit: In principio creavit Deus Cælum, & terram: idest, Cælestem Angelicam, & humanam terrestrem vitam simul in Virgine Maria, quæ fuit Altissima dignitate Cælum, & infima humilitate terra.

280 Ex his adductis testimonijs non improbabilis constituitur Agrediens affertio; sicut enim Mundus à die Dominica sumpsit exordium, sic Mundi reparatio, quæ à Maria traxit initium, die Dominica erat auspicanda: & sicut Mundus septenario dierum circulo fuit absolutus; sic Deiparæ creatio erat etiam septenario dierum spatio consummanda, ut præfigurata videatur creari per Mundi creationem.

281 Memini Venerabilem Beda libello de ratione comput. tit. de hebdom. & 7. Planetis interrag. 5. Gentilium hominum circa planetas falsas, & erroneas opiniones, sic declarare: Existimabant se à sole spiritum habere; à Luna corpus; à Marte fervorem; à Mercurio sapientiam; à Jove temperantiam; à Venere voluptatem; à Saturno tarditatem: Sol, spiritus instar, calefcit, & vivificat; Luna per humorem corporibus incrementa suggerit; Mars, ut soli proximus, colore simul, & natura fervens; Mercurius perpetuo circa solem discurrendo, quasi exhausta sapientiæ luce radiare putabatur; Iupiter frigore Saturni, & ardore Martis hinc inde temperatur; Venus luminis venustate, quam ex solis vicinitate percipit, suo cernentes, allicitu aspectu: Saturnus eò tardior cæteris Planetis, quò & superior incedit.

282 Hæc cælestium influxuum erga homines sedula officia, in Virginis obsequium adnectamus, & quid, quisque Planetarum, sive dierum in tantæ Reginæ formationem obsequium præstiterit, videamus, quia ad Mariam ait, Poza lib. 1. tract. 2. cap. 5. Luminaria univèrsa, & hebdomada dierum septem, quæ candelabri instar affulget orbi, respiciunt univèrsa Cæli luminaria, certant pro Maria; illaque superior Machina, quasi septi lustri lucerna suas opes Mariæ osten-

tat, ne vlla sit dies, quæ non anhelet ad gloriosam fœminam, in qua velut in Imagine superiores orbes, & influxus adumbrantur; Guarri-
 cus Abbas: *Cælum est septem circulis constans*, & Gerson tract. 2. Can-
 ticorni: *Videre erat in organo Mariæ corporeo motum, vel vt abliquum cur-
 sui Planetarum non omninè abfimilem.*

SECTIO TERTIA.

*SINGVLARVM FERIARVM A PRIMA, IDEST, DIE
 Dominica, obsequia, & præfigurationes, vt Mundi conditioni
 respondeat Mariæ formatio, in ipsis septem diebus in-
 seminata percurrit.*

283 **V**T præfiguratam Mariam creari per Mundi creationem
 ostendamus, operæ pretium duxi singularum feriarum
 illius primæ hebdomadæ, vel exinde Virginis creationem adumbran-
 rium, famulatus, & obsequia seorsim indigitare. Prius tamen Sancti
 Irinæi verba lib. 4. cap. 23. de Christo in Scripturis vbique obum-
 brato producamus, vt non abfimilia S. Bonaventuræ cum ipsis con-
 feramus. Dei Filius, ait Irinæus, inseminatus est vbique in Scrip-
 turis: modo de Dei Filia Maria præstò sit S. Bonaventura in ser. 13.
 in Hexaem. Secunda est Mater Dei Maria, quia mira dicuntur
 de ipsa in Scripturis; in omnibus refertur Scripturis relatione ad
 Filium. Et quod dicunt aliqui: quare ita pauca dicuntur de Beata
 Virgine? Nihil est: quia multa dicuntur de ea, quia vbique de ip-
 sa, & plus dicitur de ipsa, quam si vnus tractatus fieret. Ubique de
 Filio quia inseminatus est in scripturis, vbique etiam de Matre, quia
 de ipsa agitur vbique.

284 Iam vero diei Dominicæ cum Virgine mysterium adne-
 ctamus: dies ista prima, digniorque cæteris materiam tanti operis
 Efermandi suscipit libenter, quia vt S. Leo epist. 81. ad Dioscorum
 ait: huius diei laudes perstringens: *Quidquid est à Domino insignius
 constitutum, est in huius diei dignitate gestum.* Lodulfus parte 2. de Vi-
 ta Christi cap. 69. inter alias diei huius excellentiam extollit, quia
 fuit 1. dierum, quam nox non præcessit; eritque vltima dierum, cui nox
 non succedet. Quo ergo fauliori die decebat Virginem primo conci-
 pi, nisi illo, qui suum lucidissimum exortum inter cæteros adumbra-
 bat? Quo die congruentius concipi oportebat, nisi illo, quem nullæ
 antecessere tenebræ, nullæ successuræ supererant caligines. Et infra:

Qua

Quo modo Mater Dei Maria inter omnes mulieres primatum tenet, & inter ceteros dies hæc, idest, Dominica, omnium est Mater. Parum absuit, ut utriusque primatû Virginis, & diei similitudine utriusque originis declararet, sicut dignitatem primariam utriusque commendaret. Huc revoca Richardi verba scilicet. præcedenti alata: Cælum est Maria, quia primarium opus diei dignitate, & præfiguratione. Et Vincentij verba: In principio creavit Deus Cælum, & terram: ista similitudo figurabat similitudinem coniunctionis Matrimonij Ioachim, & anne.

285 Ut feriæ secundæ præfigurationem in Mariæ formationem collimantem pandamus, adderit S. Albertus Magnus super Missus est cap. 162. *In secunda die positum est firmamentum, & dividit aquas ab aquis: hæc est Beata Virgo, quæ habet stellas duodecim, idest, omnium Sanctorum in capite suo.* Præterea in divisione aquarum ab aquis hanc latentem Virginis formationem perspexit Damascenus: Ex terræ (inquit) natura Cælum, idest, Virginem, in terra ille condidit, qui olim firmamentum ex aquis fixerat, atque in altum extulerat: ac sanè hoc illo longè divinus; nam iustitiæ Sol, qui in illo solem effecerat, ex hoc ortus est: sic ille oratione prima de Nativitate. Nec refert, quod diei huic inter ceteros non fuerit à Deo impertita benedictio; id enim accidit ait Galatinus lib. 3. cap. 13. ex Rabi Baban, & Rabi Losen; quia ea die ignis hama producta est; ast & Mariæ in eadem feria præfiguratur produci, ut ignis, & orbi balbas potenter occludat.

286 Iam vero quæ præfigurationis inditia feria tertia præferebat, ex inde colligitur, quod maris, terræque facies hac die apparuerunt, & utriusque separatione exhilaratus est universus; per mare Maria à S. Bonaventura in Speculo cap. 3. intelligitur: *Mare propter affluentiam, & copiam gratiarum; sic etiam intelligit, congregationes aquarum appellavit Maria.* Per terram virore vernantem Rupertus lib. 4. Virginem gratiæ, rore virentem capit, ad illa verba Canticorum: ortus conclusus, &c. Undè ergo ortus conclusus est tu, o dilecta dilecti nisi quia in te natum est aliquid, quod nunquam desinit, & fructus tuus nunquam marcescit.

287 Feria quarta lucidissima Astrorum Solis, & Lunæ formatione Mariæ dum tacitis augetur incrementis in Annæ utero, adstare videtur. Sed quoniam sub lite est, an Luna facta fuerit plena in sui prima conditione, an crescens; placet Lunam crescentem defendere; licet Divus Thomas 1. part. q. 70. art. 2. ad 5. satis probabile iudicet, quod Luna fuerit facta plena; audiendus tamen Rupertus lib. 2. in Genesim cap. 20. ibi: De Sole, & Luna hodie inter doctos diver-

„sa sententia est : alijs dicentibus, quod Lunam creans Deus statim
 „plenam ostenderit; alijs è contra asserentibus, quod vtrumque, &
 „simul fecit; ita & in coitu posuerat, vt paulatim Luna de sublatere
 „Solis emergeretur cum cremento mutuati luminis. Sic procedebat hac feria Virginis illa defæcatissima materia, quasi Luna crescens, de sublatere adumbrantis ex tunc virtutis Spiritu Sancti, & Sabbato sequenti toto Solis est adverso lumine irradiante, idest, gratiæ splendore circumfusa plenissima claritate coruscaret: sicque fieret identidem, & aliquando ex ipsa tanquam, ex quapiam Luna, cœlestibus fulgoribus plena. lux ipsa Solis, hoc est Filius, processisset.

288 Quintæ feriæ typus succedat huius diei opus, ait S. Albertus super missus est cap. 162. Est formatio piscium, & avium; & quid sunt pisces, & aves, nisi Beata Virgo, quæ vt piscis natavit in mari tribulationum, vt avis volavit sepe pennas ventorum? Quid plura? disertè quidem immunitas labis originalis culpæ moliebatur in piscis præfiguratione, eo quod vndæ, quæ in aliorum viventium suffocationem deserviunt, in piscium tamen vitam, indenitate quadam, conspirent. Aptius per aves præfiguratam Virginem fateberis, quarum conditio plus ad Cœlum tendit, quam terris inhaerere videtur.

289 Tardo gressu succedit feria sexta, quæ, vt Maria tantis iam delineata mysterijs, proximius ad perfectissimam speciem accederet, totius vniversi votis debet at præcurrere. Ast per Evæ formationem hac die absolutam, Mariæ indicari constructionem, iam iam absolvendam, non inficias iri, opinabor: *Non est bonum hominem esse solum, faciamus ei adiutorium, &c.* hic Richardus lib. 1. de laudibus: *Illæ enim & iteratis Eva viro suo non fuit adiutorium, sed destructorium magis: hæc, scilicet Maria, in adiutorium.* Et Tertulianus in eadem verba lib. 2. adversus Marcionem cap. 4. *Sciebat enim illi sexum Mariæ profanaturum.*

290 Optatissima Sabbati dies, in qua delineatum illud sex diebus præcedentibus, ferè divinum opus erat absolvendum, adest: iam corpus illud virtute divina compactum, corporisque formatio, non tam naturæ legibus subiecta, quam in seminatione mystica in mundi creatione, septem dierum circulis obumbrata arcana cœlestis numinis providentia perficitur; vt tandem omnipotens in huius operis creatione, absolute, & perfectione, & dulcius, & securius conquiescat: *Complavitque Deus die septimo opus suum quod fecerat, & requievit* Genesis secundo: *vt post tumultus Angelorum, & hominum, & reclineret* (in Maria de qua loquitur hic S. Bernardus serm. 3. de Na-

tivitate, qui est etiam Conceptionis) & requiem inveniret.

291 Hæc alicui videbuntur pie potius coniectari, quam affirmari posse: sed ut optimè Celenſis epiſt. 9. lib. 9. Præſumantur, multa de Virgine, quæ nuſquam leguntur, & præſumptionibus ſtandum eſt, donec probetur in contrarium: ſingulare Virginis privilegium non habet ſimilitudinis conſortium. Igitur ſi in Scripturis ubique de Virgine, & plus dicitur de ipſa, quam ſi vnus tractatus fieret; cur non in Moyſis de Mûdi conditione, & hiſtoria libro Virginis formatio non legatur? præſertim cum Virginis formationem, ut aiebat Cardinalis Cuſanus, ubi ſupra Moyſes nobis expreſſit, dicens: *In principio creavit, &c.* Sed adhuc tota mundi creatio ſimul ſumpta Virginis creationem obumbravit, ut ſeſſione ſequenti videbitur.

SECTIO QUARTA.

TOTA SIMVL MVNDI CREATIO VIRGINIS CREATIONEM præfigurat.

292 **P**Aucis me expediam: Statim in ſuffragium huius aſſertionis advoco S. Bernardum ſerm. de Beata Maria: *Dominus altiffimus eam, quaſi mundum ſpecialiſſimum creavit, quam in iuſſitia, & Sanctitate coram ipſo fundaret, &c.* Præterea Sancta Birgitta ſerm. Angelico cap. 5. *Mundo creato, adhuc vnus minor mundus coram Deo cum omni venuſtate increatus aſtabat.* Quid? nonne in ſimilitudinem Mundi aliquando creandus? accedat Arnoldus Carnotenſis de laudibus Virginis: *Maria creaturis conſtat omnibus: quidquid enim ſingulis diſtributor iuſtus contullit, Matri adornandæ congeſſit.* Quid aptius, & rationi ordinatiſſimæ conformius, quam Deiparam tot ſpatiis in lucem edi à ſupremo conditore, quot mundus ipſe editus, & creatus eſt; ut non inepta Patrum comparatio, aut parum accommodata videatur; etiam alioquin in vtriuſque conditionis ſimilitudine quidquam abſurdi, aut inveniri queat, aut vel à factioſis, attenta conſideratione, valeat reperiri?

293 Nec refert dicere; Patres in adductis testimonijs myſticè fuiſſe loquutos; quia quandoque ſenſus iſte myſticus rei figuratæ penitus convellit veritatē, & velut imago prototypum umbra corpus, ſpecies obiectum; ſic ſacramenta, obſcuris licet delineamentis, obvolvunt veritatē, quam Sacri Interpretes mentis à cumine, veluti peni-

zel-

cell o quodam vivis coloribus in communem lucem subducunt, de-
promunt, subtrahunt. **SECTIO**

294 Non dissimilis mihi videtur Sancti Hieronymi recepta as-
sertio apud Lodulfum part. 2. cap. 62. vbi non solum diem, sed lap-
sus horam Adami depingit: *Qua hora primus Adam mortem peccando*
induxit, eadem hora secundus Adam mortem moriendo destituit. Mira
ergo temporis correspondentia! mira lapsus, & reparationis conso-
nancia! frequens enim iste discurrendi modus Patribus affidet, qui
passim mysticis parallelis Christi, & Virginis sacramenta rimantur.
Excepimus Hieronymum, nec gravabimur excipere Augustinum.

295 Igitur Augustinus tom. 3. lib. 4. de Trinitate cap. 5. &
tom. 4. lib. 8. qq. & 56. Christi Domini in utero Virginis, sic tem-
pus, recondito mysterio eius gestationis in utero supputat ad illa ver-
ba Ioannis cap. 2. n. 19. *Solus est Templum hoc:* adiunctis alijs Iuda-
orum: *Quadragesa sex annis edificatum est Templum hoc, &c.* Modo
Augustinus: Non absurde quadragesa & sex annis dicitur fabri-
catum esse Templum, quod corpus eius figurabat; & quot anni fue-
runt in fabricatione Templi, tot dies fuerint in perfectione Corpo-
ris Domini. Tot inquam multiplicatis ly *quadragesa & sex diebus*,
per sex; ita ut gestationis tempus hac supputatione deveniat ad du-
centos septuaginta & sex dies, qui à conceptu Verbi in utero Virgi-
nis die 25. Martij ad quintam supra vigesimam Decembris fluxe-
runt; ut vel in ipsa Iudaeorum obiectione veritatis veritas ipsa, sacramento
quodam obvelata, panderetur; quam primus in lucem ingeniosissima
calculatione eddidit Augustinus.

296 Eodem ductus est Rupertus discurrendi modo libro 3. in
Ioannem cap. 13. vbi ex nomine Adam, qui quatuor litteris græcè
est compactum numerum sextum supra quadragesimum conficitur,
promerendo Templi, & Corporis Christi mysterio. Prima littera
Alpha. 1. | rum est *Alpha*, & equivaleat unitati: Secunda *Dehda*,
Dehda. 4. | & equivaleat quaternario: Tertia est *Alpha* rursus, &
Alpha. 1. | unitati rursus equivaleat: Quarta *Mi*, & valet qua-
Mi. 40. | draginta; ex quibus omnibus, numerus quadragesima
sex correspondens Templi fabricationi, & Corporis
Christi gestationi (ut explicatum manet) conficitur.
Si ergo hæc frequentissima sunt, cur novum, & insol-
itum Agtediensis debet cuiquam videri assertum de mundi
creatione ad Corporis Virginis formationem

SECTIO QUINTA:

*RATIONE EX RECEPTA HISTORIA VIRGINIS;
veritas eadem suadetur.*

1297 **T**Andé convinci poterit hæc Agredientis de Virginis formatione sententia ex historia n. 11. sectionis primæ citata; de ortu Virginis, vbi habetur: Factum est, vt Encœnorum festi-
3, vitas appropinquaret; vndè cum nonnullis cōtribulibus suis Ieroso-
3, lymam Ioachim ascendit; vbi, quia sterilis, & prole indignus, reli-
3, ctus à Pontifice, celer remeat Nazareth, & cœleste oraculum de
3, futura sibi prole accipit. Hæc encœnorum solemnitas, vt habe-
tur 2. Machabæorum cap. 10. prope finem Mensis Novembris age-
batur, & diebus octo perdurasse fertur: ob ritus Patrios, & priscam
Religionem; aib Iosephus lib. 12. de antiqui. cap. 11. vndè, vt opti-
mè Ioannes Baptista Poza observavit, à reditu Ioachimi, apparitione
Angeli, oratione vtriusque, Annæ in orto, & Ioachimo in monte, de
quibus St. Hieronymus. encomio de Virginis præsentatione: *Vix ellici
possunt septem dies* ad octavam vsque Decembris in quibus sacer ille
congressus eveniret; vt minutissimè, & per quam exacte convincit ci-
tatus Poza lib. 3. tract. 2. cap. 7. omnino videndus. Ili ergo septem
dies sunt illi, quos Agredientis asseruit interfuisse à prima Conceptione
Corporis die Dominica facta, ad secundam, scilicet Animæ crea-
tionem Sabbato sequenti, assertam.

298 Iam vero in quo hæc Agredientis supputatio Censoribus
infecta, aut Religionem deturbare, aut modestiam retundere, aut sa-
nos Ecclesiæ sensus inficere, aut Patrum dicta detruncare, aut scanda-
lum fidelibus ingerere, linceis oculis intueri necesse est, qui videat.
Firmioribus ne innituntur momentis, qui instantaneam Corporis, &
Animæ Conceptionem tuentur; quorum Philippus Palla, Parisiensis
extitit primus, & Corifeus nec ab vilo hucusque reprehensus; quia in
adætu Virginis, eiusque gloriam, pia illa sententia vertebatur.

1299 Sed neque dici determinatio, scilicet Dominice, & Sab-
bati, ipsos Censores pungere debet, cum vix vllus sit dies; cui, iuxta
varios supputandi modos, Conceptio Virginis non videatur respon-
dere: ab anno 12. natalis Virginis ad annum vsque vigesimumquin-
tum magnopere sunt discrepantes sapientum opiniones, S. Augusti-
nus lib. de mirabilibus Sacræ Scripturæ, credit Mariam anno ætatis
suz

sua duodecimo Iesum peperisse, Driedo lib. 3. de dogmatibus tract. 3. cap. 5. & Annius in sua Chronologia: *Anno decimotertio*. Niceforus, & S. Vincentius serm 2. de Nativ. *Anno decimoquarto*. Epiphanius anno decimoquinto completo: & decimosexto inchoato: Abulensis in Marthæum q. 95 *Anno 16. aut 17. completo*. Ioannes Georgius Gerbasius in Chronica cap. 247. *Anno 18. completo*. S. Anselmus in fine operum, & Albertus Magnus cap. 39. super Missus, ac Cayetanus in 2. Lucæ: *Anno 25. aut trigésimo, aut intermedio ætatis sue anno*.

300 Modo, si duodenis parit Salvatorem, iuxta Chronologicam supputationem Pozæ lib. 4. tract. 4. concipitur Maria die Dominica octava Decembris, sub littera Dominicali *F*. Si ætatis sue decimotertio edidit Iesum, eius Conceptio incidit in diem octavam Decembris, quæ tunc fuit Sabbatum, sub littera Dominicali *G*. Si parit anno decimoquarto; eius Conceptio fuit die octava Decembris, feria sexta, sub littera Dominicali *A*. Si parit anno 14. completo, eius Conceptio fuit octava Decembris die, feria quinta sub littera Dominicali *B. C*. si parit anno duodecimo completo, eius Conceptio fuit octava Decembris, feria 3. sub littera Dominicali *D*. Si parit decimosextimo anno completo, eius Conceptio fuit octava Decembris die, feria secunda sub littera Dominicali *E*. Si decimo octavo anno parit, eius Conceptio fuit die octava Decembris, feria 1. sub littera Dominicali *F*. &c. Sic usque ad annum vigesimumquintum, aut trigésimum, trahi potest hæc supputatio per dies, & ferias determinatas, iuxta varios sentiendi modos, & assignari dies certa poterit Conceptionis Deiparæ.

301 Sed quoniam supputationes istæ parum Agrediensî inferre possunt, parumque nos iuvare; est enim vnaquæque, iuxta uniuscuiusque sensum composita: nullo aptiori argumento veritas Venerabilis Abbatissæ persuaderi potest, quam si specialem, eiusque propriam Chronologiam, quam pro Deipara in sua Historia subtexuit, attenta ratione considerare, ad numerosque devolbere, & mathematica demonstratione ostendere, an sibi constet fœmina ista? Quod si constans sibi inveniatur Agrediensîs, & in rebus minutissimis consequentiæ tenax deprehendatur, non ultra modum suspicabitur quisquis, illam superioris luminis claritate fuisse perfusam miretur; tantisq; celestibusque afflatibus, tanti operis molem fuisse meditatum.

SECTIO ULTIMA:

TOTAM DISSERTATIONEM ABSOLVIT:

*An dies Dominica, in qua Beata Virgo fuit primò concepta, cor-
responderit diei creationis Angelorum, quorum Regina,
& superior futura
erat?*

302

Actum erit de tota huius dissertationis difficultate, si probaverimus diem Dominicam, assertam pro primo Virginis conceptu correspondere diei creationis Angelorum, quæ erat secunda dissertationis pars. Non immorabor Veterum Patrum præsertim ex Græcis de creatione Angelorum ante Mundi constitutionem referre sententiam, quam Divus Thomas Græcis, præsertim Nazianzeno, & Anselmo tribuit 1. part. q. 61. art. 3. ad tertium: licet Salianus epitome annalium cap. 7. eam Latinis etiam Patribus aliquibus adscribat: cum iam post acta Concilij Lateranensis cap. firmiter de summa Trinitate, verior, ac tutior, & omnium Catholicorum communis sit sensus, Angelos fuisse creatos, non ante Mundi constitutionem; cum Deus ab initio temporis utramque de nihilo condiderit creaturam spirituales, & corporeas; Angelicam, videlicet, & humanam. Ubi animadvertendum est Græcorum Patrum sententiam olim displicuisse Divo Thomæ, nec tamen erronea fuit a. „ Angelico Doctore censenda: præcipue (air ille) propter sententiam Gregorij Nazianzeni, cuius tanta est in doctrina autoritas, „ nullus unquam eius dictis calumniam inferre præsumpserit; sicut, „ nec Athanasij documentis. Quæ verba, licet non multum ad rem, „ circa quam versamur, conducere existimentur; tamen libentius retuli, ut Factiotorum Censorum ora, Angelica modestia, obtundantur; ipsi enim in suis commitijs, ausi sunt mirabiles Damascenum, & alios sibi obiectos in Agredientis defensionem *Græculos* vocitare: nisi fortè parati sint nobis obijcere S. Thomam, aliosque Patres, *Viros pios, sed incautos esse*, ut ibidem inverecundi homines blæterantur.

303 Ad rem ergo; nec illorum sententia placet, qui opinati sunt Angelos feria sexta simul cum homine fuisse creatos; illo parum solido principio nixi Iobi 40. ubi dicitur: *Ecce Behemoth, quem feci te-
cum*: Behemoth multi Patres Diabolum interpretantur. Horum sen-

ten-

rentiam Pererius lib. 1. in Genesim num. 195. & refert, & satis efficaciter refellit: proindeque cum constet Angelos fuisse conditos initio temporis, superest eorundem creationis diem assignare.

304 Communiter Patres, & Scholastici affirmant fuisse creatos die prima, idest, Dominica; five eorum creatio tacite nobis innuatur per *ly creavit Cælum, &c.* five per *ly fiat lux.* Huius opinionis sunt S. Augustinus serm. 251. de tempore apud Patrem Suarez tom. 2. in 3. part. disp. 66. sect. 1. eandem tribuit Rupertus in Genes. cap. 10. nominatissimis Patribus, ait ille: *Magni, & nominatissimi Patres intellexerunt naturam Angelicam lucis nomine.* In eandem, tanquam à nullo in dubium revocatam, propendet Ludolphus de Vita Christi part. 2. cap. 69. Iunilius apud Lipomanum, cum Cælos, vel Angelos à Deo fuisse creatos asserit, & à Deo ita attestatum esse proponit: *Quos in principio, inquit, cum Cælo, & terra esse editos :: Testatur ipse conditor.* Huius etiam sententiæ sunt Beda, Epiphanius, Theodoretus apud Suarez de Angelis cap. 3. Ergo si Angeli diei Dominica creati sunt, huic Angelorum conditioni respondet prima Virginis Conceptio, quæ die etiam Dominica generata refertur. Nisi velint Factiosi opinionem illorum, quos supresso nomine, retulit Pererius, vbi supra, de creatione Angelorum facta feria sexta, ad eam certitudinis gradum evchere, vt prævalere possint Patribus nominatissimis; vt exinde acrius in Agrediensem nostram impetuosius censuris ferantur: aut Græcorum Patrum sententiam prorsus sepultam, penitus effodire. Doctores Scholastici cum Magistro in 2. sent. dist. 2. & D. Thoma 1. part. q. 1. art. 2. August. & Patribus adductis consentiunt apud Arriag. disp. 1. de Angelis sect. 1. Hic brevem proponendam duximus demonstrationem mathematicam de prima Virginis Mariæ Conceptione, die Dominica; & de secunda Conceptione, & animatione eiusdem die Sabbati: quam demonstrationem sic perspicuam habebis.

DEMONSTRATIO CHRONOLOGICÆ DE DIE SABBATI in Conceptione Immaculata Sanctissimæ Virginis Mariæ in primo instanti Animationis suæ.

305 **I**uxta Chronologiam librorum de Civitate Dei Mystica in Historia Vitæ Beatissimæ Virginis Mariæ lib. 3. num. 138. *Mundus creatus fuit in Martio, & transferunt vsque ad Verbi Incarnationem 5199. Anni, vt tenet Sancta Ecclesia in Martyrologio.* Et eodem lib.

lib. 3. num. 475. quando natus fuit Dominus; erant Mundi ipsius 5199. Anni, post novem Menses complendi, fine Decembris Anni Mundi 5199. Eodem anno, & ipso lib. num. 114. Sanctissima Virgo tempore Incarnationis: *Habebat Annos 14. sex Menses, & septemdecim dies.* Et lib. 8. num. 742. dicitur: Quando natus est Dominus, habebat Sanctissima Virgo quindecim Annos, Menses tres, & septemdecim dies.

Sic patet quod Sanctissima Virgo nata est Mundi anno 5184. currente à creatione eius: & cum dicatur lib. 1. num. 218. & seq. *Quòd fuit prima Conceptio Sanctissimæ Virginis, hoc est, Corporis, in die Dominica, correspondenti primo diei creationis Mundi: Sabbato sequenti proximo, fuit 2. Conceptio, hoc est, infusio Animæ, correspondenti septimo diei creationis Mundi: & lib. 1. num. 325. nata est Sanctissima Virgo octavo die Septembris, integris novem Mensibus, post Conceptionem suam, duodecima hora noctis: patet, quod anno 5183. Mundi concepta fuit eadem Sacratissima Virgo, ipso Anno emergenti currente.*

Ut fiat Chronologica demonstratio prædictæ diei Sabbati in Conceptione eadem, supponendum est, quod reformatio anni Iuliana, seu Imperialis incepit ante Nativitatem Domini annis 45. ut tenet Communis opinio ex Suetonio, Censorino, Macrobio, Plinio, & ex omnibus eius temporis Chronologijs: & Annus Conceptionis Beatissimæ Virginis fuit, ex hac regula, integro Cyclo solari transacto ab Anno confusionis, seu ab initio prædictæ reformationis Cæsarianæ: & per anticipationem intercalationis ab Ethnicis Sacerdotibus factam, character anni Mundi antecedentis 5182. cum factus fuerit intercalaris, seu Bissextilis, præcessit ad annum 5183. eiusdem Conceptionis B. A. Ex quo per locum intrinsecum in characteribus Iulianis fuit 5183. Character Dominicalis G. & ex eadem regulatione, supposita Conceptione eadem; emergens item 5184. à Mense Ianuario littera F. in anno Nativitatis, itidem emergenti, in Mense Septembri complendo in annis sequentibus.

Ex quibus præmissis facile fit, non solum de anno prædicto Conceptionis; sed & Nativitatis Beatissimæ Virginis, & de littera, nomine, & numero diei demonstratio hac evidenti ratiōe, qua patet

Conceptionem Purissimam Beatissimæ Virginis
fuisse in Sabbato.

Mundi annus 5183.
Mense Decembri.

Mundi Annus 5184.
Mense Septembri.

*Ipse est Annus 17. ante Domini
Nativitatem.*

*Ipse est annus 16. ante Domini
Nativitatem.*

Sequitur December.

Sequitur September.

CORRESPONDENT AD DIES CREATIONIS MUNDI SEQUENTES
Characteres, Numeri, Nomina dierum.

Characteres.	Numeri.	Nomina dierum.	Characteres.	Numeri.	Nomina dierum.
F.	1.	Sabbatum.	F.	1.	ExCharact.F.Dñca.
G.	2.	ExG.Charact.Dñca.	G.	2.	Feria secunda.
A.	3.	Feria secunda.	A.	3.	Feria tertia.
B.	4.	Feria tertia.	B.	4.	Feria quarta.
C.	5.	Feria quarta.	C.	5.	Feria quinta.
D.	6.	Feria quinta.	D.	6.	Feria sexta.
E.	7.	Feria sexta.	E.	7.	Sabbato.
F.	8.	Dies Concept.Sab.	F.	8.	Dñca.Nativit.V.SS.

In prædictis Libris de Civitate Dei Mystica, hac eadem ratione, sunt demonstrationes, mathematica consequentia ductæ in omnibus eventibus, & Epochis; aliàs difficilimæ investigationis apud sacros Expositores, tam ex Testamento Veteri, quàm ex Novo, & in omnibus Chronologijs in eisdem Libris expressis; ita ut cuilibet ad stuporem sit, quod cum vsa fuerit Scriptrix eorum vniversali Chronologia, ducta à versione Græca LXX. Interpretum (omissa vulgata latina) quæ ab octogentis retro annis stabat oblitterata; omnia sibi benè consent; ut laboranti clarum fiet.

Superest: an ipsis displicuerit vltima huius propositionis pars, in qua Maria superior Angelis, Domina, & Regina Angelorum prædicatur futura? sed paucis hæc evidentissima Virginis cellitudo absolvatur, Sancti Petri Damiani serm. 44. in Nativitate B. Mariæ ver-
 „bis: Quid grandius Virgine Maria, quæ magnitudinem summæ
 „Divinitatis infra sui ventris concludit Arcanum? Attende Seraphim,
 „& in illius superioris naturæ supervola dignitate: & videbis quid-
 „quid maius est, minus Virgine; solumque opificem opus istud su-
 „pergredi. Similiter S. Anselmus apud Pelbartum, alijque Patres
 passim à sex Interpretibus in Virginis laudem collecti, quorum
 magnam cohortem congregavit Pater Cardenas libello illo, cui titulus
Geminum spiritus per totum.

DISCEPTATIO SECUNDA, CIRCA NUM. 218.

AN virtus Divina imminuerit tempus naturale in formatione Corporis Sanctissimæ Filiæ, & id quod fieri debebat in octoginta diebus (aut in illis, qui naturaliter requirebantur) maiori cum perfectione factum fuerit in septem: ita ut Sabbato sequenti, & proximo huic primæ Conceptioni, facta fuerit secunda, Altissimo creatore Animam suæ Matris, eamque in Corpus eius infundente.

SECTIO PRIMA.

*IMMINUTVM TEMPVS FVISSE IN FORMATIONE
Deiparæ defendimus.*

306 **E**X dictis in tota præcedenti disceptatione facile evincitur huius dubitationis resolutio: nec quidquam aliud superest enodandum, quam asserta hæc temporis imminutio in formatione Corporis Beatæ Virginis. Et in primis hæc temporis imminutio longè miraculosior assertitur à Philippo Palla Parisiensi, Granado, aliisque disceptatione superiore citatis, vix potè instantanea, & omnino similis formationi Corporis Christi. Præterea similiter brevitate defenditur formatio Corporis Deiparæ, & imminuto tempore absoluta, à Beato Amadæo; quem novissime secutus est Saavedra ubi supra. Tandem imminutam temporis formationem videtur defendere Sanctus Ildefonsus ubi supra, apud Tritemium. Modo rogemus Censores; an adversus hos omnes sentiendi modos catervatim ferantur, ita ut non solum Agrediens sensus sit abradendus; sed etiam Philippi Palla, Amadæi, Sancti Ildefonsi, & aliorum opiniones sint expungendæ? Ipsi sani, integrique Iudices viderint?

307 Quapropter stet, & miraculosam fuisse Corporis Deiparæ formationem; & nulla dignam censura, aut animadversione Agrediens sententiam de temporis imminutione: cui consonat Gerson, Cancellarius Parisiensis Serm. de Nativit. Sanctæ Mariæ tomo 3. „ Inveniemus, ait ille, Corpus Mariæ miraculosè compositum, ac „ pro inde colligimus, nec malevolus aspectus cuiuslibet ex Planetis „ nocuisse credendus, in ipso Conceptionis, seu Nativitatis exordio; „ sicut nec huiusmodi formatio subiicitur Cælorum influxibus (videte Censores an spectaverit cursum naturæ hæc miraculosa formatio)

„tio) quia quidquid agebatur, hoc totum magis erat gratiæ, quam naturæ. Hucusque Parisiensis Cancellarius, quem in hac re socium habent Epiphanius, Damascenus, & Gregorius Nisenus, alijque Patres à Philippo Palla, & Patre Poza, pro sua instantanea formatione adducti, & à nobis relati sect. 1. inter referendum Doctores quatuor sententiæ.

308 Sed rationum momentis id ipsum persuadamus. Prima sit, desumpta ex Agrediensi nostra, hoc loco, num. 216. Eo mirabilius, & excellentius se gessit Deus in formatione Corporis Deiparæ, quam in foimatione primorum Parentum, quod & admirabilior, & excellentior; non solum illis, qui statim erant peccaturi, verum, etiam omnibus alijs creaturis corporeis, & spiritualibus futura erat. Ergo decuit formationem Virginis portento similem, excellentiorem, & mirabiliorem esse formationibus primorum Parentum, ut enim inquit Hispanus (Hispani quidem, & reverenter, & piè de Virgine Deipara semper censuerunt) tract. de Conceptione: *Honestior disputatio esset, excellentiâ aliquâ Sacratæ Virginis Conceptioni supra primorum Parentum concedere, quàm ipsam illis inferiorem appellare præsumere.* Modo sic:

309 Primorum Parentum formationem Philo lib. de Mundi opificio ita commendat: Non ex quavis terræ parte, humo sumpta, videtur hanc humana specie statuam formare (scilicet Deus) voluisse, summa cum diligentia; sed selecta vnde quaque, optima, & pura materia, ad id, quod inerat, purissimum excolasse accuratè, quod maximè ad hoc opus aptum erat. Qua, quæso, diligentia, se gereret Deus in aptando Corpore dilectissimæ Matris; tantò nobilioris conditionis præ Adamo futuræ; quantò excellentioris muneris, & nominis præstantiam ipsa erat habitura?

310 Ulterius S. Augustinus de Genesi ad litteram lib. 9. cap. 15. non dubitat asserere Angelos formationi Adami fuisse ministros; & licet, quale illorum ministerium extiterit, non exprimat, nonnulli, quos supresso nomine citat Pererius in Geni. lib. 4. de creatione hominis cap. 4. vers. 7. audaciores Augustino facti, forsam ipsius Augustini testimonio; non dubitant Angelos pulverem collegisse, compegisse materiam, eamque in similitudinem humani corporis conformasse, atque figurasse: quæ sententia non displicuit Divo Thom. 1. part. quæst. 2. art. 4. apud Bonifacium Constantinum epitome de historia Angelorum part. 4. cap. 1. ergo sollicitiori, & excellentiori studio credendum est Deum se gessisse in formando Corpore Virginis, non attentis naturæ tardis gressibus; nescit enim tarda molimina virtus Spiritus Sancti.

311 Non prætereundus hic mihi videtur Pater Alfonsus Salmeron in Evangelia tract. 7. qui Corpus Beatæ Virginis, ne pigrum naturalis conformationis cursum pateretur; piè credit Angelorum ministerio fuisse formatum: *Piè creditur in formando Corpore Christi, & Beatæ Virginis ministerium suum, quod potuerunt, Angelos exhibuisse*: ergo imminutum est virtute divina tempus naturale formationis Corporis Deiparæ: nisi velint Centores cum Peramato, Hermano, & alijs, pro prima sententia dissertationis primæ allatis, nos cogere naturalem formationem, ferè à nullo ex nostri temporis Doctoribus admissam, defendere; & veluti indubitatam admittere; quod sanè nos facturi non sumus, cum decentius honori Virginis præmissa sententia consulatur; & alioquin media via inter alias gradiamur; ita ut nec per excessum, neque per recessum, aut decori Virginis quidquam detrahamus, aut metas Religionis, & Fidei per exorbitantiam transgrediamur.

SECTIO SECUNDA, CIRCA NUMER. 218.

SABBATO SEQUENTI, ET PROXIMO HVIC PRIMÆ Conceptioni, facta fuit secunda, Altissima creante Animam suæ Matris, eamque in Corpus eius infundendo.

312 **C**Um ex superioribus constet, hanc Deigenitricis Conceptionem, & formationem fuisse miraculosam, eiusque Corpus virtute divina compositum; nec naturæ legibus, nec temporum spatijs subiectum: insuper cum à nobis ex pluribus SS. Patrum locutionibus ostensum sit non incongruenter, nec violenter, fuisse adumbratam Virginis formationem in Mundi conditione, septem diebus absoluta, & perfectæ; parum laboris, aut oneris esse poterit, stando præmissis, eius animationem factam fuisse Sabbato sequenti à prima die Dominica, eius materialis Conceptionis defendere. Quapropter licet plura à nobis sint exhibita, non incongruentia testimonia, quibus hæc assertio non sine gravitatis pondere suadetur; in gratiam tamen huius animationis ab Agrediensi Sabbato assertæ, pauca quidem, sed speciosa subiungam.

313 Et in primis non parum ad rem esse videtur, quod de fluvio Sabbatico Plinius scribit lib. 31. cap. 2. ibi: in Iudæa rivus Sabbatis omnibus siccatur. Eiusdem fluminis meminit Elias Thesbites

Iudæus : fluvius est, de quo dicunt, quod per singulos dies Hebdomadis tanto impetu urrat, dempto Sabbato, & lapides magnos moveat, ut nullo modo pertransiri possit, ex quo sapientes vocarunt Sabbatum, ab eo quod cesset, sive quiescat in Sabbato. Pro eiusmodi naturæ portente plures alios refert authores Pater Poza tract. 3. lib. 1. cap. 3. ubi ex sententia à se relatorum sapientum, rationem reddit huius miraculi Sabbatici fluminis: quod vero, ait ille, non alio die nisi Sabbato flueret, idè existimant, quod Sabbaticas ferias Virgini ab Ecclesia dicendas, præmonstraret. Ipse vero Poza sententiam suam de fluvio Sabbatico ad Virginis conceptum revocat: meus sensus est, ait ille: hoc Sabbatici fluminis miraculum in ipso concepto, aut ortu Virginis incepisse; sibi que patrocinari, ait, S. Anselmus de Virginis excellentia cap. 2. *Ibi illud conijcio, inquit Anselmus, apud me, Nativitatem Deiparæ magna quædam, atque miranda Divinorum signorum inditia præcurvisse.* Nec temerè hoc signum sub id temporis accidisse coniectatur, cum ante Virginis conceptum, neque in Scriptura, neque in Græcorum, Egiptiorum, aut Romanorum historia huius miraculi vllum vestigium reperitur.

314 Nec mirum, nec novum Agredienſis assertum iam videri debet, cum eruditissimus hic Doctor animum defleſſerit ad Sabbaticum Virginis formalem conceptum: etenim cum prædictus Poza, secutus Philippum Palla Parisiensem, Corporis instantaneam in formationem, & animæ infusionem tuebatur; hicque Sabbato sentiat totum hoc accidisse: prima non fuit Agredienſis huius sententiæ scriptrix, quam Pater Poza præceſſit.

315 Rursus iure septenarius iste dies, innumeris circuncinctus mysterijs, Virginis spiritualem conceptum sibi vindicare videtur: aſt quia prolixum satis erit septenarij numeri præſtantiam, & sacramenta percurrere, quæ paſſim ab Interpretibus Virgini adaptantur: videnti Eusebius lib. 3. de præparatione Evangelica cap. 7. Clemens Alexandrinus lib. 6. extromatum, Beda in Exameron, & S. Augustinus lib. 1. de Genesi contra Manicheos cap. 13.

316 Interim ex innumeris, quæ Filo, libro de Mundi opificio in laudem septenarij numeri exagerat, vnum decerpamus: *Huius soli numero, ait, nec gignere natura dedit, nec gigni; quam ob causam ceteri quidem Philosophi numerum hunc assimulant natæ sine Matre, Virgini Victoria, quam ex Iobis capite exortam narrant fabula.* Aptare reformido Deiparæ fabulosa quæque, dum cum Parisiensibus res agitur; sed quia commenta Philosophorum, quandoque etiam à SS. Patribus in veritatem confirmandam adducuntur, ut illud de Pandora, humanioribus quibusque obium à fabulosis subſtractum, S. Thomas de Villanova

ad exprimendam congeriem gratiarum Virginis in ipsam detorserit, patiantur Censores nostrum de Victoria Virgini Deiparæ applicitum acroama, vt dignum auditu.

317 Sicut septenario nec gignere natura dedit, nec gigni (quo pacto id fiat Philonem adite) sic Virgini Deiparæ gigni, nec gignere natura dedit; sed supernaturalis virtus vtrumque præstitit. Genita est miraculose ex Patribus exterialibus: scita Anselmi verba huc non, vulgariter adducta despectam: Natura gratiæ cedit, ac tremula stat, progredi non sustinens; quoniam itaque futurum erat, vt Deigenitrix ex Anna oriretur, natura gratiæ fortum artevertere minimè ausa est, verum tantisper expectavit, dum gratia fructum suum produxisset. Oratione 1. de Nativitate. Succedat Angeli assertum in historia de ortu Virginis, qui Ioachimo apparuisse fertur: Cum alicuius vterum claudit Deus, ad hoc facit, vt mirabilius de novo aperiat, vt non libidinis esse, quod nascitur, sed Divini muneris agnoscat. En quomodo natura Virgini gigni non dedit, sed gratia, Sed neque gignere, cum proles in eius vtero suscepta supernaturaliter, simpliciter, & absolutè sit concepta, vt Theologi affirmant, cum Divo Thoma 3. p. q. 33. art. 4. & ibidem Suarez in textus commentario:

318 In id ipsum collimare videtur quædam alia facia similitudo, quam S. Petrus Damianus lib. 2. epist. 5. de Sabbato cum Melchisedech factam, observat: Ad similitudinem Melchisedech Sacerdotis, etiam Sabbatum Moyses introducit, idest, sine Patre, sine Matre, sine aurora, & vespera; non enim ad instar aliorum dierum de creatione Sabbati aliquid prius dixerat Moyses, sed sic ad illud, quasi iam notum repente prorumpit. Par est ratio conferendi Sabbatum cum Maria, par etiam inferendi conceptum eius fuisse in Sabbato: in Scripturis enim nulli Virginis memorantur Parentes, nulla infantia, mors nulla; sed ad instar Sabbati repente iuxta Matthæi Evangelium prorumpit illis verbis: *Ioseph Virum Mariæ*: vt intelligatur ab arbore genealogica avulsa.

319 Hæc non mediocriter, licet exornationis gratia sint à nobis adducta, innuunt animationem Sanctissimæ Virginis Sabbato fuisse factam; dies enim iste ex tunc, vel ab exordio Mundi insitum Virginis complementum adumbrabat, iuxta id: *Complevit Deus die septimo opus suum, quod fecerat*. Sed quoniam de his iterum est redditurus sermo, sectioni finem imponamus.

DISCEPTATIO TERTIA, CIRCA NUM. 220.

AN DIES ISTE DEO FVERIT, QVASI DIES FESTVS,
 & dies Paschatis, & omnibus simul creaturis; & an ob myste-
 rium illud Conceptionis Gloriosissima Maria Spiritus
 Sanctus ordinaverit quod Ecclesia consecraret
 diem Sabbati Beata Virgini.

SECTIO PRIMA.

DIES ISTE, QVASI DIES FESTVS FVIT DEO, ET
 quasi dies Paschatis.

320 **O**Rigines homilia 23, ad illa verba Numerorum 25. *Quæ offeratis mihi in diebus festis meis.* Rogat, fortè vt ferpulum ableget à Centoribus; an Deus habeat dies festos suos, his prope verbis: *Habet ergo Deus dies festos suos? habet: est enim ei magna festiuitas humana salus.* Cum ergo initium salutis cæperit in Conceptione Deiparæ, dies ille Deo, quasi festus, & Paschatis proculdubio fuit. Dies requierionis Sabbatum illud Deo extitit, vt habetur Levitici 22. dies inquam, in quo Deus perfecte requieuit, vt ait Iacobus à Voragine infra citandus: *Dies inquo, vt in Persona Mariæ loquuntur Sancti Patres; qui creauit eam, requieuit in Tabernaculo eius.* Ecclesiastici 24.

321 Sed age, & Celebritatis Erymon observemus: Sanctus Isidorus Erymo. lib. 6. cap. 18. ait: *Celebritas nominatur, eo quod non ibi terrena, sed cælestia tantum agantur: erit ne celebritas, & festiuitas vocanda, dies illius formationis fortunatissimo calculo insignitus, in quo cælestis Aurora Maria, irradiare Mundo cæpisse fertur? Plura poteramus adducere Patrum testimonia pro locutione ista firmanda, nisi in re adeò clara tempus inutiliter terere videremur. Dubitare non possunt Centores hunc loquendi modum, Deo obnoxium non esse, aut illi affectionem aliquam, siue mutationem impingere: ipse enim Deus tactus dolore cordis intrinsecus, per oppositum Genesis 6. est, quàm sibi hominum peccata insensibilis sint, declarat, se se prodit: quid ergo si ex hominum salute, nostro loquendi modo, Deum laudum, & festiuium alloquamur, & meditemur.*

322 Sanè Rupertus lib. 7. de Divinis Officijs dies requietionis Dei, & festivitatis, sic expendit: *Dei requies, causa Sanctificationis diei est* (quis sanctior dies ab exordio Mundi, illo, in quo sanctitatis, & gratiarum abyssus fuit creata Maria; aut quis dies solemnior, quam illa in Dei obsequium sanctificavit, vel ab exordio suæ animationis) *consequenter ubi maior, & uberior eius requies illic sanctificatio, copiosior*: sic Rupertus argumentatur pro die Paschatis in quo Christus resurrexit: sic non absimiliter nos argumentari possumus pro Sabbato, in quo Deipara Mundo illuxit perfectè requievit Deus in Maria; ubi maior Dei requies, ibidem sanctificatio copiosior; & è contra: ubi sanctificatio copiosior, ibi Dei requies, & festivitas maior prædicatur: Cum ergo festum Deo solemnius ullum esse non possit, quam pura mens, cor sincerum, anima sancta, templum spirituale, inde fit, quod dies ille creationis Animæ Sacratissimæ Virginis ipsi Deo fuerit festum solemne, & quasi per Antonomasiā, dies Paschatis.

SECTIO SECUNDA.

*DIES ISTE CONCEPTIONIS DEIPARÆ FUIT D^ES
quasi festus omnibus simul creaturis.*

323 **C**ertè nemini dubium esse poterit creaturis omnibus solemniissimum esse debere diem Conceptionis Deiparæ: nobis vñtatisimus Patrum loquendi modus saltem non relinquit ambigendi locum: inter alios, S. Anselmus hunc diem ad stuporem usque extullit, homilia de festo Conceptionis: *O quanta est illa dies in qua nostræ reparatricis Anima digne creatur, & sacatur, & Sanctissimo Corpori unitur; non est verus amator Virginis, qui respuit colere diem Conceptionis, & creationis eius*. Videte Censores, ne vestra Censura prodatur vos Virginis veros amatores. Et in epist. ad Episcopos Angliæ sic satur: *Diem Conceptionis, & creationis Matris Domini nostri Iesu Christi solemniter celebrabitis*: huc etiam revocanda sunt verba ab Ecclesia in Officio Immaculatæ Conceptionis habita: *Conceptionem hodiernam perpetuæ Virginis Genitricis Dei Mariæ solemniter celebremus*. Accedit quædam revelatio habita Iodoco Clitoveo lib. 1. Purit. V. cap. 15. ubi hæc ex Persona Deiparæ intimantur: *De cætero festum Conceptionis celebres annuatim sexto Idus Decembris, & ubique celebrandam prædices*: aliam huic revelationem similem invenies in Claudio Rota cap. 185. aliam reperies factam à Sancto Nicolao Episcopo, & Martire;

tyre, Helsingo Abbati Remensi, iam iam naufragium ineunti iussu Deiparæ, apud Varonium in Martyrologio, Dionysium Cartusianum serm. 1. 2. & 3. in festo Conceptionis, & Iacobum de Voragine ser. de Concepti. huicque proditur cepisse celebrari festum Conceptionis anno Domini 1070.

324 Dices: verum esse ab anno 1070. festum Conceptionis celebrari, ut ex revelationibus adductis convincitur: ast hinc colligitur tunc temporis, & conceptio quando hæc Animæ creatio, multis retro sæculis, facta fuit octava Decembris die, neque dies festus, neque à creaturis omnibus celebrari potuit, siquidem his intervenientibus revelationibus, dies festus esse cepit anno supra memorato; quare ad intentum inventum iacta testimonia dolebimus.

325 Sed miror, & vel adversarij mirari tenentur, quam apta fuerit Agrediens proprietas in exponenda festivitate diei illius: non enim ait illa, dies iste simpliciter creaturis fuit dies festus, sed quasi dies festus; ac si diceret, illa dies secum attulit condignitatē quamdam ex eo quod in illa Anima Mariæ fuerit creata, ut ab omnibus creaturis, si omnibus tantum fuisset patefactū mysteriū, colleretur, celebraretur, & revereretur. De viro iusto ait Clemens Alexandrinus septimo Stromatum: *Univerſa eius vita est quidam celebris, ac Sanctus dies festus, ac si diceret, condigni sunt istorum dies, ut pro festis habeantur.* Multo potius de creationis Animæ Sanctissimæ die, festivitas, & solemnitas quædam erit prædicanda.

326 Sanè hunc conceptus Virginis diem Angeli in Cœlo tripudijs hilares, & per quam læti fræquentarunt; cum enim in Divinitatis speculo eis fuerit Virginis Conceptio perspecta, præ lætitia, & gaudio tantæ futuræ creaturæ hilarescere ceperunt: ita Sanctus Vincentius Ferrerius eos meditatur exultantes: *Sancti Angeli conceperunt Virginem in eorum mentibus, per quam eorum ruina repararetur, & inceperunt tripudiarj, & facere festum magnum.* Sermon de Conceptione Virginis. Quid si mentis concepta Virginem aprehensam Angeli gratulantur, fecisse putandi sunt, cum re vera in lucem editam conspexerunt? quantum gaudij, & exultationis Cœlesti Curia ex natali Principiæ Mariæ acreville credendum erit? ergo dies ille omnibus simul creaturis, mente pollentibus, festus extitit: Angelicis simpliciter dies festus fuit; quia diei eventum, & gratulationis motivum æqualance librarunt; hominibus festus dies ille, vel quasi festus fuit, quantum ex se erat, ut cum Scholasticis loquamur; quia ipsis etiam afferebat eorundem reparationem, & libertatis restitutio felicissimè exitum omnibus oppressis moliebatur. Si enim, ut aiebat Clemens Ale-

xandrinus 3. Strom. *Dij miserti humani generis, quod natum fueras laboriosum, ut à laboribus conquiesceret, dierum festorum constituerunt. eia vicissitudines: quo pacto dici illius capillo felicissimo signati, ab ipso Deo non sit statutus festus, ex quo nostræ salutis initium, nostræ infirmitatis remedium, nostræ mæstitudinis solatium, ac tandem nostrorum laborum refrigerium, faustissimum trahebatur auspitium?*

327 Memini Iudæos hunc diem, scilicet Sabbatum (Sabbato enim formali Concep. Deipara asseritur concepta) festivis iubilationibus, & imprecationibus prætolari: *Invenimus Rabi Chaninab cum videretur Sabbatum esset, probe vestitum, solitum dicere: venite occurramus Sabbato, ut Regina: & Rabi Ionai dicebat veni Sponsa: veni Sponsa.* Hic erat quidam Hebræorum ritus apud Novarinum lib. 8. cap. 2. de Sabbato, quo Iudæi quasi latentem Mariam ibi subodorantes reverebantur, & instantissimis desiderijs præebantur adesse.

328 Ut velint adventarii diei huius festivitatem contrahendam creaturis rationalibus tantum, ac proinde assertum Agrediens exorbitare, eo quod omnes simul creaturas, sine discrimine vlllo, in huius diei solemnitate compellere videatur: quod quidem effugium puerile iudicabitur, vel ab ipsis pueris, qui Analogi termini significationem, memoriter retinuerunt: Orbis enim totus exhilaratus inducitur ab Ecclesia: *Gaudium annuntiabit universo Mundo Conceptio tua Deigenitrix Virgo*, ait Ecclesia: eodem sensu ait Agrediens Conceptionis diem exterrisse festum omnibus simul creaturis.

329 Huius tantæ solemnitatis, festique diei grata inhiatio, tum Deo, tum Angelis, tum hominibus, omnibusque simul creaturis, rationem philosophicam supra mysticas, quas adduximus, perscrutemur: & quia proprijs mihi disfidere mos est, dum SS. Patrum suffulcius, securius, & solidius experiri incedi; ob id Sanctum Bernardinum Senensem tom. 1. serm. 61. art. 1. cap. 9. auscultemur: Omnes enim naturas, & Mundi perfectiones, vltima sua perfectione Virgo Sacra implevit: Deus quidem, licet in Mundi creatione, nihil produxerit imperfectum, sed omnia perfecta, sicut eorum exigebat natura, tamen vltimæ perfectionis consummatio vique ad partum Virginis dilata est, & soli Virgini reservata; omnia namque entia vnum ens nobilissimum appetebant; viventia vnum nobilissimum vivens; sentientia vnum nobilissimum sentiens: Conceptiones nobilissimum conceptum; Nativitates optimum nascibile; rationalia singularissimum rationale; spiritualia excellentissimum spiritualia; & breviter omnes creaturæ appetebant vnum quoddam optimum purum creatum: his sic existentibus (atenius obsecro aliquanto, quæ

quæ succedunt excipite) provisum est Mundo de vna fœmina iu-
 ,, per omnibus benedicta, quæ unico suo partu, omnibus generibus
 ,, rerum summam, & vltimam perfectionem adduxit. Hucutque,
 & piè, & verè philosophatus est Senensis: inde si Pascha solemnissi-
 mum fuit vniuerso Mundo dies ille, in quo tot appetitus rerum, tor-
 desideria naturarum, tot Mundi tacita suspiria Christi Natiuitate so-
 piebantur, faciabantur, complebantur; quid futurum credatis accidis-
 se tunc temporis, *cum his sic existentibus imperfectis*: provisum est
 Mundo de vna fœmina super omnibus benedicta, & perfecta? Dies
 ne ille quasi festus erit censendus vniuerso? Erit ne quasi Patchatis
 Deo iudicandus? Unico hoc nobilissimo Virginis conceptu, perfe-
 ctissimo, absolutissimo, spem orbi anxio indicens futuræ supremæ
 Natiuitatis Filij iam adesse supremum, & optimum complementum?
 Haud scio si modus iste loquendi, aut Fidei, aut Religioni, aut Chri-
 stianæ pietati infensus, etiam vel ab ipsis, qui non rectis oculis, sed
 distortis potius obtutibus, nostræ Agredientis scripta introspicere præ-
 sumunt, probetur?

330. Consimili loquendi modo Ecclesia Franciscana in Officio
 Conceptionis dicit: *Cælos adinstar mellis dulceratos esse in die Concep-*
tus Desparæ: melisui facti sunt Cæli dum manu Domini fabricata est Ma-
ter Dei: sic figuratè est etiam locutus Plutarcus in Diony. cum in-
 ducit: mare vna die dulces potus, & per amenas aquas præbuisse, sci-
 licet illo, quo Dionysius Lyranus imperio Syraullano spoliatus, &
 exutus factus, nisi vellitis miraculosè mare dulceratū fuisse, vel Sæculis
 indulcedinem conuersam eius saluginem fuisse visam præ lætitia, &
 gaudio libertatis patriæ. Quid ergo ob felicissimum Virginis con-
 ceptum accidisse Mundo credendum est, devicto, calcato, & supera-
 to Lucifero? quo optiori modo exprimi potuit vniuersi felicitas, nisi
 præ lætitia gestientis?

331. *Dies ille vertatur in tenebras, aiebat Jacob, nec requiras eum*
Deus desuper, & non illustretur lumine cap. 3. v. 4. audite D. Thonæ
 apertissimam interpretationem apud Patrem Pineda: Deum non ex-
 poscere eum diem, vt sibi consecraretur, aut festus, dies solemnisque
 institueretur: & cur? quia anima, amici Iobi in inimici dominium, &
 potestatem reddita, & captiua fuit: ergo cum anima Mariæ, illo die,
 gloriosissimum de Dæmone reportaverit triumphum, vtique eum
 exposcit Deus, vt sibi solemnus, & festus, consecratur, totisque crea-
 turis percelebris proponatur. Quid ad hæc ocularissimi Deputati
 Sed quia vos additissimos mysterio Conceptionis esse conijcio, in
 mentem venit id ipsum quod nos sentimus, & vos sentire. Sed quia

ingenioſiſſimi, & diſſertiſſimi eſtis ſuſpicor per ly: *fuit dies feſtus omnibus ſimul creaturis*. Dæmones etiam ſub intelligendos conquæri, & doleri, quibus luſtuoſiſſima, extitit illa dies, in qua capita Draco- rum Maria contrivit, deque inſenſiſſimis hoſtibus glorioſum Viætrix triumphum reportavit. Sed facile vobis erit ex logicæ abyſſo termi- norum ſuppoſitiones huc deſſectere; quare ab his ſatis. Alibi enim reddibit ſermo.

SECTIO TERTIA.

*VTRVM OB MYSTERIVM ISTVD CONCEPTIO NIS
Glorioſiſſima Mariæ Spiritus Sanctus ordinaverit quod Eccle-
ſia conſecraret diem Sabbati Beatæ
Virgini.*

332 **D**UO in præſenti ſectione ſunt nobis diſcutienda; primum: an dies Sabbati fuerit ab Eccleſia Virgini dicatus? Se- cundum: an in cäuſa fuerit huius conſecrationis eius limpidiſſima Conceptio; quæ facta hodie aſſeritur à Venerabili Abbatiffa, & prop- ter hanc rationem Sabbatum Virgini conſecretur?

333 Sabbatum in gloriam Virginis fuiſſe ab Eccleſia dicatū, non tam probant, quàm ſupponunt nominatiſſimi Patres, & Doctores, in- ter quos eſt Author lib. de Paſſione Domini apud Sanctum Bernar- dum cap. 2. Richardus de Sancto Laurentio lib. 11. de laudibus Vir- ginis, Iacobus de Voragine ſerm. 2. in Sabbato poſt cineres, Molanus lib. 3. de picturis cap. 78. hæc ſolemnitas non ſolū à Concilio Claromontano ſub Urbano II. vt arbitratur Hieronymus Rabenas lib. 5. hiftoriæ, & Arnoldus Uvionus lib. 5. ligni vitæ, verum ab ip- ſis Eccleſiæ natalibus Mariæ eſt attributa: quare de Sabbati dicatione, & conſecratione à naſcentis Eccleſiæ exordio, ad noſtra uſque tem- pora in honorem Beatæ Virginis non dubios eſſe ſuſpicor eruditifi- mos Pariſienſes Cenſores, quod ſi rem hanc, minus benè inſpectam habuerunt, cum deturpare Agrediens ſcripta meditabantur, iam ob oculos expanſam offerimus, vt ampliùs in hac parte cecutire non affectent.

334 An inſuper myſterium Conceptionis Deiparæ in cauſa fue- rit, vt Eccleſia Sabbatinam ſolemnitatem Virgini dicaret expendendū ſupereſt. Non vna eſt Doctorum ſententia pro conſecratione

Sabbati in Gloriam Deiparæ, quid tamen ex ipsis habeamus in medium producemus, ut attenta lance libratris aliorum dictis, nostram sententiam proferamus. Igitur.

335 Lodulphus de Vita Christi part. 2. ex Sancto Augustino, credit: Sabbatum esse Virgini sacrum: quia in ea sola remanlit Fides Ecclesiæ: Augustini verba sunt: *In hac (scilicet Maria) sola interim Fides Ecclesiæ in triduo illo stabat, ob idque ait Lodulphus specialiter dies Sabbati tribuitur ei.* Richardus ubi supra credit etiam: *Ad id Ecclesiam motam: quia dormiente Domino in navicula Crucis, motus magnus factus est in mari, ita ut navicula Ecclesiæ operiretur fluctibus,* sicut legitur Matthæi 8. num. 24. Ipsa vero (scilicet Maria) sicut mulier fortis, tunc sola gubernaculum Fidei constanter tenuit, totaque Ecclesiæ navis tunc eius Fidei innixa est, scilicet in vespere sextæ feriæ, & Sabbato Paschali; propter quod universi fideles Ecclesiæ, in ipso Sabbato, ipsam specialiter venerantur. Sic ille cuius sententiæ sunt author lib. de Passione Domini, & Molanus.

336 Iacobus de Voragine ubi supra, non vna tantum ratione, aut motivo iudicat Ecclesiam fuisse adductam, ut Sabbatum Deiparæ, consecraret: Ecclesia namque ut dictum est, inquit & ille, diem Sabbati Virgini consecravit, & hoc multiplici ratione: prima est, quod passio Sanctorum convenit in aliqua die celebrari: Beata autem Virgo, etsi non passa sit martirium carnis; passa est tamen martirium mentis, iuxta illud, & tuam ipsius animam pertransibit gladius, & illud martirium continuatum in ea fuit in tota feria sexta, & toto Sabbato sequenti: sexta autem feria dedicata est martyrio Filij; & ideo, sequens Sabbatum dedicari debuit martyrio Matris. En longè diversam rationem à prima, quam Augustinus, Richardus, & Lodulphus tetigere, Iacobus attingit; sed quia hac non est contentus, alias prosequitur; & nos pacienter cum ipso singulas prosequamur. Secunda ratio est, pergit ille: Quia sicut in die Sabbati Deus requievit ab omni opere suo :::: sic perfectè requievit in Christo, & in Virgine. Tertia ratio est: quia sicut Dominus in Sabbato omnes creaturas fecit, & complevit, sic in Beata Virgine universa refecit. Quarta ratio est: Quia sicut Deus diem Sabbati benedixit, sic Beata Virgo fuit ab omnibus benedicta, & à Deo qui ipsam elegit, & ab Angelo, qui ipsam salutavit, & à toto Mundo, qui ipsam laudat, & veneratur. Sic per recapitulationem poterit Parisiensis Facultas reponere, quæ à nobis de festivitate, & motivis diei Conceptionis Deiparæ dicta sunt; non enim dispar est iste loquendi modus illi, quem in Agredienti lancinare, & convellere sunt ag-

gressi, eo quod hunc diem quasi festum Domino simul, & creaturis.
 „ Quinta ratio est: Quia Sabbatum est medium inter diem gaudio-
 „ sum, & diem pœnolum :::: sic ipsa est Mediatrix inter Deum, &
 „ homines. Sexta ratio est: Quia in die Sabbati tota Fides periit, &
 „ in sola Virgine remansit, & idè merito hæc dies sibi dedicata fuit.
 Consentit Iacobus in hac vltima ratione sententiæ superius allatæ Lo-
 dulphe, Richardi, & aliorum. Non est animus illam ex his rationibus
 enervare cum satis piè fuerint à suis Doctõribus excogitatæ, nec in
 certamen adducere; an si les tantum Sabbato illi tristi permanerit in
 Beata Virgine: quæ assertio, licet ipsis probetur, & Alensi, Caietano, &
 Turrecrematæ arriserit, plurimis alijs displicebit. Id vnum non omit-
 tam hic investigare: cur inter mysticas, variasque, etsi sufficientes
 rationes Iacobus de Voragine aliam non addidit, scilicet: quod Sab-
 batum etiam Virgini fuit dicatum propter eius liminem ab om-
 ni labe conceptum? Præsertim cum pia hæc meditatio non minus,
 quàm aliæ Sabbato concernere videatur; imò in Sabbati benedictio-
 ne videatur subducta: sicut enim Sabbatum à Deo fuit benedictum, sic
 B. Virgo fuit ab omnibus benedicta, addam, & nunquam maledicta, &
 sicut omnes creaturas fecit, & complevit, sic in Beata Virgine vniversa
 refecit: aptissimus hic se se offerebat inferendæ Conceptionis locus?
 - 337 Ratio illa mihi videtur esse, quod Doctõr iste, licet pius, &
 de Sacra Virgine optimè meritis, minus tamen piè opinatus fuit Dei-
 param fuisse labe peccati originalis infectam: quod si in pia sententia
 fuisset, opinor immunem Conceptionem Virginis, inter cæteras ratio-
 nes, pro dicatione, & consecratione Sabbati allatas in honorem Dei-
 paræ, hanc etiam allaturum.

338 Sed quoniam omisit Iacobus, Virginis conceptum fuisse
 in causa huius dicationis, adeamus alios Doctõres, fortè quod ille
 subtrixit, alij non tacuerant. Et quidem Pater Ioannes Baptista Poza
 in suo Elucidario Deiparæ lib. 1. cap. 3. de Chronologia infantie
 Virginis pag. mihi 128. colum. 2. per necessariam supputationem
 convincit; *Mariam fuisse conceptam die Sabbati, octava Decembris, quæ*
coniuncta fuit lunæ decimæ octavæ Chisleu sub littera Dominicali G. ex
sententia Driedonis lib. 3. de Dogmatibus tract. 3. cap. 5. & Ioan-
nis Anij in sua Chronologia, existimantium ante expletum annum
decimumquartum Mariam peperisse Iesum; quibus favere videtur
Petrus Icelensis lib. nono epist. 9. hincque ait Pater Poza, fortassis in
gloriam Conceptionis, aut ortus Virginis, Sabbatum Mariæ destinatur;
 hucque revocanda monet, quæ de fluvio Sabbatico latè dixerat hoc
 eodem lib. tract. 3. cap. 3. vbi non levibus ductus coniecturis, sic

„inquit: Verum quia lux Sabbati ab initio Ecclesiæ, Mariæ ob-
 „quo invigilat, videamus quo iure illam sibi poscat ex miraculo
 „Sabbatici fluminis; & post pauca addit: Meus sensus est hoc Sabba-
 „tici fluminis miraculum in ipso conceptu, aut ortu Virginis ince-
 „pisse. Tandem referens opinionem illorum, qui arbitrati sunt, Sab-
 „batum in gloriam Virginis ab Ecclesia additum, quod sola per illud
 „triste Sabbatum stetit in Fide, proferens Conceptionis motivum cer-
 „clndit: *Satius est existimare tot miraculis elementorum ab ipso conceptu,
 „& ortu Virginis illustratum fuisse diem Sabbati.*

339 Hæc dixerunt, ut non tanquàm novum, & insolitum Agre-
 diensis assensum pro dicatione Sabbati Parisiensis Sacra Facultas acci-
 piat: cum Doctores alij, studio veritatis conquerendæ, quod ipsa per
 revelationem sibi factam proponit; piè, & solidè rimabuntur. Verum
 ipsos modo rogare libet Centores Parisienses, an(siquidem & ipsi piè
 fatentur animationem Virginis expertem prorsus fuisse ab omni sus-
 pitionis labe) inquam ex hypòthesi, quod sabbato fuerit Deiparæ Ani-
 ma Sacratissimo Corpori unita, Sancta Mater Ecclesia sufficienter, &
 rationabiliter moveretur ad hunc diem tanti numinis decoratum na-
 tali Deiparæ consecrandum? Haud dubios falluros libenter? modo
 ipsos patienter exoro recollere ea omnia, quæ Venerabilis Mater pro
 Sabbato isto firmando, cultuque statuendo præmiserat. Ipsa enim
 asserit sibi cœlitus fuisse patefactum Virginis conceptum primum,
 die Dominica peractum: Secundum, idest, Animæ creationem Sab-
 bato sequenti: hincque in huius creaturæ constructione quamdam
 servatam proportionem ad Mundi creationem: quid ergo mirum, si
 consequentiæ tenax, addat Animæ creationem in causa fuisse, ut Spi-
 ritus Sanctus ordinaret, Ecclesiam Sabbaticam lucem Virgini con-
 secrare?

340 Sed dices: idèd à Deputatis Sacræ Facultatis priores illas
 propositiones improbari, quia illis admissis, de hac non erat relictus
 ambigendi locus. Dicam & ego, satis à nobis ostensum; in superior-
 ribus non laterè vllum, aut temeritatis, aut insolentiæ periculum, aut
 inconsonantiæ, aut irreverentiæ scrupulum; quare neque hanc, quæ
 præmissis amico fœdere copulatur, tam dura plecti substinemus Cen-
 sura.

341 Fateor Agrediensem forsàm non nihil modestiæ regulas
 hic offendisse, si hanc suam rationem, & sententiam ita p. openeret,
 ut ceteras à Religiosis viris excogitatas excluderet. Ast ubi illam
 vllam exclusisse probabitur? Ait Sabbatum Virgini sacrum; quia in
 hac septima feria sibi fuit declaratum eius Animam fuisse creatam:

improbat ne, aut excludit alias aliorum Doctorum assertiones? minime gentium. Christo Domino consecrata, & dicata est ab Ecclesia dies Dominica: sed quantis, & qualibus est mota rationibus? An quia hac die natus est? An quia hac die alia dedit nobis misericordiae; & benignitatis portenta, quae percurrit Ledolphus de Vita Christi part. 2. cap. 69? singula horum Sacramentorum prodigia sibi diem dominicam vendicant; omniaque simul pro eiusdem diei solemnitate decertant: & cum tot, tantaque sint, quae iure hanc lucem adaptandam sibi exposcant: non se se mutuo singula excludunt, sed potius amicis nexibus omnia devinciuntur. Satis acerbè Sacra Facultas, ne dicam satis temerè, in Venerabilem Matrem animadvertit; sed nos non temerè, nec acerbè quidem ipsos nodum in scirpo quærere iudicamus.

DISCEPTATIO QUARTA.

UTRUM VSUS PERFECTIOR RATIONIS, QUI PROPORTIONATUS esse debebat ad dona gratiae, quae recipiebat, fuerit etiam ipsi concessus?

342 **Q**Uam modo nos cogunt Parisienses Censores difficultatem in controversiam adducere olim excitavit plures de Patribus Theologis, & Doctoribus: inter alios Eximius Doctor Suarez tom. 2. in 3. partem disp. 4. sect. 7. hanc eandem suscipit difficultatem enodandam: rogatque an Virgo Deipara in primo instanti habuerit usum rationis, & actum eius cum perfecta cognitione, & iudicio? Cui difficultati affirmativè responderet, adducens pro se Sanctum Bernardinum Senensem serm. 51. de Beata Virgine cap. 2. art. 1. Caietanum, & Biguerium, quibus addi possunt Barradius in Evangelia tom. 1. lib. 6. cap. 3. ubi asserens iterum Sanctum Bernardinum Senensem ser. 61. tom. 1. art. 3. cap. 3. hæc speciosissima verba ex ipso decerpit: Tanto lumine illustrata fuit Beata Virgo, quod non tantum plena fuit lumine rationis, sed etiam altissimæ contemplationis, &c.

343 His accedat P. Ioannes Poza lib. 3. tract. 10. cap. 4. qui, collatis studiis cum gravissimis Philosophis, Theologis, & Medicis, hunc perfectissimum rationis usum ab initio Virginis concessum ratione philosophica convincit ob relegate à Corpore Virginis, vel ex tunc excrementicias, & asciticias cruditates, & humiditates opprimentes humidum nativum. Huius etiam sententiæ sunt iuniores Theo-

Theologi omnes, & Sacrae paginae interpretes, quos longum esset recensere. Videte Censores optimi, quam impetuose vestrum iudicium fuerit contra Agredientem prolatum? Vel potius quam iniuridice de iudicio Agredientis sublata est? vno verbo: vos contra gravissimos Philosophos, Theologos, & Medicos; & quod maius est, Patres, & Interpretes vestram Censuram protulistis. Fortè legistis S. Thomam 3. part. q. 27. art. 3. aliud sensisse: *Virgo ait, Angelicus Doctor, non statim habuit usum liberi arbitrij, adhuc existens in ventre Matris; hoc enim est speciale privilegium Christi.* Sed poteratis simul Caletani interpretationem consulere, qui S. Doctorem in nostram mentem interpretatur, scilicet: non fuisse usum rationis semper permanentem, de quo infra iudicabimus.

344 Sed demus Angelicum Doctorem in ea fuisse sententia; non ne, & alij pro nostra sunt Sancti, & Doctores, qui validissimis argumentis hoc Christi Domini privilegium eius Matri fuisse datum concedunt? Si vobis pauci videntur alati afferamus, & alios. Dionysius Cartusianus in lib. de Laud. Virginis art. 12. tom. 1. operum minorum à Ioannis Baptista privilegio, verbis S. Bernardi Epist. 174. sic ad Virginis privilegium argumentatur: *Quod vel paucis mortalium constat fuisse collatum, fas certè non est suspicari tantæ Virgini fuisse negatum;* sed Ioanni cum sanctificatione fuit in utero Matris usus rationis concessus, ut fatentur innumeri Patres, quos refert Suarez ubi supra longum agmen subtexens: ergo Deiparae liberum arbitrium, & rationis usus cum sanctificatione fuit collatus: at in primo instanti suae animationis fuit Virgo sanctificata: ergo in illo instanti habuit liber arbitrij, & rationis usum.

345 Huius esse sententiæ asserit Sancta Birgitta passim adducta, quam pro se, & Dionysius affert art. 6. ibi: *Cum Anima sanctificabatur* (loquitur Deipara) *& suo Corpori iungebatur, tanta animæ meæ advenit letitia, ut impossibile sit affatu.* Quid clarius ex probatis, & privatis revelationibus potuit adduci pro nostra revelatione privata?

346 Præterea eadem veritas probatur argumento ab Angelis desumpto: omnes Angeli ipso instanti, quo conditi sunt, intelligendi usum habuerunt: ergo ne in hac re Angelorum Regina ab Angelis superetur, infert Doctissimus Pater Barradas, dicendum est, & Virginem habuisse. Quamobrem, ait ille, ubi supra merito dicitur amicta Sole Apocalypsis 12. & Psalm. 88. *Thronus eius sicut Sol*; quia sicut Sol semper habuit splendorem, ita Beata Virgo semper habuit rationis usum. Tandem huius sententiæ est Iacobus Christopolitanus in *Canticum Virginis*, ad illa verba: *Fecit mihi magna, &c.* idè dicunt,

„ cunt, inquit: Quidam contemplativi viri, quod Virgo in sua prima
 „ sanctificatione consecuta est hanc gratiam simul cum cæteris, & il-
 „ lico incepit vti libero arbitrio, & mereri, quia debuit excedere
 „ Ioannem Baptistam, & quia nullum tempus debuit cessare ab actu
 „ merendi.

347 Quid ad hæc respondere possunt ingeniosissimi Censores:
 nisi ipsos calore indignationis incensos, aduersus Venerabilem Hispa-
 nam Monialem, & furore impetuoso percitos, vt mos est Gallis, in-
 consultis doctrinis Patrum, Interpretum, & Theologorum, proprijs
 „ sensibus nixi, in Civitatem Dei Mysticam catervatim irruisse: Vē-
 „ rum & nos quid talibus respondebimus (verba sunt Sancti Iuliani
 Archiepiscopi Toletani, lib. de demonstratione ætatis sextæ tom. 3.
 „ Biblior. V. PP. pag. 195.) aut quomodo contra inermes arma
 „ levabimus; imbelles ergo, & inermes huiusmodi iudicandi sunt,
 „ quia non de Scripturis arma arripiunt, sed de antro malitiæ iniusta
 „ proponunt: ora enim talium armata sunt non Fidei ferro, sed per-
 „ fidie gladio: nec testificatione prophetica, sed obstinatione dolosa:
 „ ergo inermes ob hoc per omnia approbandi sunt, quia nullis armis
 „ scripturarum muniti ista obijciunt. Non absimiliter arietare co-
 nantibus Dei Mysticam Civitatem, irritis licet ictibus, delusis allo-
 qui possumus Cenforibus Parisiensibus.

DISCEPTATIO QUINTA, CIRCA NUM. 226. & 229.

*VTRVM FVERIT REPLETA VIRGO DEIPARA SCIENTIA
 infusa, & habitibus omnium scientiarum, & aliarum
 omnium artium naturalium?*

*INSUPER AN CVM MAGNA PENETRATIONE
 intellexerit ab instanti suæ Conceptionis omnes homines, om-
 nes Angelos, eorum ordinem, dignitatem, & operationes, &
 omnes creaturas irracionales cum eorum instinctibus, &
 qualitatibus, &c?*

348 **D**ico primo: Deiparam ab initio sortitam fuisse scientiam
 infusam supernaturalem: ita Sanctus Bernardinus tractat
 „ de Beata Virgine serm. 4. art. 1. cap. 4. In prima Sanctificatione
 in

„ inquit; quantum ad rationem, & intellectum, tanta ei sapientiæ claritas superinfusa est, quod perfectè intelligebat creaturas; & Creatorem, & spiritus, & omnia bona amplectenda, & mala fugienda. Et tom. 1. serm. 61. Tanto lumine, ait, illustrata fuit Beata Virgo, quod non tantum plena fuit lumine rationis, sed etiam altissimæ contemplationis; in quo quidem lumine perfectè hæc quatuor intellexit, saltem secundum genera singulorum, secundum quosdam: primo, naturam creatam irrationalem: secundo, naturam creatam rationalem: tertio, naturam creatam spirituales: quarto, naturam increatam Divinalem: quæ distinctio cognitionem Creatoris, & omnis creaturæ in se comprehendit; quia in lumine Creatoris cognovit omnes alias creaturas, sicut Propheta ait: in lumine tuo vidimus lumen. Ad tantam enim contemplationem sublimatus est, ut perfectius etiam in ventre Matris contemplaretur Deum, quam unquam fuit contemplatus aliquis in perfecta ætate. Hucusque Senensis, ubi tota fermè à Censoribus infixa doctrina complectitur Senensis, scilicet, quam tradit Venerabilis Mater cap. 16. num. 226. scilicet ab illis verbis habuit *scientiam infusam*, &c. Et num. 229. *Et his omnibus modis sibi manifesti fuerunt ab instanti suæ Conceptionis omnes homines, omnes Angeli*, &c. Ubi quam inversus sit Autographus à traductione modo non libet examinare, quoniam de his specialiter acturi sumus in Christi Theologica, ad calcem vniuscuiusque tractatus adnectenda.

349 Præterea in eandem sententiam conspirant S. Albertus Magnus lib. de Beata Virgine cap. 71. quatenus asserit supra Fidem puræ creaturæ habuisse cognitionem, & cap. 96. ubi cum habitu excellentissimæ Fidei, ait, habuisse habitum scientiæ, quod scientiam Adami in sapore datam est supergressa, & Ioannis ex pectore Domini exaltam sapientiam superexcelluit: & Pauli in raptu notitias habitas cœlestium mysteriorum superavit. Imò cap. 132. claram Dei visionem sine medio concessit Albertus, & ulterius exprimit per cognitionem *matutinam* scientiam infusam; & per *vespertinam* Fidei habitum. Talibus est suffulta prædijis Agrediens doctrina, quam de medio tollere, licet inaniter nititur Sacra Facultas.

350 His accedit S. Antoninus 4. part. tit. 15. cap. 17. licet non à primo Conceptu hanc scientiam illi tribuat, sed ex quo Deum in utero concepit; sed quæ maior utrobique ratio? Propterea *ab initio habuisse Virginem splendidissimam, & exuberantissimam sapientiam sibi infusam*; non ambigit asserere Dionysius Riquelius cant. 5. Item Bernardinus de Busto in Mariali serm. 2. Et licet Suarez tom. 3. disp. 19.

um Antonino, iudicet hanc scientiam infusam satis probabiliter, & verosimiliter Matri Dei tribuendam, præsertim post Filij Conceptionem; nam de anteriori tempore non videtur adeò verosimilis ratio scientiæ adstruendæ; nihilominus ex fundamento etiam à Suarez adducto, par invenitur utroque ratio: fundamentum solum est, quia Deus potuit hanc perfectionem Matri suæ tribuere, & est consentanea dignitati, & statui eius: ergo non distulit privilegium hoc, sed statim ab initio Conceptionis fuit concessum. Quare exclamat Sapientissimus Pater Barradas: O fluctus admirandum in modum præcoces; nimirum ut ait Ambrosius lib. 2. in Lucam, nescit tarda, molimina Spiritus Sancti gratia tom. 1. in Evangelia lib. 4. cap. 3. & ibidem: O beatum intellectum, quem nullæ unquam obæcæ, tunc tenebræ, sed clarissima rationis, Divinæque contemplationis lux, ubi primum creatus est, statim illustravit.

351 Dico secundo: Beata Virgo habuit scientias omnes naturales, & humanas sibi infusas: ita S. Antoninus 3. part. tit. 15. cap. 19. §. 2. afferens pro se S. Albertum Magnum: Suadetur primo quia Adam habuit has scientias infusas; ergo & Beata Virgo; ne in hac parte superari ab Adamo videatur. Secundo quia hæ scientiæ sunt necessariae tum ad perfectionem habitus Theologici, quem excellentissimum Virgini tribuunt Sancti Patres, & Doctores, quos refert Suarez disp. 19. sect. 3. §. dico 2. adeò ut superaverit incomparabiliter ipsos Apostolos; ut ait Anselmus: *Incomparabiliter tamen eminentius, ac manifestius ipsa per eum Spiritum Sanctum, veritatis illius profunditatem intelligebat*: quare à plerisque: *Apostolorum Magistra, vocitatur*. Tum etiam hæ scientiæ necessariae erant ad exactam Sacrae paginae intelligentiam, quam etiam habuit Beata Virgo: Tandem ad scientiam motum, & prudentiam: ergo scientiæ naturales infusæ Virgini dandæ sunt, vel ab ipso Conceptionis exordio.

352 Non me later, scientiam dividi in scientiam supernaturalem per se infusam, & scientiam supernaturalem per accidens infusam: scio vltetius etiam scientiam naturalem aliam esse per se infusam, aliam per accidens infusam. Præterea invenio Doctores alios esse, qui sub unico habitu, & indivisibili qualitate scientiæ supernaturalis, capi posse etiam res naturales affirmant, aliosque qui diversos habitus admittant, de quibus omnibus videndi sunt Suarez ubi supra. Bernal de Incarnatione disp. 35. Arriaga disp. 38. sect. 1. alique Theologi apud ipsos: sed implexas has de scientia Deiparæ quæstiones mitto: id vnum obiter notans, nullum esse periculum in adstruendis scientiis, Deiparæ concessis, siue istæ per se infusæ dicantur, siue

per accidens, cum pro utroque loquendi modo Theologi, & Patres. Inveniri queant apud Eximium Doctorem, qui de scientia Virginis a d stuporem scripsit.

353 Modo ad Deputatos Sacræ Facultatis sermonem deflectamus. Quid ergo ipsis displicuit in toto hoc capite 16? aut quem lesisse conqueri possunt, verè piam Agrediens doctrinam pro expendenda scientia Beatæ Virginis? Et quod mirabilius est, modestiamque pene Angelicam redolet, & sapit: quem à DD. suis sensibus Venerabilis Mater impetivit? Quem è PP. deservit? Aut eos, qui multiplices habitus huius scientiæ erga obiecta diversi ordinis requierunt? Aut eos qui sub vno habitu supernaturali omnia obiecta tam naturalia, quàm supernaturalia docent posse venire? Et quod maius est: docet ne illa ab initio Virginem intuitivè vidisse Deum scientia beata, quæ longè superat alias omnes scientias, ut S. Albertus Magnus non infeliciter fuit meditatus? Habuit enim post se omnes ferè iuniores, qui de Beata Virgine scribere? Nihil horum aut probari poterit, aut affirmari valebit. Ea enim solertia est locuta; ut etsi scientiam infusam Deiparæ addiderit, distinctionis terminos *per se, & per accidens* penitus omisserit: nec eam ipsos latere reor, quæ alios verè quidem Theologicos, & Scholasticos percaluit, & ubi opus erat dexteritate mira versabatur.

354 An ly: *Cum magna penetratione intellexit*: an ly: *repleta est scientia infusa* Censores abornerunt? Supra animadverti, aliter ea loca in Autographo esse legenda: non enim ait Venerabilis Mater: „Cum magna penetratione intellexit: sed his omnibus modis fuerunt sibi patentes statim omnes Angeli, &c. y por todos estos modos le fueron luego parètes, &c. Nec repleta est scientia infusa: sed „habuit scientiam infusam: Tuvo ciencia infusa, quæ longè diversum generant sensum. Sed esto dixerit: *Cum magna penetratione intellexit*: quid inde? An non tam ex parte subiecti, quàm ex parte obiecti perfectissima fuit, ultra quam dici potest, eius quævis cognitio? De cognitione per Fidem, id docent Ambrosius lib. 2. in Lucam: Rupertus toto ferè libro in Cantica, alijque Patres apud Suarez disp. 19 sectione 1. Qui omnes consimiliter de quavis alia cognitione erunt capiendi. Esto dixerit: *Repleta fuit scientia infusa*: Quid inde? Nonne *plenus lumine rationis, & altissima contemplationis à Sancto Bernardino prædicatur*? Nonne, & Riquelius dicit ab initio habuisse *splendidissimam, & exuberantissimam sapientiam sibi infusam*? Ergo vel stando infusæ translationi Gallicæ, nihil reprehensione dignum in prædictis propositionibus invenire poterit; aut ab ipsis Deputatis ostens-

ostendi: Nos autem (vt aiebat Symmaticus in Apologetico ad-
 ,versus Anastasium Imperatorem) humani generis conscientiam
 ,contestati, qua possumus voce nullatenus cessamus omnipotentem
 ,Deum suis causis minimè defuturum, & quantacumque sit huma-
 ,na præsumpcio, quantacumque potentia sub divino nutu huius atro-
 ,citis Censuram sine dubitatione vindicandam: nam talem ausum,
 ,neque hic confidimus evasurum; & in illo magno iudicio Dei re-
 ,cepturum, quod ijs temeritatibus divina retributione debetur. Hæc
 ,nos nequaquam tacuisse sufficiat, vt cum superna fuerit ultio suble-
 ,cuta, & vera nos protulisse consideratio humana cognoscat.

DISCEPTATIO SEXTA.

VTRUM DEIPARA REDDIDERIT HUMILIMAS
actiones gratiarum, una cum profundis inclinationibus corpora-
libus, quas protinus fecerit in sinu Matris suæ cum Corpore tam
pervo? Vt istud Corpus parvum non fuerit maius
quam una parva
Apls?

355 **D**E tribus hic dubitare possumus: in primis de gratiarum
 actione facta à Beata Virgine ab initio suæ animatio-
 nis: deinde de motibus, & inclinationibus corporalibus eius Corporis
 comitantibus animi obsequium Deo præstitum: tandem de quantita-
 te eiusdem Corporis, septem dierum circuitu elaborati, & organiza-
 ti, quæ omnia tribus sectionibus erunt expendenda.

SECTIO PRIMA.

AN AB INITIO SVÆ CONCEPTIONIS BEATA VIRGO
humilimas Deo agerit gratias.

356 **I**mpius, & blasphemus iudicandus erit ille, quicumque in-
 gratitudinis nota Sanctissimam Virginem affecerit: quare
 cum ab initio vsum rationis adepta sit, statim humilima Virgo abyf-
 sum donorum, & gratiarum, quam mirabatur acceptam, in Deum
 velut in Authorem gratanter retulisse fatendum est: magnis Elisa-
 beth

beth extollebat præconis Deiparam ; ast illa cunctas suas laudes , vt moris erat in Deum ipsum revocabat dicens : *Magnificat Anima mea Dominum* : Lucæ primo. Ubi Divus Bernardus Serm. Sig. Mag. „ Magna quidem præconia, sed devota humilitas , nihil sibi passa „ retinet, in eum magis vniversa refudit , cuius in se beneficia lau- „ dabantur. Sed si has gratiarum actiones in primo instanti exhibitas Deo , Censores exoptant videre , ex ipso primo instanti Deo redditas afferamus.

357 Aderit statim doctissimus P. Sebastianus Barradas tom. 1. in Evang. lib. 6. cap. 3. qui inter prætiosissimas gemmas, quibus à fundamentis hæc Dei Civitas fuit fundata, octavam sic inducit n. 51. „ Octava gemma est amoris actus erga Deum eximius , cum eximia „ Dei contemplatione , & gratiarum actione coniunctus. Si enim „ vsum rationis in ipsa Conceptione, fidem , gratiam , virtutesque „ Virgo habuit, ociosa non fuit: Dei ergo summam bonitatem , ac „ maiestatem, & contemplari , & amoris actu excellentissimo statim „ diligere, gratiasque agere capit.

358 Ex Apochryphis Authoribus decerpisse Venerabilem Matrem hæc, & similia calumniantur Deputati Censores: hostem fingunt , vt acrius figant, fabulas meditantur vt inurbanus feriant, fictiones conviciantur, vt securius bellicent : ergo amplissimi Iudices, si fabulosa sunt, date nobis figmentorum fontes : si apochrypha, ostendite suspectorum Doctorum scripta; si ficta despiciuntur, chymeras, & somnia indigitate ? Doctissimus sacrarum litterarum Interpres laudatur vbique Barradas, pariter & piissimus magni à quibusque semper est habitus. Decepit nos ? Apochryphus est censendus ? absit.

359 Sed quia re penitus non ponderata, ausu factioso hæc Censura compacta est, licentiosæque notæ Venerabili Matri impactæ, ipsos Parisienses iuvare animus est, etsi fas est dicere, oculatissimos manuducere , vt antiquitatis latibula consulamus, veterumque scripta pensemus; fortè quod accidit apibus, & araneis ex iisdem floribus mel-la, & venena prout quibusque natura est exigere; ipsis, & nobis continget; nam vbi ipsi Apocryphorum figmenta subodorantur: nos sanæ doctrinæ pigmenta redolebimus.

360 Igitur Franciscus Ximenius Hierosolymitanus Patriarcha lib. 2. cap. 2. ex Theodoro in Magnificat, & ex his Eruditissimus Pater Ioannes Baptista Poza, in suo Elucidario lib. 2. tract. 15. cap. 4. plura pag. 581. pro his, & infra dicendis, non iniucunda testimonia suppeditant ; singula suis proprijs locis inferenda, modo versamur in gratiarum actione , & nobis gratias rependent Censores pro statim

adducendis ex Theodereto apud Hierosolymitanum Patriarcham
 ,, cap. 17. & hæc Poza transcripsit : Sanctissimo Viro , cœleste sive
 ,, oraculum, sive in somnium obtigit, in quo Virgini à primo Concep-
 ,, tionis momento, tripartitam fuisse considerationem intimatum est,
 ,, vt Deum primo, deinde se ipsam, tandem humanam gentem , &
 ,, Angelicam rempublicam contempleretur. Et infra : Vertēbat
 ,, deinde se Maria ad se ipsam, quasi totam se ex Dei vberibus conflu-
 ,, tam cogitabat; corporis speciem; sacram illam animam vt Divi-
 ,, nitatis radium; tot scientijs, muneribus, prærogativis, & oraculis
 ,, refertam animadvertens; illico à se exiens in Deum diffusa, gratia-
 ,, rum actionem vt Vestigial pendebat. Iam tunc, vt 18. & 19. cap.
 ,, eius lib. scriptum est, considerando, & examinando Cantico Mag-
 ,, nificat (quod multo post evulgandum fuit) assidua semper erat,
 ,, atque intenta. Eo usque devenimus Censores cordatissimi, vnde
 vestrum iudicium arma in Agredientem depromere potuit : subaudi-
 re me vos reor hic iam clamitare: *Hæc fabulosa sunt, incerta sunt, apo-
 criphta sunt.* Unde probabitur? Hæc opuscula Patriarcha Hierosoly-
 mitanus tribuit Patribus Theodereto, Nazianzeno, & alijs: numquid
 delusit nos, aut nostras in retia deduxit mentes? An melioris condi-
 tionis habenda sunt pura alia volumina sub nomine Chrysostomi;
 Athanasij, & Cyrili, quæ in lucem prodierunt vnus solum Bibliopolæ
 beneficio? Ut rectè hic convincit Poza.

361 Hæc in vestræ Censuræ gratiam quæsitæ sunt, & in nostræ
 defensionis munimen inventa: plenissimam nolumus à vobis erga
 Agredientis scripta Fidem extorquere, sed nec patiemur iniuriolè
 simpliciter denegari. Nos ergo has gratiarum actiones libenter sus-
 picimus, nec vos nisi urbanè respuere potestis: nos Virginem ab ini-
 tio ingratum domino silentium non dedisse fatemur: vos si libet im-
 pingite: à nota qua Rupertus lib. 2. in Genesim cap. 39. inuit Ada-
 mum, Deiparam longè distare credimus: *Formante Deo, inquit, &
 inspirante spiraculum vitæ, non suspiravit eodem spiraculo vitæ in Plasta
 sui faciem, vt adoraret, & glorificaret; vt gratias ei ageret:* Nos è con-
 trariè meditamur formante Deo, & inspirante spiraculum vitæ,
 Virginem prætinus suspirare eodem spiraculo vitæ in
 Plastæ sui faciem, vt adoraret, & glorificaret:
 vt ei gratias ageret.

SECTIO SECUNDA.

CORPORIS HUIUS EXTENSIO, ET MENSURA
taxatur.

362 **A**Ntequam de corporalibus inclinationibus Sacratissimæ Virginis in sui Authoris obsequium, & reverentiam exhibitis, agamus; corporis eiusdem molem, & magnitudinem taxemus. Incidimus ergo in lepidam, & per gratam decertationem de mensura Corporis Deiparæ in eo instanti, in quo ad stuporem constructum, & Dei supernaturali virtute mediâte, te ad miraculū vsque fabrefactum, septem dierum circuitu absolutum à Venerabile Matre pronantiatur. Prima Parte Mysticæ Civitatis num. 227. Agredientis miratur è Cœlesti Curia à supremo Domino, ex nobilissimis quibusque, mille Angelos destinari, vt excubias agant Thesauro preciosissimo Corpusculi Deiparæ, vix magnitudinem apiculæ referentis.

363 Huius Corporis tantula protensio immanissima visa fuit Deputatis Parisiensibus, nam licet tenuis ad modum aliquibus videatur quantitas, hæc ad mensuram apiculæ pertracta, ipsis velut ingentis, vultæque molis machina, adeò faucibus ingessit, vt transversa credulitatis gutture, ab ipsis minimè, aut degluteri, aut devorari possit. Sed quoniam nondum nobis compertum est; an Apiculæ huius extensionem, velut grandem molem perhorrescant: an velut exiguam, tanto hospiti ædem parvam, atque humilem detestentur: nec nobis in suis observationibus dignati sint aperire, an per excessum Venerabilis Mater philosophicæ constructionis Corporis Deiparæ terminos supergressa traiecerit: an per recessum humanæ formationis ad animæ vsque rationalis infusionem metas non attigerit, vtrinque ambi dextra eruditione digladiandum erit.

364 De tempore fabricæ corporis humani, quæ à Philosophis, & Medicis obscure disputantur; clarissimè ex illo Levitici cap. 12. „instruimur, & docemur; Malier si suscepto semine pepererit masculum, tam, immunda erit septem diebus iuxta dies separationis menstruæ, „& die octavo circumcidetur Infantulus; ipsa vero triginta tribus „diebus manebit in sanguine purificationis suæ. Hinc tot diebus à partu monstrea fluere, aiunt DD. quos in prima confirmatione fuerunt consumpti: ita etiam SS. Patres ad hunc Levitici locum Ildefonsus Serm. 1. de Purificatione. S. Cyrillus lib. 5. de adoratione,

„Ericus Homil. in festo Purificationis, his verbis : Quod Mulieri
 „pro masculo Filio quadraginta diebus aditus templi interdicatur;
 „idedò iuxta litteram factum est, vt quod diebus infans formatur in
 „vtero, tot etiam diebus purgatio illius peragatur. Cui adhæsit Eso-
 „chius ibidem: Quia enim octogesima die in vtero formari fœmi-
 „næ dicuntur, eundem numerum ad impletionem purgationis :
 „præcipi si fœminam peperit, & Lyranus forsam hinc Hypocrates
 Moysis libris edoctus, vel ingenio, & experimentis ductus; hanc ean-
 dem legem pro corporis humani formatione statuit.

365 Sed quanta Corporis extensio ad Animæ susceptionem erit
 assignanda? Quæ proceritas, aut magnitudo? Si fides adhibenda est
 sapientibus, vix corpus humanum exequavit apiculæ mensuram; sic
 fatur, re penitus inspecta, & collata cum Medicis Doctoribus P. Ioan-
 nes Baptista Poza lib. 3. tract. 3. cap. 1. loquens de extensione, in
 qua Anima rationalis inducitur, ita etiam apud ipsum Fienus lib. de
 formatrice virtute; qui extensionem grani hordei, ait non excedere
 corpus, cum suscipit animam rationalem: Ita etiam Fernelius de ho-
 minis pro creatione lib. 7. cap. 10. num. 20. qui se vidisse ait, Die
 quadragesima eicētum fatum (vt ait Aristoteles) formicæ maiusculæ.
 magnitudine verè, ac prorsus conformatum: nos etiam, qui Authores
 Medicos ad vsum non habemus, Doctores Medicos cōsultauimus ex-
 pertissimos, doctissimos, versatissimosque; qui omnes fidem esse
 dandam Pozæ iurarunt.

366 In memoriam revocate modo, Censores solertissimi, secun-
 dam huius articuli à vobis propositionem avulsam, scilicet : *Nihilominus virtus diuina imminuit tempus naturale in formatione Corporis
 Sanctissimæ Filix, & id quod fieri debebat in octoginta diebus* (aut in il-
 lis, qui naturaliter requiruntur; à Consilio satis hoc addidit V. Ma-
 ter, quia nondum est inter phisicos fixa formationis Lex, aut Canon
 statutus) ergo si septem diebus virtute diuina perfectum est, quod
 octoginta, aut his, qui naturaliter requiruntur, peragit natura: exten-
 sionem Corporis Deiparæ ad apiculæ mensuram debuit produci, cum
 anima rationalis inducitur. Sanè iuxta leges phisicorum apiculæ exi-
 guitatem referre debuit Corpus Sacratissimum Virginis cum mira-
 culosè septem diebus, maiori cum perfectione, quam si octoginta
 fluxissent, asseritur organizatum. Miramini, ò Censores, deposito
 tantisper iracundiæ tumore, atque Agredienſis catenā filis subtilissimis
 connexam, & consequentiæ constantiam obstupeſcite!

367 Sed quoniam conuictos, vtinam & confessos Depuratos in
 re vniuersissima contemplor, libet hinc inde de parvitate, & magni-
 tudine

ordine Corporis Christi, atque etiam Deiparæ iudicia proponere. S. Bernardinus Senensis tom. 4. serm. 1. de Reg. Dei de instantanea Corporis Christi extensione formata, sic fatur: Quando Virgo concepit, & ait ecce ancilla Domini, immediatè Spiritus Sanctus cepit tantum de sanguine Virginis, quantum vix posset stare super aciem vnius parvulæ acus; & ibi erat integer, licet esset ita parvus, quod vix ullus vidisset eum. Et iterum tom. 4. serm. 3. Dom. 2. serm. 20. art. 2. cap. 7. ait: *Cum Christus in utero Virginis carnem que assumpsit, tanta brevitæ circumamictus est, ut si positus fuisset super papyrum, vel palmam manus, vix eum humanus oculus percepisset.* Quibus S. August. consentire videtur serm. 20. de tempore ubi ait: *Quantus ibi erat, & quam magnus? quam parvus factus fuit?* Ecce in tanta exignitate Senensis corpus absolutissimum, & perfectissimum contemplatur, ne vos apiculæ tenuitas in admirationem rapiat, aut in confusionem abripiat.

368 Sed si ex his apiculæ protensionem portentosam, velut machinam execramini, in longè productionem extensionem eritis adducendi, & in exempla maioris proceritatis trahendi, ut penitus, & dubitationem, & anxietatem satis puerilem deponatis. Hieronymus in natalis in lib. de Laudibus Virginis existimavit ipso Incarnationis Dominicæ die; sic intumuisse Virginis ventrem, ut in eo caperit Iosephus conturbari: *Contigit illa Iosephi ambiguitas eodem Incarnationis die*, inquit ille, cui ad finem libri subscripsit Eminentissimus Cardinalis Toletus.

369 Si ergo instantanea formatio Corporis Christi in tantum crevit, ut in eodem die anxius Iosephus, & conturbari, & dubitare cepit, proculdubio fætus longè lateque apiculæ menturam superabat, & extensionem ampliorem valdè referebat? Qui instantaneam Matris, & Filij defendunt formationem; his sententijs iuvare possunt ad taxandam utriusque Corporis, aut miram exiguïtatem cum Senensi, aut miraculosam protensionem, cum Natali: qui vero Virginis formationem non instantaneam tuerentur (nam de Filij formatione erroneus habendus, qui aliter iudicaverit, ut ait Suarez tom. 2. in 3. p. disp. 11. §. ex quibus) poterunt, vel naturæ leges inviolatas asserere in formatione Matris, quibus cum rectè componitur apiculæ extensio ad animæ rationalis ingressum, ut fert tota ferè Medicorum cetera, vel miraculosam temporis imminutionem defendere, qua cum rectè consiliatur eiùdem apiculæ extensio, & mentura, ut V. Mater media quadam via tutissima ivit.

370 Videte oculatissimi viri, quam inepte carpitur Agredienſis,

„ quam inaniter impetitur? Nolite imitatores esse noctuæ, aiebat
 „ Ambrosius serm. 43. ad finem; quæ licet per noctem vigilet, per
 „ diem tamen pigra, vel cæca est, quæ grandibus oculis tenebrarum
 „ caligines diligit. Splendorem solis horrescit: mirum enim in mo-
 „ dum illuminatur obscuritate, luce cæcatur: istud animal hæretico-
 „ rum figura est (addam, & Deputatorum Censuræ) qui dum se
 „ putant subtilibus evolare sermonibus, tanquam noctuæ veri lumi-
 „ nis splendore turbantur. Hic tumor; hæc recondita scientiæ vestra
 iactatio, Amplissimi viri.

SECTIO TERTIA.

*AN PROFVNDISSIMIS CORPORALIBVS INCLINATIO-
 nibus, has gratiarum actiones cum Corpore isto tam parvæ
 Deipara comitaverit?*

371 **H**uius difficultatis resolutio pendet ex illa, quam Divus
 Anselmus in Elucidario de infantibus in Paradyso nasci-
 turis dissolvit. S. Doctor in ea fuit mente, ut crediderit infantes sta-
 tim, ac nati fuissent, locuturos, progressuros: & alia, quibus obest
 modo natura corrupta, munia obituros: *Infans in Paradyso*, ait, *mox*
et nasceretur ambulare, et absolute loqueretur, et contra singulos defe-
ctus delignis ibi positis vteretur. Hinc P. Ioannes Baptista in Elucidario
 lib. 3. tract. 1. cap. 2. rogat: An motus utriusque scilicet Christi, &
 Mariæ esse potuerit ab initio expeditus? difficultati respondet, rem
 esse, quæ hinc inde probabilis opinionis agitari queat. Sed quoniam
 in nullius suffragium ipse declinare videtur, nos cum V. Matre par-
 tem affirmativam defendimus.

372 De motu necessario, qui est ille, qui à facultate naturali
 provenit velut motus ad nutritionem, & incrementum substantiale
 non est dubium: augebatur enim B. V. tacitis naturæ incrementis, ut
 ait Anselmus oratione de Nativitate. Demixto, qui quidem licet à
 facultate naturali proveniat, potest nihilominus à principio libero,
 vel impediri, vel iuvari, ut actio aspirandi, & respirandi, quæ licet
 necessarius motus sit, liberè tamen suspendi potest, aut liberè fre-
 quentari actio lacrymandi, quæ licet à concavis naturalibus oriatur,
 liberè tamen suprimi potest fletus, aut augeri, de quibus suo loco
 agemus.

373 Suaderi potest primo hæc sententia: quia cum corporis hu-

mani triplex à Medicis, & annotomicis motus, & actio assignetur, ut Andræas Laurentius, etiam Parisiensis, testatur, scilicet motus necessarius, liber, & mixtus, iuxta principia, & facultates totidem à quibus nascuntur: positis his facultatibus expeditis, remotis undique obstantibus, & prohibentibus obicibus, eiusmodi motus exerceri possunt: sed ab initio habuit Deipara comprincipia, at eiusmodi motus, & actiones obeundas: ergo & exercuit.

374 De liberis autem motibus hic loquimur, qui sunt illi, qui humanæ actiones dicuntur, & proveniunt à facultate libera, superiore imperante inferiorem, qualis est libera inclinatio capitis, aut manus extensio liberis motibus imperio voluntatis, si alioqui homo non est impeditus, exercetur. Fateor non omnes motus, & actiones, quas extra uterum Virgo liberè potuit exercere, in ventre Matris exercuisse, sed eas tantum, quas patiebatur motibus necessarijs factus iam in dextrum, iam in sinistrum, iam sursum, iam deorsum agitantur: ergo cum Beata Virgo ab initio liberam, & expeditam facultatem habuerit utendi ratione, & libero arbitrio, ut probavimus: potuit eius ardentissimus amor erga Deum, actionem externam profundæ humiliationis imperari, & exequi. Quæ hic repugnantia, aut impossibilitas erit à nobis timenda?

375 Suadetur secundo: Quia motus exultationis Ioannis Baptistæ humani fuerunt, & à principio libero imperati, non enim analogicè, aut metaphoricè, ut cum Scriptura ait: *Montes exultaverunt ut arietes*; sed propriè, & rigorosè gaudium illud capiendum est, ut ferè omnes Patres Græci, & Latini hic interpretantur apud Suarez tom. 2. in 3. part. disp. 4. sect. 7. §. dico ergo, & apud Haye in triumpho veritatis tom. 1. cap. 6. nota 3. versu 3. ex quibus omnibus Ambrosium, & Leonem clarissimis testimonijs locutos adducam. Ambrosius: *Habebat intelligendi sensum qui exultandi habebat affectum.* Lib. 1. in Lucam. S. Leo serm. 10. de Nativitate: *Præcursor Christi spiritum Prophetiæ intra Viscera Matris accepit, & nondum editus genitrici Domini signa exultationis ostendit.* Et cur Maria nondum edita, imò illico concepta, Deo suo signa subiectionis non ostenderit? Et cur humilibus inclinationibus supremam opificis excellentiam reverita non adoraverit? Erat ne Virginis custodia, aut strictior, aut angustior, quam Ioannis, ut ille saltibus, & exultationum tripudijs genitricem Dei veneraretur; & ipsi Genitrici erga ipsum Deum nullus esset relictus aditus honorandi supremam eius maiestatem inclinationibus profundis?

376 Confirmatur; quia ut colligitur ex Historia de Ortu Virginis,

nis, quæ nomine Hieronymi circumfertur, Virgo Deipara, cum adhuc triennis esset, Templo fuit præsentata, motibusque aded infantia imparibus, gradus quindecim templi percurrit: quid mirum, si adhuc in utero Matris in minore extensione apiculæ mensuram non excedente, inclinationibus corporalibus Deum colleret, & veneraretur? Posito ergo libero arbitrio, & rationis usu in corpusculo Virginis perfectè organizato, & aliundè non impedito, ut non impediti probavimus ad eiusmodi motus obeundos ex Ioannis exultatione, & gaudio: tam inauditum portentum erit, tam insolidum prodigium reputabitur, corpusculum illud inclinari sub tantula quantitate productum: quàm apem volare, formicam currere, etsi quæ sunt alia minitiora viventia, ipsa moveri, distendi, aut contrahi.

377 Dices: has inclinationes, & motus corporales situi, & positioni fœtus in utero repugnare: est enim in sua membra complicatus, & convolutus, ut Ferrælius ex Medicis, ait lib. de hominis procreatione septimo, cap. 11. ita ut caput inter genua, manus ad oculos, & pedes versus pygam, totus implicatus existat. Quo ergo modo inclinari poterit, etiamsi facultate libera, & imperio voluntatis polleat, ut possit iniungere has externas inclinationes?

378 Hoc argumentum vrget in primis omnes ferè Patres, qui signa externa exultationis Ioanni tribuunt: vndè quidquid ad Præcursoris exultationem tuendam Censores excogitaverint, corporalibus Deiparæ inclinationibus subijciemus. Deinde suspicor, Venerabilem Matrem à Consilio dixisse: *Cum corporalibus inclinationibus*, in quo innuitur non capitis humiliatio, qualis à recto situ hominis fieri solet; sed fortè integra totius corporis demissio, quæ, & imperari potuit ab actu interno religionis, & exequi externo totius corporis motu.

379 Hæc clarissima mihi videntur, nec improbabiliter adducta; tunc ad Dialecticæ trutinam expensa, tunc ad lydiam philosophiæ lapidem probata: sed Censoribus adhuc invisa; non enim nisi verbo Dei credere videntur; ex illis fortassè sunt, quos Clemens Alexandrinus lib. 1. Stromatum satis elegantèr percutit; nec Philosophiam volunt attingere, nec Dialecticam, sed nec contemplationem discere naturalem, sed solam, & nudam fidem requirunt; perinde, ac si cum nullam vitis curam gesserint, vellint ab initio statim vinum accipere.

(X)

DISCEPTATIO SEPTIMA.

UTRUM IN COGNITIONE , ET DOLORE , QUEM habebat Deipara delapsu hominis , ploraverit , & lacrymas fuderit in sinu Matris suæ

Ex num. 231.

*INSUPER : AN ROGAVERIT CVM HAC TENERITV-
dine miraculosa ab illo instanti , quo recepit esse , pro remedio
hominum , & inceperit ex tunc exercere officium ipsorum
Mediatricis , Advocata , & Reparatricis ?* Ex num. 232.

*TANDEM AN DEVS IN ILLO INSTANTI MANI-
festaverit ei Angelos , quos illi dabat in custodiam ; & ipsa
viderit , illos agnoverit , & gratissimè suscepit ?* Ex n. 231.

380 **L**icet ex proximè dictis huius Disceptationis proposita,
dubia consimiliter resolvi possint, & debeant, nihilomi-
nus, ut nihil intactum relinquamus, nihilque non examinandum ten-
temus, pauca pro vtriusque difficultatis dissolutione adnectemus.

381 Dico primo: In cognitione, & dolore, quem habuit Dei-
para delapsu hominis ploravit, & lacrymas fudit in sinu Matris suæ.
Probatur assertio autoritate Theodoret in Magnificat, & ex illo au-
thoritate Patriarchæ Hierosolimyitani Francisco Ximeno lib. 2. cap.
24. quibus consentit Pater Ioannes Baptista in Elucidario lib. 2. tract.
15. cap. 4. pag. mihi 580. colum. 2. his propè verbis ex Theodo-
ret transcriptis. Theodoretus docuit ::: Mariam plures habuisse
,, iniectas animo species; vnde nosset iacentem tunc humanam natu-
,, rant in æterni squaloris sordibus turpem, laceram, deformem, &
,, cruentam, nullum timorem numinis, Religionis sentum nullum,
,, nullos pietatis ignes vigere in orbe terrarum, à Dei oraculis hause-
,, rat ::: hæc omnia, ait Theodoretus, Mariæ commoranti in utero
,, non sine magna tristitia, & dolore animi occurrebant. Addit: Iu-
,, storum passiones, & tormenta ipsius oculis iam tunc Obversau; qua
,, impietate traherentur ad Prætorum subsellia, & à subsellijs ad pu-
,, blicas lanienas, ubi nova Dei fabrica post Christi Victorias struere-
tur:

, tur: & post pauca. Deipara lacrymas profundens in vtero, & pro-
 ximè post ortum evaporabat affectus, ex tot alienis malis sibi argo-
 rem imprimens :::: Cerca anima Virginis, & ad miserationum
 motus flexibilis, vt quæ fœmina, vt quæ gnara calamitatum, vt quæ
 hominum Mater electa, vt quæ iniuriarum Domini zelatrix ad la-
 crymas erat proclivis, & cum Iob meriti prædicabat: ab infantia
 crevit mecum misratio. Hæc ex P. Ioanne Baptista. vbi supra.

382 Hæc omnia ob oculos habebat Virgo Deipara, hæc ipsius
 menti obverfabantur, & commiserationis teneritudine cōmota, lacry-
 mas pijsima Mater vbertim fundebat. Quid ergo facturam putatis
 ò Censores, ò Sacra Parisiensis facultas? O Syndice? O vos omnes
 quicumque mysticam Dei Civitatem in iudicium adduxistis, si vidisset
 ex tunc impietatem, qua Venerabilem Matrem ad vestra subselia
 traxistis; & à subselijs ad publicas lanienas produxistis? Si agnovisset
 vestram de eius primo tom. crism vellanam, improbam, feram, in-
 nanem, turbidam, & perversam? Quod si ipsam non laterent ve-
 stræ comitiæ factiosæ, tumultuosæ, horrifonæ, scismaticæ; atque hos
 inter motus, medio flagrante tumultu, indemnata fœminam, aris
 proximam, explodi, conculcari, & exhibitari? Quid si fuissent sibi
 species obiectæ de vestri Syndici fallacia, caliditate, astutia, qua tra-
 duxit, fefellit, decepit viros peritos, integerrimam Sa-
 cram Parisiensem Facultatem, totoque orbi litterario ludibrio addi-
 xit? Quid, si vestrorum Deputatorum Censorum audaciam, petulanti-
 am, procacitatem, impudentiam, quibus configunt, dilacerant, ab-
 radunt, & penitus convellunt pijsima, disertissima, atque limpidissi-
 ma Venerabilis Matris Agrediens scripta in sui honorem, cul-
 tum, & reverentiam meditata, Cœlitus inspirata, & ferè divinitus
 conscripta, introspiceret? An non hæc omnia deploranda, & dolen-
 da erant? Utpotè quæ nullum timorem numinis, nullum Religionis
 censum, nullius pietatis ignes refferebant? Sed ex tunc, nec vidisse,
 nec cognovisse forsam subridetis. Num non vidille, nec cognovisse
 hæc omnia die 2. Maij elapsi 1696. & deinceps sanare potestis? Sed
 quoniam satis, abundèque infelicitissimum vestrum iudicium ad iuris
 stateram examinat sapientissimus, & in vtroque iure versatissimus,
 ac mihi ex animo additissimus D. D. Ioannes de Leiva, Capellanus
 Maior, in sua Declamatione iuridica, paucis his contentus, ad nullitates
 vestri inordinatissimi Iudicis ab ipso demonstratas, vos remitto.

383 Dico secundo: cum hac teneritudine miraculosa ab illo
 instanti, quo recepit esse pro remedio hominum, rogavit, & incepit
 ex tunc exercere officium ipsorum Mediatrix, Advocatæ, & Repa-
 ra-

patricis. Probatum ex eodem Theodoro apud Poza hic, ubi ex cap.
 20. Doctoris Liconiæ, hæc transcripsit: Mariam, ait, se vertisse ad
 fabricam vniuersi, Angelorum item, & hominum familias, tot ce-
 lata errantium, & inerrantium simulachra mente conspicatâ; diffusas
 camporum immensitates, animantium, arborum, elementorumque enatu-
 ras. Ergo si Deipara tanta extunc cognitione fuit donata, ut præditam
 fuisse ostendimus: Grandem (iterum alloquitur Theodoretus)
 intus mærorum ex hac rerum calamitate, hominum miseria com-
 mota volutabat cordè, & sollicitè pro avertenda malorum illuvie,
 Deum præcabatur. Hæc, ille quibus quidquam addi nefas duxi-
 mus.

384 Dico tertio: Dominus in illo instanti (Conceptionis)
 manifestavit ei Angelos, quos illi dabat in custodiam, ipsa vidit illos,
 cognovit, eosque gratissimè suscepit. Ita Patriarcha Constantinopo-
 litanus cap. 23. *Magnam iam ex utero, ait, amicitiam inter Michaelem*
Archangelum, & Deiparam S. Gregorius Nazianzenus ex Divino respon-
so noverat. Sufficiat invenisse Patrem aliquem, qui hac in re cum V.
 Matre consentiat: & quia propositio hæc cum illa coincidit, quæ
 exuberantissimam, & splendidissimam Angelorum, & hominum
 scientiam, & notitiam astruebat, quam longè, latèque examinavi-
 mus ex ibidem dictis; hic erunt rationes, & authoritates reponendæ,
 si libet. Nos autem ad vltiora progredimur, & ut tantisper
 vires resumamus, calamum

dimittamus.

DISCEPTATIO OCTAVA, EX N. 329. 330. 334.

VTRUM IN INSTANTI QVO NATA EST NOSTRA Regina Maria altissimus miserit S. Archangelum Gabrielem, ut annuntiaret SS. Patribus Lymbi hunc Nuntium tam felicem, & iucundum pro ipsis? Vltius utrum multitudo innumerabilis Angelorum ordinaverit novam, & solemnem Processionem elevantes cum Canticis incomparabilis gaudij veram Arcam Novi Testamenti, ut esset pro aliquo spatio, non in Domo Obcedon, sed in Templo Supremi Regis Regum, & Domini dominantium.

TANDEM: AN FVERIT DETERMINATVM IN CONFISTORIO, & Tribunali Divino Sanctissimæ Trinitatis, dare nomen infanti Regine: & an sua Maiestas voluerit illud ei imponere, & dare per se ipsum in Cælo, interim vno Angelo suæ custodiæ occupante suum locum, corpore aereo ad hunc effectum?

385 **Q**Uatuor complectitur hæc dissertatio, Nuntium factum Patribus Lymbi de ortu Deiparæ: ad Thronum vsque Sanctissimæ Trinitatis ab vlnis Matris Annæ translationem, atque elevationem: nominis gloriosissimam impositionem: & Angeli mirabilem substitutionem, quatuor etiam sectionibus discutienda.

SECTIO PRIMA.

VTRUM IN INSTANTI QVO NATA EST DEIPARA alliger Gabriel Patribus Lymbi ortum felicissimum reportaverit?

186 **E**Ruditissimos Viros Deputatos, fieri non potuit, ut tam claros, & quibusque pervios de Virginis ortu successus laterent, vel si hoc latuit, eruditionis sacræ limina veneranda fa-

terè debeat, nunquam salutasse. De communi lætitia, & gaudio in Virginis ortu, egit Sancta Birgitta lib. 6. Revelationum cap. 56. ibi: „ Amici vero Dei, qui in longa expectatione erant, dicebant inspi-
 „ rante eis Deo: gaudendum potius est nobis; quia nata est lux, qua
 „ illuminantur tenebræ nostræ, & desiderium nostrum perficietur.
 „ Ubi Gundisalbus Durantus ait: Ex his ergo potest inferri, verissi-
 „ mum esse, quod scribitur hic, Patres in Lymbo existentes in Nati-
 „ citate Mariæ exultasse; quippè quæ patitura erat eum, qui eos à
 „ Lymbo liberare, secumque in Cælum transferre debuerat.

387 Clarius eandem veritatem repetit serm. Angelico cap. 8. ibi: *Ita etiam amicis suis* (loquitur de Patribus lymbi) *ex hoc quod ipsa nasceretur magnam consolationem impendit.* Eiusdem sententiæ fuit Paphnurius apud Hierosolymitanum Patriarcham de Vita Christi cap. 16. lib. 2. Sanctis Patribus, qui in sinu Abraham morabantur, futurum expectantes mediatotem, nova quædam solatij lux affulsit: „ vbi enim orta est Deipara, missi à Deo sunt Angeli pacis, qui natam
 „ eam sceminam prædicarent, à qua tandiu sperata libertas obtine-
 „ retur. Huius veritatis ea videtur esse ratio, scilicet, quod Angeli mysterium Incarnationis præcognovissent, antequam Verbum verè, & realiter carnem assumeret, ita Magister sententiarum in 2. dist. 2. Alexander 2. part. q. 26. mem. 1. Haimon super caput 3. ad Ephe. ad illa verba: *Vt innotescat Principibus, & Potestatibus in Cælestibus.* Sixtus Senensis lib. 6. suæ Bibliothecæ annot. 299. Si ergo Angeli Incarnationis mystetium ab initio cognoverunt, mirum non est si in Nativitate Mariæ gavises fuisse (ipsa enim erat, quæ Christum Dominum erat in lucem editura) huncque Patribus in Lymbo commorantibus, faustissimum Nuncium renunciasse admittamus.

388 Quod si Deputatis adhuc superest scrupulus de Legatione Gabrielis, remittendi erunt ad Eusebium Emilenium Homilia in Virgilia Nativitatis, vbi: Virginis Consiliatorem Archangelum appellat: ecce Gabriel Consiliator Virginis, eiusque conscius Castitatis. Et ad S. Ildefonsum serm. 5. de Assumptione, vbi tota causa Deiparæ Virginis Gabrieli Archangelo commissa alleritur, simul & Angelis sibi colletantibus, secumque loquentibus. Tandem ad S. Petrum Damianum serm. 1. de Nativitate Mariæ vbi: Duo Leones, ait, sunt Gabriel Archangelus, & Ioannes Evangelista, quorum Alter dexteræ Virginis, alter sinistræ Custos deputatus est: Gabriel enim mentem, Ioannes carnem pervigili sollicitudine servaverunt. Ex his omnibus colligitur Gabrielem Archangelum in Virginis custodiam fuisse destinatum inter alios præsertim, vt Ve-

verabilis Mater ait num. 205. ad Legationes, & munia subeunda, quæ ad Principem Mariam pertinebant. Mitto innumera alia testimonia SS. Patrum de officio, custodia, & obsequijs Angelorum erga Deiparam suis locis inferenda: non enim ampliori probatione indiget assertio præiacta, dicant ergo (in simili, aiebat Germanus Archiepiscopus Constantinopolitanus oratione de oblatione Mariæ) nobis, qui ex se ipsis in rebus inanibus sunt sapientes, vbinam talia unquam viderunt, qualia in vna Deipara Deus cumulavit portenta?

SECTIO SECUNDA.

*DEIPARÆ TRANSLATIO AD THRONVM VSQVE
Beatissimæ Trinitatis, & elevatio postquam nata est ab Ange-
lis triumpho mirabili facta defenditur.*

389 **A**Ntequam ad præcipuam huius assertionis difficultatem deveniamus, libet etiam pro alibi dicendis frequentiam, custodiam, venerationes, & obsequia SS. Angelorum erga Reginam suam exhibita ex Sacrorum Patrum fontibus caterbatim præmittere. S. Bernardus serm. de Laudibus Virginis innumerabilem Beatorum spirituum exercitum ad Virginis custodiam, & ministerium destinatum, contemplatur: Sed & innumerabilium, inquit Beatorum spirituum, militiam ad ministerium tantæ Principis delegatam nullatenus amigimus, utpotè qui custodirent Lectulum Salomonis gratissimum.

390 Gregorius Archiepiscopus Nicomediæ in oratione de oblatione Mariæ: Oportebat non vnum solum ei servire Angelum, sed decies mille millia eam stipare. Et Sanctus Bonaventura in Speculo Virginis sect. 3. Angelorum famulatum sic describit: Intelligentia Angelica est famula, superquam Domina eius Maria innititur, quippè tanquam familiarissima se Angelis sociando, innititur tanquam plenissima; innititur tanquam potentissima Angelis imperando.

391 His præmissis novam, & miram cum Chrysostomo, & Richardo lib. 5. tit. de Corporali pulchritudine Mariæ quæstionem excitemus: An scilicet maiorem gloriam habuerit Maria in sua Assumptione quando caro eius tota sole amicta est, sicut dicit Apocalypsis 12. an in Conceptione Filij, & in prægnatione sua, quando ipsa carne sua totum solem iustitiæ complectebatur. Unde Iere-

„mīa 31. Mulier circumdabit virum? Fateor inquit Chrysostomus,
 „me ignorare: mihi tamen videtur, salva maiorum sententia: Glo-
 „riosius esse suscipere Regem hospitem, quam hospitari apud Re-
 „gem: illa tamen gloria occultior fuit, quando Regem suscepit, &
 „omnis gloria Filiæ Regis fuit ab intus: ista manifestior, quando à
 „Rege cum Regia magnificentia suscepta est; illa secretior, illa so-
 „lemnior.

392 Non dubito Deputatos concessuros libenter argumentum
 de minori ad maius esse securissimum, & validissimum: est quæ ma-
 ior gloria Deiparæ? Ad Empyreum transferri, & apud Regem hospi-
 tari: an Regem hospitem suscipere? Salva Maiorum sententia, glo-
 riosus est Regem hospitare, quam hospitari apud Regem. Hinc per-
 go: erat ne Maria hospitatura Verbum? erat ne susceptura Deum?
 erat sanè: ergo si maius hoc, & gloriosius privilegium negare non
 potestis, vndè solemniissimam hanc elevationem, & hospitalitatem
 vobis repugnare videtur? Undè improbari, vndè calumniari, nisi
 temere potuit? Num numerosissimi Angelici agminis series susce-
 ptos vos de prodigio conturbavit? Angelorum ministeria ordinatissi-
 ma sunt, non permixta; non catervatim arrepta concipienda. Num
 copiosas phalangas exhorruistis? innumerabilium Beatorum spiri-
 tuum militias, ad mysterium tantæ Virginis delegatas, nullatenus am-
 bigimus oportebat enim ei non vnum solum servire Angelum, sed
 decies mille millia eam stipare.

393 Hac ferè vsus ratione Georgius Archiepiscopus Nicome-
 diæ, postquam de cibo Angeli ministerio Virgini in templo ministra-
 to, plures, easque subriles quæstiones suscitaverat, admirabilemque
 vivendi rationem præscripserat, mira, & prodigiosa de Virgine quæ-
 „que esse credenda, sic satis ad rem, & docet, & convincit. Vides
 „inauditam naturæ innovationem, & de his dubitas? Vides ipsum
 „Dei verbum modo ineffabili habitasse in eius utero, & contendis,
 „fuerit ne alimentum materiale, an expers materiæ? Vides, pater-
 „no Consilio spiritus in ea adumbrationem, & de ministerio Ange-
 „lorum dubitas? Nihil est dubium ex his quæ sunt castissimæ Vir-
 „ginis, ex eius magnatibus nihil est, quod non sit conveniens; om-
 „nia à veritate ipsa sunt confirmata: oportebat enim divinum Ta-
 „bernaculum augeri talibus ascensionibus, &c. Ascendisse Angelor-
 „um stipatam copiis, ad Thronum vsque Dei Virginem non ambi-
 „get, qui talibus augeri ascensionibus divinum Tabernaculum oport-
 „tere, non dubitat. Egregiè quidem Georgius oratione de oblatione
 Virginis eius excellentiam commendans concludit: *Oportebat non in*

Sanctis Sanctorum Tabernaculis, sed in ipso Cælo Cæli in prima ætate educari eam, quæ his inspecta est latior, & puritate antecelluit: educari oportebat eam in prima ætate in Cælo Cæli, & non oportuit modico spatio ibidem hospitari?

394 Sed quia difficultè acquiescere suspicor Deputatos rationij, etiam ex Sanctorum Patrum mente constructis, in huius asserti raptus vestigia erunt adducendi Censores, fortè ipsos non latuit, quod sibi revellatum testatur Agrediens, à Ruperto piè meditatam. Rupertus Abbas in Cantica cap. 1. ad illa verba: oculi tui columbarum, hæc assert: Si enim quisquam dixit, & teste Deo, vel conscio non mentiens dixit: raptum se fuisse in Paradisum, sive ad tertium Cælum, ita ut nesciat sive in corpore, sive extra corpus raptus fuerit, & audisse arcana verba, quæ non licet homini loqui: quanto magis tu Regina Cælorum per sæpè Cœlestibus interfuisti: quippè, quam & circumstarunt, obstetricum vice, gloriam Deo concinentes Angeli; & inter hæc didicisti, vel affecta es aliquid, quod later, & laterè nos debet. Statim illa huc venit regula Patrū revocanda, quod scilicet nullum gratiæ donum, Sanctorum cuiquam sit tribuendum, quod Virgini Deiparæ latius, & largius non sit condonandum, ut facile credas Pauli raptum, longè ampliorem Virgini non esse dene-gandum.

395 Præterea Ioannes Beleth, & Paulinus serm. 1. de Nativitate non absimile oraculum nobis retulerunt; quod Sanctus Martyr cepit, dum supernis esset meditationibus intentus. Vidit stupendam Cœlestium militum aciem, & adamantinas Cæli portas aperiri. Cumque ipse esset maximè suplex, vidit hilares vultus, & lumina, plura suffimenta, & festivos apparatus venientium hinc, & in re beatarum mentium concursus: (hæc omnia quamdam solemnissimam Processionem referunt) tandem explorata causa audivit divinum responsum, quo certior est factus illam magnificentissimam trium-phorum gloriam in diem natalis Virginis destinari. Hæc in Nativitatis memoriam facta sibi ostensa narrat S. Martyr: ego tamen credo in ipsa Virginis Nativitate, longè profusam Angelorum fuisse lætitiā, Cœlique portas resecatas, atque triumphali pompa per ipsas, Angelorum præeunte hinc inde ordinata cohorte, Deiparam ingressam, tantisperque apud supremum Regem commorata?

396 Sed etiam accidisse credit in ipso annunciationis die Iacobus de Valentia in Cantica. cap. 5. vel dignentur Deputati sensum horum verborum nobis aliter aperire: Per suam humilitatem, ait, meruit transcendere omnem humanam scientiam, & philosophiam,

phiam, quando fuit obumbrata per Spiritum Sanctum in sua annuntiatione, & rapta usque ad tertium Cœlum, ubi vidit Arcana, & mysteria Incarnationis, & nostræ Redemptionis perfectius, quam Paulus. In hunc etiam trahi possunt S. Antonius 4. part. tit. 15. cap. 17. §. 1. Dionysius Richecius super Dionysium de Cœlesti Hierarchia art. 18. Gerson Alphab. 15. tit. 8. Alphab. 18. tit. 9. Uberinus Cassabius lib. 1. Arboris Vitæ cap. 9. S. Thomas à Villanova serm. de Resurrect. Medina q. 27. art. 5. & Divus Cyprianus serm. de Nat. his verbis: Undè & Matri plenitudo gloriæ debebatur, & Virgini abundantior gloria, quæ carnis, & mentis integritate insignis, spiritali, & corporali, intus, & extra Christi præsentia frustratur: hic agit Cyprianus de die Nativitatis Domini, in quo dicit fuisse Virgini oblatam abundantiorē gloriā; si ergo hi omnes intuitivam Dei visionem Deiparæ datam fatentur, ipsos, opinor, elevatio illa corporalis, & translatio ab Angelis ad Empyreum facta, parum deterrebit. Nec suspicor S. Antoninum, qui in ipso Conceptu, & partu ait, datum esse illi ad horam, ut videret mysterium huiusmodi, ut in patria, sicut Paulus vidit Deum in raptu: multum de Processione, elevatione, & Angelorum iucunda asportatione, futurum sollicitum: qui enim maiora concedit de minoribus non ambigit.

397 His accedat notissima, atque receptissima S. Mariæ Magdalensæ septies quotidie in Cœlos sublevatio, quam ad numeros historiam nobis offert reddactam Franciscus Patriarcha

stipata catervis

Angelicis, septemque die subiecta per horas,

Cœlestesque audire choras alterna carentes

Carmina, corpore de carcere digna fuisti.

Digna Magdalena; dignior Deipara: illa Angelicis sociata choris subiecta creditur: hæc Angelicis stipata agminibus elevata negatur: illa tanto amoris ardore perstricta est; inquit S. Bernardinus Senensis ser. 43. art. 2. cap. 7, primæ partis: *Ut non iam accessorij gradibus, vel passibus uteretur; sed inopinatis raptibus septies in die Angelorum auxilio volans, non vaacens in illa sublimia secreta cœlestia ad amorem inaccessibleem rapiebatur*: ast hanc scilicet Deiparam raptē, evēhi, elevari nefas à Centoribus iudicatur. Sed quare? quia ante Christi Ascensionem Cœli portas obseatas tradunt SS. Patres: quia generali locutione Christus Dominus ait: *Nemo ascendit in Cælum, nisi qui descendit de Cælo Filius hominis, qui est in Cælo*. Ioannis cap. 3. num. 13. quia nulla, etsi in gratia Dei plurimæ decesserint, anima Cælum est ingressa, usque ad Redemptoris ingressum; quanto minus corpora vlla? quia

primus Christus Cœli ianuas referavit, eiusque primatum hæc Agredienſis aſſertio antevertit : iuxta illud Michæ cap. 2. num. 13. *Aſcendit enim pandens iter ante eos*, quia Sanctorum Angelorum multitudo Regem gloriæ cum carne ſibi vnita, tanquam novum ſpectaculum obſtupuit Cœlos ingredientem, vt loquitur S. Cytilus in exageſi ad Achat. Hæc omnia, & vrbane, & modeste obijci poterant à Deputatis Cenſoribus ; quæ ſibi olim obiecit Illuſtriſſimus ac Reverendiſſimus P. Fr. Joſephus Ximenez Samaniego, totius Seraphici Ordinis Minorum Generalis, & Episcopus Placentinus in Notis ad primum Tomum Myſticæ Civitatis Dei, vbi latius obiecta invenies propoſita, & ſoluta, Nora 25. per totam. Imò eadem Venerabilis Mater has omnes ſibi occurrentes difficultates ipſi Deiparæ humiliter diſſolvendas propoſuit; quod & præſtitit B. Virgo ſapientia ſua ineffabili. Loquentem auſcultemur, & humiliter diſcamus.

398 Obſervata ſunt Empyreï ianuæ ; ſed ferrea, imò ada manſina ſera ſanguine agni emollienda, & referenda : aſt Virgo omnis peccati expers concipitur, proprijs diſpoſitionibus ſanctificatur, vt docet S. Bernardinus, & cum eo Eximius Doctör Pater Suarez tom. 2. in 3. part. diſp. 4. ſect. 8. Adamo, & Angelis ſimilis propouitur : hinc modo; fuit ne Angelis Sanctis Cœlum occluſum? Erat ne Adamo in ſtatu innocentie perfeveranti occludendum? Et cur Sanctiſſimæ Virgini, quæ longè excellentius, quam Angeli, longè mirabilius, quam Adamus; & diſponitur, & Sanctificatur veſtibus erat æneis Cœlum claudendum?

399 Fateor generalem eſſe Chriſti locutionem : *Nemo aſcendit in Cœlum, &c.* ſed generales leges paſſim gratioſiſſimis privilegijs diſpenſatas legimus in Deipara : non ne privilegiata eſt eius à peccati immunitas? Non ne privilegiata eſt eius Virginalis ſecunditas, & ſecunda Virginitas? non ne admirabilis eius, & privilegiata vivendi ratio? Tu autem ò homo, aiebat Georgius Episcopus Nicomediæ, oratione de Oblatione Mariæ : Admirabilem, & novam vivendi rationem in Templo audiens Virginitatis, noli de eo dubitare; noli examinare ratione ea, quæ ſunt incomprehenſibilia : vides inauditam naturæ innovationem, & de his dubitas? In hoc Incarnationis myſterium velut in ſcopum omnia privilegia revocanda ſunt; ipſaque Deipara huc etiam ſingulariſſima dona deſlectit; & quia ait Sanctiſſima Domina Agredienſi dubitationem removens num. 340. „ De carne mea, & ſanguine eum veſtitura eram, & hominem factura, eius dignatio voluit anticipatè prævenire me, ſimilemque ſibi in puritate facere, & in culpæ exceptione, & in alijs donis, & privilegijs divinis.

400 Nec Christi Domini primatui quid iam officit hæc Vir-
 ginis ad Cœlos corporalis advectio, & miraculosus ingressus; quia nul-
 lus permanenter primus est ingressus; & quisquis, sive ante Christum
 Dominum, sive post Cœlestes est allecurus lares: intuitivamque Dei
 visionem est sortitus, meritorum eius, & dignitatis intuitu fuit con-
 sequutus; nec permanenter, sed transeunter, ut de Virginis raptu te-
 statur Venerabilis Mater. Et sanè hæc præsertim Parisiensibus, nec
 dura; nec inaudita debent videri; cum consimiliter locuti fuerint duo
 ex Doctoribus Universitatis huius in quæstione, & dubio agitato olim
 inter Scholasticos de loco; quem habitura erat Anima Deiparæ ex hy-
 potesi, quod ante Christi Domini mortem, è vivis decesserit. Et licet
 aliquibus visum fuerit, tunc casus, Animam Deiparæ permanfuram
 Angelis stipatam vsque ad Filij Resurrectionem: Ut Dominicus Bol-
 lanus tract. de Conceptione art. 1. ad 5. sentit. Vel Paradysum com-
 moraturam, ut Francisco de Christo in prælectione de Incarnatione
 lib. 6. q. 1. placuit: vel habituram locum Selectissimum in Cœ-
 lis, ut Gerson serm. de Conceptione B. Virginis credit; quem sequi-
 tur Robertus de Lizio serm. 24. de Conceptione Beatæ Virginis; &
 Bernardinus de Bustos in Mariali serm. 2. de Conceptione: fuitque
 hæc sententia plausu communi sublepta ab Universitate Parisiensi,
 imò approbata ab eius Sacra Facultate anno 1530. ut refert Antonius
 Cucarus Episcopus Arcensis in Elucidario Virginis part. 3. in solu-
 tione ration. Nihilominus Ioannes Vitalis Franciscanus in defensorio
 B. V. contra Menteson lib. 4. cap. 10. via 4. & Franciscus Martinus
 Carmelita, in suo Comp. veritatis Immaculatæ Concept. Parisienses
 ambo, docuerunt statim Animam Sanctissimæ Virginis vehendam, &
 Cœli ianuas ipsi aperiendas; atque visione beata glorificandam, licet
 nondum Christus Dominus in Cœlos ascenderit: quidquid pro pri-
 matu Christi Doctores isti defendendo, in istius specie calus dixissent,
 in nostro à nobis, ni fallor est dictum. Neque ut dubitationi finem
 imponamus, Angelorum admiratio obest, quæ iuxta varios Patres
 varijs etiam causis, & motivis tribuitur. Sed esto fuerit de novitate
 ingredientis hominis Dei orta, potuit haberi depermanenti habitatio-
 ne carnis in Cœlo, cuius proprius locus terra est. Videndus

omniò Illustrissimus Samaniego

vbi supra.

SECTIO TERTIA.

*UTRUM IN CONSISTORIO SANCTISSIMÆ TRINITATIS determinatum fuerit nomen dari Infanti Reginae
Et an ab ipsa Dei Maiestate ei fuerit impositum in Cælo?*

401 **D**E gloria nominis huius, aiebat S. Bernardus serm. 4. de Assumptione B. Mariæ : *nec dignum aliquid sterilis concipere cogitatio, neque inerudita potest locutio parturire.* Unde, ut & originis venerandi nominis Maria, & impositionis exordia inveniamus; oportet eruditionis sacræ secretiora latibula indagare, & mira, atque portentosa Sacratissimi nominis Sacramenta revelare, ut Factiosi videant, quam præcipientem, immaturam, & insipidam Censuram evulgaverint.

402 Doctissimum Patrem Idiotam, per antiphrasim dictum; substulerant de medio Hæretici in editione Germana: sed nobis post liminis iura, ex Parisiensi editione anno 1538. restituit Margarinus de la Vigne Doctor etiam Parisiensis in Bibliotheca V. P. tom 3. pagina mihi 878. Catholicissimus, & disertissimus Idiotæ Hæreticis infusus, & ob id nobis additissimus in contemplatione de Virgine, Mariæ cap. 5. sic de nomine Virginis fatur: Vocabitur tibi nomen, **novum**, ò Beatissima Virgo Maria, quod os Domini, scilicet Filii Dei, qui est os Patris, per Angelum nominavit, videlicet gratia plena. Postea vero nomen Mariæ expressit: dicens: Ne timeas Maria. Dedit enim tibi Virgini Mariæ tota super Sancta Trinitas nomen, quod post nomen super benedicti Filij tui est super omne nomen, ut in nomine tuo omne genuflectatur, uti manifestè patet, Cælestium, Terrestrium, & Infernorum: & omnis lingua confiteatur huius Sanctissimi nominis gratiam, gloriam, & virtutem. Non enim est in ullo alio nomine, post nomen super benedicti Filij tui, tam potens adiutorium: nec est ullum aliud nomen datum sub Cælo hominibus, ex quo tanta salus hominibus refundatur, quia super omnia Sanctorum nomina reficit lassos, sanat languidos, illuminat cæcos, penetrat duos, recreat fessos, vngit Agonistas, & iugum Diaboli extrudit.

403 Sanctus Petrus Damianus serm. de Annunciatione B. Virg. ex Thesaurο Divinitatis evolūtum nomen Virginis asserit: Statim

de Theſauro Divinitatis Mariæ nomen evolvitur, & per ipſam, & in ipſa, & de ipſa, & cum ipſa, totum hoc faciendum decernitur, ut ſicut ſine illo nihil factum eſt, ita ſine illa nihil reſectum ſit. Ubi evolvi dicitur nomen, quia per integram æternitatem, quaſi in Theſauro cuſtoditum, erat aliquando Sacraſſimæ Virgini dandum à tota ſimul Trinitate.

404 Concinit Richardus de Sancto Laurentio lib. 1. de Laudibus Virginis : Dedit ei (Virgini) tota Trinitas nomen, quod eſt ſuper omne nomen, poſt nomen Filij ſui, ve in nomine eius omne genuſclectatur Cœleſtium, Terreſtrium, & Infernorum. Et lib. 4. de Laudibus Virginis loquens de Maria ait : Exinanivit ſe exemplo Filij ſui, formam ancillæ accipiens; propter quod, & Deus exaltavit eam, & donavit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen. Undè Eminentiffimus Cardinalis Cuſanus lib. 8. exercitationum potuit, & verè, & piè dicere : Primum nomen in libro illo ſcriptum (ſcilicet libro Vitæ) nomen Ieſus eſt : ſecundum poſt illud nomen Maria. Primus enim prædeſtinatorum, omniumque caput eſt Chriſtus : Secundum, poſt Chriſtum, locum nobiliſſimum Sancta Virgo inter prædeſtinatos habet. Cum enim Deus hominis peccatum prævidiſſet, opemque illi per Incarnationem Verbi ferre ſtatuiffet : Chriſtum primo Virginem, deinde illius Matrem ad ſummam gloriam prædeſtinavit.

405 His ſimilia inveniri queunt, & adduci poterant innumera teſtimonia, quibus excellentiſſimi nominis huius origo cõmendatur à SS. Patribus, & Sacræ paginæ Interpretibus, quibus brevitatis gratia ſuperſedeo : vbique volitant, vbique circumferuntur nominis Mariæ inſignia præconia, è ſuggeſtu ſonant; in chartis natant, omniumque ore verſantur. Ad rationem ergo dubicandi veniamus : dubitare poterant Deputati Cenſores, & deſacto dubitare videntur : an tota Trinitas dederit Virgini nomen ? Sed omnem prorsus ambigendi rationem ſubſtulerunt illis Idiota, Damianus, Richardus, Cuſſanus, alij. que innumeri, qui huius ſenſus expreſſis verbis producuntur Patroni. Ulterius dubitare poterant, an tunc hoc fuerit determinatum, cum Deipara recens nata, coram Divina Maieſtate ab Angelis præſentata reſertur ? Cum alioqui ab æterno in Theſauris Divinitatis aſſervatum, & decretum nomen iſtud fuiſſe aſſeratur ? Sed diſtinctione notiſſima decreti intentivi, & decreti executivi facetiæ iſtæ pueriles eliduntur. Tandem apertiſſimam hanc propoſitionem, ſecuriſſimam, & ſaniſſimam vellicarunt, quia SS. Patribus adverſa fuit reputata (omnes huius immeritæ Cenſuræ vias occludere tentamus, licet divinare nos

cogant Deputatis; nunquam enim in re adeò gravi, vt erant obligati, præsertim in hoc articulo, damnatarum propositionum peccata, & vitia dignati sunt indigitare, vt apta vlceribus remedia applicarentur.)

406 Huius iugillationis fundamentum desumi potuit ex Patribus nonnullis, qui aperte dicunt nomen Virgini fuisse impositum à Parentibus. Ita Gregorius Nilenus Episcopus, oratione in Nativitate Domini: *Quam ob rem cum voti compos effecta Anna Filiam suscepit, eam vocavit Mariam, vt ipso etiam nomine testaretur acceptum munus à Deo.* S. Hieronymus in historia de Ortu Mariæ, ibi: *Iuxta mandatum Angelicum Parentes vocabant nomen eius Mariam.* Nicephorus lib. 1. historix Ecclesiasticæ cap. 7. ibi: *Possiquam puella à Maternis prodijt locis, Mariam eam statim nominabit.* Simcon Metaphrastes idem, quod Gregorius sentit orat. de vitâ, & dormitione Deiparæ. Et licet Parentibus fuerit revelatum, vt vcrò simile visum est Eximio Doctore A. 2. in 3. p. disp. 2. ex Sancto Hieronymo de Ortu Virginis, vbi ait: *Iuxta mandatum Angelicum Parentes vocabant nomen eius Mariam;* non proinde statim confingendum erat, à tota Beatissima Trinitate fuisse in eius divino Consistorio uatum, vt Agredientis topita, aut illusa mente temnere videtur.

407 Hæc ex officina vestra subventata depronsi, vt clarius, & evidentius innotescat; qua dexteritate, quo ingenio, & acumine humilis fœmina suæ Historiæ texturam orla fuerit: singularis fateor eius sensus est erga Sacratissimi nominis narrationem; sed talibus est conuestita filis narratio, vt omnia, eaque diversa, quæ hucusque ex Patribus habebamus de nomine Mariæ in vnum veluti fasciculum miro ordine colligaverit; admirabilique consonantia temperaverit, & disposuerit, vt iam ostendam, si prius Sacratissimi nominis Iesu historiam, quam Lodolphus de Vita Christi part. 1. cap. 1. subtexuit, præmittam. Postquam Sancti Evangelij Lucæ 2. verba paraphrastica quadam expositione expendat; & nominis Iesu originem, impositionem à Deo factam, declarationem ab Vngelo adhibitam, & solemnem ritu Patrio, Parentum divulgationem; synopsis, fusam huius nominis enarrationem redegit: *Aitque: vnde considera huius nominis dignitates: primo quod hoc nomen fuit ab æterno præordinatum, & consecratum* Et Mariæ nomen ad instar Iesu consecratum, & præordinatum, ab æterno fuisse præmisimus. *Secundo fuit diuino ore nominatum.* Et nomen Mariæ per os Domini prelatum ostendimus ex Idiotâ: dedit enim ei nomen tota Trinitas: Tertio: *Patriarchis, & Patribus antiquis desideratum.* Quarto: & *Prophetis prophetatum.* Sic Mariæ nomen ab Isaia prædictum testatur Richardus de Sancto Laurentio

9. lib. 7. de Laudibus cap. 2. Unde prædixerat Isaïas cap. 62. ait:
 „Vocabitur tibi nomen novum, quod os Domini, id est, Angelus;
 „vel Filius Dei per Angelum nominavit. Sic à primis Parentibus in
 desiderio habitum: Ita Sanct. Vincentius serm. de Conceptione:
 „Revelavit Deus Parentibus primis ab eis processuram Virginem
 „Sanctissimam, quæ afferret majus bonum, quam ipsi perdidissent,
 „quare conceperunt Virginem Mariam ipsam desiderando. Conso-
 nat S. Ioannes Damascenus serm. 2. de dormitione Sacræ Deigeni-
 tricis: *Tu sanguis noster, ò Beata Filia, &c.* Hic non præteribo histo-
 riam Chronicæ Belgicæ Genebrardi lib. 31. cap. 26. anno 1374. vbi
 inventio refertur cadaveris Seth, Filij Adami in Valle Iosaphat exhu-
 mati, & ad caput eius tabula, in qua litteris concavis, ad modum si-
 gilli Hebraici inscriptum fuit sic: *Ego Seth tertio genitus Filius Ada
 credo in Iesum Christum Filium Dei, & in Mariam Virginem de Lumbis
 meis venturos.*

408 Quinto ait Lodulphus: *Ab antiquo scilicet Iesu Nave, qui &
 Iesue dicitur præfiguratum*: sicut & Mariæ nomen in Maria So-
 rore Moysis adumbratum: tandem Lodulphus ait: Iesu nomen ab
 Angelo pronunciatum, à Iosepho impositum, ab Angelis divulgatum,
 ab Apostolis magnificatum, &c. quibus omnibus modis de Maria lo-
 quuti sunt Patres, Cyrilus Homilia 6. contra Nestorium, Augustinus
 lib. de Assumptione, S. Ildelfonsus serm. 4. de Assumpt. Ioannes Da-
 mascenus lib. 4. Fidei orthodoxæ cap. 5. ipsa ævo omni antiquiore, ac
 præsciente Dei Consilio prædestinata, varijsque Prophetarum Imagi-
 nibus, ac sermonibus per Spiritum Sanctum adumbrata, atque præ-
 definita tempore :: orta. S. Bernardus tom. 2. super Missus est. Et
 epist. 174. Laurentius Iustinianus lib. de casto connubio cap. 9. An-
 dræas Cretensis in Contio 2. de dormitione Virginis; & alij, quorum
 verba legi possunt apud Christophorum de Castro, Historia Deiparæ
 cap. 1. n. 1.

409 Ex his omnibus satis liquet, quam proximè accedat vene-
 randum Matris nomen ad Sanctissimi Filij nomen, & dignitatem; Ma-
 riæ nomen cum nomine Iesu confertur, communibus laudibus extol-
 luntur, reciprocis encomijs laudantur, & plaussibus communibus à
 Patribus, Interpretibus, & Concionatoribus commendantur: videndi
 Novarinus in Umbra Virg. Guevara in caput 1. Matthæi tom. 2. obser-
 vatione 15. sect. 14. 15. & 16. Canisius lib. 1. de B. Virgine cap.
 1. vbi de hoc Mariæ nomine eleganter, & copiosè disputat.

410 Interim ad id, vnde digressi sumus, revertamus, & cohæren-
 tiam V. Matris cum Patribus demostremus. In primis PP. affirmant

veneranda nomina Iesus, & Maria ab æterno prædefinita à Deo, & consecrata: id ipsum asserit V. Mater num. 334. his verbis: Ibi, id est in Cœlo, manifestavit (Divina Maiestas) spiritibus Angelicis, tres Divinas Personas dulcissima nomina Iesus, & Maria Filio, & Matri decrevisse, atque formasse, atque in ipsis ab æterno sibi complacuisse, hispanice: donde manifestò à los Espiritus Angelicos, que las tres Divinas Personas avian decretado, y formado los dulcissimos nombres de Jesus, y Maria, para Hijo, y Madre ab initio ante sæcula; y que en todas las eternidades se avian complacido en ellos, & paulò post: & cognitis his, atque multis alijs misterijs, Sancti Angeli audierunt vnam vocem de Throno in Persona Patris Æterni dicentem: Maria nominanda est electa nostra: oïdos estos, y otros muchos mysterios los Santos Angeles, oyeron vna vez de el Trono, que dezia en persona de el Padre Eterno: Maria, se ha de llamar nuestra Electa, &c. Deinde paulò post: Dominus Spiritibus Angelicis præcepit, vt evangelizarent fortunatum hoc nomen Sanctæ Annæ, vt in terra operaretur, quod in Cœlo confirmatum erat. Et num. 335. ait: A diebus octo Nativitatis Magnæ Reginæ, multitudo Angelorum pulcherrimorum, & rozantium descendit de excelsis, advehentes scutum lucidum, & rutilans, in quo insculptum erat nomen Maria, totum radians, & lumine splendens, qui omnes manifestantes se se felici Matri Annæ, illi dixerunt: nomen illuc advectum Maria, esse nomen Filiæ suæ divina providentia, ipsi datum: hæcque ordinabat, vt statim illa, & Ioachimus ipsi imponerent. Et post pauca: Dei imperio Ioachimus, & Anna obsequentes (ait V. Mater) determinarunt convocare consanguineos, & quemdam Sacerdotem, & magna solemnitate, opiparoque convivio recens nata, nominata est Maria.

411 Hæc fusius, quam par erat transcripsi, vt Deputati videant hac vna historia in concordiam fuisse vocatos, quotquot Patres de Sacro Virginis nomine scripserunt; & in historię cursum ordinatum, quidquid sparsim ab ipsis suis, vix vllò ordine servato, dispersum originem in Thesauris Divinitatis, huius nominis agnoscunt PP. agnovit & V. Mater: Datum hoc nomen prædicans à tota Trinitate, datum fuisse testatur V. Mater: Per os Domini pronunciatum asseritur in Persona Patris, ait V. Mater promulgatum; ab Angelis revelatum; inuitur Angelos hoc nomen traxisse, inquit V. Mater. Tandem Ioachimum, & Annam Filiæ imposuisse nomen, frequenter inquirunt Sancti Patres more Patrio, nitique solemniter, ita factum pronuntiat V. Mater. Unde, ò Censores, subventare potuistis hanc graviolentiam,

quam

quàm refractibus naribus subodoramini ? Quid ditucidius , quid pulchrius, quid gratius ex peramenis SS. Patrum Syllbis seligi potuit , ad hunc floridum historiæ Paradisum concinandum. Apes debemus , imitari: aiebat Seneca epist. 84. & quæcunque ex diversa lectione , congesimus separare, melius enim distincta servantur ; deinde adhibita ingenij nostri cura in vnum saporem varia libamenta confundere : vt etiam si apparuerit vnde sumptum fuit , aliud tamen esse, quam vnde sumptum est appareat , quod si apim imitata est Agrediens nostra (neque enim modo compellam vos credere Historiam diuinitus fuisse compactam, condono vobis, humanitus, proprio ingenio, & industria propria confertam) ex Sacra pagina Sanctis Patribus, Doctoribusque pijs, velut ex floridis hortis sapidam narrationem libavit: Sed cantharorum fragrantia quæque abominantur.

SECTIO QUARTA.

DE ANGELO GERENTE DEIPARÆ PERSONAM,
iudicium fert.

412 **B**onifacius Constantinus, Societatis Iesu Theologus , clarus scriptis, & eruditione sacra locuplex Author epitomen de Angelorum historia perteruit: vbi officia, & beneficia, apparitiones, miracula, substitutiones, resq; gestas omnes ab Angelis cogerit & à primo cõditionis die ad nostrũ vsque sæculum, ætatum, & sæculorũ spatijs distributo tẽpore, acta percurrit ad annũ 403 ; 3. obsequia erga Beatam Virginem narrat, & deinceps, si quæ occurrerunt adnectit famulatus, & ministeria: *sed nullum ex his*, quæ ab Agrediensi memorantur Bonifacius refert ministerium; nihilominus tot, tantaque de sacris genijs evulgat, vt nec dissonum, nec fabulosum , nec Deiparæ iniurium cuiquam videri queat, Angelum eius personam subrogasse. Non dissona hæc substitutio reputari potest, cum in dicto epitome innumera aliarũ personarum, ex fidedignis historijs suppositiones, per Angelos factas referantur cap. 7. Angelum, speciem S. Pauli referentem ex Baronio, Theclæ Apostoli Discipulæ, & inter fœminas prothomartyri adfuisse testatur. Et ibidem addit S. Archangelum Gabrielem Sancti Marcelini specie visum fuisse , aliaque similia sexcenta producit; non fabulosa, vtpotè quæ his comprobari potest consimilibus euentibus. Non iniuria : si enim Deus ipse Optimus Maximus dignatus est Vicarios sui Angelos facere, siquidem legem Moyſi, audiente,

& spectante populo, constat à quinquagesimo, post recuperatam libertatem, die datam à Vicario Dei Angelo, vt S. Stephanus 7. aët. dixit: & est communis Interpretum consensus Exodi 19. quid officit, quo minus Deiparæ speciem, & formam Angelus supponere possit, atque subrogare, quin dignitati tantæ Imperatricis, quidquam derogare probetur? Omnes ferè existimant personam ipsius Dei substinuisse S. Michaelem Archangelum in Sanctæ suæ plebis gubernatione, cum Dionysio de Cœlesti Hyerar. cap. 4. August. 3. de Trinit. cap. 10. quid mirum si, ne dolore afficeretur Anna ex Filiæ carissimæ absentia; Deus decreverit, vt pro illo perexiguo tempore, quo infan- tula raptâ memoratur, vnus è Custodia Angelus infantis habitum, & induerit, & retulerit.

413 Nisi vellitis Angelum tædere crepundiorum, & fasciarum, quibus circumvolui ipsum Angelorum Dominum non puduit: aut robore suffundi disertissimum genium infantis tenellæ repræsentationem subiri: ante pedes Mariæ, puerique crepundia parvi provolui gratissimum ipsi non reformido: imò vt habet Sanct. Damascenus orat. 1. de Nativitate Deiparam adhuc à Maternis pendentem vbertibus Angeli cingebant: Scalas Templi percursuram, Angeli hinc inde adiuuabant, vt S. Vincentius refert term. 1. & 2. de Nativ. Virg. Cibo cœlesti vndecim circiter annos in Templo refectam ab Angelis, tradunt Germanus Archiepiscopus Constantinopolitanus: *Ambosum nutrimentum per Angelum accipiens, vsque ad secundam ætatem.* Ita orat. de Virgin. Oblat. Huius etiam sensus est Gengius Nicomediæ Archiepiscopus, alijque Patres apud Cerda de excellentia Angelorum cap. 8. orat. 1. de Nativ. Et Christophorum de Castro de Vita Virg. cap. 3. Bonifacium Constantinum epitome de historia Angelorum Corollario 4. Si ergo tan familiaris, tanque assidua erat cum Virgine Angelorum societas, frequentia, ministeria, cōtigua obsequia: vnde hæc substitutio Angeli, loco Virg. cavillari potuit? Præfertim, cum neque ex parte Deiparæ, neque ex parte Angeli, neque ex parte subrogationis, neque ex omnibus simul circumstantijs, quibus eventus ille convecitur, indecens, aut indecorum quidquam interuenisse deprehendatur? Nonne hæc insignis sugillandi, vellicandi, & titillandi prurigo, sive cacoethia proditur? Egregiè aiebat S.

Hieronymus esse aliquos; qui in eo se doctos ostentare volunt, si omnium dicta lacerent, quibus lingua prurit male-
dicendi libidine.

DISCEPTATIO NONA.

VTRUM OCTAVO DIE POST NATIVITATEM MAG-
na Regina una multitudo pulcherrimorum Angelorum descende-
rit de Caelo modo Magnificentissimo, habentes singuli scutum
lucidum, in quo insculptum esset Nomen Maria, totum
radians, & lumine explendens.

Circa n. 352.

414 TRia in præsentī dissertatione examinanda sunt, quia de
 tribus potest esse suspecta Deputatorum fides, erga
 propositionem à nobis in examen adductam. In primis an octavo die
 à Nativitate, iuxta ritum Patrium, nomen Sacratissimæ Virgini solem-
 niter fuerit impositum? Deinde an hoc venerandum, & admirabile
 nomen insculptum fuerit in scuto lucido? Tandem an Cœlestium Spi-
 rituum multitudo magnificentissimo apparatu, & triumpho hoc no-
 men de Caelo advexerint? Singula distinctius proponamus.

SECTIO PRIMA.

AN DIE OCTAVO POST NATIVITATEM DEIPARÆ
convenienter ipsi nomen asseratur
impositum.

415 MOs fuit Atheniensibus, decima post Nativitatem no-
 cte, nomina pueris suis imponere, ut Suidas testatur.
 „Moris erat apud Athenienses cives, natis pueris, decima post Na-
 „tivitatem nocte, convocare Paternos, & Maternos familiares, &
 „proximos amicos, & præsentibus illis nomina pueris imponere, &
 „sacrificari Dijs, deinde epulari congregatos. Apud Sinas, fœmi-
 nis nunquam nomen imponitur, ait Nicolaus Trigaut de expeditione
 Christi, apud Sinas lib. 1. cap. 8. *Fœminæ, neque puellæ, neque adultæ*
nomen apud Sinas habent, nascendi ordine appellantur. Mitto Egiptio-
 rum, Hibernorum, Gothorum, aliarumque gentium ritus, & mores
 pro nominibus filijs suis imponendis, quos selecta eruditione conges-
 sit Aloysius Navarinus in suis observationibus, sive schediasmatibus,

& electis sacris : vbi copiosè satis antiquitatis abstrussa , & arcana secreta revelata pandit. Interim Hebræorum vsus , & ritus adeamus.

416 Ritus Circumcisionis à Patriarcha Abrahamo traxit Exordium, quando & signum, & nominis ampliacionem accepit; qui prius Abram dicebatur , idest, Pater excellus , deinceps, ob meritum fidei dictus est Abraham, idest, Pater multarum gentium : at vero non solum ipse, sed & vxor eius augmentum , & nominis etiam mutationem promeruit : illa enim, quæ prius vocabatur Sara; hoc est Princeps mea, deinceps nominata est Sarai ; idest Princeps omnium foeminarum rectè credentium. Hincque in consuetudinem venit Hebræis ad huius rei imitationem, vt pueris nomina imponantur in eorundem die Circumcisionis , octavo scilicet ab ortu: vt patet ex textu Lucæ cap. 2. *Postquam impleti sunt dies octo, vt circumcideretur puer,* &c. Ut testatur Lodolphus de Vita Christi part. 1. cap. 10 cuius ferè verbis locuti sumus.

417 At vero foeminis quando apud Hebræos nomen imponebatur, dubium est; nullis enim scripturarum testimonijs pro ipsis res hæc invenitur statuta: quare de die, in quo Deipara, more patrio nomen suscepit varia reperio. Primo Nicephorus lib. 1. historię cap. 7. immediatè à Nativitate accipisse Virginem nomen existimare videtur: *Postquam puella ait: à Maternis prodijt locis, Mariam statim eam nominavit,* scilicet Anna.

418 Aliorum sententia est, octavo à Nativitatis die nomen Virginem accepisse; quæ sententia inniti potest aliquarum Ecclesiarum religiosissima consuetudine, festum Sanctissimi Nominis Mariæ celebrantium octavo post eius Nativitatem die ; inter quas est Ecclesia Conchensis , quæ consuetis celebratibus impedita, alium celebrandi festi diem consignavit, quem nonnullæ Ecclesiæ ex concessione Gregorij 15. observare decernunt: & vt Christophorus de Castro de Vita Virg. cap. 2. ait : Hic erat etiam Romanorum mos, & consuetudo, Authore Plutarcho in problematibus Romanis cap. 102. Macrobio lib. 1. Satuen. cap. 16. Alij Doctores, lege illa Levitici cap. 12. de Purificatione , ducti , iudicarunt decimoquinto ab ortu die, iuxta id : *Si autem pepererit foeminam immunda erit duabus hebdomadibus :* foeminas nomen accepisse: cui sententiæ subscripsit P. Ioannes Baptista lib. 2. tract. 17. cap. 1. nihil tamen in hac sententiarum varietate fixum statui potest: quare, pace Deputatorum, Agrediensis de octavo die à Natali Virg. opinionem , pro venerando ipsi nomine solemniter addicendo; nullus poterit, nisi audaciter , & temerè à paucis probabilitatis sede deturbari. Vel dicant nobis : vbi definitus est

est hic dies, de quo controvertitur; ubi statutus; ubi Canonica sanctione declaratus? Quod si nullibi, præcipiti lingua confixa fuit Agrediens sententia. Demus ipsos Centores, nixos Levitici lege, præferre pro fœminis sensum illorum, qui decimequinto à Nativitate die credunt, nomina esse adiudicanda: erat ne proinde Venerabilis Matris assertio statim expungenda? minimè. Suffecisset Deputatis sua probare, sed aliena non carpere, ut aiebat Hieronymus epist. ad S. Augustinum. Sic Divini tractatores eloquij, inquit Philippus Abbas, bonæ spei epist. 2. Sensum suum nituntur approbare, ut tamen non præsumant alterius improbare, nisi fortè illū à fide sana cognoverint deviare, vel ei circumstantiam lectionis manifestius obviare. Sciunt enim, quia divina Scriptura plerisque in locis parit varios intellectus, quorum nullus dignus est reprobari, quamvis alter alteri, possit amplius approbari. Sanè ex verbis Levitici uterque sensus erui potest pro fœminis; improbari neuter.

SECTIO SECUNDA.

*INSCRIPTVM MARIAE NOMEN IN LUCIDO SCUTO
varia eruditione defenditur.*

419 **D**E hoc venerando nomine agit Canisius lib. 1. cap. 1. ubi ait: Si ullum alium venustum, præclarum, & gratiosum nomen contigit mortalibus, quod scribi, legi, decantari, pingi, sculpique mereatur, id Mariæ nomen videri potest; dignum, sanè, quod in omnium oculis, & aures, & mentes incurrat. Mirum est, quantis hoc mirabile nomen est à Deo commendatum miraculis; à primis sæculis enigmatibus inditum, Templorum valvis insculptum; ut vel inter Idolatriæ nubilla splendore fulgentissimæ lucis cæcitatibus caliginem eliminaret; rosis ipsis exaratum, arborum folijs infixum; & quod maius est, mortalium cordibus aureis characteribus cuscum. Ne in scuto lucido Deputati mirentur nomen illud sculptum, quod post Nomen Iesu in Cœlis primum veneramus scriptum: singula in gratiam Sacratissimi nominis breviter ostendamus.

420 Hebræi inter arcana sua celeberrimam ducunt, & inter creaturas omnes perfectissimam esse, quam *Mitraton*, idest Principem facierum appellant: hæc enim in conspectu summi Imperatoris, cum potestate ad ipsius præsentiam introducendi benemeritos quot-

que aſtruitur. *Ab eruditis animadverſum eſt*, inquit Cāniſius lib. 1. cap. 1. Gengius Venetus in armonia Mundi tom. 5. cap. 7. & ex ipſis Pazenſis de Maria, & Deo Incarnato Acad. 5. ſect. 1. num. 5. „ Animadverſum eſt (Caniſij ſunt verba) ab eruditis Mariæ nomen „ cum illo Mitraton haud perperam convenire, cum, & numeris, & „ litteris collectis reſpondeat, vt ſupputandi ſumatim efficiat 999. no- „ vem centenarios, novem denarios, ac novem vnitates : hoc nomi- „ ne Mitraton, velut in enigmate Mariæ nomen reverebatur ab He- „ bræis, Deo ſic diſponente, vt venerandi nominis huius dignitas, & „ maietas magno in pretio ab ipſis haberetur.

421 Præterea : Ut Cedrenus ſcribit apud Ioannem Bonifacium lib. de hiſtoria Virginali cap. 2. Templum omnium nobiliſſimum, primis ſæculis ab Argonautis ædificatum fuiſſe, conſultoque ab illis oraculo, cui conſecrari deberet, his carminibus reſpondiſſe fertur,

Huius, cui Mariæ Nomen Sanctiſſima Mater
Agnoſcet Templum, proprium ſibi ritè dicatum.

422 Hoc oraculum vſque aded ſuſpexit antiquitas, vt illud æreis litteris in marmore incillum æternitati commendaverit, atque in ipſis Templi valvis affixum cunctis legendum reliquerit. Huius etiam antiquitatis meminit Caniſius, vbi ſupra.

423 Uterius Vincentius Velvacenſis in Speculo hiſtoriali lib. 7. cap. 116. de quodam homine ſolito recitare quinque Pſalmos, incipientes ſingulis litteris nominis *Mariæ* refert, inventos fuiſſe, eo mortuo, quinque flores roſarum, quorum vnus egrediebatur de ore, & lingua eius, duo de oculis, & duo de auribus, & in roſa, quæ de ore exibat, inventum fuit *Nomen Mariæ* ſcriptum. Huius miraculi narrationem invenies apud Patrem Eſpinelum de Maria Deipara, Throno Dei cap. 4. num. 24.

424 Ruſſus Thomas Cantipratenſis lib. 2. Apum. cap. 9. Arborem ignoti generis viſam commemorat, ortam ex ſepulchro cuiuſdam hominis de Sacraſſima Virgine optimè meriti, cuius folia litteris aureis inſignita referebant verba hæc : *Ave Maria gratia plena*. Tandem Venerabilis P. Salmeron tom. 3. tract. 37. & Novarinus in ſua Umbra Virginea num. 1128. nomina Ieſu, & Maria in corde Sancti Ignarij Martyris, aureis etiam litteris ſcripta, & notata tradunt: *De Sancto Ignatio Martyre conſtat, in cuius corde, & in qualibet eius parte, cum à Leonibus eſſet ſemidevoratus; compertum fuit hoc Sanctiſſimum nomen Ieſu* (Novarinus addit, & Maria) *aureis litteris inſculptum, & ſcriptum*. Quid plura? mitto Sybillarum oracula, apud Bonifacium videnda in ſua hiſtoria Virginali cap. 2. mitto etiam Sacraſſimi

huius nominis asseruationem in Romanorum tabulis, quam refert Tertul. lib. 4. aduersus Marcionem cap. 7. aliaque innumera passim apud Expositores, & PP. videnda: vnumque non taceam, quod S. Bonaven. in Speculo cap. 8. de hoc nomine pro cunctis reliquit scriptum: *Quia Dominus nominatissimus, ait, siue famosissimus famosissimè est tecum, idè & tu es famosissima, & nominatissima secum. O celeberrimi Nominis Maria, quomodo posset Nomen tuum non esse celebre?* Hæc mihi videtur admiratio, siue dubitatio, Deputatis Censoribus scripta, proposita, & relictæ. Celeberrimi nominis huius Scripturam mirantur in lucido scuto: deleri iubent, abradi desiderant, expungi flagitant: at hoc fiet, Sanctissima Domina, vt nomen tuum non possit esse celebre? Imò hinc famosissimum, celeberrimum, & nominatissimum emerget; æreis signis in marmoribus cussum, virentibus lineis in rosis scultum, aureis characteribus arborum folijs inditum; cordis penetralibus splendentibus cœlaturis exaratum: vt qui Angelorum erga nomen tuum, reverentiam, & ministerium non accipiunt, flores loqui, lapides fari, folia clamare, enigmata pandere, corda prodere famosissimi nominis sacrum schema mirentur.

SECTIO TERTIA, CIRCA N. 334. HISTORIÆ.

VTRVM HOC SACRVM NOMEN IN SCVTO LVCIDO

*scriptum convenienter dicatur ab Angelis Annæ delatum
triumphali pompa, & modo magnifi-
centissimo?*

425 **L**ætitia quanta est, quantusque concursus, cum Imperatoris Mundi istius natalis celebrandus est, benè notis aiebat S. Maximus in Vig. Natalis Domini, quemadmodum Duces eius, & Principes, omnes etiam militantes acurate sericis vestibus accincti, operosis circulis, auro fulgente, pretiosis ambiant; solito nitidius in conspectu Regis incedere: credunt enim maius esse Imperatoris gaudium, si viderit maiorem suæ apparitionis ornatum, &c. Quam solemnissimo apparatu, & triumpho, Angeli Natale Imperatricis suæ frequentarint, tradiderat V. Mater n. 330. & ibidem nos Disceptatione 8. sect. 2. probavimus cum Raulino, Panuphio, Beleth, & alijs: quibus addi possunt Valbacensis in Speculo historiali lib. 6. cap. 65. & lib. 7. cap. 119. Et Spinelus tract. de festis Deiparæ, quanta lætitia, quo splendore, & ornatu Angeli

nomen solemniter in terra vocandum Mariæ Reginae suæ, Annæ obtulerint, cogunt nos Deputati Censores indagare.

426 Fulbertus serm. de Nativ. Virg. consentiens Hieronymo de Ortu Virginis, non fortuito, sed divina dispositione factum putat, & Angelica intimatione præmissa, ut Nomen *Maria* Virgini imponeretur: *Non fortuito, aut solo Parentum placito, sicut plerique, sed divina dispensatione nomen accipit*; ait Fulbertus, hæc divina dispensatio ministerio Angelorum facta creditur. Quare sicut de Iesu Nomine, inquit Origines Homilia 14. in Lucam: *Vocabulum Iesu non debuit à Parentibus, aut alio homine appellari, neque ab eis afferri in Mundum, sed ab excellentiore quadam, maiori que natura*. Sic vocabulum *Maria* non debuit, nisi ab excellentissima natura in Mundum afferri. Idque testatur Idiota verbis supra relatis: vocabitur tibi nomen novum à Beatissima Virgo, quod os Domini per Angelum nominavit. Et S. Bernardus serm. 2. de Circumcisione: Innatum est ei nomen hoc, non inditum ab Angelica, vel humana natura: vocatum plane, non impositum;

427 Hoc ergo nomen à Deo impositum, ab Angelis in mundum transmissum afferitur, festivis plausibus, per rosulis gaudijs, phalarisque ornamentis, Cœlestes Cives reverenter traxisse: nec aliter fieri poterat: nam ut ait Sancta Birgitta lib. 1. cap. 9. Hoc nomen cum Angeli audiunt, gaudent in conscientia sua, & regratiantur. Et disertissimus Idiota cap. 5. Tantæ virtutis, & excellentiæ est tuum Sanctissimum nomen Beatissima Virgo, quod ad invocationem ipsius Cælum ridet, terra lætatur, Angeli congaudent, Demones contremiscunt, &c. Tantæ virtutis, & efficacitæ nomen, mirum quid suave, atque divinum in se continens, non nisi triumphali pompa decebat ab Angelis in orbem adduci.

428 Et sanè cur stomachentur Depurati Agredientis narrationem de nomine scripto in scuto lucido, & eodem impetu non ferantur in S. Petrum Damianum, dissertatione 8. à nobis laudatum, qui hoc nomen traditum refert à Beatissima Trinitate, evolutum è Thesauro Divinitatis Gabrieli Archangelo in quadam epistola, ut ad Mariam deferatur: proæsus ignoro. Damianus ait: traditur epistola Gabrieli, in qua Salutatio Virginis, Incarnatio Redemptoris, modus Redemptionis, plenitudo gratiæ, gloriæ magnitudo, multitudo lætitiæ continetur. In quæ verba ingeniosissimus Cerda Acad. 5. sect. 6. num. 54. ait: Mariæ nomen tota epistola fuit, tot gravis divinitatis arcanis omnia illa exarantur in cartha, & solum erat inscriptum *Maria*. Potuit Mariæ nomen in cartha exarari; Gabrieli de-

ferendum tradi, & non potuit in scuto figi, & multitudini Angelorum, Annæ deferendum, committi?

429 Ego quidem in aliqualem Deputatorum excussationem nihil aliud inveni, nisi cuiusdam Græci Poetæ lepidum apothegma, cum is vidisset Christi Nativitatem in scuto depictam esse absconditum id factum dixit: cum Dominus pacis in armis bellicis pingi non debuerit: sic lib. 4. Græcorum Epigrammatum latine traductum à Novarino elect. sacra lib. 2. excursu 64. istud legitur.

In scutum habens Christi Nativitatem,

O quam stultus Pictor, quod exarat

Dominum Pacis in scuto nasci pictum.

Dixerat Regius vates Psalm. 45. n. 10. *Arcum conteret, & confringet arma, & scuta comburet igni.* Hæc enim, ò gravissimi Censores, vestra potest esse excussatio: ne illius nomen, quæ facta est coram eo, quasi pacem reperiens, scuto cœlatum incongrue proponatur; exaratis, & indignatione acti scutum comburendum iudicatis. O seria Laureatorum Theologorum mens! O pensata cordatorum Censorum sententia! O iudicium! O Ingenium!

430 Ego vero, ut cum Bonaventura loquar serm. 9. in lumin. 3, illis: Sicut hoc nomen Deus scriptum est in omnibus, sic vellem 3, Mariæ nomen inscribi, aut sculpi in gentilicijs stemmatis, in Tem- 3, plis, in Altaribus, in Sepulchris, in fastigijs Ecclesiarum, in priva- 3, tis ædibus, in cubiculis singulis, inianuis, in terminis regionum, 3, & agrorum, in portis Civitatum, in vijs publicis, in navibus, in ga- 3, leis, labaris, hastis, & clypeis militiæ, &c. Sic etiam exoptabat Ióannes Baptista in Elucidario lib. 2. cap. 6. tract. 17.

431 Hoc unum ipsos Deputatos, antequam Dissertationem finiam, admonitos esse vellim, ipsos viam adinvenisse infirmandæ fidei historijs veridicis; & occasionem alijs tribuisse ambigendi de pluribus factis, successibus, & miraculis, quæ non sine admiratione divinæ virtutis, & laude omnipotentis Dei excipiuntur: unum, aut alterum exemplum adducam. Martyrolog. Gallicum die 13. Maij Sanctam Dymnam Hybernix Regis filiam laudat, & memoratur, à Barbaro Patre cæsam, ab Angelis marmoreo tumulo conditam imposito, & appenso eius pectori lapillo pretioso, in quem nomen Virginis inciderat. Quia nomen Dymna exaratur ab Angelis lapillo pretioso, & fieri non potuit, ut Mariæ nomen cælaretur scuto? Præterea: hinc quæ fides Francicis lilij, è Cælo demissis? Quæ fides cingulo D. Thomæ, ab Angelis Sanctissimo Doctore donatum? At hæc piè creduntur: ostendite implicantiam in asserto Agrediens, ut fides eidem denegetur.

DISCEPTATIO DECIMA, CIRCA NUM. 352^m

*AN QUANDO DEIPARA DORMIEBAT ACTIONES
interioris amoris, & alij effectus eiusdem gratiæ, qui non de-
pendebant ab exterioribus sensibus, non cessaverint, &
nullatenus interromperentur in
illa?*

432 **S** Anct. Thomas 1. p. q. 94. art. 4. Alensis 2. part. q. 86.
memb. 3. existimarunt somnium in statu innocentie
absque dormientium libertate contingere debuisse; ac proinde summo
oppressos, vsum rationis, & liberi arbitrij exercitium, in eo statu
amissuros. Huic sententiæ fundamenta substraxit Ioannes Maior in 1.
Matthæi dubio 8. *Anima Christi tam in somno, quam in vigilia divina
Essentia fruebatur: non sic Deipara, quæ in somno liberi arbitrij actus, ut
puto, non elicit.* Arbitrati sunt DD. hi de natura somni esse, ut ligen-
tur, & præpediantur libertatis facultates, & instrumenta: quare sicut
in statu innocentie somnum libertatem everfurum credunt; sic con-
similiter iudicant Deiparam ex vi originariæ, aut quasi originariæ
iustitiæ; non habituram somnum, nisi impedita libertate. Huius sen-
tentiæ sunt præter relatos Gerson tract. 5. super Magnificat Abulen-
sis 3. Reg. 3. q. 4. & q. 12. & super Matthæum 1. q. 55.

433 Qui vero DD. sentiunt somnum in statu innocentie non
impediturum libertatem, ut S. Aug. illis verbis: *Tam felicia erant somnia
dormientium, quam vita vigilantium*: apud Suarez t. 2. in 3. partem
disp. 18. sect. 2. consequenter affirmant Deiparam in somnijs non
amissuram libertatem. Pro omnibus S. Bernardinus Senensis ser. 51.
„ loquatur: Maria, licet in utero Matris, sicut alij Infantes, dormi-
„ ret; attamen somnus, qui abyssat, & sepelit in nobis rationem, &
„ liberi arbitrij actus, & per consequens actum merendi, non credo
„ quod talia in ipsa fuerit operatus. Hanc esse Theologorum sui tem-
poris sententiam, testatur Patriarcha Franciscus Ximenius lib. 5. de
Vita Christi cap. 33. & cap. 57. qui omnes asseriebant somnum Dei-
paræ ipsdem donandum privilegijs, & prærogativis, quibus somnus
in Paradyso habendus, & erat ornandus. Cumque somnus in Parady-
so ex mente Aug. citati à Patriarcha in lib. 5. cap. 34. libertatem
non impediret: & ut ait Ubertinus de Callali: *Aliter fuisset somnus*
in

in Paradiso (ac modo est) *nam non sepeliret libertatem, nec tolleretur meritum*: Inde fit, quod somnus Deiparæ, per omnia æquandus somno illius felicissimi status, eius libertatem, nec confundere posset, nec sepelire.

434 Hæc prima via conciliandi libertatem Deiparæ cum somno; longè mihi alia probabilior, quam arripuerunt doctissimi Theologi, & PP. Rupertus lib. 5. in Cantic. S. Bernardinus Senensis term. 51. art. 1. Albertus Magnus super Missus est cap. 176. 177. Dionysius Richelius, in 5. Cantic. Bustus in Mariali 3 part. term. 1. Ovandus ad 3. Scoti. dist. 3. q. 5. Canonicis lib. 5. cap. 1. Pined. lib. 3. de rebus Salomonis cap. 8. Suarez tom. 2. in 3. part. disp. 18. sect. 2. §. dico 4. & disp. 19. sect. 3. §. dico ergo: hi DD. ex eo quod Deipara habuerit scientiam per se infusam supernaturalem, ita ut modo Angelico per altiores species, illi fuerint divinitus proposita independentes à phantasmatis obiecta: facile liberi arbitrij exercitium, & rationis usum cum somno conciliant: facile non interruptum meritum defendunt: facile assiduum gratiæ incrementum tuentur; nec contemnendis rationibus feruntur. Prima sit, quia ut argumentatur Rupertus ad ea verba Cant. 5. Ego dormio, & cor meum vigilat: multarum quoque animarum fuit, & est; non solum secundum similitudinem, otio sancto dormire, idest, à terrenis curis vacare, & in Cœlestibus per contemplationem vigilare corde; verum etiam, eodem, quo & Iacob dormivit, secundum corpus dormire, & secundum animam cœlestia videre. Sed tu, ò Cælum Dei, unicaledes Domini in utroque vigilandi modo, cunctis mortalibus, sive terrenis hominibus, longè eminentior stitisti, longè altior ad contemplandum eum, in quem desiderant Angeli prospicere.

435 Secundo à simili arguit pro compatibilitate somni cum libertate Deiparæ Eximius Suarez: quia Angelis Sanctis, ex quo fuerunt primo ad Deum conversi, datum est, ut nunquam ab illius actuali amore cessaverint: ergo credi potest hoc etiam donum communicatum etiam fuisse Beatæ Virgini à primo animationis instanti. Tercio, quia concessa scientia per se infusa, qua uti posset Deipara, sine conversione ad phantasmata, facile capitur etiam in somno meritorie posse operari; quia voluntas non pendet à corpore, si minus intellectus sit impeditus ad corrigendum, & proponendum obiectum. Quarto, quia corporis defatigatio, & virium lassitudo sufficienter repararetur, per sensuum externorum suspensionem, & internorum inducias; expeditis interim spiritualis animæ facultatibus: ergo ita accidisse credendum est. Tandem S. Ambrosius lib. 1. de Virg. in hunc

sensum collimare videtur illis verbis : *Dormire non prius cupiditas, quam necessitas fuit: & tamen cum quiesceret corpus, vigilaret animus.* Et Sancta Birgitta oratione 4. his verbis : *Quamvis aliquando dormiebas, voluntatem tuam ab eo nunquam mutabas.*

436. Nescio, amici Censores, in re probabilissima, cuius spiritus fuit vestra Censura! quod V. Mater de somno Deiparæ scripsit, alijque gravissimi Patres, & Theologi scripserunt: ut demonstratum reliquimus: non debuit vos præterire narratio Seniorum Ecclesiastici cap. 8. num. 11. *Ipsi enim didicerunt à Patribus suis; quoniam ab ipsis poteratis discere intellectum; & in tempore necessitatis dare responsum.* At quæ hic necessitas succedendi? Quæ occasio ardescendi? Aut quis fidei zelus vos provocavit? consulistis vestrum. Cellarium Gerson, qui Alphab. 88. improbat illam argumentationem: *Maria potuit Deus conferre hanc gratiam: ergo & contulit:* ut iudicet interdum, saltem dormientem ab omni actu merendi cessasse: Legistis S. Thomam, Abulensem, Maiorem, Alensem, & alios paucos admodum, qui impossibilitatem meriti, & libertatis tuentur cum somno? Ubi oppositam Agredienfis sententiam vlla Censura inustam invenistis? Ioannes Maior, qui vires, & pondus huic opinioni addidit, urbanissime dixit: *In somno liberi arbitrij actus, ut puto, non essent.* S. Thom. loco citato: ex quadam sibi facta obiectione colligit somnum cum amissione libertatis in statu innocentiae futurum putasse: & Angelica modestia est locutus: Undè hæc importuna Censura subrepsit? Longè probabilior, communissimamque Agredienfis sententiam, nunquam percurristis? S. Bernardinum, Albertum Magnum, Rupertum, & alios Patres non evolulistis? In Suarium, qui plures colligit: ait in Patrem Ioannem Baptistam Poza, qui prolixa consideratione per plura capita tractatus 14. lib. 3. de somno Sacratissimæ Virginis, disputat, non incidistis? Dolet Hugo Carenensis: *Quod multos præterit narratio Doctorum, sicut aqua præterit cribrum.* Ecclesiast. 8. num. 11. Heu! & dolemus vos præterisse, quod vel inerviditis pervium est. Sed progrediamur, & dissertationem, nonnullis illuminationibus legitimis, alias propositiones, huic assertioni subiectæ affines, complectentibus, additis concludamus.

ILLATIO PRIMA.

Ex præcedenti doctrina legitimè deducta, ex num. 352.

437 **Q**uando ipsa (scilicet Deipara) erat sola, vel quando ponebatur ad dormiendum, quod non nisi sobrie faciebat (quia dormire non prius cupiditas, quam necessitas fuit; ut docuit Ambrosius lib. 2. de Virg.) conferebat illa super mysteria, & laudes Altissimi, cum Sanctis Angelis sue Custodiæ, & fruebatur visionibus divinis, & colloquijs sue Maiestatis. Hæc propositio evidenter inferitur ex prima: si ergo dormiens, rebus divinis erat intenta; si in actu merendi, somno credita perseverabat: si cœlestibus contemplationibus altiori, & excellentiori modo, quam fuerit aliquis alius vigilans, confixa laudatur à Senensi, extollitur, & prædicatur, ut supra probavimus; longè verosimilius est, quod sola, quando ponebatur in cuius ad dormiendum supernis recreata colloquijs, Angelicis stipata catervis, cœlestibus obtutibus occupata à laudibus sui Conditoris, ad beneficia sibi facta; & à beneficijs ad laudes, alterna vicissitudine cum Sanctis Angelis gratissimam, atque dulcissimam habuisset collationem.

438. Imò nescio: quo ausu hanc propositionem cum superiori devoluerint Deputati Censores: dubitant Theologi an Beata Virgo toto tempore Vitæ suæ continue meruerit, & in gratia creverit? Huius dubitationis duplex est sensus: Primus de tempore, quo vigilabat: Et hoc sensus, ait Suarez tom. 2. in 3. disp. 18. sect. 2. §. dico 4. „ non solum est verisimilis, sed etiam certa; quia quando ratione usa „ est sine ulla intermissione, semper est benè operata; ut rectè dixit „ Ambrosius lib. 2. de Virgin. in principio; & patet, quia cum ha- „ beret perfectum dominium suorum actuum, nunquam est in delibe- „ ratè operata; nec vero cessare omnino præterat ab omni actu exter- „ no, & interno. Tum quia hoc est humano modo impossibile: Tum „ etiam quia in homine utente ratione, & potente advertere nonnul- „ la, culpa esset, si otiosus maneret: semper ergo, ex quo permanen- „ tem usum rationis habuit, aliquem actum liberum exercuit, vel in- „ ternum tantum, vel simul externum; ergo continuè benè operata „ est; ergo continuè meruit. Hucusque Eximius Doct. pro primo „ sensu quæstionis: addit pro secundo: Alio ergo modo intelligi po- „ test conclusio; de tempore, quod somno tribuebat: & hoc sensus est „ incerta; sed quod sit verisimilis probari potest, &c.

439 Suffecisset Deputatis incerta, et si verosimilia, criminari;

sed ausi sunt, & certa reprobare: certum est quod quandiu ratione
 vsa est, sine intermissione meruit Deipara: certum est, quod quando
 ponebatur in cunis ad dormiendum, nondum erat somno-præventa:
 ergo erat vigilans. Ita sanè. Num vigilantem vultis ocio traditam
 Beatissimam Virginem? Num intenditis perfectissimum dominium
 suorum actuum de medio tollere? Num vtemem ratione, & poten-
 tem advertere ociositatis noxæ sedare? Purissimam, & inculpabilis-
 simam, Angelis ipsis nitidiorum Reginam, machinamini? Reminif-
 ci debeatis, Sacram Facultatem (si Sacræ Facultatis Censura fuit,
 quod haud mihi persuasum habeo), præmunisse Censuram, varijs con-
 testationibus, quarum prima est: *Tenere se etiam cum Ecclesia BB.*
Virginem speciali Dei privilegio immunem fuisse à peccatis omnibus etiam
venialibus, eamque cum Sancto Proclo, tanquam penetrabile innocentie Sa-
crarium venerari. Quid ergo: ex vna parte immunitatem eius reve-
 remini, & ex alia non veremini meritum vigilantis Virginis condem-
 nare? A primo instanti vsus liberi arbitrij, vsque ad suam felicissi-
 mum transitum, semper fuit in actu merendi. Ita S. Albertus Mag-
 nus. Ita S. Antoninus, qui cum refert. 4. p. tit. 15. cap. 20. §. 6.
 Ita Bernardinus de Busto. 4. part. serm. 9. §. ultimq. Ita Canisius
 lib. 5. cap. 1. *Cuius vita, inquit, iugis, & continua fuit meditatio.* Hanc
 sententiam certam reputat Suarez, hanc probat ex Ambrosio: & hanc
 non verecundamini damnare? Cavete ne in vos ipsos contorta Cen-
 sura revertatur.

440 Sed in Angelorum colloquutionem vos coniicio recipi, vt
 iacula, quibus vestra temeritas infigitur, tantisper declinetis: num
 colloquutionem arguitis: Angelorum familiaritatem erga infantem
 Reginam, refragamini? An non à Sanctis Angelis solitam cingi pro-
 bavimus? An non: *Angelicis suffulta ministerijs, & supremo stipata*
agmine sponsa incedens, similis est equitatus Domini? Ita à Bernardo
 serm. 39. celebratur. Quis autem dubitet eos, Matrem Domini sui
 (inquit Guillelmus in cap. 3. cantic.) dum in corpore peregrinaretur,
 crebro visitasse, & cum ea sæpius dulcia colloquia miscuisse?

ILLATIO SECUNDA, EX NUM. 377.

441 **S**i ipsa non sit locuta a sua Nativitate, non fuit, quia non per-
 stitit, sed quia non voluit. In plurimis, non solum B. Virgo
 similis affirmatur status innocentie hominibus, sed longè excellentior
 illis prædicatur. Quare si illius status, ea futura expeditio puero-
 rum innuitur, vt statim, ac nascerentur, & loqui, & moveri possent,

vt ait S. Anselmus in Elucidario : *Infans in Paradiso mox vt nascere-
tur, ambularet, & absolutè loqueretur, & contra singulos defectus de lig-
nis ibi positus vteretur.* Quid prohibet, quo minus B. Virgo tot privi-
legiis in ortu, & conceptu ornata, posset, si vellet, loqui, vel quod
non sit locuta, quia non voluit?

ILLATIO TERTIA, EX NUM. 378.

442 **S**ilentium fuit in illa maxima virtus, & vna particularis per-
fectio. Hæc propositio infertur ex præmissis. Nulla enim
actio, aut omisio fuit in Beata Virgine, quæ non magni meriti actus
,, probaretur : quia vt ait Pater Suarez, vbi supra §. dico 1. Beata
,, Virgo nullos habuit actus indeliberatos, neque inter deliberatos ha-
,, buit aliquem malum (vt in superioribus demonstratum est) ergo
,, omnes actus eius fuerant moraliter boni, quia non datur actus in-
,, differens in individuo, iam eo præsertim, qui perfecto modo opera-
,, rur: ergo omnes fuerunt meritorij (quia vt per se credibile est)
,, omnes actus suos frequenter referebat in Deum magna charitate
,, dilectum, &c. Hinc usque Eximius Doctor. An non maxima vir-
tus silentium maximum ? B. Dionysius Carthusianus serm. 2. de
,, Conceptione ex S. Birgittæ revelationibus, sic silentium Virginis ex-
,, tollit : Legitur in revelationibus Sanctæ Birgittæ, quod quamvis
,, Virgo Maria fuerit eloquens valdè, raro tamen, ac parcissimè lo-
,, quebatur; sed taciturnitati, ac Sanctis meditationibus intenta, &
,, pro totius humani generis salute oravit assidue.

443 Aptè quidem Proverb. 31. num. 26. de Maria dicitur:
,, Os suum aperuit sapientiæ, & lex clementiæ in lingua eius : sep-
,, tuaginta habent : Os suum aperuit attentè, & legitimè. Mirificè
,, consonat septuaginta lectio Agredientis historiæ : ait illa : Ordo
,, fuit Altissimi, quod nostra puella, & Domina custodiret hoc silen-
,, tium per id tempus, quo ordinariè cæteri pueri fari non possunt:
,, Attentè custodivit Altissimi legem, legitimè ordinariam puerorum
,, aliorum taciturnitatem seruavit.

444 Fuit vbiq; silentium in Deipara maxima virtus, sicut & in
Christo ferè maxima fuisse piè meditat. Abbas Guarricus serm. 3. de
,, Annunciatione : Omnium humanarum infirmitatum, quas pro no-
,, bis pertulit divina dignatio, sicut tempore primam, sic etiam hu-
,, militate ferè maximam existimo, quod in utero concipi, in utero
,, novem mensium tempore Maiestas illa incircumscripta, passa est
,, contineri. Ubi enim sic se expanxit, aut quando ita penitus a se-

„metipso defecisse visus fuit? Tanto tempore nihil illa sapientia lo-
 „quitur? :::: Sic omnipotens virtus vacat, quasi nihil possit, & Veti-
 „bum Aeternum sub silentio sepremit? Sic non assimiliter sapientiae
 domus, schola scientiarum; intelligentiae ararium. Virgo sub si-
 „lento se præmit? *Vobis tamen fratres*, progreditur Guaricus, *illud si-*
lencium verbi loquitur: d. Censores, vobis clamat; *vobis utique disci-*
plinam silentij commendat; sicut & Mariæ silentium vobiscum loquitur,
 d. Censores, quibus plus utique silentium profuisset, quam immoderata linguæ procacitas.

ILLATIO QUARTA, EX NUM. 378.

445 **D**ispensavit se solum de hac lege versus suos Angelos
 Custodes, vel quando in solitudine orabat Dominum
 „vocaliter. Aliter in Authographo legitur, scilicet, tantum erga
 „Sanctos Angelos suæ custodiæ, dispensatum fuit in hac lege, sive
 „quando in solitudine orabat Dominum vocaliter. Sed de erroribus
 Traductoris alibi. Dispensationis huius legis, sive ordinis; si ratio-
 nem scruteris, supra num. 377. inuenies; scilicet, ne in stuporem ad-
 ducerentur audientes, loquentem puellam recens natam; quare siluit
 Deipara, cum posset loqui: locuta est, tunc præsertim, cum nullus
 tanti prodigij testis humanus in admirationem raperetur. Rectè verba
 illa Cantic. 8. num. 43. *Que habitas in hortis amici auscultant, fac*
me audire vocem tuam: desideranti Sponso vocem Mariæ audire, tri-
 buuntur, ut loquentem etiam Angeli audirent. Ita Rupertus: amici
 auscultant, etiam illi, quos non vident corporalibus oculis; Sancti, sci-
 licet Angeli. Iterum hic Guillelmus transferendus est in cap. 3. Cant.
Quis autem dubitet eos (scilicet Angelos) Matrem Domini sui, dum in
corpore peregrinaretur, crebrò visitasse, & cum ea sapiens dulcia colloquia
miscuisse? Et Hieronymus de Ortu Virg. *quotidiè ab Angelis frequen-*
tabatur, quotidie divina visione fruebatur. Georgius Nicom Archie-
 piscopus orat. de Oblatione Virg. *Quamobrem in dies procedente eta-*
te crescebant in ea dona spiritus: & versabatur cum Angelis. Nolo alia
 „plura coaddere testimonia Patrum in hanc colloquutionem Virginis
 firmandam, ne videamur magni habere Deputatorum Censuram; quæ
 „potius despici, atque parvi fieri debuit, quam decoratis testimonijs
 obui. Unum tantum Damascenum adijciam, qui orat. 1. de Nativi-
 tate lactantem Mariam, Angelis undique stipatam contemplatur. *O*
Sanctissima Filia, que Materni Vberis lacte aleris, & ab Angelis undique
 „cincta

cingeris! Ut solam nunquam Deputati credant Angelos Reginam suam reliquisse.

ILLATIO QUINTA, EX NUM. 399.

446. **A**Nte ætatem trium annorum tentabat pluribus vicibus exercere res magis humiles, sicut purgare, & verrere domum suam; sed quia non volēbant illi permittere hoc, conabatur hoc facere sola existens, & tunc S. Angeli eam adiuabant, ut in aliqua re fructum reciperet suæ humilitatis. Hæc propositio rectè cohæret superioribus, rectè humilitatem Virg. commendat, rectè Angelorum officia erga Sanctissimam Reginam depingit: quid tamen in ea dissonum Deputati offecerint, non subvento: num humilissimæ Virginis humilimas actiones carpunt? Num Angelorum famulatus, ut sæpius alibi, reprehendunt? Aut indecorum, & iniurium Angelis verrere, & purgare criminantur? Singula, nullis subiecta criminationibus, breviter demonstrabo. *Prima virtus*, ut Beatæ Methildi revelatum est libro 1. In qua Virgo nata, & infans se singulariter exercuit, fuit humilitas; quia ita modeste de se sentiebat, ut cum tot gratias haberet, nulli creaturæ se prætulit. Unde ut D. Bernardus ait, homilia 1. super missus est: Etsi placuit ex Virginitate, de humilitate tamen concepit. Et S. Bernardinus Senensis tom. 2. serm. 51. cap. 3. sic ait: Gratia primæ Sanctificationis, quæ eam omni virtute replevit: sic in principio mentem eius, sic in Abyllo humilitatis fundavit; quod sicut nulla post Filium creaturæ tantum ascendit in gratiæ dignitate, sic nec tantum descendit in Abylsum humilitatis profundæ: nec insuper alicui puræ creaturæ in hoc sæculo est datum tantum gustare nihilum creaturæ, nec tantum se humiliare, & annihilare sub voluto Maiestatis. Tanta fuit humilitas eius à prima gratia Sanctificationis, tam humiliter se exercuit, & infans, & adulta facta, ut nihil frequentius apud Patres invenias, quam laudes humilitatis Virginis: *Veritas de terra orta est, idest, de B. Virgine, quæ dicitur terra propter suam humilitatem*, ait Ugo Charensis Ps. 84. num. 12. Si plura desideras, vide Novarinum in Umbra Virg. lib. 4. Sacrorum electorum per plures excursus.

447. Interim nec humilitatis individua exercitia Patres dissimularunt. Epiphanius Presbyter Constantinopolitanus, sic de puella fatuit: Erat docilis, & amans doctrinam, & non solum in Sacris litteris, sed etiam in lana, & lino, serico, & byllo laborabat. Similiter: S. Anselmus in Vita Virg. Opus vero manuum, quod erat lanæ, lini, &

serici. Hincque Euthimius ex traditione Patrum ait cap. 67. in 27. Matthæi: *Tunicam inconsutilem fuisse opus Dei Matris*. Videtur: an cui nere, lanæ fulum ducere, & sericis laborare laus est apud SS. Patres, vitio vertendum sit verrere, & domunculam pauperculam purgare: aut cui Faber ex contribullibus eligitur Sponsus, & inter ovium valatus asseritur nata (à Christophoro de Castro de Vita Virg. cap. 2. num. 7.) verrere, & pargare quidquam officiat? Rectè quidem Honorius ad illa verba Cartic. 1. n. 3. *Trabe me post te*: ait: *Maria, non didicit à Filio suo Cælos creare, sed humilitate, & mansuetudine radiare.*

448 Item de Angelorum ministerio agimus: quia iterum Angelos, verrente Virgine, aut ei famulantes, verrere negant Deputati. Sed adeant S. Ambrosium lib. 2. de Virg. Georgium Nicomedientem, homilia de oblatione, Cedrenum in comp. historiæ: Pantaleonem apud Methaphrastem; ubi plura Angelorum ministeria erga Regiam suam exhibita legent.

449 Superest: an indecorum, aut Angelis iniurium fuerit hoc famulus in Virginis obsequium subire? Sed quis vel suspicari hoc audeat? Cum pro sublevandis Dei servis, Angelos arare censuere, pastorem exercere; aliaque innumera huius generis munia humilima, legantur adisse: ut percurrenti epitome de historia Angelorum à Bonifacio Constantino compositum patebit: *Ergo oportet*, Censores, amici, aiebat Richardus de eruditione interioris hominis: Qui adhuc, apud se in immensum tumet ab enorme illa æstimationis propriæ altitudine, detumescere; & ad veræ humilitatis ima gradatim descendere: in tumuistis scientiæ flatu, detumescite: propriæ æstimationis enormitatem deponite; & ad sensa Patrum supplici reverentia descendite.

ILLATIO SEXTA, EX NUM. 400.

450 **P**ropositio huius illationis in Censura Deputatorum refertur ad num. 399. cum reperiatur sequenti num. 400. primæ Partis, capitis 25. ulterius Traductor non nihil, ut afolet, sensum propositionis distorsit, ut apparet: hæc est apud Deputatos propositio: Quando incepit loqui, ipsa illam (Matrem suam) rogavit humilime, quod non apponeret sibi vllum habitum alicuius pretij, vel ostentationis; sed è contrario, qui esset grossus, pauper, etiam portatus (si fieri poterat) coloris cineticij; qualem hodie portant Religiosæ Sanctæ Claræ,

451. Aliter in Exemplari Hispano repetitur prædicta propositio, scilicet : Quando incepit loqui, rogavit humiliter Matrem suam, vt non imponeret sibi vestem sumptuosam, aut alicuius elegantie, sive lautitiæ; sed rudem potius, pauperem, & vetustam (si fieri potuisset) & coloris fusci cineris, qualis est color, quo vrantur Religiosæ Sanctæ Claræ. R. P. Fr. Thomas Croset Recolectus legitur, & ignave translationem Venerabilis Matris suscepit perficiendam; aut idiomatis Hispanici elementa penitus non hausit: vbi que labitur, frequenter exorbitat, per sæpè mutilat; & quod deterius est, sensum quandoque pervertit; ex vtriusque textus collatione manifestè colligitur Traductoris error: hic præcipuus assurgit, ex habitus, & vestis acceptione; & ex assimilatione vestis Deiparæ ad habitus, quibus Sanctæ Claræ Moniales Religiosæ insigniuntur. Undè sensus propositionis gallicæ videtur esse; quod Deipara exoptabat habitum pauperem, & humilem, habitus S. Claræ speciem, & colorem referentem : Hoc innui videtur per ly : *Rogavit, vt non apponeret sibi habitum alicuius pretij; sed qui esset grossus :::: qualem hodie portant Religiosæ S. Claræ.* Cum tamen Venerabilis Mater tale quid nec dixerit, nec intenderit, vt ex nostra traductione patet, salivam enim hispanam ebibimus : *Et habitus, & vestis acceptiones*, & discrimen penetramus : vnde concludimus : V. Matrem tantum intendisse, colorem vestis Sacratissimæ puellæ similem fuisse colori habitus Religiosarum S. Claræ, qui quidem fuscus, & cinericus est; non vero quod Deipara flagitaverit à Matre sua, vt eam Religiosis vestibus induerit, qualibus hodie Moniales Clarenses induuntur.

452. Sed esto dixerit V. Mater; quod Deipara Religiosum Habitum fusci coloris exoptabat; quid inde? in multis mihi debitor existis R. Frater Thomas Croset: nullo ferè negotio Censorum virga deflecti poterat, si textus clarissima fluente, & Authoris limpidissimi sensus exhaurienda Deputatis propinaremur; sed quoniam crystallina, aquas sapientiæ Venerabilis Matris; etsi obturbatas, non tamen à Traductore Recolecto amaricatas esse deprehendimus; ob id saporem adhuc ablatis inundis, adesse ostendemus; licet gratius ex ipso fonte libantur aquæ.

453. Communis Veterorum Patrum consensus est; Deiparam à suis Parentibus fuisse Deo dicatam: Ita Hieronymus lib. de Ortu Virginis : *Voverunt tamen, si fortè Deus eis donaret sobolem, eam se Domini servitio mancipaturos.* S. Germ. in Encomio de Virg. Præsentatione : *Quoniam tibi, à Domine (loquitur ex Persona Annæ) donum gratiarum actionis; omnino tibi dedicabo, quæ mihi dederis filiū, &c.* Similiter

Simon Metaphrastes. Nicephorus lib. 1. cap. 7. Christophorus de Castro de Vita Virg. cap. 2. num. 1. Landuiphus de Vita Christi cap. 2. Magister Muñoz in propugnaculo Eliæ lib. 2. cap. 3. art. 2. citans Mendozam in quodlibet q. 2. folio sibi 179. Imò P. Ioannes Baptista Poza multis probat, non solum à Parentibus fuisse Deo sacram in perpetuum Nazaræatum, quibus se conformari debebat Virgo Beata, usque ad Christi exitum; vt patet ex iure Pontificio cap. quam primum: & cap. illud, & cap. 2. de regulatibus, adiunctis alijs; sed etiam se ipsam ab ipso conceptu fuisse Deo mancipatam, vt esset veteris legis religiosa femina; ita in Elucidario lib. 1. tract. 7. à capite 10.

454 Modo de religiosa veste, siue habitu religioso, iuxta morem Nazaræorum, siue Effectorum, de quorum professione fuisse asseritur Virgo Deipara: Communis etiam est Doctorum sententia; fuisse rudem, asperum, vilem, vt Eliæ vestis 4. Reg. cap. 1. num. 8. Itaiæ cap. 20. vers. 2. Zachariæ cap. 13. num. 4. de quibus Apost. ad Hebræos loquitur: *Circueierunt in melotis, in pellibus caprinis, &c.* Quibus morem gerens B. Virgo exoptavit habitum vilem, grossum, despectum; que in templo via est, vt S. Greg. Turonensis refert apud Patriarcham Ximenium lib. 2. de Vita Christi: his verbis: S. Gregorius Turonensis de Saluatione Angelica scripsit se divino oraculo monitum, agnouisse Deiparam, ex quo Templum ingressa est, sine cilitio beatam illam carnem pungente, vixisse nunquam; illius vestes è vilissima lana, nullo insectæ colore. Somnus ipsius semper nuda humo, vel duris tabulis adhærebat, &c. Ur enim optimè S. Hieronymus Epist. ad Rufinum: *Sordide vestes candidæ mentis indicia sunt.* Et S. Aug. Epist. 199. ad Ediciam ait: *Fuscam vestem fuisse insigne, continentiam profitentem.* Fulcam exoptabat Deipara à Parentibus sibi delegi vestem; insigne quidem eminentioris eius honestatis, castitatis, & virginitatis in sempiternum Deo sacræ; & nisi aliter Deus ordinaret, voto obstrictæ.

455 Forſam ex habitu Sacratissimæ Virginis, color æthæreus orientis Ecclesiæ Virginibus vſitatus est, vt testatur S. Hieronymus Epist. 12. Solent quædam, cum futuram Virginem sponponderint, pullata tunica eam induere, & fulvo operiri pallio: & Baronius ad an. 57. Deo sacras Virgines ait, non tantum regi sacro velamine, sed nigra indui veste; & operiri pallio, olim id Ecclesiæ consuetudo fuit. Nec humilissimam Annam suspicor, iniucundè excepturam humile etiam Virginis votum; cum & ipsa tunc præsertim, quando à Deo precibus benedictam prolem exorabat, induta incultè narretur à S. Eusta-

Eustachio in Exameron : *Vestitu inculto, & horrido, tecta prolem à Deo precibus poscebat.* Apud Novarin. Umbra Virg. num. 1208. nec rationi consonum erat, ipsum Dei Filium vili Tunica voluisse incedere indutum, ut testatur Isidorus Pelusiota lib. 1. epist. 74. *Quis autem, inquit, vestis illius vilisatem ignorat? Ut qua Galileorum pauperes utantur:* & Matrem eius, ornamenta habere in desiderio : *Certe B. Virgo, ait S. Vincentius Ferrerius Serm. in Vig. Nativitatis: Non curabat de ornamentis.* Nec Orientis Reges exhorruerunt Sacratissimam Dominā revereri; quāvis eam *invenerunt*, ait operis imperfecti author in c. 2. „ Matthæi : Matrem eius vix vnam Tunicam habentem, non ad ornatum corporis, sed ad tegumentum nuditatis proficientem, quam „ habere poterat vxor Carpentarij. Quid plura Censores amici? Religiosa puella, religiosa indumenta habebat in veste, non prophana ornamenta, non curabat de nitidiori operimento, *quæ*, ut ait S. Petrus Chrytolog. serm. 142. *Se septam superni splendoris circumspectabat velamento* fulcis, furvis, nativis coloribus deliciabatur, quæ elegantias vestium, seu ornamentorum detestabatur, ut enim S. Bernard. lib. 3. de considerat. ait : *Forma hæc vestium deformitatis mentium indicium est.*

456 Quid tandē si V. Mater Deiparā similem in Habitu Religiosis Clarensis vellet depingere? An non Augustinianæ similis sibi ex apparitione Sanctæ Monicæ facta, glorianur vestem induisse: apparuit enim induta atris vestibus, & cingulo tergino succinta: indicans, se id genus vestimenti gestasse. Consulatur, Aug. Tolentinus in tract. privileg. Ordin. S. Aug. Paulus Belgomenis in Vita Sanctæ Monicæ: Margretius de soliditate Corrigatorum cap. 27. An non & Carmelitæ glorianur etiam, Sacrum Virginis indumentum præferre, ut multis probat Mag. Michael Muñoz in Elitæ propugnaculo lib. 22 tom. 2. cap. 3. art. 2. imò & præfuisse Carmelitis Monialibus centum viginti, in quodam Collegio post Christi in Cælos Ascensionem, ex multis Patribus, ibidem videndis? Si ergo hæc ita sunt, quid venerat improbandum, si Agrediensis intendisset, quod Relectus finxit? Hæc omnia, o Censores æquissimi ad summum pia sacrarum familiarum vota; religiosa religionum studia anhela sunt, cætuum desideria referendi Mariam, Dominam profitentur, Reginam venerantur, institutricem confitentur; sociam, & consodalem adiscunt; nec his dedignari pijsimam Matrem fas est credere, quæ omnibus omnia factam, omnibus auxiliatur, & faver, Mitraton, id est, Princeps facierum est, omnibus pro votis se exhibet.

ILLATIO SEPTIMA, EX NUM. 401.

457 **P**ermisit se vestiri, sicut Anna voluit, quæ tamen satisfacerebat ei in colore, & forma, quam ipsa petebat, habendo aliquam similitudinem habitibus devotionis, qui imponuntur infantibus, Deo voto dicatis. Voverat Anna Deo dicare prolem, quam ex Dei dono accepturam sperabat; ipsa Virgo Deipara se totam Deo mancipaverat; Religiosorum erat tunc virorum, & foeminarum specialis vestis, & habitus, Religiosaque reticula, ut de Nazaræis, & Essenis constat: Virgo Maria de Nazaræis fuisse probat Ioannes Baptista proluxa Patrum, & rationum copia, ex illo num. 6. *Vir, sive Mulier cum fecerit votum, ut sanctificetur*, quod votum S. Cyrilus lib. 16. de adoratione; & Origines Rom. 24. num. votum omnium veteris legis maximum appellant. Simul, & Essenam probat lib. 7. trad. vlti cap. 4. Nazaræi, & Esseni non solum à cæteris segregati vivebant, ut potè Deo dicati, & consecrati; sed etiam aliquibus legibus, signis, & moribus erant obstricti. Serarius lib. 3. Thieretci cap. 4. Essenorum compillavit ritus; Nazaræorum etiam apud Ioannem Baptistam collectas invenies loco citato cap. 3. ex illo num. cap. 6. *Ista est lex consecrationis, &c.* Et licet pro Nazaræis, & Essenis vestis candida memoraretur iuxta id: *Candidiores Nazaræi eius nive*: tamen animadvertit prædictus Doctor, non omnes ceremonias omnibus Essenis fuisse communes, aut Nazaræis: ac proinde cum Epiphanio credit vestem Virginis nativi coloris fuisse. His præmissis, ex veridicis historijs, & Patrum narrationibus decerptis,

458. Nihil voto Deiparæ conformius, nihil parentum desiderijs aptius excogitari potuit, quam Virginem inducere exoptantem sibi fieri vestem iuxta ritum, & formam eorum, quarum cæui erat mancipanda; nihil animo religioso exprimendo aptius, quam præpropera, & præcox religiosæ vestis, & habitus sacri cura, & desiderium. Nihil Deo gratius, quam vel ex tunc dilectam Sponsi obsequia moliri, cuius cultui addicenda, intra templi septimoras temporis dolens, ansio fervore compendebat.

DISCEPTATIO UNDECIMA, CIRCA NUM. 201.

UTRUM ALTISSIMVS DETERMINAVERIT, ET ASSIGNAVERIT illos (scilicet Angelos) qui debebant se occupare ad ministerium tam sublime; & de singulis novem choris elegerit centum, qui sunt nongenti?

459 **D**E ministerio, officio, & obsequijs SS. Angelorum plura in superioribus tetigimus, quæ huc, & inferi, & revocari peterant. Sed nec piget præmississe; nec incomprobationem dicendorum adducenda testimonia deficient: frugifer campus, & fertilis fundus, tuos non desinet copiosis censibus ditare cultores: quare statim pro delectu nobilissimorum quorumque spirituum ex Hierarchyis Choris in ministeria Virg. obeunda aderit Honorius in Cast. tit. ad illa verba 3. cap. num. 7. En lectulum Salomonis sexaginta, fortes ambiunt ex fortissimis Israel, &c. Perfectissimos istos intellige Angelos Supremorum Chorum, Custodes potentissimos corporis Desparæ, quæ lectulus Christi est contra Dæmones: Hæc Honorius: nec absimilia Guillelmus in Cantica ibidem in hæc verba: Sexaginta ex fortissimis erant. Hæc commixtio numerorum perfectorum denarij, & tenarij, indicat nobiliores quosque, & excellentiores ad hoc munus electos: de numero postmodum iudicium feram; interim quod attinet ad designationem, & selectionem ex Choris Angelorum, satis apertum est, Venerabilem Matrem duces habuisse Guillelmum, & Honorium. Unde sub hac dissertatione examinanda est subsequens assertio de alijs octodecim designatis Angelis: ulterius alia de septuaginta alijs: Præterea alia de legationibus S. Gabrielis: tandem alia de Michael Archangelo constituto Principe Militiæ huius. Quatuor istæ propositiones hic subiiciendæ veniunt, & examinandæ; sunt enim eiusdem ferè rationis, & speciei cum superiori Articulo affixa.

PROPOSITIONES SUNT.

460 **E**X num. 201. Ultra illos (scilicet nongentos) Dominus assignavit octodecim alios de sublimioribus,

„ vt ascenderent, & descenderent per mysticam Scalam Iacob, de qua
 „ iam locuti sumus, ad faciendas legationes Reginae ad magnum Re-
 „ gem, & eiusdem Domini ad istam Reginam.

„ Ex num. 202. Supra numerum omnium istorum Angelorum,
 „ de quibus iam fecimus mentionem, Altissimus elegit adhuc septua-
 „ ginta de sublimioribus Seraphinis, & proximioribus Throno Divi-
 „ nitatis, vt conferrent, & communicarent cum Regno Cœli.

„ Ex num. 203. Ad melius ordinandum hoc invencibile ag-
 „ men positus est in capite Princeps militiæ Cœlestis S. Michael.

„ Ex num. 205. Princeps S. Gabriel ibi fuit etiam occupatus, vt
 „ descenderet ex ordine Patris Æterni pro legationibus, & ministe-
 „ rijs, quæ concernebant hanc Cœli Principem.

SECTIO PRIMA.

*IN QVIBVS CONVENIAT V. MATER CVM SS. PA-
 trum dictis, & assertis in praeiactis propositionibus
 ostenditur.*

461 **S**ancti PP. & DD. plura de Angelorum obsequijs erga Sa-
 cratissimam Virginem nobis scripta tradidere, quæ con-
 gessisse videtur V. Mater in his assertionibus à Deputatis expunctis, li-
 cer non nihil noviter assertum in ipsis reperiatur, sectione sequenti
 observandum, & animadvertendum. In primis Venerabilis Mater do-
 cuit ab exordio Conceptionis Deiparæ Angelis à Deo fuisse com-
 mendatam custodiam Virginitatis illa num. 201. *Determinavit statim, &
 designavit Altissimus illos, &c.* His consonat S. Fulbertus Carnotensis
 „ serm. de Nativ. Virginis: Quanta putamus provisio Sanctorum
 „ Angelorum circa tantos gravissimos Parentes ab initio suæ pro-
 „ creationis, & excubatio super tam ingentem sobolem! Nulli du-
 „ bium est, quod circa eam iam tunc omnis frequentia cœlestium
 „ agminum invigilabat; utpotè quam supra se exaltandam minimè
 „ ambigebant. Fulberto consentit Richardus à S. Laurentio lib. 12.
 „ de Laudibus, his verbis: Paradysus custodia Angelorum munitus,
 „ sicut legitur, Gen. 2. & Beatam Virginem Angeli sollicitè custodie-
 „ bant: unde Cantic. 3. Lectulum Salomonis ambiunt sexaginta for-
 „ tes, & ei dicitur Ps. 90. Angelis suis Deus mandavit de te, vt custo-
 „ dian te in omnibus vijs tuis. Richardum pro se adducit Guebara
 tom. 2. in 1. Matthæi observ. 15. sect. 17. §. 1. num. 34. Quo cir-

ea, inquit, Cœlestis hic Paradysus à principio plantationis suæ, seu Conceptionis præordinatam habuit Angelorum custodiam: Huius sensus est etiam Pater Ioannes Bap. in Elucidario lib. 2. tract. 16. cap. 3. Nec refert dicere, quod cæteri Infantes, dum vtero gestantur, sub tutela custodis Matris sufficienter intelliguntur asservati, vt concors est Theologorum sententia, à Patrum sensibus delibata: quia hoc Virginis inter alia iidem PP. & Theologi peculiare agnoscant privilegium.

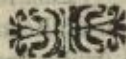
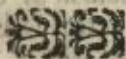
462 Deinde Venerabilis Mater docet, hos Angelos ex excellentioribus quibutque fuisse designatos, & electos ex singulis novem Choris, eodem num. 201. Ita etiam iudicant Honorius, & Guillelmus supra laudati; quibus denuo libet, & Richardum adiungere lib. 10. explicantem locum Cant. 3. num. 7. & 8. his verbis: „En Lectulum Salomonis, &c. hæc verba, inquit, possunt esse Angelorum describentium, quanto studio Angeli famulabantur in terris Virgini gloriosæ ::::: ostenditur in hoc loco, quod ad custodiam B. Virg. & eius obsequium, non inferioris, sed superioris dignitatis Angeli deputati sunt, cum dicitur, quod hoc lectulum ambiunt sexaginta fortes de fortissimis Israel. Nam B. Virginem ambiebant diligenti custodia, & reverentia obsequiosa Angelici spiritus, fortes inter fortissimos spirituum, qui pro eo quod assidua contemplatione Deum conspiciunt, Israel nomine designantur.

463 Rursus Venerabilis Mater credit non vnum, sed plures Angelos fuisse ad custodiam Virginis deputatos: ita etiam citati Patres, & citandi. Richardus cum Gabriele infinitos iudicat Deiparæ fuisse designatos: ita lib. 3. Maria habebat Gabrielem ad sui custodiam deputatum ::::: nec solum vnum Angelum, sed creditur quod infinitos. Unde ei dicitur Psalm. 90. Angelis tuis, &c. Georgius orat. de Oblatione Deiparæ: Oportebat non vnum solum inservire Angelum, sed decies mille millia eam stipare. S. Bernardinus Senensis t. 1. con. 61. art. 1. cap. 6. alijque tum à nobis in superioribus producti: tum etiam à P. Ioanne Baptista loco proximè citato collecti.

464 Ulterius Venerabilis Mater docuit S. Gabrielem fuisse vnum de his Angelis ad legationes destinatum: ita illa num. 205. id ipsum testantur plures Patres; qui Custodem Virginis Gabrielem constituerunt. Ita Sophronius apud Staye serm. de Annurciatione. S. Bern. Epist. 77. Eldaricus in 4. suæ summæ ad Carthusianum in 2. d. 11. Eusebius Emisenus homilia in Vigilia Nativ. D. S. Petrus Damianus apud Christophorum de Castro cap. 2. S. Ildefonsus Serm. 5. de Assumptione, & alij.

465 Insuper Venerabilis Mater asserit etiam S. Michaellem Archangelum in Principem fuisse constitutum, & ducem militiæ Custodiæ, Virgini mancipatæ: ita illa num. 205. Favet D. Bonav. in Specu-
lo cap. 3. ibi: Intelligentia Angelica est famula, super quam Do-
mina sua Maria innititur in Cœlo, omnibus enim Angelis Maria in-
nititur suo imperio. Unde Aug. ait: Michael dux est, & Princeps
militiæ Cœlestis cum omnibus spiritibus administratorijs suis Vir-
ginis paret præceptis. Præterea ex quadam revelatione apud Pa-
triarcham Ximenium lib. 2. Vitæ Christi: S. Gregorij Nazianzeni,
colligitur, Michaellem Archangelum Custodiæ Virg. fuisse assigna-
tum; quem in ipsis Annæ visceribus, ut supra retulimus, sæpius Dei-
para intuebatur. Et in hanc sententiam etiam propendet P. Ioannes
Baptista ubi supra cap. 5. multisque stabilire connatur; & suffragari
potest huic opinioni S. Albertus Magnus, ex S. Dionysio Areopagita
cap. 191. Potestas imperialis, inquit Albertus, incomparabiliter
est super omnem potestatem ministerialem: sed potestas Virg. est
imperialis, omnium autem Angelorum potestas est ministerialis: er-
go potestas eius super omnem potestatem Angelorum. Ex quibus
simulatus supremi Ducis erga Imperatricem Mariam non incongruè
convincitur.

466 Iam verò, ea omnia, quæ singulis observationibus dispersa,
hucusque senimus in vnum, veluti manipulum, simul collecta pro-
ponamus, ut manifestè appareat V. Matrem contra SS. PP. commu-
nes sensus nihil docuisse; licet præter eorundem placita, non nihil ad-
diderit, infra expendendum. Ab exordio Conceptionis, aiunt Patres,
fuisse Angelos in Custodiam Virginis deputatos; ait & Vener. Mater:
illos ex nobillissimis lectos putarunt Patres; putavit & Venerabilis
Mater: non fuisse vnum solum eius tutelæ ascitum sentiunt Patres;
sensit & Venerabilis Mater: Inter eos fuisse Gabrielem docent Patres;
docuit & Venerabilis Mater: & numerandum S. Michaellem Pa- tres
testantur; testatur & Venerabilis Mater. Neque in his à Deputatis po-
terit aliquid deprehendi, quod Patribus, Theologis, & Doctoribus,
aut contrarium, aut adversum probetur: certè pro his Agredientis
nec tam acerbè capite minui; nec tam foraliter plecti
potuit, aut debuit.

SECTIO SECUNDA.

AD, IN QVO SINGVLARITER, ET PRÆTER PATRVM dicta, & Doctorem sensa, V. Mater fuit locuta; non tamen contra examinatur.

467 **I**D vnum singulare invenitur in Agrediensis narratione de custodia Angelorum, numeris præmissis, examinandum: nimirum quod ex quibusque Choris centum à Deo Angeli fuerint designati: quod alij duodecim ultra prædictos corporali forma videndi fuerint depurati: alij decem & octo ulterius ad legationes destinati: alij septuaginta de Seraphinis, vt colloquerentur cum Deipara selecti: ac tandem quod Gabriel, & Michael proprijs munijs fuerint mancipati. Quod totum fateor novitè dictum est; sed non proinde confectum: quia vt optimè Ioannes Gerson part. 4. Sermon. de Concept. Spiritus Sanctus interdum revelat Ecclesiæ, vel Doctoribus posterioribus aliquas veritates, vel expositiones Sacræ Scripturæ, quas non revelavit eorum prædecessoribus: exemplis rem confirmat, quorum vnum satis ad rem pro nostra Agrediensi extrahemus: Post institutionem festi Nativitatis S. Ioannis, Nativitas Domine nostræ ordinata fuit, per revelationem unius solius femine, & multa similia. Nam ex multis similibus esse non poterit vnum? Hæc revelatio, quam sibi inter alias factam refert Venerabilis Mater; & unius femine dictis stando, credere non licet, tot Angelos fuisse designatos ad custodiam Beatissimæ Virginis, ad varia munera, & officia obeunda.

468 Eleganter Pelusiotæ lib. 2. epist. 46. novitatis scrupulosos Ethnicos sic convincit: Quo circa, inquit: Si quid, quod reprehensionem mereatur, Christi oraculis adiunctum esse perspicis, id ostende, & tibi victoriam concedam. Sin autem, cum hoc dicere nequeas, morem, atque consuetudinem, tanquam firmum quoddam præsidium, retines: apparet te per speciosum consuetudinis prætextum, id quod utile est repudiare. Neque enim grave, & sceleratum est aliquid innovare, cum utilitas novitati iuncta est. Reflecti libet tantisper in verba Pelusiotæ, in rem nostram aptissima sanè: si quid quod reprehensionem mereatur, Christi oraculis adiunctum esse perspicis in Historia V. Matris, id ostende, & Sacra Facultas; id ostendite Censores criminosi: num Sacris oraculis obest or-

dinatissima munia à Deo suis Angelis dispertiri? Num quid, Christi oraculis dissonum quidquam, adiungitur ex certo geniorum numero revelato pro tutanda Virgine? Imò hinc Dei erga suam Matrem studium commendatur; Sanctorum Angelorum officia agnoscuntur; ergo apparet vos per speciosam consuetudinis prætextum, id quod utile est, repudiare. Non sic, Deputati, Hispani, non sic Illustrissimi Præsules, Theologi notissimi, virique eruditissimi, quos Illustrissimus Episcopus Placentinus refert in suo Prologo Galeato ad Historiam Venerabilis Matris examinandam vocati, & electi: de verbo ad verbum scripta penitus evoluerunt, scrutati sunt, collatis studiis, rimè indè omnia investigarunt: & utilem prorsus Historiam tandem pronunciarunt. Multa de Sacratissima Domina sunt dicta, eaque gloriosa; sed adhuc plura supersunt dicenda: vt enim S. Bernardus ait: de „ hac Civitate Dei Mystica: Viri divitiarum multi de Civitate Do- „ mini virtutum, miserunt manus suas ad hæc fortia, & tamen mul- „ titudinem divitiarum harum comprehendere non potuerunt. Ita ille Serm. super Salve Regina. Mitto plura alia testimonia in hunc scopum collimantia, quæ passim apud Interpretes circumferuntur.

469. Ad Angelorum determinationem regredior, ad munia distributiva revertor: & rogo, quanta in Scripturis confusè nobis proponuntur, indistinctè, & indeterminatè, quæ privatis revelationibus, pijs Patrum meditationibus, & illustrationibus nova luce facta sunt nobis prævia? Crucifixerunt Christum Dominum Scelerati Tortores, ita credimus; sed quis pes primus Cruci affixus est? quæ manus? dextera, an sinistra? tacuit Evangelista: locuta est Maria, & S. Birgitta „ ordinem Crucifixionis patefecit: lib. 1. cap. 10. Primò dexteram „ manum eius affigentes stipiti::: indè cum fune aliam manum „ Deindè dexteram pedem crucifixerunt, & super hunc sinistram Flagellatus est Dominus; sed quot pro nobis pertulit ictus? Passim ex revelationibus privatis supra quinque millia excessisse feruntur.

470 Spinea Corona fuit circumcinctus: sed quot spinis? Duas, & septuaginta fert, quorundam opinio apud Suarez in 3. p. d. 35. sect. 3. §. circa. Alia sexcenta possunt adduci, tùm erga Christum Dominum, tùm etiam erga Deiparam, quæ ex revelationibus privatis habemus determinata, certa, & distincta. Et cur non petuit ipsa Deipara V. Matri Angelorum numerum distinctè aperire, officia pandere, ministeria patefacere? vel quid in his inveniri est fidei oppositum, rationi dissonum, pietati durum, Patribus adversum, aut Ecclesiæ iniurium? Rectè Gerson tract. 9. super Magnificat adstruens, iuxta fidei pietatem probabiliter esse credendum, Sacratissimam Virginem

in Coenaculo, Corpus Filij sui suscepisse pro nobis: & dissertationem, & sectionis intentum absolvit, dicens: Probabilia insuper sunt plurima super hac beata beatarum, quæ sunt potius accipienda, de pietate devotionis, quam de fidei necessitate, aut temeritate assertionis, ubi non suppetit authoritas Scripturæ cogens, aut ratio convincens. Non fidei necessitatem à vobis expromere conamur, sed nec feremus patienter, vos de temeritate assertionis iudicium asfirmare.

471 Ijs præcipuè intentus, in præiactis propositionibus, rebus incubui; quæ aliquali examine digne videbantur: sed prætermittam reminiscor (dilecti memoria facile potuit, quod nullius momenti fore, solictos minimè, negotium disturbare poterat, aut nos inquietare curis potioribus occupatos) fuisse ergo prætermittam meminere ex numero 201. quamdam propositionem; de duodecim alijs Angelis in forma corporali, & visibili assiduos Reginae inservire; Centuram etiam Deputatorum subiunctam: & ne quidquam dissimulare nos arguant, dum parati sumus nihil sine iusta retributione præterire; iam examinandam, & discutiendam, licet celeri gressu, ad calcem sectionis appono.

*PROPOSITIO PRÆTERMISSA EIVSDEM RATIONIS
cum præcedentibus est illa.*

Ex num. 201.

472 **D**enum destinavit duodecim alios, ut illi servirent in forma corporali, & visibili cum maiore assiduitate, & illis impressa erant signa, seu allegorici typi Redemptionis. De Angelorum notis, de typis, & signis, infra agemus, cum earum, quæ ex hoc articulo super sunt, propositionum periculum faciamus: de numero, & officiis supra egimus: unde quod hic specialiter venit explorandum est: An visibilis illa forma, & species corporalis substineri queat? Et sanè substinendam, & admittendam clamitant SS. Patres; & testes fidei dignos in rei confirmationem producant. Georgius Archiepiscopus Nicomedie in oratione de Oblatione Mariæ hæc habet: Cum ea (scilicet Maria) ut solebat versante in aditis, vidit Zacharias quemdam sermocinantem, qui erat inuitata specie, & ei præbente alimentum, erat autem qui apparebat Angelus. Zacharias Templi Sacerdos vidit Angelum sermocinantem inuitata specie: fortè vnus Zachariæ se conspiciendus præbuit, ut de duodecim, aut de multis alijs nos dubios esse

deficeremus: formam visibilem, quam vnus assumpsit, & duodecim referre poterant.

473 Præterea Angelus Gabriel iuuenis cuiusdam speciosi formam gessit, cum Virginem salutavit: Ita S. Ambrosius 2. in Lucam cap. 2. & 1. Officiorum cap. 18. & 2. de Virginibus in principio: Hieronymus Epist. 7. ad Lætiam, & Epist. 22. ad Eustochium. Aug. ser. 14. de Nativitate. Petrus Chrysologus Serm. 140. & S. Laurentius Iustinianus, cuius verba, omiſſis aliorum Patrum dictis, transcripsit: *Latus Paranimphus pro officio, exbilaratus pro gratia, pro obsequio expeditus, insolito fulgore vestitus in humana effigie descendit ad Virginem: nec Virginis deturbatio insolitam speciem Angeli respexit, sed inauditam salutationem, ut testantur Patres. Orig. homil. 4. in Lucam. Ambros. lib. 2. in Lucam. Sophronius serm. de Annunciatione. Beda in Lucam. S. Petrus Damianus Serm. 3. de Nativitate. S. Bernard. serm. 2. de Annunciatione, & passim Interpretes. Sed de his satis.*

DISCEPTATIO DUODECIMA.

DE ANGELORVM PVLCHRITVDINE, SPLENDORE
vestium, florum coronis, Palmis, signis Militarium Ordinum
similibus, schemate MARIA MATER DEI Cyfris, & no-
tis Passionis, & mysteriorum Redemptionis, contentis in subse-
quentibus propositionibus, quibus Articulus iste absolvitur
à Deputatis, examen, & iudicium
nostrum.

PROPOSITIONES SUNT.

- 474 „ Ex num. 362. Dum (hi Angeli) illi apparerent, ha-
„ bebant formam adolescentis excellentis, & amabilis pulchritu-
„ dinis.
„ Ex num. 363. Ultra hoc, explendens ornamentum habebant
„ in capitibus suis coronas florum exquisitorum, & rarissimorum, qui-
„ dulcissimum exhalabant odorem.
„ Ex num. 363. Portabant etiam in manibus suis Palmas varie-
„ tate, & pulchritudine contextas.
„ Ex num. 363. Portabant etiam super pectora sua certa signa
„ quæ habebant aliquam similitudinem ad illa gloriola signa Ordini-
num

et, num Militarium, & quæ significabant Cyfis splendentibus, & my-
steriosis hæc verba: MARIA MATER DEI.

Ex num. 372. Octodecim Angeli apparebant Sanctissimæ
Mariæ cum admirabili pulchritudine, erantque ornati plurimis sig-
nis Passionis, & aliorum Mysteriorum Redemptionis, & habebant
particulariter ad pectora sua vnâ Crucem, & inter brachia aliam;
ambas pulchritudinis singularis fulgoris, & splendoris extraordina-
rij.

475 Antequam examen nostrum exordiamur, nonnulla de vi-
rij textui Hispanico impactis à Relecto Traductore delibare duxi,
in prima propositione pro *Habebant formam adolescentis excellentis*:
addendum erat: *Puberis adolescentis, sive adolescentis pauce ætatis*: In
secunda propositione pro *Coronas florum exquisitorum, & rarissimo-
rum, qui dulcissimum exhalabant odorem*: vertendum est: *Florum su-
periorissimorum, & vivissimorum, qui suavissimum exhalabant odorem*.
In reliquis propositionibus parum, aut nihil Traductor ab Exemplari
deuiau. Sed neque in his, non nisi venialiter peccauit: longè gra-
uius, qui sensum damnarunt, Deputati, longèque maius peccatum
habent, vt Paragraphis adiunctis ostendam.

S. PRIMUS.

ANGELORVM APPARITIO IN PVLCHERRIMA ADO-
lescentis forma vindicatur.

476 **A**pparitionem Angelorum negare non possunt Deputati:
formam, & formæ speciem, ac si carvas flagellarent,
obiurgant: ab ipsis hic edoceri cupio: an incongruè Venerabilis Ma-
ter, adolescentis specie vsa fuerit? An debuerit vt, *virij forma*? An
pulchritudinem assumptorum corporum Angelorum commendans,
excesserit? Sin minus: Rifu sanè digna Censura, & quæ seriè loquen-
do, non nisi illusoriè fieri potuit. Gabrielis speciem fateor Peregrina-
m, agnovit Ambrosius, observari Deiparæ: *Quod ad virilis sexus
speciem peregrinam turbatur aspectus Virginis*. Ita lib. 1. officiorum cap.
18. Hieronymus turbationis affectus ex præsentia Gabrielis, in huma-
na specie, rimatur: *Et ideò forsam, ait, timore perterrita est*. Ita ille
epist. 7. ad Lætiam, & epist. 22. ad Eustochium, & alij Patres. Hinc
fortassis Deputati sumpsere occasionem expungendi præiactam pro-
positionem; quia ad speciem videtur Patribus aduersa; eo quod ad
conf-

conſpectum Gabrielis in ſpecie viri perterrita Virgo puliſſima ab his Patribus proponatur, quod ſi Deipara ſolita erat Angelorum frequentijs, in forma virili eidem apparentibus, vt ait V. Mater, non de conſpectu Gabrielis in humana forma ſibi alloquenti, aut turbaretur, aut conterrita à Patribus enunciaretur. Hæc tota dubitandi ratio, hæc machina ni fallor Gallica, quam effugere, tam facile eſt, quam ipſa eſt phantaſtica verè.

477 In primis ij Patres, qui Virginis conturbationem meditantur ad conſpectum Archangeli, apertiſſimè indicant, Gabrielem viſitatam formam viri geſiſſe: ita illi vbi ſupra: indè pudor honeſtiſſimæ Virginis commendatur: indè timor in exemplar fœminis proponitur: & Venerabilis Mater non qualemcumque humanæ ſpeciei ſimilitudinem Angelos obſervari ſolitos Deiparæ geſtaſſe narrat: ſed ſpecioliſſimam, pulcherrimam, fulgore nitidam, ſplendore corruſcam, ſubtilitate claram; elegantia conſpicuâ, vt vel à primo aſpectu non homines, ſed Angelos fuiſſe, humanam figuram honorantes ipſa Virgo abſque ambiguitatis angore, ſine dubitationis anxietate agnoſceret: nec grababor exemplum notiſſimum proponeret: *Magdalena vidit duos Angelos in albis ſedentes*: cognovit Angelos: ibidem non cognovit Dominum à tergo loquentem: & cur? quia Angeli, eſſi in ſpecie adoleſcentium ſe conſpiciendi obiecerint, ipſa veſtium inuſitata ſpecies, alba, corruſca, fulgurans, ſplendida Magdalenam duxit ad Angelorum cognitionem: at è contra cùm Dominus ſe ſe obiecerit in forma Hortulani illa exiſtimavit Angelorum Dominum Hortulanum eſſe: non abſimiliter fieri potuit, quod Gabriel viſitatam viri formam induerit, quam Sacraſſima Virgo ſola in abditis cubiculis expavit: vt ſentire videntur Ambroſius, Hieronymus, Auguſtinus, & alij; cùm tamen alioqui peregrinis, & penè cœleſtibus ornamentis, aereis, ſubtilibus, corruſcantibus, & vndique fulgentibus ſoliti fuerint: Virgini apparere.

478 Quod ſi non acquieſcas; facile erit in oſtentiones, & placita Patrum totam dubitandi rationem refundare: Iam ſupra diſceputatione I. ſect. 2. Plures Patres citavimus, qui Virginis turbationem in novam, & illuc uſque inſolitam ſalutationem coniecerunt: quibus ſuffragatur etiam D. Thomas 3. p. q. 30. art. 3. ad 3. Quiſdam tamen dicunt, quod cum Beata Virgo aſſueta eſſet viſionibus Angelorum non turbata fuit in viſione Angeli, ſed in admiratione eorum, quæ ab Angelo dicebantur: vnde & Evangeliſta non dicit: Quod turbata fuit in viſione Angeli, ſed in ſermone. Brevius Eucherius: Turbata eſt, non in vultu, ſed verbum Angeli attendebat: & quid illa

„ illa tam officiosa salutatio sibi prætenderet, cogitabat. Similiter S. Athanasius Serm. de Deipara : Ut ignara de eventu mysterij, con-
 „ turbata est super verbis Angeli : videndi apud Staye in triumpho
 veritatis. Videndi etiam plures in Catena Divi Thomæ, & in Castro
 de Deipara cap. 5. num. 9. vt Beda hic S. Laurentius Iustinianus ser.
 de Annunciat, vbi expræsis verbis non aspectui Angeli, sed verbis
 tribuit Mariæurbationem, eo quod assueta fuerit cum Angelis fami-
 liariter loqui, & visione Angelorum deliciar: pudet in re adedò per-
 via amplius immorari.

§. SECUNDUS, DE CORONIS, ET PALMIS.

479 **P**ennatos spirituum pedes Theologia figuravit; inquit S. Dio-
 nysius de Cœlesti Hyerarchia cap. 15. quippè alij fi-
 guratur celeritas, tam longè à pedibus Angelorum mihi plumæ vi-
 dentur, quam flores à capite: leviores, & celeriores, vel ipsis plumis An-
 geli, quantum spiritus superat molem quantitatis : vt quid alis concipi-
 untur ad pedes? pinguntur? & quod mirabilius est, ipsi Angeli pennati
 videri lætantur: Ratione reddit Dionysius: quippè alis figuratur celeri-
 tas de pedibus ad capita; de alis ad coronas transeamus: Prophani feli-
 citatem florum corona redimitam pingebant: sic etiam eam exhibet
 Cebes apud Novarinum Elect. Sac. lib. 3. num. 738. *In vestibulo,*
inquit, Matrō formosa sedet in alto solio, ornata liberaliter, citraque lu-
xum, & coronata corona florida, egregie concinata : felices proculdubio
 Angeli suprema beatitudinis felicitate læti: famulatu tantæ Impera-
 tricis iucundi: & sicut celeritas, alijs ad pedes affixis, proditur; ita,
 floridis coronis tempora redimitis, hilaritas, & iucunditas exhibetur;
 veloces ad exequenda mandata, hilares mandatis obsequendis, alis,
 & coronis evulgantur.

480 Angelorum coronæ, & palmæ vltterius signa victricis ag-
 minis esse poterat: vt enim Paschalius ait lib. 6. c. 2. *More prisco is tan-*
tum coronatur, qui certando vicerit. Et vt lib. 1. de Pœnitentia, ait
 cap. 34. *Quam indignum autem, cum apud homines valeat certaminis*
gratia, vt apud Deum non valeret, asseratur? Victores coronis insig-
 niuntur in terris, victores etiam coronis nobilitantur in Cœlis. Fieri
 potuit, vt Angeli, de quibus hic Venerabilis Mater loquitur, ob insig-
 nem reverentiam (in illa pugna mentium; & bello voluntatis affe-
 ctuum, quam iniere perduelles cum Spiritibus Sanctis, proposita San-
 ctissima Domina) præstitam, & exhibitam, à Deo coronis regratia-
 rentur; quod præmississe videtur. Agrediens num. 362. his verbis:

Non

„ Nongenti Angeli, qui electi fuerunt ex novem Choris, centum ex
 „ singulis, ex illis intercepti sunt, qui se inclinarunt magis ad magni-
 „ ficationem, amorē, & admirabilem reverentiam Mariæ Sanctissimæ.
 An non in signum tanti obsequij poterat Deus victores Angelos co-
 ronis, & palmis nobilitatos Reginæ Mariæ destinare, vt & ipsa cog-
 nosceret, illos ex ardentissimo amore erga eam, inter alios fuisse
 munera promeritos, præmia sortitos excellentiora? Egregie Gilber-
 tus Serm. de Natali Domini, ait: *Palme signa victoria sunt, in floribus*
virtutum iucunditas ostenditur. In his ego reperio nihil, nisi malevolen-
 tiæ quoddam præcipitium, quæ temerè, quæ piè dicta, & scripta sunt,
 sugillantur: sed vt D. Ambrosius lib. 6. Epist. 46. ait: *Fovea alta est*
os malevoli, grande innocentie præcipitium, sed maius malevolentie ::::
Ponderet ergo unusquisque sermones suos, non cum fraude, & dolo.

S. A. TERTIUS.

DE SIGNIS IN SIMILITUDINEM ALIQUALEM

Ordinum Militarium: Cyfris, & notis Passionis, & mysterio-
rum Redemptionis, quibus Angeli Deipara obversabantur;
& de splendentibus Crucibus ad pectora

481. **M**inutissima quæque ex præmissis, & libentius acci-
 gor elucidare; quo levius (vt reor) ducti sunt De-
 putati vellicare. Tot, tantaque nobis suppeditat antiquitas monu-
 menta, vt penitus, quæ de signis, Crucibus, & Cyfris Venerabilis Ma-
 ter scriptis, nulli videri possint fragmenta. Sparsim è veridicis historijs
 nonnulla intercipientur, vt quæ ad speciem duca, vel potius fabulosa
 reputata sunt intrepidis Censöribus; exemplis eventibus, & successi-
 bus deliniata, temeritas credibilibus asuescat effatis, & verosimilibus
 non deterreatur historijs.

482. Apparitiones Angelorum plures refert Antiquitas (interim,
 quæ ex Prophetis, & Sacro textu decerpi possunt, miris delineatæ
 signis, & sacris obvelatæ mysterijs Angelorum apparitiones missas fa-
 cio) portento similes Bonifacius Constantinus in Epitome de histo-
 ria Angelorum exageravit: ex ijs, quæ nostro concernunt instituto
 aliquas in medium producam.

483. Innocentia Summo Pontifici, huius nominis Tertio, an-
 no 1198. rem divinam facienti, apparuit Angelus veste candida in-
 ductus

ductus, ad cuius pectus micabat Crux scapo rubro, transverso autem sigillo cæruleo, decussatis manibus; duos captivos, quasi commutandos, tenens. Unde didicit, haud dubio Dei numine, ad se accessisse duos Viros Sanctissimos, Ioannem de Mata, & Franciscum Valefiensem; qui Fundatores fuerunt Ordinis Sanctissimæ Trinitatis, suosque alumnos Cruce simili insignitos voluerunt incedere, in tanti miraculi peremne monumentum. Ita ferè Bonifacius cap. 19.

484 Alfonso cuidam Regis Congo filio, aqua lustrali Christo renato, pugnanti adversus fratrem Idolatram, vt refert Malseius in lib. 1. indic. hist. Apparuerunt viri humana specie augustiores, Crucis nota distincti, clarissima circumfusi luce, vultuque accerrimo præliantes.

485 Gallicano Viro consulari, Constantini genero, bellica laude præstantissimo Sanctus Michael creditur assistisse, statura Iuvenis excelsi, & Cruce humeris assuta conspicuus: quid referam Alfonsi Lusitanæ primùm Ducis de hinc, & Regis titulo ab Alexandro Tertio donati, apparitionem Angeli Michaelis adversus Arabes Hispalenses dimicantis; qua visus fuit protegi brachio potenti; & penna quadam, ne ab inimicis læderetur: vt refert Vasconcellus in Alph. lib. 1? Quid Sancti Marcelini iter facientis ad Leonem Imperatorem, comitantis, Angeli præsentiam? A pluribus enim visus est Iuvenis statura procerus, forma pulcherrimus, nive candidior, luceque explendidior, amictus lana candida, præcinctus aurea zona, sinistrum S. Marcellini latus præcipua reverentiæ significatione claudere. Ut ait Baronius ad ann. 466. Quid Sancti Michaelis pro Carolo Francorum Rege, adversus WitiKindo Saxonum Regem? Referam officia. Apparuit in prima acie armis fulgorantibus testus, equo nive cardidiore incedens: vndè vexillum cæruleum, lilijs aureijs perspersum, ventilans Saxones terrore complevit: vt refert P. Rouffelet in Lilio Sacro. Quid de cyfris illis scriptis ab Angelo in Ulisiponensi Cœnobio S. Francisci, singulis fratribus, communi mensa cibum sumentibus litteris aureis supra pectus; in quibus divina quædam oracula, ex Evangelio in Natali S. Ioannis decantari solito decerpta, continebantur, vt refert Waddingus in Anal. Minor? Quid de tessera, scuto, sive schemate allato S. Francisco de Paula, vt supra tetigimus, per Angelum, ac nota *Caritas* insignito? Quid tandem de scuto Comitris Tolosani Angeli monitis renovato; additis duodenis pomis aureis in Crucis figuram dispositis, & laterculo impressis, vt testis est Saussay 28. Ianu?

486 Hæc intercepta ex innumeris alijs, sine nexu disperdimus, id vnum intendentes probare; ab Angelis non esse aliena signa notæ, Cruces, schemata, cyfræ splendores, Coronæ florum, Palmæ corrus-

ca, & micantia indumenta; nec aliena ab illis illa Ordinum Militarium similitudo, quam Venerabilis Mater adducit, vt elegantiam Angelorum ostenderet; cum vix vllus sit, qui aliquo signo, vel nota, & præsertim Crucis, non sit in orbe Christiano signi lata; vt Cruce alba Equitis Sancti Ioannis; & olim Templarij rubra, variè tamen figurata; S. Iacobi in Hispania; Calatravæ, S. Georgij, Avis in Lusitania, Montisæ, S. Stephani in Hetruria, viridi Cruce splendent Equites de Alcantara, S. Lazari Prusii nigra, Milites Christi Alba rubro colore inserta; & vt anima dvertit Iacobus Gretserus de Cruce tom. 1. lib. 2. cap. 57. Hos omnes antecivit Militia Cõstantiniana, à Constantino Magno instituta, quam Ordines Militares sequuti, posterioribus sæculis varios habuerunt Patronos, & fautores eximios.

487 Forsam hæc omnia, post Crucis exaltationem, dices, contigerunt; nec mirum, si Angeli instrumentum illud suæ reparationis, & hominum Redemptionis insigniti apparuerint ineffabili nota Crucis honorati, sublimati & nobilitati; an non futuram Crucis exaltationem Angeli cognoverunt; vel ab ipso conditionis instanti; an non sacrandum, illud venerabile lignum Christi Palsione præscierunt? An non omnia ferè, quæ Deus creavit Crucem referre cognoverunt? Stellæ, homines, quadrupedes, pisces, ipsumque Mundum altitudine, longitudine, sublimitate, & profunditate dispositum; vt aurea ampliacione percurrit Alexander Monachus integra oratione de Cruce, apud Gretserum? Num Venerabilis Mater hanc futuram Crucis elevationem, etiam Angelis notam, non præmisserat? Et cur erga Sacratissimum lignum Crucis Angeli non essent obsequiosi, scientes, per ipsum lignum sibi promeritam fuisse gratiam, & gloriam, vt Theologi communiter fatentur cum D. Thoma in 3. part. in q. 19. vt enim ait S. Hieronymus super caput 2. ad Ephesios, ibi: *Atque ita factum est, vt Crux Christi, non solum terræ, sed etiam Cælo, nec solum hominibus, sed etiam Angelis profuerit; atque ita omnis creatura Domini sui cruore purgata sit.*

488 Num. mysteria Crucis præfigurata in Scripturis Angeli ignorarunt? Isacci sacrificium, Moysis Virgam, ignis columnam, Prophetarum regiones, non intellexerunt? Absit, vt ignorantia nota sapientissimos genios maculemus. Et quid immoror? Aiebat Andreas, „ Cretensis oratione de Crucis exaltatione: Si Crux non esset, Christus in terra non fuisset, non Virgo, non secunda Christi generatio „ fuisset; non humanitatem induisset Deus, non fuisset partus, non „ præsepè, non fasciæ, non octavo die Circuncisio, non exhibita Pa- „ rentibus obedientia, non ætatis progressus, non corporis incrementum, non apparitio, non Baptismi usus, non patrata miracula, non

„Iudas Proditor, non Pilatus iudicans, non Iudæorum au-
 „Crucem agi indemnatum clamore postulans. Hanc Crucis virtu-
 tem agnoverunt Angeli, hanc imbibitam efficaciam reveriti sunt, hac
 insigniri ambiebant, hac decorari in votis erat, hac nobilitari ardor
 „incensus; vtpotè, iterum Cretensis: Hæc Christi Crux, Domini sig-
 „num, salutis armatura, regia potentia, victoriæ trophæum, inter
 „superna, & inferna medium, in Fide constantium clasis, & ordo,
 „fastigium Apostolicum, specula Prophetica, Martyrum corona,
 „Christum adorantium arrha erat.

489 Ergo Censores Amici, vobis Sanctorum Angelo-
 rum signa infensa esse non debent; cum ipsis gratissima sint,
 atque iucundissima: aded vt de Gabriele, & Michaelæ Archan-
 gelis memoriæ sit proditum à Procopio, in aurea quadam Cru-
 ce fuisse eius imagines visas enalci: rem refert Procopius apud
 Novarinum lib. 4. Schedi. Sac. prophæ. num. 21. his verbis:
 „Persuasus Marcus in abscondito ex auro, & argento noctu Crucem
 „fabricavit. Cum autem consummatum exigeretur, tres in eo imagi-
 „nes apparuerunt: scriptum autem erat Hebraico dialecto in superio-
 „re parte Emmanuel: & vtrinque in summitate alarum, Michael, &
 „Gabriel. Voluit autem Marcus sibi timens expungere imagines (&
 „vultis vos in hac re Marcum imitari) & non potuit (nec vos po-
 „teritis, amici Censores, Cruces ab Angelis separare) confestim
 „enim manus illius sicca permansit (cavete, ne socium in supplicio
 „quem parem in desiderio habetis, habeatis) sub gallicinium autem
 „Dux, qui dicebatur Neanias Edes Marci, quo Crucem auferret
 „properat: videns autem illam, protinus adoravit, ait autem ad Mar-
 „cum: quæ sunt hæ personæ? quæ hæ inscriptio? Cui Marcus: Do-
 „mine, in qua hora Crux à me erigebatur, imagines istæ per se ena-
 „tæ sunt, &c. En crucifixi sunt cum Christo Michael, & Gabriel;
 quid ni Crucem sibi amabilem gestare, atque reverentia summa ad
 conspectum Deiparæ portare non poterant? Sed de his ultra modum
 videor, si prosequar agere Crisim Theologicam in Censuram propo-
 sitionum huius Articuli iam subijciam.

*CENSURA DEPUTATORVM AD CALCEM HVIVS AR-
 ticuli affixa proponitur.*

„**H**Æ omnes propositiones respectivè temerariæ sunt, & contra
 „Ecclesiasticæ regulæ modeltiam assertæ: pleræque fabulas, &
 „somnia apocryphorum redolent, & Religionem Catholicam im-
 „piorum, & hæreticorum contentui exponunt.
 Eadem prorsus est Censura Sacræ Facultatis data in Aula Sorbo-

næ decimoquinto Kalendas Octobris ; & confirmata Kalendis clus-
dem Mensis Anno Domini 1696.

CRISIS THEOLOGICA IN DEPUTATORVM, ET SA-
cræ Facultatis Censuram.

490 **T**Riginta & sex propositiones continet Articulus iste in
Censura Deputatorum; totidem in Censura Sacræ Fa-
cultatis reperientur; hoc tamen discrimine, quod Sacra Facultas ex
Indiculo, & serie Deputatorum septem extraxit, quas cum reliquis
involui non est passus: sed ne vacuus locus ille relinqueretur, ex quo
manumissæ sunt, liberæque, & illesæ sinebantur abire; septem asser-
tiones hæ: Prima, quod Virgo Deipara ab initio usum rationis
habuerit. Secunda, quod scientiam infusam acceperit. Tertia, quod
Angelos, & homines ex tunc agnoverit. Quarta, quod Deo gra-
tias egerit. Quinta, quod de lapsu primi hominis, & suæ posteri-
tatis hominibus doluerit. Sexta, quod caperit pro hominibus in-
tercedere. Septima, quod Angelos suos Custodes agnoverit: pro his
alias septem sufficit, de quibus, & nos suo loco, vnum hic notare ne-
cessè est: nos ex num. 9. Censuræ Deputatorum ad hunc numerum;
sive Articulum 19. vnam ex his septem additis à Sacra Facultate pro-
positionem revocasse, quod & præstitit etiam Sacra Facultas. Pro-
positio fuit illa: *Ob mysterium illud Conceptionis Gloriosissimæ Mariæ,
Spiritus Sanctus ordinavit, quod Ecclesia consecraret diem Sabbati Beatæ
Virginis: Quæ in Indice Censuræ Sacræ Facultatis locum decimum
sextum occupat in Articulo 14. Cumque assertio hæc à nobis instau-
rata sit, tantum supersunt sex propositiones enodandæ, de quibus spe-
cialiter fuit nobis sermo. Ad Crisim nostram in Censuram reverta-
mus.*

491 *Hæ omnes propositiones temerariæ sunt:* inquit Deputati, ait
& Sacra Facultas. Hæc qualitas, & gradus temeritatis omnibus, &
singulis his propositionibus impactus, vna ex gravissimis nota est,
quibus inuri solent propositiones iudicio, & examini Orthodoxorum
Tribunalium subiectæ; sed quanto studio, quo iudicio, qua diligentia,
quibus tandem adhibitis, collatis, evolutis doctrinis, ut temeritas, si
res ambigua est, pandatur, & pronuntietur, facile quis percipiet, in re
gravissima, lebitur, festinè, & immaturo sensu procedere; mille pe-
riculis obnoxia res est. Nan tantum exorbitare potest Censura, quan-
tum à recta ratione, ipsa propositio distare videtur, aut falso distare
putatur. De his Censuris Magnus, & meus semper Suarez hic disp. 19.
de

de Fide, sect. 2. num. 21. Tales Censuræ imprudenter prolatæ scandalum generant, & iniuriôsæ sunt; quia & infamiam incurrunt, & interdum alia in commoda, & detrimenta afferunt: & idcò prudens Theologus, ac timoratus diligentissimè observare debet, ut has Censuras sine magno studio non efficiat. Ut autem clarum fiat, prædictam Censuram ex illis esse, quas Suarez ait imprudenter proferri solere, ex quibus scandalum generari iniuriam, & infamiam, aliaque incommoda, & detrimenta nasci, timeri debet. Deputatos patientes rogo. An omnes 36. propositiones, etsi manvis, an 42. (sex aliæ his etiam super addendæ sunt, quas Sacra Facultas suo artic. 14. adiunxit) an, inquam, hæ omnes propositiones sint eiusdem rationis, circa eandem materiam, eiusdem generis, & qualitatibus? An ulterius æquè distent à iudicio, regula prudentiæ, sanis doctrinis, & Ecclesiæ communi sensu? An tandem, æquè intolerenter, vel audacter asserantur, & consimili contemptu, & superbia pronuncientur? Ut emeritæ temeritatis notam incurrere sciamus? *Si enim hæ omnes temerariæ sunt*, singulæ in eodem temeritatis gradu, necesse est, ut explodantur.

492 Regulas enim perfectæ distributionis non ignorant Censores: hinc progredior: ergo omnes, & singulæ æquè contra Ecclesiasticæ modestiæ regulam assertæ, quæ est eadem nota: ergo omnes, & singulæ æquè insolentes. Ita sanè convincitur per necessitatem consequentiam. Ast bone Deus! etiamsi propositiones tales essent, quales à vobis finguntur, non tam ipsæ à ratione recta distarent, quam vos à iudicio recto, in Censura impingenda exorbitastis, exercuistis, aberravistis. Evidenter demonstro in his propositionibus, nonnullæ sunt historiales, nonnullæ chronologicæ, aliæ philosophicæ, Theologicæ aliæ. Ad Chronologiam pertinet assignare diem Conceptionis Deiparæ: ad Philosophiam spectat taxare extensionem corporis, cum anima rationalis infunditur. Ad Theologiam attinet de scientia, habitibus, virtutibus Theologicis Virgini concessis disputare: ad Historiam eventus, successus rerum narrare: de his omnibus in his propositionibus est sermo, varia materia quamvis idem scopus; variæ assertiones, quamvis idem finis; & nihilominus Censura eadem, sive propositio Philosophiam sapiat, sive Chronologiam, sive historiam, sive Theologiam: *ipsa est temeraria, & contra Ecclesiasticæ regulæ modestiam asserta*? O sani iudices! Una vobis mensura, omnibus vnus color? Gradus, & qualitas ista temeritatis supra Theologicam materiam cadere potest; non supra philosophicam, aut Chronologicam de rebus à Sede Apostolica non definitis; non supra historicam de rebus adhuc ab Ecclesia non statutis. Imò Arriaga tom. 5. de Fi-

de disp. 20. sect. 3. num. 23. ad Theologicam materiam penitus contrahit gradum temeritatis: *Propositio temeraria est, quandò contra communem sententiam Scholasticorum sine ullius momenti fundamento aliquid novi asseritur.* Date Ecclesiæ definitiones, offerre Concilia, ostendite Canones, quibus, aut omnes istæ propositiones, aut aliqua ex ipsis opponatur; & temerarias esse fatebimur, & contra Ecclesiasticæ regulæ modestiam assertas: at rem difficilem postulavimus: quare in vos ipsos, vestramque Censuram iustissimè inorquetur temeritas.

493 Sed demus; his omnes propositiones cuiuscunque generis, & conditionis sint, & circa quâcunque materiâ versentur, posse temeritatis nota inuri: æquè omnes distant à veritate? æquè recedunt à recta ratione? æquè sunt imprudentes, & insolitæ? quis non mirabitur? *Ea propositio temeraria est, inquit Simancas tit. 56. n. 16: Quæ nulla gravi auctoritate, aut iusta ratione insolenter, vel audaciter asseritur.* Ast quænam ex præmissis, aut ratione, aut auctoritate est distincta? Ab intrinseco nulla exorbitat, ab extrinseco fulcitæ sunt Theologorum consensibus, clarissimorum Virorum suffragio, examine Supremi Hispaniarum Senatus in causis fidei exactissimo, Notationibus eruditissimis communis: quæ omnia sufficienter Deputatos, & Sacram Facultatem cohibere debebant à præcipiti Censura ferenda: ergo temeritas ad ipsos devolvenda est.

494 *Temeraria propositio est, inquit Magister Bannez 2. 2. art. 2. dub. penultimo: Quando quis quidpiam asserit contra communem opinionem Ecclesiæ, aut Theologorum sine magna auctoritate in re gravi.* Demus Venerabilem Matrem aliquam ex huius Articuli syllabo propositionem contra communem Ecclesiæ opinionem, aut Theologorum firmaverit assertiones (quod nunquàm à Sacra Facultate probabitur) nunquid in pluribus non consentit Ecclesiæ opinioni, & Theologorum assertis, ut demonstratum est? Ergo non hæc omnes propositiones, Censores mei, sed aliquæ erunt temerariæ. Sed quoniam nulla est quæ præceps, aut sine maturo iudicio sit asserta; nulla est temeraria, pia, sanæ, & prudentes; mihi videntur omnes; & me Doctoribus, & sapientioribus Viris, ita visæ sunt.

495 Modestissimus P. Suarez disp. 19. de Fide sect. 2. n. 20. ex Angelico Doct. 1. 2. q. 63. art. 3. ad 2. sic temeritatem, aut definit, aut describit: *Est præcipitatio quedam sine iudicio, vel rationis regula, quasi per contemptum eius; quare ut plurimum ex superbia nascitur.* In primis humilima nostra Scriptrix totis viribus innixa est Historiam Sacratissimæ Virginis non texere, enixeque Deum exoravit, ut superioribus suis, eo mentem deflecteret, ut tandem iniungerent illi calamus ponere. Ita illa 1. Part. num. 11. Introductionis; & varijs

in locis idem repetit. Deinde, ut in quadam Defensione pro obiectis contra Historiam Anonimus quidem animadvertit, probatque totam Historiam supernaturali luce fuisse compactam, quod etiam satis efficaciter convincit in Prologo Galeato Illustrissimus Samaniego. Unde cum hæc scripta, nec ex superbia, neque ex contemptu, neque præcipiti iudicio fuerint exarata; sed humiliter Superiorum iussibus à Venerabili Matre incepta, & finita, Theologis, & Ecclesiæ iudicio millies subiecta, examinata, & tandem permissu superiorum edita, eo devenit, ut non nisi temerè temeraria vocari possit; præsertim cum vix vlla ex propositionibus, quas Parisienses Censores improbarunt, in nostra Hispania non sit ad examen rigidum vocata, ut patet: *Tum in defensione, sive satisfactione pro Religione Sancti Francisci præstita obiectis nonnullis adversus libros vitæ Virginis Deiparæ.* Editæ Matræ Superiorum permissu, Bernardo de Villa-Diego Bibliopola anno 1680. & dicata Supremo Sanctæ, & Generalis Inquisitionis Senatui: Tum etiam in Notis, libris ipsis adiunctis; & Censuris, sive approbationibus Sapientissimorum Magistrorum, Illustrissimorumque Præsulum ad Historiam præmissis: non ergo sine ratione, aut iudicio dictum est, & scriptum, quod tot Viris doctis, tot Prælatis, tot Magistris præmeditatum putatur.

496 Sed quoniam Canus lib. 12. cap. 11. ait: *Eam esse censendam propositionem temerariam, quæ contraria est alicuius Universitatis insignis actis, & decretis pro opposita veritate.* Ob id ne hoc effugium superfit Censoribus, qui, (ut mihi videtur, sub nomine sacre, & toto Orbe celeberrimæ Universitatis Parisiensis, e mentito quidem) Censuram evulgarunt; Notandum est Cani sententiam, habere locum, si insignis Universitas. revèra à propositionibus dissentit; non tamen, si per iniuriam insigni Universitati, in re gravissima, irrogatam, Scioli nonnulli nomine Universitatis Censuram evulgant: ut in præsentiarum factum credimus, est enim Sacra Parisiensis Facultas doctissimis, ac eruditissimis Theologis referta; fuit olim, & est modo, disciplinarum omnium arx Athenis famosior atque nominatior; ac proinde Censuram similem ab ipsa emanasse fas non est suspicari. Sed esto, quod Sacra Facultas Sorbonica Censuram tulerit, ut ipsa Censura vim habeat; necesse erat; quod singuli Doctores propositiones, examini subiectas, recognoscerent. Deinde, quod omnes unanimi consensu damnarent. Ulterius, quod rationes, & fundamenta latæ sententiæ irrefragabilia adducerent; tandem, ut sine violentia, iurgijs, & contentionibus Censura decernatur: quod totum desideratum iri in comitijs Sorbonicis evidenter demonstravit amicissimus D.D. Ioannes de Leyba, Capellanus Maior. Tum in serie rem gestam pendente,

tum in nullitatibus, & inordinationibus iudicij Sacrae Facultatis: non ergo probabilitati propositionum officit quidquam evulgata Censura, siue Deputatorum, siue Sacrae Sorbonicae Facultatis; sed potius ipsa temeraria proditur, iniusta, & nota acerbiori digna.

497 Quod amplius innotescet, ex Censurae qualitate alia, superadditis propositionibus adiuncta, scilicet: *Pleraque fabulas, & somnia Apochryphorum redolent, & Religionem Catholicam impiorum, & haereticorum contemptui exponunt.* Herclè Censores optimi, hic mentita est iniquitas sibi, & incidit in foveam, quam fecit: *Nonne omnes haec propositiones sunt temerariae?* Ita vobis visum fuit: omnes, omnes? Sed ex his omnibus, pleræque fabulas, & Apochryphorum somnia redolent? & quæ sunt istæ pleræque? alto silentio premitis, & rem penitus indefinitam relinquitis. Zizania insomniata, Religionis zelo in Galliis esse quaeritami: erradicare vultis, falces Censurae arripitis; & arripiendas esse pijs omnibus viris animadvertitis, mensem contaminatam ostenditis, libros primæ Partis Historiæ Sacratissimæ Virginis ab Agredienti quadam Moniali compositos! Sumus omnes parati, omnes sumus accinti, nolumus fabulas in Orbe Christiano tubercescere; somnia eliminare cupimus. Ostendite figmenta. Date somnia. Ubi sunt? qualia sunt? quot sunt? quanta sunt indigitate? ne fortè erradicemus simul & triticum. At vos succclamare non desinitis: *pleræque, pleræque:* & nos rogitare non cessamus ubi sunt? *Queruntur,* & non comparent; vos ipsi oculatissimi Iudices ostendite. Sed neque ostendere potestis: nonne hæc risu, & contemptu digna? Imo hæc, nonne scandalosa sunt? nonne fingitis hostem; ut in auras homines conturbati digladiantur? Nonne milites Ecclesiæ falsis clamoribus in bella absconditis, ut illusos forsam subsanetis?

498 Præterea, hæc nota extra rem penitus est; nec vos promissis statis: Historiæ materiam non semel à vobis in examen vocari promissistis, propositiones, ut iacent, & secundum se examinandas proposuistis, interim de revelatione, aut non revelatione nihil curantes. At vestra hæc Censura falsis revelationibus adaptatur: est enim eadem, ac illa de qua Concilium Romanum sub Gelasio Papa agit, & cap. S. R. Ecclesia dist. 15. agitur: ubi Ecclesiasticis historijs falsa continentibus, ex quibus exteris, & hæreticis datur occasio illudendi nostram Religionem hæc nota impingitur. At hæc Historia non proponitur, quasi figmentum humanum, sed revelata producitur: & licet falsis revelationibus, in quibus falsa miracula, prodigia, & gesta, falsa Sanctorum narrantur; eadem Censura imponatur: vos ramen sub conceptu Historiæ revelatæ Venerabilem Matrem non assumitis iudicandam, ut sæpius obtestamini apud D. D. Ioannem de Leyba:

ergo extra rem prorsus hanc notam addidistis.

498 Tandem Apochryphorum somnia redolere propositiones istas; quid sibi vult: nondum capio, vox ista *Apochryphus* multipliciter accipitur: occultum quid, & absconditum significat: & in hoc sensu apochrypha esse poterit Historia Venerabilis Matris; abscondita Deiparæ sacramenta pandit. Omnes libri, præter Canonicos Apochryphi nominantur à Sixto Senensi lib. 1. Bibliothecæ: Abulensis tom. 1. in Matth. S. Hieronymus in Prologo Galeato; & in hoc sensu apochrypha etiam sunt scripta Venerabilis Matris: non enim est quedam scriptura nova, aut quoddam novum Evangelium; ut falso Delator quidam sugillabat tertio scripta sine nomine evulgata, apochrypha etiam appellantur ab Isidoro lib. 6. Orig. cap. 2. Genebrar. anno 3674. & in hoc sensu opera Venerabilis Matris apochrypha esse non possunt; quippè, quæ sub eius nomine, propria manu exarata, in lucem prodierunt. Quarto, libri aliqui censentur Apochryphi, eo quod licet legi permittantur, & in precio sint apud Fideles; prohibitum tamen est, ne ex illis ad compositionem officiorum Ecclesiasticorum aliquid sumatur. Ita determinatum fuit in Concilio Romano sub Papa Gelasio: ubi Clementis Alexandrini, Tertuliani, & Ioannis Cassiani opera cum operibus Pamphili apochrypha nominantur. Et in hoc sensu apochrypha esse possunt volumina Venerabilis Matris; non enim desideramus, aut volumus ex ipsis officia Ecclesiastica componi, aut concinari. Tandem apochrypha dici solent nonnulla opera, quæ admixtis erroribus circumferuntur. In hoc sensu non est Mystica Dei Civitas apochrypha, utpotè, quæ nullis est obnoxia erroribus. His omnibus acceptionibus addidistis novam de somnijs apochryphorum usurpationem, quam Venerabili Matri natam iudicastis; à nullo, quem sciam hucusque inventam; sed novos, & peregrinos Censores novis, & inusitatis Censuris necesse est uti. Fateor libros, novas historias falsas continentes, esse denigrativos, & subfanativos, & hæreticis occasionem præbere contemnendi Religionem: sed hi Apochryphi non sunt. Fateor libros erroribus admixtos proprius ad hæresim accedere; & à nonnullis inter hæreticos computari; sed hi Apochryphi non sunt. Unde vobis hæc Apochryphorum somnia venerunt, unde occurrerunt? Liceat coniectari à somno oppressis Censuram fuisse compactam Censoribus.

499 In synopsis peccata huius Censuræ colligo. Primo: est *Indiscreta*, quia nullo discrimine, sed prorsus confusa nota, varias dissimilesque propositiones obliterat: veluti si Iudex plures reos, sub una capitis damnatione, puniri iubeat; sine delictorum differentia, & poenarum iusta retributione; indiscrete procedere, & perturbato ani-

mo: nullus erit, qui ambigat: hæc sententia: *Omnes isti sunt rei-mantis*: Similis est hæc: *Hæ omnes propositiones temerariæ sunt*. Deinde: est *Implicatoria, & inconsequens*; quod eodẽ exemplo probatur. Si enim ex triginta & esse hominibus capitali pœna multatos; plerosque dicat, ex exilio dignos; risu digna, & chachino perenni erit sententia. Non minus, ac cuiusdam stulti Iudicis, qui ita in quemdam reum lata fertur: *Suspendatur furca, & postmodum ad trirremes mittatur*. Præterea est *Iniuriosa*, ac proinde ex illis quas P. Rodericus Arriaga de Fide disp. 20. sect. 3. ait; mereri reflexam Censuram; quia propositiones sanas, probabiles, pias, & securas deturbat. Ulterius est *Vana* & in auras iacta; quia non reddit rationem temeritatis impactæ. in, modestiæ affixæ, & lubanationis adiectæ. Tandem est *Caca, furiosa, præcox, præseps*, & *indeliberata*: *Quid enim*, aiebat Nazianzenus, „ orat. 26. Si lippientibus oculis, aut alio quodam morbo laboran- „ tibus obscurum solem aspicias? Quid si omnia verti, ac sursum, „ deorsumque ferri putes? ::: Ignorantiamque tuam alijs tribuas? „ Multum, diuquẽ antea versandus, atque contorquendus est animus, „ multa ferenda, quàm vt alium impietatis damnemus, &c.

500 Ad Calcem Censuræ quamdam obtestationem adiecit Sacra Facultas: ad calcem crisis etiam adnectendæ in obtestationem Sacræ „ Facultatis, nonnullæ observationes. Obtestatio fuit; Caterum non „ intendit Sacra Facultas alia multa, quæ in dicto libro continentur „ approbare; & præcipuẽ ea loca, in quibus Sacræ Scripturæ testimo- „ nijs ad privatum sensum Author passim abutitur: sicut neque ea in „ quibus opiniones merè Scholasticas à Deo revelatas asserit; & vt „ tales omnibus proponit. De locis Sacræ Scripturæ, de quibus Venerabilis Mater hic reprehenditur, & de opinionibus suis in locis tantum hic agemus de intentione Sacræ Facultatis. *Non intendit Sacra Facultas alia multa, quæ in dicto libro continentur approbare*: si hæc multa, quæ non intendit approbare Sacra Facultas, quæque in dicto libro continentur, sint multæ veritates Catholicæ, multa Fidei mysteria, multa orthodoxæ Fidei dogmata; passim enim in hoc libro Venerabilis Mater agit de Trinitatis Mysterio, de Incarnationis Art. de Gloria, de Inferno, de Angelis, de Dæmonibus, de vitijs, & virtutibus: si inquam hæc, & his similia, non intendit Sacra Facultas approbare, contenta in isto libro: hæc obtestatio est: *Hæretica, impia, scandalosa, temeraria*; imò nulla est Censura, quæ huic obtestationi adaptari queat. Si verò (vt ipsa Sacra Facultas in simili propositione Articuli primi configit) intendit Sacra Facultas non approbare multa in isto libro contenta, quæ cum non sint mysteria Fidei, sunt tamen consilia Evangelica, doctrinæ securæ, exhortationes Sacræ, veritates incōcu-

ſæ, Religioſæ meditationes, piæ conſiderationes, inſtructiones ſpirituales, contemplationes divinæ, quibus animalis homo perficitur, & ſpiritualis reficitur. Ipſa obſtatio eſt ſimiliter *impia, ſacrilega, hæretica, &c.*

501 Infeliciter Sacra Facultas Cenſuram iſtam, & obſtationem aggreſſa eſt, in reſ robando, in non approbando, in cenſendo, & in obſtando innumeris expoſita ruinis. Intercepit ex toto libro, quæ ſibi viſa ſunt reprobare: ſolium quærebas, & nutriticum erradicavit, reliquit in toto libro multa, quæ non intendit approbare. Sed cum ſana ſint, ipſos infirmos ſua intentio pandit: decerpta loca Cenſuris confixit: ſed me Iudice amplius ſtabilivit. Tandem obſtatur ſe non intendere approbare, quod necelle eſt ab omnibus, qui Catholici cenſentur, devorari.

502 Hæc cum ita ſint, iudico has omnes notas, gradus, & qualitates, quibus confixæ ſunt propoſitiones ex prima Parte Venerabilis Matris tranſcriptas, & in Cenſuram vocatas, eſſe dignas reflexa Cenſura; deſerique deſerri, ut deſactò eas deſero ad Tribunal Eccleſiæ, ut in ipſam Cenſuram, ut ſas eſt, animadvertat; utpotè continentem propoſitiones præſumptuoſas, malam notam imponentes doctrinis probabilibus. Temerarium enim, ſcandalolum ſimul, & præſumptuoſum eſt, propoſitiones nulla Cenſura dignas, notis iniuriolis conſigere. Pius V. & Gregorius XIII. in Bulla quadam adverſus Michaelem Baium, varias propoſitiones huius authoris condemnarunt; & non alia ratione, pleræque ſunt conſcriptæ, niſi quia Cenſura Theologica pungebant, & infamabant alias Catholicorum Doctorem opiniones; ut tradunt Turrianus 1. part. ſelectarum centuria 3. dub. 6. pag. 173. & diſp. 31. dub. 19. Suarez prologo 6. de gratia cap. 2. quibus addendi ſunt Pater Vazquez, & Cardinalis Toletus adducti à Turriano in opusculo de gratia, tract. ultimo. Quorum omnium ratio deſumi poteſt ex Angelico Doct. opusculo 1. in prologo, ex D. Aug. 5. confeſ. & 1. de Geſi ad litteram. Verba D. Thomæ ſunt: *Multum nocent talia, quæ ad pietatis doctrinam non ſpectant aſſerere, vel negare, quaſi pertinentia ad ſacram doctrinam*: quæ ergo Fidem non tangunt, periculoſum eſt, ita tractare, ac ſi Fidem tangerent; ut enim ait S. Aug. lib. 1. de Geſi ad litteram cap. 19. his excelsibus: *Sapientibus huius Mundi contemnendi doctrinam Fides occaſu præbetur.*

503 Et deſactò Sixtus IV. in litteris Apoſtolicis ab Alſonſo Fernando in concertatione prædicatoria, edita Salmanticæ pag. 227. adductis, allegatiſque etiam à Francisco Diago lib. 1. Annot. Aragen cap. 33. inſit, ut Inquiſitores Apoſtolicæ ſeverè animadvertant in quosdam Theologos, qui Cenſuris, notis, & diſcrimiſ corroderant

opinionem probabilem de motivo Dominicæ Incarnationis illis veteribus, sicutis suffultam : Peccatores non abhorre, sine quibus nunquam, fores digna tanto filio : dicimus, ait Pontifex, quidquid contra dictos versus attentatum fuit, temerarium, præsumptuosum, & peccatum dignum, præsumptum fuisse, tanquam contra opinionem à Doctoribus Catholicis positam : ergo cum propositiones, quas abradere mittitur Sacra Facultas, sint probabiles, & Doctorum Catholicorum, ut ostensum est; Censura prædictis propositionis adiecta, utpotè temeraria, & præsumptuosa reflexa animadversione digna est, & in Censores contorquenda.

504 Et ut amplius temeritas, & præsumptio innotescat, libere clarissimis inductionibus, absurda, & inconvenientia ex præfata Censura secuta patefacere, ut quivis, vel cœcutiens intueatur, quam iustè à Summis Pontificibus cautum sit, ne probabiles opiniones Censuris, & notis infamentur. Evidens esse debet, propositionem Censura, & nota affectam, tantum in existimatione prudentum deprimi, quantum eius contradictoria elebatur : idè enim vna propositio dicitur temeraria, aut hæretica; quia eius contradictoria, vel communis est Theologorum, vel de Fide: unde evenit, ut certitudo vnus præ alia tantum roboretur, quantum falsitas alterius, præ illa proditur, & manifestatur. Exempla succurrunt in huius veritatis confirmationem plura: sed paucis hisque clarissimis assumptum illustremus; & sumamus ex propositionibus à Sacra Facultate confixis vnā, aut alterā, ut præsumptionem in notis adiunctis convincamus. Affirmat V. Mater, quod quando Deipara dormiebat, *actiones interiores amoris, & alij affectus eiusdem gratiæ, qui non dependebant ab exterioribus sensibus, non cessabant, & nullatenus interrompebantur in illa*: hæc propositio meritum non interruptum ab initio, nec somno intercessum in sacratissima Virgine tuetur. Hæc propositio (inquit Sacra Facultas) est temeraria: ergo contradictoria (rectè infertur) ergo contradictoria est communis, certa, & indubitata; ac proinde omnium ferè Theologorum: tantum enim ad certitudinem accedit, quantum illa nota temeritatis enervata, à veritate recedit, ut est per se notum. Modo sic: aut illa propositio demerito, somno non interrupto, est communissima Theologorum, ut probavimus: ergo nota illa temeritatis præsumptuosa, & temeraria est; Catholicorum placita pungens, & opiniones probabiles infamans; dignaque, ut ipsa expungatur, & in Authores, à quibus iniuriosè impacta est, intorquatur.

505 Aliam propositionem repono: Venerabilis Mater ait, quod Corpus Deiparæ, quando animam rationalem suscepit, non erat maius, quam anima apud parvula: hæc propositio, inquit Sacra Facultas, est temeraria:

ergo contradictoria est communis Philosophorum. Dixi Philosophorum, quia neque Patres, neque Theologos, neque Expositores invenio, qui de extensione Corporis, quando Animam rationalem suscipit, tractent; tractant Philosophi: ita sanè. At communis sensus Physicorum, ut ostendimus, vice versa, taxat corporis magnitudinem ad apiculæ protensionem: ergo nota temeritatis (si temeritas in rem physicam cadere potest) qua inurantur Philosophi ex mera arrogantia, præsumptione, & petulantia Censuræ nascitur, & imponitur. Ita sanè: tum quia propositio hæc purè philosophica est; ac proinde à Censura prorsus aliena, ut enim habetur in Concilio Constantiensi, edito Coloniae ann. 1618. pag. 890. Fiscales post Censuram quatuor Academiarum, multorum Cardinalium, plurium Episcoporum, & Doctorum; Ioannes Hus fuit accusatus; quia propositiones quasdam purè philosophicas Censura Theologica inuserat, atque infamaverat, veluti erroneas: inter quas sententiam de compositione continui, Censura Theologica affecerat. Tum etiam, quia etsi philosophica non esset; & Censura digna existimaretur opposita, quod scilicet *Corpus Deiparæ non habebat ad animæ rationalis infusionem extensionem apiculæ*, in quemdam gradum certitudinis elebaretur, & Fidei principiis amplius accederet, quod periculosum sanè est: non enim periculo vacat, propositiones indifferentes, & fortè inconnexas cum principiis Fidei in eum gradum sublimare, ut oppositæ sint hæreses, errores, aut temeritates: aliàs propositiones, imò omnes Censura exustas à Sacra Facultate, simili ratiocinio poteramus in exempla adducere; sed prolixis probationibus super sedemus; scientes ingenuis, iustisque, & æquis arbitriis præiacta sufficere: duris autem, & corde duplici nulla prodesse.

506 Pono calamum, & Melchioris Cani lib. 12. de locis cap. 11. verba transcribo: Quomodo omnibus in rebus asseverandi temeritas; pronuntiandique audacia turpis est quidem; sed in his, quæ ad Ecclesiæ doctrinam attinent, est periculosa, vel maximè. Habet enim contemptionem superbam Ecclesiasticæ regulæ: quam contemptionem, nisi fidei Iudices coerceant, & comprimant, dici non potest, quantum discriminis omnis Ecclesiæ doctrina sit habitura. Quæ igitur non inconsulta oratione modo, sed ut verbis utar gravioribus, confidenti audacia, insolentia proterva, exultatione impudenti, iactatione superba, non contra Fidem dico, sed contra Ecclesiasticæ modestiæ regulam asseruntur: ea Theologi in præfenti temeraria censent, atque inter errorum gradus constituunt, & locant; qui, quoniam hæresum appendices sunt, à fidei Iudicibus sunt animadvertendi. Ita Deputatos Parisienses Academiæ supposi-

titia; ita Sacram Facultatem personatam, vt conjicio (nam de reali, & vera Facultate nefas est ista credere) iusta retributione donandos à Sancta Sede speramus: præsertim cum in ipsam Sanctam Sedem, apud quam tota causa Venerabilis Matris est de holuta, graviter offenderint, antevertentes eius iudicium: *Hic sunt, qui se ultro* (aiebat Cyprianus non longè à proposito nostro tract. 3. de simplicitate Prælatorum) *qui se ultro apud temerarios conueniunt, sine divina dispositione præficiunt, qui se præpositos sine ulla ordinationis lege constituunt, qui nemine Episcopante dante, Episcopi sibi nomen assumunt.* Allumpferunt sibi Iudicum nomen, se præpositos temerè constituunt Deputati, qui causa pendente apud Sanctam Sedem Scriptorum Venerabilis Matris, sententiam anteire, imò & turpiter antevertere, non sunt reveriti.

507 *Quare iterum, atque iterum, Sanctissimæ Pater* (verbis vtor S. Bernardi in Epist. 180. & 199. ad Innocentium Secundum Pontificem Summum, quibus ad Innocentium nostrum Duodecimum innocentia Venerabilis Matris etiam vitur:) *Quousque :::: innocentia tanta vexatur, & hoc Innocentio vivo? Iterum supplicatio, iterum preces. Non desistimus, quia non diffidimus. Bonam causam habemus, & æquum Iudicem, qui non cunctabitur evacuare quod subreptum est, cum apparebit, quod verum est; nec poterit inde riraere, qui voluit irridere.*

Faxit Deus, vt veritas invicta triumphet, & hos

loquentium iniqua obtundatur.

Omnia sub correctione S. R. E. meque ipsum subijcio.

EPITAPHIUM , ET SEPVLCCHRALE ENCOMIUM,
 potiùs lacrymis, quàm numeris modulandum , Sapientissimi,
 ac facundissimi Doctõris D. Philippi Bezerra & Claros, Cap-
 pellani Magistralis, seu Prædicatoris Regij , in Sacello Grana-
 tensi Regum Catholicorum Ferdinandi, & Elisabeth , in Uni-
 versitate eiusdem Civitatis Vespertinæ Cathedræ Theologiæ
 Moderatoris; qui dum has politissimas Dissertationes apologe-
 ticas pro defensione immunitatis à communi piaculo , & alio-
 rum privilegiorum Sanctissimæ Dei Genitricis scriberet , vlti-
 mamque peryodum iam iam penitùs exararet , & iterum per-
 polire in mente haberet, vt prælo traderentur, dira febris insul-
 tus, factò præventus, non perfecit; sed in ipsius Matris Dei die
 Purissimæ conceptui sacrato, ad Cœlos , vt piè credimus,
 ab ipsa evectus , vltimum clausit ætatis suæ
 septimo lustro , vix benè
 completo.

*Non iacet hic , vivit , ceu vixerat ante , Philippus
 Mors tulit ; ast vivum gloria reddit eum.
 Non iacet , ecce illum sublimat fama , tepentes
 Urna tegit cineres , pervolat astra rogos.
 Cum sine labe pius describeret Virginis almæ
 Conceptum , fastis occidit ipse suis
 Scilicet vt pretium sacrati iuge laboris
 Sacra laborato conferat vna dies.
 Quot vixit , scripsitque dies hac claudit utrumque
 Descit ; ad solam vixerat ipse diem.
 Sistit opus vitam ; vigilans dum dicere tuto
 Plus nequit , impatiens viuere tollit amor.
 Arcanum latet hic , operam sine fine reliquit,
 Hac laudat , laudes vt sine fine forent.
 Pulpita , suggestus , libros replet , ornat & auget.
 Eloquio , arte , stylo ; lux , decus , & cumulus.
 O decus , ò lux , ò cumulus pro lumine clauso
 Lumine inextincto , vive superster. Amen.*

